دیوانی

شێرکۆ بێکەس

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دیوانی

شێرکۆ بێکەس

بەرگی سێیەم

1971 ـ 1993

کوردستان ـ 2006

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاوەی ئاسنگەر

داستانێکی هۆنراوەیی سەر شانۆیە لە "9" تابلۆدا

1971

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پێشەکی و لێکۆڵینەوە

د. ئیحسان فوئاد

پاش بلاّوکردنەوەی دوو کۆمەڵە هۆنراوە "تریفەی هەڵبەست"و "کەژاوەی گریان " لاوی شاعیر (شێرکۆ بێکەس)، لە ڕەوی پێگەیشتنی بەهرەی هەڵچوویا،دەستی بردووە بۆ کارێکی گەلێك گرنگ کە نوسینی ئەم داستانە هۆنراوەییە "کاوەی ئاسنگەر". ئەڵێم گرنگ، چونکە وەك ئاشکرایە نووسینی بەرهەمی شانۆیی نیشانەی چەشنە پێشکەوتنێکە لە ئەدەبی هەر نەتەوەیەکدا، کە لەلای ئێمە هێشتا وەکوو زۆر کزە، لەلایەکی کەش، ئەم بەرهەمە بەتەنها چیرۆکێکی شانۆیی نییە، بەڵکوو داستانێکی مێژوویی یە کە بەستراوە بەسەردەمێکی دێرینی نەتەوەکەمانەوە لەهەلۆیستێکی تایبەتیدا، کە تا ئەمڕۆ لە خوێن و هەستی نەتەوایەتیمانا هەر لە قوڵپدان و خورپە و بزووتنەوە و ژیانەوەدایە، جگە لەوەی کە ئەم بەسەرهاتە ئەفساناوییە میللییە لەقاڵبی هۆنراوەدا داڕێژراوە، ئەمانە هەمووی چەشنە نرخێك و بەهایەکی تایبەتی ئەدەن بەم بەرهەمە.

وەکو لە گەلێ شوێنی ئەم بەرهەمەدا دەر ئەکەوێت، لاوی شاعیر ویستوێتی هەروا لەخۆیەوە دەست نەداتە ئەم کارە گرنگە، بەڵکوو چەشنە رەنج و ماندووبونێکی لە پێناودا بدات، کە مایەی ڕەزامەندی بێت لای ئەدەبپەروەرانی ولاّتەکەمان، جارێ هەر لەسەرەتای کارەکەوە دەرئەکەوێ لە هەڵبژاردنی ناوەکانا، رووی کردۆتە مێژووی دێرینی رۆژهەلاّت و لەو سەرچاوانەوە هەڵی هێنجاون کە پەیوەندییان بەم مێژووە کۆنەی ڕۆژهەلاّتەوە هەیە، لەوانەیە ئەم ناوانە لە سەرەتادا سەرنج ڕانەکێشن، بەلاّم لە دەنگ و ئاواز و کارکردنیانا "لەگوێی خوێندەوارانا" بەتایبەتی لە لای ئەوانەی لەمێژووی کۆن شارەزان، مۆرکی شارستانیەتی "2000" ساڵ لەمەوبەری پێوە دیارە، ئەدیب و نووسەرەکانی جیهان، کەدێنە سەر بەسەرهات و چیرۆکی کۆن، تێکڕا دوو ڕێگا ئەگرن: یان ئەیانەوێت کوت و مت بچنە ناو ئەو کۆنەوە و گیانیانی تیایا بتوێنەوە بۆ ئەوەی نەخشەیەکی وردی ڕابردوو لە چیرۆکا بخەنە بەر چاو. وەك یادکردنەوەیەك بیرێکی ئەوسامان بخەنەوە، لەمانە بۆ نمونە چیرۆکەکانی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چیرۆکنووسی سکۆتلەندی والتەر سکۆت "1771-1832"ی بە ناو بانگ، یا وەکوو هەوێنی باسەکە وەرئەگرن و لە باری سەرنجی ئەو سەردەمەی ژیانیانەوە شتێکی تایبەتی لێ دروست ئەکەن کە نە بە تەواوی کۆنە و نە تازە بەڵکوو تێکەڵاویەکی فەلسەفیە لە ناوەڕۆکێکی وا نوێدا کە لەوانەیە بیری ئەمڕۆشت بخاتەوە بەرچاو، وەکوو پیەسەکانی "جۆرج برناردشۆ" بۆ نموونە لەم چەشنە بەرهەمانەدا نیازی نووسەر یا هونەر زیاتر دەرخستنی فەلسەفەی تایبەتی خۆیەتی دەربارەی ژیان و ڕووداوەکانی ئەو چەرخەی تیادا ئەژی و ئەو باسە مێژووییەی باسی ئەکات تەنها ئەبێت بە هەوێنێك بۆ بەرهەمەکەی. داستانەکەی "شێرکۆ " لەم بابەتەیە.

نووسینی بەرهەمی شانۆیی یا " دراما" ئەگەر چی لە ئەدەبی نەتەوایەتیمانا تەمەنی لە "20-30"ساڵێك تێپەڕ ناکات، بەلاّم لە ئەدەبی جیهانییا لە "2500"ساڵ زیاترە، و لە سەردەمێکی دێرینەوە شوێنی بایەخ پێدان و لێکۆڵینەوەیە، " ئەرستۆ" بە لایەوە چیرۆکی شانۆیی بەتایبەتی "کارەسات "[1] لەمێژوو نووسینەوە لایەنی هونەر و فەلسەفەی تیادا زۆرترە، چونکە باسی بە سەرهاتێ ناکات وەك چۆن ڕووی داوە، بەڵکوو لە وێنەیەکی نمونەییدا "مثالی"داوە لەبەرگێکی نیگارکێشیدا ئەیخاتە بەر چاو، خۆ کە بێینە سەر جۆرەکانی هۆنراوە[2] دراما و هونەری دراما لەسەروو هەموویانەوەیە، چونکە دانەرەکەی باسی خۆی ناکات بەڵکوو لەسەر زمانی پاڵەوانە جیاوازەکانی بەرهەمەکەیەوە دێتە ناوەوە، بۆ ئەوەش پێویستە زۆر وورد و زۆر بەتوانا بێت لە تێگەیشتنی کەسانی بەرهەمەکەی و ئەو هەڵوێستانەی تیایا ئەجووڵێنەوە بچێتە ناخیانەوە و بگرە بتوێتەوە لەناویانا! ئەمە پاڵی بەهەندێك ڕەخنەگری جیهانەوە ناوە کە دراما لایان پێوانە بێت بۆ پێوانی بەهرەی نووسەران و شاعیران و بایەخ نادەن بەجۆرەکانی تری هۆنراوە، وەك هۆنراوەی "لیریك" بۆ نموونە ــ لەگەڵ ئەوەش کە"لیریك" ویژدانی سەرچاوەیەکی زۆر دەوڵەمەندە ــ بەلای ئەمانەوە دراما لووتکەی هونەرە، کە لەبەردەمیا جۆرەکانی تری هۆنراوە کز ئەنوێنێ[3].

لەدراما ـ شانۆ وەك ئاشکرایە ــ دەورێکی سەرەکی هەیە، چونکە ڕاستی بە توند و تۆڵی بەستراوە بە بەرهەمەکەوە و نووسەر ئەبێت حسابی خۆی بۆ بکات. هەروەها ئەبێت حسابێکی زۆر باشیش بۆ تەماشاکەران بکات، رستەکانی وا بێت کەهەستیان بەتەواوی بجوڵێنێ. چیرۆکەکەی وا دابڕێژرێت کەبۆشایی و کەلەبەری تیادا نەبێت و یەکێتی ڕووداوەکانی سفت و ڕێك لەتەك یەکدا ڕیز بکات، بۆ ئەوانەی تەماشای بەرهەمەکەی ئەکەن هەمیشە لەهەڵچوون و وروژاندنا بن و وا سەیری بەرهەمەکە بکەن کە ڕاستییەکە لەپێش چاویانا دووبارە ئەبێتەوە، نەك چیرۆکێکی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دروست كـراوە و بـۆ وەخـت بردنـە سـەر نووسـراوەتەوە. جارێ بـەر لەهـەموو شـتێك بـا لەگـەڵ خوێنـدەوارانا، سـەرنجێ بدەینـە وشـەكان و چـۆنیەتی بـەكارهێنانی چـونكە بەرهەمەكـە لـە چوارچێوەی هۆنراوەدا دانراوە، لە هۆنراوەشدا ئەم لایەنە لە هەموو لایـەنێكی تـر گـرنگترە، بـەلای منـەوە، تێكـڕا وشـەكان بـەهێز و بـە پێـزن، جـم و جـۆڵ و ورشـە و پرشـەی شـیعریان تیـا ئەدرەوشێتەوە، گەرمی ڕاز و گفتوگۆی ژیانیان كراوەتە بەر!، بەهێزترین ڕەوشتی دراما هەڵچوون و وروژان و وەرچەرخاندن و گۆڕینی كردەوەكانـە لەلایـەكی تـرەوە بـۆ لایـەكی تـر، ئەمـەش نابێـت ئەگـەر وشـەكان گیـانی ئـەم لایەنـەیان نـەكرێت بەبـەرا، ئـەم دێڕانـەی خـوارەوە كـەم و زۆر بـەو شێوەیەی باسمان كرد داڕێژراون:

قسەی مێشكم بۆ كەسێكە

بتی بێ گیان ورد و خاش كا!

سەری تەفرە بپەڕێنێ

چۆك بەژێر دەستیی دابدا

پشتی قەدەر بنەوێنێ

ئەگەر ئاسمان

ئەگەر زەوی

ئەگەر دەریا

بەربەستی بن، ئەو كۆڵ نەدا:

ئەم داڕشتنە بەهێزە بە تایبەتی لە گفتوگۆی كاوەدا، كە لە گەلێ شـوێنی بەرهەمەكـەدا زۆر بەئاشكرا دیارە، بۆ نموونە لـە وەرامدانـەوەی بـۆ "كـاروون و كـاردۆخ و مادیـا" كـە ئەیانـەوێت لەقسەهاندەرەكانی كاوە تێبگەن، بـزانن مەبەسـتی چییە؟ــ لـە هەڵوێـستی گوێزانـەوەدا لـەبیر كردنەوە بۆ ئیش كردن، لە گوومانەوە بۆ بڕوا:

كاردۆخ: پشتمان كێیە؟

مادیا: چیمان پێیە؟

كاردا: قۆناغ كوێیە؟

هەموو ڕۆژێ من ئاسنی،

ڕەق و پتەو ئەشكێنمەوە

ئەیكەم بە ئاو ئەیتوێنمەوە...

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕووئەکاتە کاردا و میدیا:

ئێوەش جەرگی عەرد هەڵ ئەدڕن

تاشە بەردی ئەم کێوانە...

بەشانی ڕەنج ئەگوێزنەوە...هتد

تا لە پاشانا ئەڵێت:

ئیتر ئێمە چۆن ناتوانین

تەختی زۆردار سەرنگون کەین

ئێمە وا بین

چۆن ناتوانین،

دیلیی و ژێر دەستی زەبوون کەین!

ئەم رستانە کە بەرگی گەشی درامای پێوەدیارە، لە قسەی هاورێکانی کاوەشدا دەرئەکەوێت، کاتێ بڕوای تەواوی پێئەهێنن. هەروەها لەگفت و گۆی ئەژدەهاکیشا کە ڕق و کینەی خۆی دەرئەبڕێ، یا کە لە تەنگانەدایە یا کەئەترسێ بۆ نموونە لە گفت و گۆیا لەگەڵ تارمایی مردنا:

ئەوە تاجم ئەوە تەختم

ئەوە خەزنەی زێڕ و بەختم

هەمووی بۆ تۆ تەنها نەمرم...

خۆ بەتایبەتی لە کاتی ڕق و کینەیا، گفت و گۆکانی ئەژدەهاك لەگەڵ بەردەستەکانیدا، ڕوون کردنەوەی ئەو بارە نەفسییەیە کە پێدا ئەڕوات:

کۆیلە دیلە.. کۆیلە بەندە..

کۆیلە تاکوو مردن عەبدە!

مادام وایە.. پێیان بڵێ..

تا لافاوی خوێن هەڵ ئەسێ

هەتا بەکۆمەڵ غەرق ئەبن

با بکوژن.. هەر بکوژن

دەست نەپارێز.. دەست هەڵ نەگرن

وەك دروێنە.. درووێنەکەن!

ئەوسا ئیتر.. ڕامەوەستن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بیکەنەوە دەرگای ئاسن

با شێری برسی دەرپەڕن

شاڵاو بەرن.. لەش ئەنجن کەن

ئێسک و پروسک.. تێك بشکێنن

دوایی بەم ژاوەیە بێنن!

ئەم ڕقە هێندە بێ سنوورە، کە ئەژدەهاکی وا لێ کردووە لەگەڵ شێرە برسییەکانیشدا بکەوێتە قسەکردن و بە گەرمی هانیان بدا بۆ تێکشکاندنی شۆڕشگێڕەکان:

ئادەی! ئادەی با شاڵاوی

چنگی ڕقتان پڕ ئازار بێ

ئادەی! ئادەی با خوێناوی

کۆیلە و عەبد.. بە ڕووبار بێ

ئادەی.. ئادەی با کەڵبەتان

کەڵبەی ناو دەمی برسیتان

کەڵبەی لە ئەڵماس تیژترتان

ئێسک و پروسک وەك خۆڵ وردکا!

لە کاتی تووڕە بوونیدا هێندەی ڕستەی ئەژدەهاك گەلێ درامی و شاعیرانەیە، وەك ئەم نموونەیە:

وەك ژن خزاونەتە پاڵ من

شایستەن بۆ ئەتك کردن

ئەتانەوێ.. بەقسەی زل

ترسنۆکیی ئارایشت کەن!

ئەم بەهێزی دراما پۆشییە لەو کاتانەشدا دەرئەکەوێت کە ئەژدەهاك هەست بەوە ئەکات کە لە مەترسییەکی گەورەدایە و هەموو دەسەڵاتی لە ئاوابوونایە و بەتەنها ڕووبەڕووی چارەنووسی ترسناکی مەرگ وەستاوە:

کوا دڵۆپێ.. فرمێسك ڕشتن

کوا ئاخێکی گەرم.. ناشتن

کوا بەزەیی سەر ڕوخسارێ

کوا تکایە؟.. کوا هاوارێ؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کوانێ ئەو دەستانەی.. ئەڵێن

بۆ تەنگانە درێژ ئەکرێن..!

لە دووا تابلۆی داستانەکەدا، کاتێ کاوە پاش شکاندنی سوپای زۆرداریی بە ناو گۆمی خوێناودا ئەکا بەژوورا و هەڵمەت ئەباتە سەری، فەرمایشتەکەی ئەژدەهاکی بەتەنها ماوەی شڵەژاوی دڵ پڕ لە ترس و قیین. بۆ کوشتنی کاوە بەراستی وەستایانە داڕێژراوە، ئەوەندەی هەموو قیین و ترس و پەژارەی ئەژدەهاك بەهێزە.

کاوە: زاڵم وا شەو باری نەویی

وا ڕووناکی دنیای پڕ کرد

وا کاروانی ئازادی کورد

بە بەهاری هیوا گەیی..

زاڵم تۆ بۆ کوێ دەر ئەچی؟

ئەژدەهاك: " ڕوو ئەکاتە هەردوو پاسەوانەکە "

ئەنجن! ئەنجن! لەتلەتی کەن

وەك سەگی خوێڕی پەتی کەن!

لە چیرۆکی شانۆییدا، جگە لەو هێز و وردی و سۆزە گەرمەی کە بەتایبەتی لە کاتی گۆڕین و وەرچەرخانی کردارەکانا لە بارێکەوە بۆ بارێکی تر پێویستە ــ وەك لە بەشێ لەو نموونانەی لەمەوبەر خستمانە ڕوو دەرکەوت ـ جگە لەمە یەکیەتی ڕووداو ڕەوشتێکی گرنگی ترە، یەکێتی ڕووداو چییە؟ دانانی مەبەستێکی ئاشکرا و ڕوونە کە ئەبێت هەموو تابلۆ و پەردەکانی داستانەکە بە دەوریا بسووڕێتەوە، واتە نابێت لادانێکی وای تێدا بێت بەرەو باسێکی وا کە تەماشاکەران دوور بخاتەوە لەم مەبەستە گشتییە و سۆزی گەرم و گوڕی و هەڵچوونی کردارەکانیان بڕەوێنێتەوە، ئەبێت هەر هەڵوێست و هەر تابلۆ و هەر بەشێکی تابلۆ و سفت و ڕێك و پێك و گونجاو بن، وە هەموویان بەشێکی تەواوکەر بن بۆ ڕونکردنەوەی زیاتر بۆ کرداری سەرەکی یا مەبەستە سەرەکییەکەی نووسەر لەو بەرهەمەدا، ئەم لایەنە بێ پێگەیشتنێکی تەواوی باسەکە لە مێشکی نووسەرەکەدا، بێ عارەق ڕشتن و ڕەنج دان و ئازار چێشتن "معاناه" لە گەڵیا ـ بەتەواوی نایەتە دی، لە هونەری ئەدەبدا، بەم ڕەوشتە ئەتوانین بڵێین چڕیوپڕی هەڵوێستەکان ــ کورتی و وردی لە شیکردنەوە و ڕونکردنەوەیانا. بەرهەمەکەی " شێرکۆ بێکەس" لەم دارشتنەدا گەڵێ مەرجی یەکێتی کرداری تیادایە، تابلۆی یەکەم پێشکەش کردنێکی سەرنج ڕاکێشی سەرتاپای داستانەکەیە کە ئاشتنی قوربانیەکانی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاکە، تابلۆی دووهەم دەرخستنی قوولی... تابلۆی سێهەم پێچەوانە یان ناکۆکە ــ بۆ دەرخستنی بێ هەستی و دڕندەیی و بێ فڕی زۆرداری ـ شایی و هەڵپەڕکێ لەسەر مێشکی پڕاو و خوێنی ڕژاوی لاوانی ولأت، ئەم سێ تابلۆیە ئەتوانین دابنێین بە پێشەکییەك ــ واتە دەست پێشخەرییە بۆ دەرکەوتنی کاوە، تابلۆی چوارەم: سەرەتای هەڵچوون و پێگەیشتنی کردارەکانە: دەرکەوتنی کاوەیە، پاڵەوانی سەرەکی داستانەکە ــ هاتنە پێشەوەی کاوە لە کۆتایی ئەم تابلۆیەدا، قسەکانی بەرگی تەواوی بەسۆز و چڕی و هەڵچوونی درامای تیادا ڕەنگ ئەداتەوە، بروسکەی ئیمانی تیا شەوق ئەداتەوە:

کاوە: بەڵێن بێ... بتی ئەفسانەی

دیلی و ڕیسوایی بشکێنم

تەخت و تاراجی ژێر دەستی

لە بنەوە هەڵ تەکێنم

قەلاّ و زیندانی ئەژدەهاك

بڕوخێنم...

بەڵێن بێ... کۆشکی تاوانی

لەگەڵ خۆیدا بسووتێنم

سەری ئەم تاریکە شەوە بنەوێنم... هتد

بێ ئەم بڕوا و بێ ئەم هێز و گەرمییە، بەم ڕستانە نە ئەوترا ڕستەی هاتنە پێشەوەی کاوە. تابلۆی پێنجەم: دەرخستنی دەروونی ئەژدەهاکە و خۆ بایی بوونی و مەترسیەتی لە ئەنجام: مردن... ئەم تابلۆیە: کە ئەکەوێتە ناوەڕاستی چیرۆکەکەوە ئاسۆیەکی زۆر فراوانی هەیە ـ بەتەنها سەیرکەر لە ئەژدەهاك و گفت و گۆی لەگەڵ تارمایی مردنا دەرناخات، بەڵکوو بەشێوەیەکی ناڕاستەوخۆ سەرنج و بیرکردنەوەی سەیرکەر گەلێ دوورتر لەگەڵ خۆیدا ئەبات، لە تابلۆی شەشەمەوە وەرچەرخانە بەرەو سەر ئەنجام و گۆڕینی کردارەکان، ئیتر بەخێرایی ئەڕۆن بەرەو هەڵچوون و تەواو بوون ــ یەکێتی ڕووداو ــ لە ناوەڕاستی هەموو هەڵچوون و وروژاندنی بەسەرهاتەکانایە، کە ئامادە کردنی شۆڕشە و هەڵمەت بردنە بۆ سەر ئەژدەهاك، لە تابلۆی حەوتەما: کە ئەژدەهاك باسی خەوە سامناکەکەی خۆی ئەگێڕێتەوە بۆ جادووگەرەکەی... ئەتوانین بڵێین لە چوارچێوەیەکی درامی و نەفسی بەهێزدا سەرەتای کۆتایی دەستنیشان کراوە، دروستکردنی "چەکووشی هێز و بڕوا" لە تابلۆی هەشتەمە کە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چەکی ڕزگاری و دروشمی شۆڕشە، هەڵوێستێکە کە شایانی بایەخ پێدان و سەرنج ڕاکێشانە؛ بۆیە وشەکانی کاوە کە گەرمی و سۆزی لێ ئەڕژێ لە جێگای خۆیدایە:

ئەی چەکووشی هێز و بڕوا
نیشانەی ڕەنج و توانا
دۆستت زۆرە
جێگەت سەر گلێنەی چاوە
بەڵام هێشتا
تینوێتی زاخاوی دوایی...
ئەبێ هەر بەخوێن بشکێنی
خوێنی ناپاك...
خوێنی تاوانی ئەژدەهاك... (ت. حەوتەم)

کۆتایی تابلۆی هەشتەم، واتە پێش ئەوەی دوا تابلۆی داستانەکە دەس پێ بکات، پێش هەڵسان و شۆڕش و خوێن ڕشتن: بڕوا بەهێزی هەق و سوور بوون لە سەری، لەلایەن کاوە و هاوبیرەکانیەوە لە بەرزترین سۆز و گەرمترین سروودا بەرز ئەبێتەوە:

سوێندە، سوێندی کوردپەرستی
سوێندی سەر شۆڕی نەویستی
سوێندی بڕوا و خۆشەویستی
سوێندی لە خۆ داماڵیینی،
بەرگی نۆکەری و ژێر دەستی
سوێندە... سوێندی کورد پەرستی
سوێندە... بۆ خۆری سەربەستی
سوێندە... ئەیلێیینەوە
سوێندە... کە ناگەڕێینەوە...
سوێندە بەو خوێنانەی ڕژان...
بوون بەچراوگی ڕێی ژیان
سوێندە بەو سکانەی سووتان
سوێندە بە فرمێسکی دایکان...
سوێندە بەو زەردەخەنانەی،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەسەر لێوی کۆرپە کوژران

سوێندە هەموو ئەیلێینەوە

سوێندە کە نا گەڕێینەوە... هتد

ئـەتوانرێ لـەو دێڕانـەی کـاوە بـۆ چەکوشـەکەی ئـەیلێ لـەم سـرووده گەرمـە، دوو پارچـە گۆرانیی پڕ لە سۆز و گەرمییان لێ درووست بکـرێ، بەرهەمەکـەی پـێ ڕەنگـاوڕەنگ بکـرێ، بـۆ ئەوەی سەرنـج ڕاکێشێت و بخرێتە بەر چاو. " شێرکۆ " ئەوەشی بیر نەچووە کە لە کارەکەیا وەك بەرهەمێکی شانۆیی " دراما" شانۆ دەورێکی مـەزن ئـەگێڕێ، چونکە تاکە شوێنی جێ بەجێ کردنی کردارەکانە، نووسەری ئەم جۆرە بەرهەمانـە پێویـستە بـزانن چۆن ئـەم شـوێنە بچکۆلانەیە واتە شانۆ، کە لـە چـەند مـەترێك تێپـەڕ ناکـات بـەکار بهێنێـت بـۆ بـەهێز کردنـی بەسەرهاتەکانی بەرهەمەکەی ـ و بۆ ئەوەی مـاوە بـدات کـە خـەیاڵی تەماشاکەران بجوڵێنن و بیانخاتـە جیهـانی تایبـەتی چیرۆکەکەیەوە، ئەمـەش لام وایە بەهرەیـەکی نوانـدنی "تمثیلی" ئەوێت چونکە ماوە کورتە، دیمەنـەکان بـە پەنجـەی دەست ئـەژمێررێن، هـەتا ڕستـەکان پـڕ و کورت و کاریگەر بن و ئەوەندەی بەناڕاستەوخۆ بە سەلماندن شت بخرێتـە بـەر چـاو، ئەوەنـدە نووسەرەکە سەرکەوتووتر ئەبێت، لەو هونەرە شانۆییانەی لەم داستانەدا " شـێرکۆ " بـەکاری هێنـاوە، تـابلۆی بـێ دەنگـە، ئەمـەیان جگـە لـەوەی کـە هەمـەڕەنگی و چەشـنە گـۆڕین و سەرنجڕاکێشانێك ئەدات بە کارەکە، وەختیش کورتر ئەکاتـەوە، بـۆ نموونـە لـە کۆتـایی تـابلۆی هەشتەما لەباتی ئەوەی بێت گفت و گۆ کردن و چۆنیتی پلانی ڕاپەڕین دابنێت، بە بزوتنـەوە و نزیـك بوونـەوە لـە یـەك و ئیشارەت کردنـی بـێ دەنـگ، وێنـەی دوا خـۆ ئامادەکردنیـان بـۆ ڕاپەڕین ئەخاتە بەر چاو. لەم تابلۆ بێ دەنگانەدا بەتایبەتی تابلۆی درووست کردنی چەکوشی ئـازادی و ڕاپــەڕین، بایــەخێکی شــانۆگەری تایبــەتی هەیــە چەشــنە هێــز و گوڕێــك ئــەدا بەداستانەکە. ئەمـە ئاوڕدانەوەیـەکی هونـەری جوانـە و توانـای نوسـەرەکەیمان بـۆ دەرئـەخات لەهونەری شانۆدا، کە زیاتر بەسەلماندن و جووڵانەوە و بزووتنـەوەی ئیحائی کردارەکان ڕوون ئەکاتـەوە، بـێ گومـان ئـەم گۆڕینـە لەنیـشاندانی هەنـدێ دیمەنـدا بەشـێوەیەکی بـێ دەنـگ داستانەکە لای تەماشاکەران زیاتر سەرنج ڕاکێش ئەکات.

ئاوڕدانەوەیـەکی هونـەریی تـر، هـەوڵ و کـەی بەشـدار بـوونی جـەماوەری تەماشاکەرانە لەهێندێ دیمەنی بەرهەمەکەدا، بۆنموونە لەکۆتایی تابلۆی شەشەمدا، کاوەی جەرگ هەڵقرچاو بە کوشتنی حەوت ڕۆڵەی جگەر گۆشەی خۆی، بەم جۆرە دێتە پێشەوە:

کاوە: ئەمە حەوت کوڕ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

حەوت کارەساتی جەرگ بڕ

ئەمە حەوت کوڕ

ئارام ئیتر

چۆن ئەتوانێ..لەمە زیاتر

خۆی ڕابگرێ

تۆڵە..دان بەخۆیدا بگرێ

لەمەزیاتر چۆن ئەتوانێ..

ـ پشوبەك ـ

لەپاش..دوا کوڕ

لە پاش گوردۆ

چیم ما ئیتر، "ڕوو ئەکاتە دانیشتوان "

ئێوە بڵێن..چیم ما.. ئیتر!

ئەم ڕووکردنە لە جمهووری تەماشاکەران، چەشنە هانگاوێکی تازە کردنەوەیە لە شانۆی کوردیدا و ئەبێتە هۆی ئەوەی کە سەیر کەر زیاتر چێژ لە بەرهەمەکە وەرگرێ و زیاتر خەیاڵی ڕائەکێشێ بۆ لای خۆی. کاك شێرکۆ چیرۆکە شانۆییەکەی لە هەمان کاتیشا بە داستان ناو ئەبات، داستان ــ لە ئەدەبی جیهانیا چیرۆکێکی هۆنراوەی دوور و درێژە کە باسی شەڕوشۆڕێکی گەورە و قارەمانییەتەکەی لە ئەندازە بەدەر ئەکات و تێکەڵە بە ئەفسانە، بە زۆریی باسی ڕووداوێك ئەکات کە بەستراوە بە خەبات لە پێناوی پاراستنی سەربەستی و شەرەفی نەتەوایەتی میللەتێکەوە و ئامانجە پیرۆزەکانی لە سەدەیەکا و ئەو قەبارە و ڕەوشت و خووەی بوویەتی و خەباتی خوێناوی لە پێناوی مانەوە و پاراستنیا. داستان بەتایبەتی لە وەختێکی دێرین ئەدوێ و هەوێنی باسەکانی ئەگەڕێتەوە بۆ بەربەیانی مێژووی میللەتان " وەك ئەلیازە و ئۆدیسای هۆمیرۆس و شانامەی فیردۆسی ". بەهۆی ئەوەی بەستراوە بەم مێژوە دێرینە ئادەمیزادەوە، ئەو قارەمانێتییەی لە داستانا هەیە تا ڕادەیەکی زۆر بەستراوە بە ئەفسانە و خوا و فریشتانەوە کە دەستیان لە دەستی ئادەمیزادایە لەم قارەمانێتییە ڕادە بەدەرەی کە ئەینوێنێ. لە بەرهەمەکەی "شێرکۆ " دا ئەم لایەنە فەرامۆش نەکراوە، لە سێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پەردەی یەکەمدا، هێزی فریشتەکان ئەو قیبلەیەیە کە ئازار دراوەکانی ئەژدەهاکی خوێنرێژ پەنای بۆ ئەبەن و لێیان ئەپاڕێنەوە و داوای یارمەتیان لێ ئەکات:

زێمری: ئارامی گشت فریشتەکان...
توول ئەکێشی... خوا هەر وایە
تۆڵەی درەنگ ئەکاتەوە... یا:
ئەی " ئەنانای " ئەستێرە و مانگ
ئەی خواوەندی هەموو ئاسمان
کوا مژدە و بانگ
وەرە خوارێ...
لە نزیکەوە...ببینە..
لەم خاکە...چۆن خوێن ئەبارێ
خۆت ببینە کە ئەهەرەمەن
چۆن لە دۆڵی کینە و ڕقا
دڵ ئەهاڕێ...گوڵ ئەهاڕێ

تا لە کاتی نائومێدی و ڕەش بینیشدا خوا و فریشتەکان هەر ناو ئەبرێن و سکاڵایان بۆ ئەکرێ:

زاماوە: بڕوام... بە ئاسمان نەماوە
بڕوام... بە " سمکان " نەماوە
لە کوێن؟ لە کوێن؟

ئەمانە تا تابلۆی چوارەم، کە وەك دەست پێشەکییەکە بۆ چیرۆکەکە لە قسەکانی زێمری و زاماوا، لە گفت و گۆی کاسە سەرەکانا، لە قسەی مادیای جوتیار و کاروونا " شوانی ئاژەڵەکان " لە قسەکانی کاردای جوتیارا، هەمووی دووبارە ئەبنەوە، ئەوەندە هەیە کە هێزی خوا و فریشتەکان و تێکرا بەرگی ئەفساناوی خراوەتە پلانی پشتەوە لەم بەرهەمەدا و بەشدارییان تەنها لە دەرخستنی هەندێ بیر و بڕوا دایە ئەویش لە دوورەوە، بێ ئەوەی بەرگی ڕاستی جووڵانەوە بگرنە خۆ، وەك لە داستانا باوە، ئەمە لە لایەك، لە لایەکی کە، لە دەرکەوتنی کاوەوە ئەم لایەنە ـ واتا بەشداریی خوا و فریشتەکان ـ بەرەو کزی ئەڕوات و دراما پۆشی زاڵ ئەبێت و بەرگی داستانی ئەکرێت بە قوربانی چونکە لێرەوە بەولاوە، ئیتر هێز و بڕوا و کاری کاوە جێگای فریشتەکان ئەگرێتەوە، بۆ؟ چونکە بڕوای نییە بەم فریشتانە:

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

كاوە: چاك بزانن.. قەت يەك نابێ

قەت يەك ناگرێ

خوای من و تۆ...

هينى زۆردار

فريشتەيەك كە ئەژدەهاك بيپەرستێ

ئەينێمە خاك... ت. سێهەم

كەواتە هێزی كاوە لە نـاو دڵی خۆيدايـە، لـە بـڕوای خۆيدايـە، بۆيـە وا بـە تونـدی هێـرش ئەبات و ئەيەوێت لە هاوڕێكانی بگەيێنێ.. كـە داديـان نـادەن! ئەمـە خـۆی يەكێكـە لـە لايەنـە داهێنەرەكانی ئەم هونەرەی شێركۆ، داستان + دراما.

كاردۆخ: .... لە زەنگ ئەدەين

ئەبين بە با و تۆف و باران

بە بروسكە، بەچەخماخەی

تيژی ئاسمان

بۆ داگيركەر ئەبين بە ژان

ژانی مردن

ژانی تەفر و توونا كردن ت. شەشەم

كاوە: ئەم تۆفانەی كە هەستاوە

چی خۆی لەبەر دەما ئەگرێ

ئەم لێشاوە

كام تاريكی... ڕاناماڵێ

ئەم تۆفانە... مردن لووشە

چ زۆردارێ هەڵ نالوشێ

ئەم.. لافاوە..ترسناكە

چۆن قەڵای ڕەش داناپۆشێ ت. هەشتەم

لەم قسانە بەكارهێنانی هێزی سرووشت لەم زمانە خواستەمەنيەدا "استعارة" تا ڕادەيـەك كەوتۆتـە بـەر شـەپۆلی داسـتانەوە، ئەگـەر چـی خـوا و فريـشتەكانيش فـەرامۆش كـراون و

كتێبخانەی ديجيتاڵی
www.rabari.org

خنكێنراون. لە دوا تابلۆشدا دیسانەوە لە قسەی پاسەوانەكانی ئەژدەهاكا بەرگی داستان بـەدی ئەكرێت، كە باسی هێز و هێرشی نەبەزانەی شۆڕشگێڕەكان ئەكەن:

گەورەكانم.. شتێك هەیە
تێی نەگەیشتووم ناوی چیە؟
جادووی گیانی نەهێنیە
یاخود چاوی تەلیسماوی
فریشتەكانی ئاسمانە
یان هێزی دەستی خواكانە
لە ناو دەروونی ئەوانا...
دێت و ئەچێ
تینی ئاگریان ئەداتێ
ترسی مردنیان دەر ئەكا
شەڕیان لە گەڵیا پێ ئەكا... ت. نۆهەم

لە بەرهەمی شانۆییدا " دراما" جگە لە مۆركی هـۆنراوەی ویـژدانی " واتـە لیریـك یـان گۆرانی " هونەری دارشتنی چیرۆكیش گەڵێ گرنگە واتە چۆن پێویـستە ڕستەكان پـڕ بـن لـە هەسـت و خەسـت داڕێـژرابن لـە سـۆزدا، لـە هـەمان كاتیـشا پێویـستە لایـەنی هونـەری لـە چۆنیەتی خـستنە بەرچاوی ڕووداوەكانا، یا لایەنی چیرۆكنووسی فەرامۆش نەكرێت، پێویستە زنجیرەی ڕووداوەكـان بـە "منطـق"و شێوەیەك ئـەقڵ بیگرێت و پەسـەند بـێ بەسـترابێ بەیەكـەوە و لـە نـاو گێـژاوی ئـەو ناكۆكییـەدا كـە هەوێنی بەرهەمەكەیە، ڕووداوەكان یەك بە دوای یەكا هووشیارانە ڕیز كرابن و لاوازی تێـدا نـەبینرێ وەك هەموو چیرۆكێكی سـەركەوتوو، لـەم بەرهەمـەدا دەسـت پێـشەكییەكی وەسـتایانە داڕێـژراوە، كـە وردە وردە تەماشاكەر ڕائەكێشێت بۆ ناو گەرمەی باسەكە و چـمكێكی بەسـەرهاتەكەی ئەرژێنێتـە نـاو دەروونەوە، بۆ ئەوەی لە پاشاندا وەڵامی بداتەوە، پێشكەش كردنی كارەساتەكان كە دوانیان هـی كـوڕی كاوەیە،بە شـێوەیەكی كاریگـەر و زوڵـم و زەبـر و زەنگـی ئـەژدەهاكمان بـۆ ڕوون ئەكاتـەوە، وە لایـەنی بەزەیی و هاوبەشی خەم و پەژارەمان تیا ئەجوڵێنێ:

حەوت برا بووین
پێكەوە زنجیر كرابووین
شەشمان بۆ مار بووین بە خۆراك
تا چاك بێتەوە ئەژدەهاك... تابلۆی یەكەم

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەروەها پێش دەرکەوتنی کاوەش، دەست پێشەکییەکی بەرە بەرەیی"تدریجی" کراوە بۆ دەرخستنی بێ کەڵکی فریشتە و خوایەکان لە گفت و گۆی زێمری و زاماوای گۆڕ هەڵکەندا، لە گفت و گۆی کاسە سەرەکانا هەست بە جۆرە بێزاری و گومانێك ئەکرێ کە لە پاشانا لە دەرکەوتنی کاوەوە پێ ئەگات:

زاماوا: بڕوام بە ئاسمان نەماوە

بڕوام بە " سمکان " نەماوە

لە کوێن؟... لە کوێن؟...هتد

وەرامی ئەم گومان و پرسیارە، لە دواییدا لە دەرکەوتنی کاوەوە پێ ئەگات، کاتێ کە دەسەڵاتی فریشتە و خوایەکان پووچ ئەکاتەوە:

فریشتەیەك کە ئەژدەهاك بیپەرستێ

ئەینێمە خاك... ت. سێهەم

وەختێکی باش هەڵبژێراوە بۆ دەرکەوتنی کاوە، کە بەتەواوەتی ڕەنگی درامای گرتۆتە خۆی، لە کاتێکا ئەم دەر ئەکەوێت کە وڵات برسی و خەڵك چەوساوە و بێزارە، دەشت و دەر وشکە و زەردە لەبەر بێ بارانی، بۆیە قسەکانی کاوە زوو جێ بۆ خۆی ئەکاتەوە لە دڵ و دەروونی میللەتا، لە مەنگی و بێ دەنگی کاوەدا، پێش ئەوەی بکەوێتە قسە کردن وردی و شارەزاییەك ئەبینرێ، چونکە خەم و پەژارەی ئەم دیمەنی بێ دەنگی کاوەیە دیمەنێکی پەسەند و واقیعیەچونکە وەك شکسپیر ئەڵێت: "خەمی گەورە... بێ دەنگە ". لە گوێزانەوەی گیانی یاخی بوون و ڕاپەڕین لە کاوەوە بۆ هاوڕێکانی ماوەیەکی باش دانراوە و ئەم لایەنگیریە هەروا وەکوو شتێکی ساکاری کوت و پڕ نەدراوە بەدەستەوە، چونکە ئەژدەهاکێ کە دەسەڵاتی تێکەڵ بە دەسەڵاتی ئەهرەمەن و فریشتە و خوای سەردەمەکەی بێت سام و شکۆی وا بە ئاسانی لە دڵی میللەتا لانابرێت، لە بەر ئەوە لە لایەن هونەری چیرۆکەوە ئەم تابلۆیانە زۆر پێویستن تا دێنە سەر بڕواکردن بە ڕێی کاوەوە یەکێکی وەك کاردۆخی ساکاری ئاشەوان ئەڵێت:

لە سەر لووتکەی بەرز... بانگ ئەدەین

گەل لە زۆردار ئەوروژێنین

لە زەنگ ئەدەین... تا

ئەبین بە با و تۆف و باران... ت. شەشەم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له بەرهەمەکەدا، گەلێ شوێنی کە هەیە مایەی شارەزا بوون و وردییە لە هونـەری چیرۆکا، لەمانە ئامادە بـوونی دوور و درێـژی کـاوە بـۆ ئـەو ڕۆژە سـەختەی بەرامبـەر ئـەژدەهاك ئـەبێ بجـەنگێ وەك دروسـت کردنـی تـیر و ڕم و شـاردنەوەی لـە گەنجینـەی تایبەتیـدا، یـا بەشـداری هێندێ پاسەوانی کۆشکی ئەژدەهاك بەدزییەوە، یان کوشتنی کارون هاوڕێی بە وەفای کـاوە کـە گوێزانەوەیەکی پێویستە بە سەیرکەر، چونکە سەرکەوتن ئەگەر هیچ زیـانێکی نەخرێتـە بـەر چاو، بەتایبەتی لە هەڵوێستێکی وا سەختا نە بـە ڕاسـت ئـەژمێرێت و نـە چـێژ و لـەزەت ئـەدا بەسەیر کەران. دیسان لە هێرشی گەورەی شۆڕشگێڕانا ـ کە بە سـەر لاکـا، لاکـی یـەکا، هـەنگاو ئەنێن دێنە پێشێ ـ لە نیگار کێشانی کوشتار و خوێن ڕژانا،لەمانەدا هـەمووی، شـێرکۆ وردی و "منطقی"چیرۆك نوسێك بـەکار ئـەهێنێ، کوشـتنی " گۆتـۆ" سـەرکردەی لەشـکری ئـەژدەهاك، کـراوە بـە نیـشانەی چارەنووسـی مـەرگی نزیکـی ئـەژدەهاك کـە بـە دوایـا تەنانـەت بـە قـسەی پاسەواناکانیشا بۆ ئەژدەهاك هێزی میللەت بە تەواوی خۆی ئەنوێنێ:

شوورە لە دوای شورە ڕما
قوللەی قەلاّ داگیر کرا.. تا
.. وەکوو ئاوی کانی
لە هەموو بستە ئەرزێکا
هەڵ ئەقوڵێن..
بڕوایان وەکوو هەورازی
پلەی سەختی کێوی بەرزی
ولاّت وایە داگیر ناکرێ
تیشکی چاویان، وەکوو تیشکی
خۆر وایە بەدەس ناگیرێ!

مانەوەی ئەژدەهاك بـە تـەنیاو بـێ پـشتیوان لـە کـاتی تەنگانـەدا، شـڵەژانی پاسـەوانەکان و تێکـەڵ و پێکـەڵی قـسەکانیان نیگـار کێـشانێکی واقعیـە کـە لـە "منطقـی "چیرۆکنووسـێکەوە نەخشەی کێشراوە..

گەورەم ئەنجام نووتەك تارە
سەر دەرکەین ماڵ بێ پرسیارە

ئەو ئەژدەهاکەی لە کاتی زەبـر و زۆریـا وەك خوایـەك تەماشا کـراوە، ئەمڕۆکـە لـە مەترسـیدایە تەنانەت نۆکەرە هەرە نزیکەکانیشی ڕووی لێ وەر ئەگێڕن، چونکە لە دووریانی هات و نەهاتایە:

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك: بەڵام کاتێ کە دەسەڵات

کەوتە سەر ڕێی هات و نەهات

هەموو شت پشتم تێ ئەکات

هەتا ئێوەش، هەتا ئێوەش

ڕووی نۆکەری وەر ئەگێڕن..هتد

پەلاماری ئەژدەهاکی دڵ پڕ لە داخ و ترس و شڵەژاوی بۆ سەر خەزنـەدار و لۆلـۆی دۆسـتی نزیکی، کوشتنی هـەردووکیان و گـەڵێ شـوێنی تـری دوا پـەردە، بـە وردەکارییـەکی شـارەزاییانە ئەتوانین دانێین لە دوا تابلۆی بەرهەمەکەدا. لە دوا بەشی ئەم تابلۆیەدا؛ واتا هاتنە ژوورەوەی کاوە لەگەڵ بەرزبوونەوەی دەنگی خرووشاوی میللەتا، شەڕە سـەختەکەی لەگـەڵ ئـەژدەهاکا ــ کـە ئەگـەر سـەخت نەبوایـە نـە ئـەبوو بەلایـەنی باشـی ــ هاتنـە ژوورەوەی گـوردۆی کـوڕی و هاوڕێکانی، دوا قسەکانی کاوە کە بەدەنگێکی زوڵاڵەوە لە ناوەڕاستیانا باسـی ئـەم ڕۆژە ئـەکات، تێکەڵاوییەکی گونجاوە لە هونەری چیرۆك و شانۆگەریدا، کە دوا پەردە ئەڕازێنێتـەوە. شـێرکۆ هەوڵێکی بەجێشی داوە بۆ ئەوەی بەرهەمەکانی ژیانی ساکاری سرووشت و کۆمەڵی کوردەواری تیا ڕەنگ بداتەوە.. کە بێتە سەر باسی "تـاڵی" باسـی ژاڵـە ئـەکات، کـە باسـی ژووانـی دڵـدار و دڵخـوازان بکـات ئـەوەی بـیری ناچـێ کـە لـە ژێـر سـایەی لـق و پـۆپی دار بەڕوویـەکا یـەکتریان دیدەنی کردبێ، لە باسی هات و چۆی هاوپەیمانەکانی کاوەدا بـۆ مـاڵی کـاوە، ڕایـەخیان لبـادە و خواردنەوەیان ماسـتاوە و خواردنیـان دەسـتەوارەیە نانـە. لەمـە گـرنگتر.. سـوود وەرگرتنـە لـە سامانی قسەی نەستەق و فەلسەفی و فۆلکلۆری کوردیەوە.. ئاسۆی هونەری ئـەم بەرهەمـە زۆر بە بایەخ تر بووە، بەو موتووربە کردنەی بە هێندێ لێکدانەوە و بیری کوردایەتی، کورد ئـەڵێ "دار پـوازی لـە خـۆی نـەبێ نـا قڵیـشێ " ئەمــە لـە زۆر کۆشـشی میللـەتی کـوردا، هـۆی سەرنەکەوتنی بووە، بۆیە هەموو کوردێ بە باشی تێی ئەگات، کاوەش لەم بەرهەمەدا کـە قسـە ئەکات ئەڵێ:

دوژمن ستەمە بتوانێ

ڕیشەی بڕوا دەر بکێشێ

تەنیا پواز!پواز نەبێ

داری ئەم جارە ناقڵیشێ

لە شوێنێکی کەشدا ئەڵێ:

کورد قوربانی مەردانە بێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆچی ئەنجام بۆ پارسێکی

بێگانە بێ..

تەنانەت لۆلۆی وەزیری ئەژدەهاکیش، بۆ دڵخۆش دانەوەی ئەژدەهاك هەر پەنا ئەباتە بەر ئەم ڕێگایە بۆ لە ناو بردنی شۆڕشەکەی کاوە ئەوە دەر ئەخات کە لە ناو کۆمەڵی ڕەش و ڕووت و قووتا:

گەلێ ویژدانمان کڕیوە

بە نەهێنی زۆر پوازی

ناکۆکیمان داتاشیوە

بەرهەمەکە لە گەلێ شوێنی کەدا فەلسەفەی پەندی پێشینیانی لە شوێنی خۆیدا بە کار هێناوە " کاسە پڕ بوو لێی ئەڕژێ، هەزاران جار مار گەستە بووین ".. هتد...هێندێ لەم قسە وردانەی ناو کوردەواری بۆتە مایەی ئیلهامێ بۆ شێرکۆ، کە لە بەرگێکی فەلسەفی جوانا لە شوێنی خۆیدا بەکاری هێناوە و ئاسۆی بەرهەمەکەی فراوانتر کردووە پێی:

کاری پێچەوانەی ژیان

دەستووری ئاوەژووی دنیا

وا ئەسووڕێ.. ژان لە دوای ژان

لە نا وەختا.. هەمووی یەك خا

ڕێکەوت، بەخت، چی پێ ئەڵێن،

ناو لێ ئەنێن

کاتێ هاتن.. بۆ ناخۆشی،

یاخود خۆشی بە کۆمەڵ دێن (4)

وەنەبێت، شێرکۆ مێشکی هەر کراوە بێت بۆ فەلسەفەی کوردەواری، بە تایبەتی کە بەرهەمەکەی بەرگێکی عەسری پۆشیوە و خۆی ئەڵێ " زمان و لێکدانەوەی ئەم سەدەیەن " بۆیە سوودیشی لە بیر و باوەڕ و فەلسەفەی دەرەوەش وەرگرتووە، لە شوێنێکی ئەم بەرهەمەدا، مەنگی پێش گەردەلوول " هدوء قبل العاصفة"بەم شێوە جوانە خستۆتە بەر چاو لە سەر زمانی کاوە:

لە پێش گەردا و هەڵکردنا

لە پێش شەپۆلی مردنا

دەریا ماتە.. ئاسمان شینە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوەی بێ خەم بێ زەمینە

لە بێ دەنگی وا بترسە!

لە پێش گەرداو هەڵکردنا..

یا لە قسەکانی مارکس و مانیفستۆی 1848وە ئەم بیرەی وەرگرتوە لە سەر زمانی کاوەو کاردا ئەیلێتەوە:

کاوە: ڕاستە.. ڕاستە

ڕێگای ئەم هەڵمەتە سەختە

بەلاّم ئەوەی ئەیدۆڕێنین

هەر پێوەندە.. هەر زنجیرە

هەر کۆتی قاچ و گەردنە

بە تەنیا تەوقی مردنە..

ئەمانە هەمووی، نرخی ئەدەبی و شانۆیی بەرز تر ئەکەنەوە و بەسەرهاتی کاوە بەشێوەیەکی قووڵتر و دلگیر تر ئەخاتە بەر چاو و لە ڕاستەوخۆیی سادە و ساکار ئەیپارێزێ[5].ئەوەی لایەنی چیرۆکنووسی و درامیی بەرهەمەکەی تا ڕادەیەك باش بەهێز کردوە، شیکردنەوەی " نەفسی " پاڵەوانەکانە لە کاتی گفت و گۆ کردنیانا، لە پەردەی یەکەما، لە کاتی نائومێدی و ناشتنی قوربانیەکانی ئەژدەهاکا، بۆ نموونە ئەم ئاوازەی زاماوا ئەیلێ، نەخشەکێشانێکی نەفسی وردە بۆ باری ناخۆشی ولاّت:

پەپوو ئەڵێ.. ئەم ولاّتە

لە ژێر باڵما.. کش و ماتە

ئەژدەهاك.. ئاوازی منە

مێشك بۆ ماری سەر شانی

هیواو خۆزگە و نیازی منە

شوێنم " ماشۆی " لای مردنە

ئەم ولاّتە.. تاپۆی منە

تاپۆی منە.. تاپۆی منە..!

نووسەر ئەوەندەی لە قسەکانی کاوەدا، گەرم و گوڕی شۆڕشگێڕیمان ئەخاتە بەر چاو، ئەوەندەش لە قسەکانی ئەژدەهاکا، وێنەیەکی نەفسی واقیعی دڵ و دەروونی و لە خۆ بایی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بـوونی لێکدانــەوە و تــرس و مــەراقیمان ئەخاتــە بــەر چــاو، لای ئــەژدەهاك وەك هــەموو زۆردارێك.. مردن بەشی هەژار، برسی و خەڵکی لاوازە و بۆ ئەو نییە:

نەخۆش ئەمرێ.. هەژار ئەمرێ

لاواز و دەردەدار ئەمرێ

برسی ئەمرێ

من چۆن ئەمرم.. هتد

لـە قـسەکانی ئـەژدەهاکا، مـردن وەك دوژمنێکـی گـەورەی ئـادەمیزاد و ژیـان تێکـڕا، لـە پـەرچ دانەوەیەك و ڕوو بەڕوو وەستانێکی فەلسەفییدا خراوەتـە بەرچاو و گـەلێ لـەوە قـووڵ تـرە کـە تـەنها پەیوەنـدی بـە ئەژدەهاکـەوە هـەبێت، بـە تایبـەتی ئـەم ڕوو بـەڕوو وەسـتانە و مـەراق و شـڵەژانە لـە قسەکانی تارمایی مردنا خۆی ئەنوێنێ و ئەم پرسیار و گوومانە ئەخاتە سـەر بـێ کـەڵکی ژیـان.. بـەم هەموو ڕەنج و ئەزێتەوە کە کۆتاییەکەی بۆ هەموو بێ جیاوازی چاڵی ڕەشی مردن بێ، ناتوانین بەمە بڵێین یاخی بوون و "رفض"، بەڵام ئەتوانین پێی بڵێین هەنگاوی بەرەو ئەم لایانە:

ئادەمیزاد لە دایك ئەبێ

وردە وردە بۆ گەورە بوون..

هەنگاو ئەنێ...

ئارەقی ڕەنج و تەقەللای

زۆر ئەڕێژێ..

چاو ئەبڕێتە بەرزی هیوا

دەست ئەکوتێ

قاچ ئەکوتێ

شان ئەکوتێ

دێت و ئەچێ

بە بێ سرەوتن ئەڕەتێ

بۆ نان، بۆ منداڵ، بۆ ژیان

ئەکەوێتە گەرمە و کێشە

بۆ تەمەنێ

کەمی خۆشە،

زۆری ئێشە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له ئەنجاما دێ بۆلای من

منی مردن!

خەوە ترسناکەکەی ئەژدەهاك، دیسان شیکردنەوەیەکی نەفسی گەلێ جوانە وەك پێش بینیەك بەر لە کارەسات و لەو پارچە سەرکەوتووانەیە کە بەرهەمەکەی پێ ئەڕازێنێتەوە:

له خەوما بوو..

له جێگەی گوڵ.. دڕکم ئەچنی

دەست و پەنجەم خوێناوی بوو

بەری دنیا تەماوی بوو

دارم ئەدی هەر بە سەوزی وشکی ئەکرد

قەلأم، کۆشکم، چۆڵ و هۆڵ بوو

گڕی ئەگرت

ئەم ویست هاوار بکەم بڵێم

ساڵ لەمەو بەرەوە لەم خەباتەدا قاڵ بووە و سەر لە نوێ ژیاوەتەوە، بۆیە نایەوێ جارێکی کە کورد مارانگەستە بێ.بۆ ئەوەی:

دنیای خەم و نا ئومێدی

پڕ لە هیوای چەپکە گوڵ کەین

ئالأی سپی خۆشەویستی

له ناو گیانا بۆ یەك هەڵ کەین..

تەنانەت کاتێك"کارون"ی شوان، لە لایەن ژێر دەستەکانی ئەژدەهاکەوە ئەکوژرێت، کاوە وەك شۆڕشگێڕێکی خاوەن تاقی کردنەوە و بیر و باوەڕ دێتە پێشەوە و نایەڵێ هاوپەیمانەکانی ورە بەر بدەن:

با دەستی خەم..

نەخەینە ژێر چەنەی دامان

نە زۆر نە کەم

هەڵێ نەدەین، بە دوژمنان

پێمان شاد بن

با ئەم کۆستە ڕەشەی مردن

بۆ ڕووناکیی سبەی هاتن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تینمان باتێ بۆ پێشەوە

بۆ سەرکەوتن..هتد

لەلای کاوە "کۆستی وەها سەربەستی خۆشەویست ئـەکا" ئـەم گیـانی شۆڕشـگێڕییەئەمەندە بـە هێزە، لە قسەکانی پشتکۆی هاوڕێی کوڕەکەی کاوە "گوردۆ" شا خۆی ئەنوێنێ:

پشتکۆ: لە چاوی برسی و هەژارا

خۆمم بینی

لە گەردەلوولی ئازارا

لە گەڵیانا شەوم بڕی

لە خۆشەویستی ئەوانا

بەهەشتم دی

کاوەم ناسی

گوردۆم ناسی

بیری ئازادیم دۆزیەوە

خۆم پێناسی..

ئەم کاوە تایبەتییەی کاك شێرکۆ، تەنانەت نایـەوێ ئەگـەر شۆڕشـیش سـەرکەوت، " فەرمیـدون " بکرێت بە پاشا، چونکە نایەوێت لـە ئـەنجامی قوربانییـەکی زۆری کورددا، پێـی ببێـت بـە پاشـا، واتـە ئەگەر چی لـە ڕووخسارا کاوەکـەی دوێنێیـە، لـەم لادانـەی شـێرکۆدا لـە سەرچاوەکانی داسـتانی کـاوە، بەتایبەتی لە شانامەی فیردەوسی، لایەنی داهێنەرانەی توانایمان بۆ دەرئەکەوێت، ئەمەش هۆیەکـە بـۆ سەرکەوتنی لەم بەرهەمەدا، چونکە لەوانەیە خۆ بەستنەوە بە تێکستێکی دیاریکراو، ڕێی هەناسەدانی ئازادی شاعیرێك بگرێ ئەگەر لە گـەڵیا بەتـەواوی نـەجووڵێ و نـەبزوێ، لـەکاتێکا لێـرەدا لـە بـەرگێکی خۆماڵی و بـەهێزدا جڵـەوی بـۆ ئیلهامی تایبـەتی خـۆی شـل کـردووە، بـێ ئـەوەی زنجیـرەی خـەیاڵ و بـەهرەی خـۆی بـەم جـۆرە بەسـتنەوەیە بـێ پێـز بکـات. لـە گـەڵ ئـەم هـەموو لایەنـە باشانەشـدا، لـە بەرهەمەکەی شێرکۆدا هەندێ کەم و کوڕی هەیە کەختستنە پێش چاوی بـە پێویـست ئـەزانم ئەگـەر چی من مەبەستم لەم پێشەکییەدا دەرخستنی ڕووی چاکەی کارەکە بووە، لـە خوێندنـەوەی کارەکـەدا تووشی هێندێ ڕستەی لاواز بووم لە نموونەی:

زاماوا: کاوەی باوکیشتان هەرماوە؟

زێمری: ڕاستە جارێ، ئەویش ماوە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

که بێ پێز و بێ بەشن لە گیانی دراما و شانۆ.. یان:

یەکەم: تۆ ڕاوەستە!

لە قسەم هەڵ مەدەرێ.. لە سەر خۆبە!

کە ڕستەی ساکاری وتارێکی سادەیە، نەك هی بەرهەمی شانۆیی، بێ گومان لە بەرهەمێکی وا دوور و درێژدا، پلەی هەڵچوونی "انفعال"ی شاعیر وەك یەك نابێ.. کە دێتە ئەو شوێنانەی تاقی کردنەوەی خۆی، ئەو دیمەنانەی ئەو شوێنانە بینوێتی و تیا ژیاوە وەك باسی " زۆرداری و کردەوەکانی " سۆزی هۆنراوەکانی بەرز ئەبێتەوە و بەهێز تر ئەبێت، بەڵام لەو شوێنانەی کە تەنها بە چاوی خەیاڵ دیمەنەکانی دروست ئەکات " وەك باسی فریشتە و خوا و ڕووی ئەفساناوی " جار و بار هەندێ دێڕی لاواز و کەم و کوڕییەکی لە ڕووی هونەرییەوە تیادا ئەبینین، ئەمە شتێکی ئاساییە بۆ ئەم چەشنە بەرهەمانە. لە گفت و گۆیەکدا، کاوە وەك لە خۆ بردوویەکی ڕاست و ئازا قسە ئەکات و ئەڵێت:

ئەم وڵاتە پڕ لە دەنگ کەم

بەدەستی خۆم کفنی مردن

لەبەر خۆم کەم

ئەم کفن لەبەر کردنە ئەو مانایەی شاعیر ئەیەوێت بەتەواوی نایدات بە دەستەوە، باشتر وابوو بە شێوەیەکی کە دەریبڕێ، کە ئەم گیانە ئامادە بووە بۆ لە خۆ بووردن و خەبات و قوربانیی گشتی بخستایە بەر چاو. لە لایەکی تریشدا کاتێ ئەژدەهاك باسی مردن ئەکات بەترس و مەراقەوە ئەڵێت:

.. ئەڵێم.. ئەگەر.. هات و مردم

ڕووتەیەك..،

هەژارێکی پیس و چڵکن

هەڵم ئەگرن..

وەك پەڕۆیەك فڕێم ئەدەن. . .

ئەم خەیاڵ و لێکدانەوەیە لە گەڵ زلی و گەورەیی و زەبر و زۆری پادشایەکی وەك ئەژدەهاکا ڕێك ناکەوێ، " شا " یا تەنانەت سەرکردەیەکیش بەم جۆرە نانێژرێ، لە لایەکی تردا کە باسی هوزار ئەکات ئەڵێت:

لە شەقەی باڵی بەرز ئەدەن

بۆ سەرەتای دیاری بەهار

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەستە ئەڵێن..

هوزار وەك باڵندەیەك بە كۆمەڵ بەم چەشنە ناخوێنێ، ڕاسترە بەتاك ناوی بهێنرێ، هەروەها ئەژدەهاك، كە خەوەكەی خۆی بۆ " مۆدۆن " ی جادوو گەر ئەگێڕێتەوە ئەڵێ:

لە خەوما بوو.. نەك بە ڕاستی

لە جێگەی گوڵ... هتد

بەكار هێنانی وشەی " بەڕاستی " هیچ پێویست نیە، چونكە لە سەرەتاوە وتی"لە خەوما بوو" دیارە و ڕوونە كە لە ڕاستیدا نییەئەمە لەوە ئەكات بڵێیت:

بە پێوە بووم، نەك دانیشتوو!

وەختێ ئەم نەفی كردنە ڕاستە، كە دەمەتەقێیەك لە سەر شتێ بێ و كە دوو ڕای لە سەر بێ، یا بۆ چەسپاندنی ڕاستییەك كە بە پێچەوانەوە خەڵكی تێی گەیشتبێ واتە بۆ " تأكید". دیسان لە پاش درووست كردنی چەكووشەكەی، كاوە ئەڵێت:

ئەم چەكووشە!

یان چەكووشێك ئەبێت ناوی

ئەچێتە ناو ناوی زیندوو

باسی ئەكەن نەوەی هاتوو... هتد.

ئەم پێش بینییەی "كاوە " تۆزێ، سەر ئەكات، ئەڵێی پێشەكی ئەزانێ چۆن ئەچێتە مێژووەوە و ئەمرۆ چۆن ناوی چەكووشەكەی ئەهێنرێت. ئەژدەهاك لە دیاری كردنی چۆنیەتی سزای "یاخی بووەكانا "ئەڵێت:

من وام ئەوێ

كەم بكوژرێ

بەڵام پاشماوە دەست بەستە

گشت بگیرێ

لە دوایی دا كۆمەڵ.. كۆمەڵ

بۆ ناو دەریا فڕێیان دەن

بە خۆراكی ماسییان كەن!

ناو هێنانی " دەریا" بەلای منەوە لە جێی خۆیدا نییە، چونكە كوردستان وڵاتێكی بێ دەریایە و ئەم دیمەنە لای جەمهوری سەیر كەران، كە زۆربەیان دەریایان نەدیوە، خەیاڵێكی جوڵێنەر نییە،

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەمە بەتایبەتی لەگەڵ دەربڕینی داستانەکەدا لە چوارچێوەیەکی نوێ و "عەصری" دا ڕێك ناکەوێ. لە بارەی تابلۆکانەوە، ئەو کاتەی ئەی خاییێنێ، تەنها پاش ئەوەی لە سەر شانۆ ئەم بەرهەمە پێشکەش ئەکرێت، ئەتوانرێت بە تەواوی بزانین کە ئایا بەرهەمەکە لەم بارەیەوە پەسەندە یان نا؟..

بەڵام ئەتوانم بڵێم کەنەختێ ئەو وەختەی ئەی خاییێنێ، درێژ تـرە لـە پێویـست، کـات بایـەخێکی گەورەی هەیە لە سەرکەوتنی هەموو بەرهەمێکی شـانۆییدا، تێکـڕا باشـترە کـە لـە دوو سـەعات و نیـو زیاتر نـەخاییێنێ، بەڵام ئەم لایەنە پێویستی سەرشانی یەکەمی دەرهێنەر "مخرج"ە چونکە ئـەتوانرێ بەپێی پێویستی کورتتر یان درێژ تر بکرێتەوە، لەو بڕوایەدام کە ئەگەر تابلۆکان لـە نـۆوە بکـەین بـە حەوت، بۆ سەر شانۆ و ئەم کورت کردنەوەیە لە چوار تابلۆی یەکەمدا بێ، کە "دەست پێشەکییە" بـە لێـك دانیـان، بـە باشـی ئـەتوانرێت، ئـەم بەرهەمـە لـە شـێوەیەکی زۆر سـەرکەوتوودا، لـە سـەر شـانۆ دەربهێنرێت، لە بەر ئەوەی وەکوو وتم ئەمە پێویستی سەر شانی دەرهێنەرە، بە پێویستی نازانم لەمە زیـاتر لـە سـەری بڕۆم.ئەوەنـدە هەیـە کـە بـەلای منـەوە، ئـەو تابلۆیانـەی کـە بـە هـۆی کـزی توانـای شانۆگەریمانەوە، ناتوانرێت وەك چۆن نووسراوە، دەربهێنرێت باشتر وایە لابرێـت، نـەك بەشـێوەیەکی نیوە و نیوە چڵ بخرێتە سەر شانۆ. ئەتوانم بەو پەڕی دڵنیاییەوە بڵێم، کە شێرکۆ لەم کارەدا هونەری کردووە، شایانی ئەوەیـە کـەپڕ بـە دڵ پیرۆزبـایی لێ بکـەم، بـێ ئـەوەی کـە ئەوەشـم لـە بـیر بـچێ کـە ماچێکی گەرم و گوڕی "هەڵبەست"ی کچۆڵەشی بکەم، لە بریتی باوکی!

بەغدا

(21)ی **تشرینی دووەم** 1970

پەراوێزەکان:

(1): کارەسات مەبەست تراجیدیایە **"Tragedy"**

(2): تا سەرەتای سەدەی بیستەم بەشی زۆر نووسەرانی دراما لـە چـوار چێوەی هـۆنراوەدا بەرهەمـەکانیان دەربڕیوە.

(3): بـۆ نموونـە مۆنتـسیکۆی فەرەنـسی "1689 –1755" بـە لایـەوە ئەوانـەی درامـا ئەنووسـنەوە سەرکردەی شاعیرەکانن و جەڵەوگیری هەستن، لە کاتێکـا بـە چـاوی بـێ بایەخییـەوە سـەیری هـۆنراوەی " لیریك" ئەکات." نامە فارسییەکان –پاریس – 1729 ".

(4): نەگبەتی خۆشە، قۆرتی ناخۆشە، یا بەڕە لای تەنکییەوە ئەدڕێ.

(5): لێرە بەولاوە ناچار بووم لێکۆڵینەوەکەم کورتر بکەمـەوە، چـونکە بـاس کردنـی هـەموو ئـەو شـوێنانەی سەرنجی ڕاکێشام بۆ پێشەکییەك ناشێ و زیاتر کەرەستەی لێکۆڵینەوەیەکی ترە کە بە جیا بڵاو بکرێتەوە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەسانی ناو ئەم داستانە

ئەژدەهاک:	**شا**
گۆتۆ:	**سەرکردەی لەشکری ئەژدەهاک**
لۆلۆ:	**وەزیری ئەژدەهاک**
لاسیراب:	**جارچی کۆشکی ئەژدەهاک**
مۆدۆن:	**جادووگەر**
کاوە:	**ئاسنگەر**
گوردۆ:	**کوڕی کاوە**
سارا:	**ژنی کاوە**
پشتکۆ:	**هاوڕێی گوردۆ**
زێمری:	**گۆڕهەڵکەن**
زاماوە:	**گۆڕهەڵکەن**
کاردا:	**جوتیار**
مادیا:	**جوتیار**
کارون:	**شوانی ئاژەڵەکان**
کاردوخ:	**ئاشەوان**

لەگەڵ: خەزنەداری ئەژدەهاک، کۆمەڵانی خەڵک، تارمایی مردن، دەنگی سێ کاسە سەر، سێ تارمایی مردوو، سێ ڕێبوار، پاسەوانەکانی ژووری ئەژدەهاک، سەربازێک، میللەت.

جێگا: **کوردستان**

کات: (600) **ساڵ پێش میلاد.**

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تێ بینی:

1–ناوی زۆربەی پاڵەوانەکانی ئەم داستانە، لە ناو ئەو ناوانەدا هەڵبژێرراون کە لە کۆندا... لە نەتەوەی کورد و ناوچەکانی نراون.

2– کێشی هەموو هۆنراوەکانی ئەم داستانە تێکرا (کێشی پەنجە)ی "4+4"ن و برگەکانی بەم جۆرە ئەژمێررێن:

–––– ––––

یان نیوەی

––––

3– چۆنیەتی پەیوەندی بە سەرهاتەکانی ناو ئەم داستانە لە رووی مێژوییەوە، تەنها پەیوەندی خۆ بەستنەوەیە بە ئەفسانەکەیەوە بەو شێوەیەی لە ناو کوردەواریدا بلاوە، ئەگینا وەکی تر هەمووی لە زادەی بیری هونەر خۆیەتی و جۆری لێکدانەوە و زمانی قسەکردن تێکڕا لە سەرەتاوە تا کۆتایی ئەتوانین بڵێین " لێکدانەوە و زمانی " ئەم سەدەیەیە.

4–ئەم بەرهەمە لە بەر دەستی خوێنەری خۆشەویستایە، سەرەتای دەسپێکردنی ئەگەڕێتەوە بۆ ناوەڕاستی ساڵی 1969 و تەواوکردنی لەکۆتایی هەمان ساڵا، نەک 1971، ئەمە جگە لەوەی شوێنی هەندێ تابلۆکانی ئەم داستانە و لە نێوان گفتوگۆی پاڵەوانەکانا... دەربڕینی ساکار و سادە هەن... کە زیاتر خۆم ویستومن بەم جۆرە بمێننەوە، بە تایبەتی کە بەرهەمەکە بۆ سەر شانۆ ئامادە کراوە، لە لایەکی تریشەوە هەر بەو جۆرەی لە کاتی خۆیدا نووسیبووم، هێشتمەوە و هیچ دەستکاریەکم تیا نەکرد... ویستم ئەم بەرهەمە بخەمە بەرچاو.

5– ئەم بەرهەمە، نیاز وایە،لە پاشەڕۆژێکی نزیکدا لە لایەن تیپی تەمسیلی کۆمەڵەی هونەر و وێژەی کوردییەوە، لە شانۆ بخرێتە سەر شانۆ، دوای ئەوەی کە دەرهێنەر " مخرج"، چاو بە سەرتاپای تابلۆکان هەموویدا ئەگێڕێتەوە.

6– ئەبێ لێرەشدا، لەدڵەوە سوپاسی گەرم و گوڕی، هاوڕێیانی خۆشەویست وئەدیب کاک "جلال میرزا کریم " فەرمانبەر لە وەزارەتی ڕاگەیاندن و کاک "کمال رؤوف محمد " بکەم کەلە جێ بەجێ کردنی یاریدەدان و یارمەتیدا بۆ چاپ کردنی ئەم داستانە لەلایەن وەزارەتی ناوبراوەوە، دڵسۆزانە کۆششیان بۆ کردم.

ش. بێکەس

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو خـوا و فریـشتانەی لـەم داسـتانەدا ناویـان هـاتووە، سەرچـاوەكانیان داسـتانەكانی كـۆنی ڕۆژهەلاَت و بە تایبەتی ئەفسانەكانی دەوری سۆمەرییەكانە[1].

ئەهرەمەن: **خوای شەڕ.**

ئانانا: **فریشتەی ئاسمان.**

نانا: **خوای مانگ لە ئوور.**

نیتی: **پاسەوانی جیهانی تاریكی ژێر زەمین.**

ئینكی: **خوای جادووگەریو حیكمەتو دروستكەری دنیا.**

ئۆتۆ: **خوای ڕۆژ.**

نامۆ: **خوای دەریا.**

ئانلیل: **لە هەموو فریشتەكان گەورەترو خوای خۆشی و فەڕوویبیت.**

ئاشنان: **خوای كشت و كاڵ و دەغڵ و دان.**

لەهار: **خوای ئاژەڵ.**

سمكان: **خوای شاخ و كێو و خاوەن دەسەلاَت.**

ماشۆ: **ئەو ڕیزە شاخانەن كە ئاوی مردنیان لێیە.**

زوو: **كوشندەترین باڵندە،بەپێی ئەفسانەكانی ئەو سەردەمە.**

(1): داستانەكانی ڕۆژهەلاَتی ناوەڕاست و ولاَتـی ڕافـدەین نووسـینی زانـای بـەناوبانگی ئینگلیـزی "صـموئیل هنـری هـووك" **Samuel Henry Hooke** مامۆسـتای خوێنـدنی داسـتانە كۆنـەكان لـە زانكـۆی " لنـدن " دا گـۆڕینی بـۆ عـەرەبی یوسـف داود عبـدالقادر چـاپخانەی دار الجمهوریە 1968.

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی یەکەم

"جێگا گۆڕستانێکە و مانگە شەوێکی خۆش، زێمری و زاماوا خەریکی گۆڕ هەڵکەندنن".

زێمری: "دوای ئەوەی پشویەك ئەداتو ماوەیەك لەمانگ ورد ئەبێتەوە ".

تریفەی مانگ، زەردەخەنەی،

لێوی وشکی پڕ لە تەوسە

پێڵوی قورسی پڕ وەنەوزە

تەماشای کەی...

هەر بەڕەنگی زەردیا دیارە

ئەڵێی مردووی سەد ساڵەیە!

زاماوا:

سەیر نییە، ئەویش پارچەی

دەروونی ئەم وڵاتەیە...

بە دوای خەما ئاوارەیە...

چرای کزی، شەوە زەنگی،

ئەم خاکەیە.

ـ پشوویەك ـ

زێمری:

باشە تاکەی ئەم بەڵایە

مۆتەکەی ڕەشی سەر سنگ بێ؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زاماوا:

له مانگ پرسه!

بۆ بێ دەنگ بێ

له بەرچی نایەته قسه؟...

زێمری:

ئەویش وەك ئێمه وەڕسه!

زاماوا :

ئەی قوربانیمان نەدایه...

ورد و درشت

نەمان پەرست

تا ڕزگار بین لەم بەلآیه!

زێمری :

ئارامی گشت فریشتەکان

توول ئەکێشی.. خوا هەر وایه!

تۆڵەی درەنگ ئەکاتەوه...

زاماوا: "بەتەوسەوە "

جارێ هەر پیش ئەخواتەوه

" به ڕقەوه ":

بڕوام به ئاسمان نەماوه

بڕوام به "سمکان" نەماوه

له کوێن؟... له کوێن؟...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زێمری:

قاو بلاوە خەڵکی ئەڵێن

کوێر بووە چاوی ئەهرەمەن

زاماوا:

درۆ ئەکەن، درۆ ئەکەن

چاو... زیندووە

نەمردوە...

ئەی نابینی هەموو ڕۆژێ

چەند ئەکوژێ، چەند ئەنێژێ!

زێمری:

وام بیست، دوێنێ شەو لە خەوا

" زوو" فرسەتی لێ هێناوە

لە ناکاوا...

بە دەنووک چاوی کۆڵیوە

بە چنگ جەرگی هەڵ دڕیوە

لە پاشانا هەڵ فڕیوە

تا لای " سمکان " نەوەستاوە

زاماوا:

تۆ بێ ئاگای "زوو" کوژراوە

من پێم وتی

بڕوام بە سمکان نەماوە

هیچی نەکرد

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئێمە خۆمان تەفرە داوە!

ـ پشوویەکی کورت ـ

بۆ وا خاوی، دەی هەڵکەنە

دەس بزوێنە

بەس بێ چەنە

زێمری:

تۆش نۆرەت دێ

ئەهرەمەن قورتومت بگرێ

زاماوا:

ئەمترسێنی

دەبا بیگرێ

ـ پشوویەك ـ

" لەدوای لێدانی مۆسیقایەکی ترسناك، سێ کاسە سەر لە ژێرەوە بەرز ئەبنەوە، زێمری و زاماوا ڕا ئەچڵەکن و ئەشڵەژێن"

کاسە سەری یەکەم:

بەس چەنە بەن، دەی هەڵکەنن.

کاسە سەری دووهەم:

ئێوە دۆستن یان دوژمنن؟

کاسە سەری سێهەم:

گۆڕ هەڵکەنی ئەهرەمەنن.

"هەردوو گۆڕ هەڵکەنەکە هەڵ ئەسنە سەر پێ و نزیکی کاسە سەرەکان ئەکەونەوە"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زاماوا:

مەڕۆن، مەڕۆن، چەند پرسیارێ

ئەم پێم ئەڵێ...

سمکان تۆڵە ئەکاتەوە

لە دەروونی پیس و ناپاك

لەماری شانی ئەژدەهاك

زێمری:

من وا ئەڵێم، بەڵێ وایە

هەر ئەو تۆڵە ئەکاتەوە

هەر ئەو لە سەرمان لا ئەبا،

ئەم بەلایە...

کاسە سەری یەکەم :

پرسیارتان کرد لە ڕەشەبا؟

لە مانگ، لە ئەستێرە، دەریا؟

زاماوا:

نەما پرسیاری لێ نەکەین

داڵدەی خۆمانی بۆ نەبەین!

کاسە سەری دووهەم:

ئەی لە پاشدا، لە ئەنجاما؟

کاسە سەری سێهەم:

چارەنووسی ئێوە چی بوو؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زاماوا:

وەرام نەبوو!

زێمری:

وەرام نەبوو!

ـ پشوویەك ـ

كاسە سەری یەكەم:

خۆتان زیندوون

پرسیار لە مردوو بۆ ئەكەن!

كاسە سەری دووهەم:

پشت لە یەكتری هەڵ مەكەن

خەرمانی یەك مەسووتێنن!

كاسە سەری سێهەم:

بە وەرامی ئەنجام ئەگەن!

"هەردوو گۆڕ هەڵكەنەكە بە گوێی یەكدا ئەچرپێنن، زاماوا ڕوو ئەكاتە كاسەسەری یەكەم ":

زاماوا:

شێوەت ئەكەم..

بەلاّم تەواو ناتناسمەوە..

تۆ...

كاسە سەری یەكەم:

من ئەتناسم

هەموو جارێ یادت ئەكەم!

ئێستا بیرت ئەخەمەوە..

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

من دراوسێیەکی خۆتانم

کوڕە گەورەکەی "ئانانم"..

مێشکم دەرخواردی مارەکەی

نەوسنی ئەژدەهاك درا

وام لێ کرا!

چەند تاوان بوو!

وام لێ کرا!

زاماوا:

ئا..ڕاست ئەکەی

پار زستان بوو..

زێمری:

ئەمیش وەکو هەزارەها،

بێ تاوان بوو

ـ پشوویەك ـ

"زێمری ڕوو ئەکاتە کاسەسەری دووهەم وسێهەم ولێیان ئەچێتە پێشەوە "ئەی ئێوە کێن؟

"کاسە سەری یەکەم و دووهەم بە یەك دەنگ ":

کوڕی کاوەین

حەوت برا بووین

پێکەوە زنجیر کرا بووین

شەشمان بۆ مار بووین بە خۆراك

تا چاك بێتەوە ئەژدەهاك

بەلاَم بێ سوود، مار تا ئەهات

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نەوسن و برسی تر ئەبوو

بۆ مێشکی تر هارتر ئەبوو

ئێستاش ئێمە:

تەنها یەك برامان ماوە

زاماوا:

کاوەی باوکیشتان هەر ماوە؟!

زێمری:

ڕاستە جارێ ئەویش ماوە!

ـ پشوویەك ـ

"زاماوا ڕوو ئەکاتە کاسە سەرەکان"

زاماوا:

خەڵکی مێشکی سەریان بردووم

هێندە پرسیاریان لێ کردووم

ئەبێ وەرام لای ئێوە بێ

بەڵام ڕوو شکێنم مەکەن

لە پرسیارەکەم ڕامەکەن

"هەر سێ کاسەسەرەکە بە یەك دەنگ":

فەرموو بڵێ..

ئەگەر وەرام لای ئێمە بێ

ڕاست پێت ئەڵێین

چونکە دوژمنی خوێنەخوێی

ڕیا و درۆین..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زاماوا:

لەدوای مردن..

زیندوو بونەوەمان هەیە؟

جارێکی تر..

هاتنەوەمان ئیتر هەیە؟

یان قسەیە!!

"هەرسێکیان بە یەك دەنگ"

بە خەڵك بڵێن ژیانەوە..

هەستانەوە..

جارێکی تر..راستە هەیە..

بەلاَم تەنها ئەو کاتەیە..

کە ئەژدەهاك

ئەنێنە خاك!

"هەر سێ کاسە سەرەکە ون ئەبن"

ـ پشوویەك و سەرسام بوونێك ـ

زاماوا:

نیوە شەوە..چەندمان هەڵ کەن؟

زێمری:

هەر تەنها دەن!

زاماوا:

هێزم بڕا... هێزم بڕا..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زێمری:

بەس چەنە بە، هەر هەڵکەنە!

ئەمە خواستی ئەهرەمەنە...

ـ پشوویەك لەگەڵ هەڵکەندندا ـ

"سێ ڕێبوار دێنە ژوورەوە و، دیارە لە ڕێگایەکی دورەوە هاتوون، بە لای گۆڕ هەڵکەنەکاندا تێ ئەپەڕن، پێش تێپەڕ بوون، کاتێ ئەگەنە لایان":

ڕێبواری یەکەم:

سمکان هێز و تینتان باتێ..

ڕێبواری دووهەم:

ئینکی چاوی دڵتان باتێ

ڕێبواری سێهەم:

ئانلیل فەڕ و پیتتان باتێ.

" زاماوا و زێمری بە یەك دەنگ "

ماری نەوسن نەتان گاتێ!

زێمری:

لە کوێ هاتوون بۆ کوێ ئەچن؟!

ڕێبوارێکیان:

لە لای پیرە مەگروونەوە..

بۆ لای پیری ڕاو تەدبیری

گەورەی ئێرە کەوتووینە ڕێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زاماوا:

" ماشۆ" ڕێگەتان پێنەگرێ!

"تێ ئەپەڕن، یەکێکیان ئەگەڕێتەوە، بە دەنگێکی نزم ڕوو ئەکاتە هەردوو گۆڕ هەڵکەنەکە":

ڕێبوار:

ماری سەر شان هەر زیندووە؟

ئەژدەهاك ئەڵێن هیلاکە؟

ئەهرەمەن لە پێ کەوتووە؟

زێمری: "بە گاڵتە پێکردنەوە"

درۆی گەورەیان کردووە..

ئەژدەهاك زرپ و زیندوە!

مار چوار سەری زیاد کردووە..!

" ڕێبوارەکە بە پەلە ئەچێتە دەرەوە "

ـ پشوویەك ـ

" هەردوو گۆڕ هەڵکەنەکە دەست لە ئیش هەڵ ئەگرن، چاو ئەبڕنە ئاسمان".

زاماوا:

تۆ بڕوانە چۆن.. ئەستێرە

چاویان بڕیوەتە ئێرە!

زێمری:

نەهێنی ئێرە ئەزانن..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زاماوا:

" نانا " ماته..

هەر بێ دەنگە

بەڵام ئێجگار شۆخ و شەنگە..

چاوی پڕ تیشکی ئاواتە...

زێمری:

ئەی "ئەنانی" ئەستێرە و مانگ

ئەی خواوەندی هەموو ئاسمان

کوا مژدە و بانگ؟

وەرە خوارێ،

لەم نزیکەوە ببینە...

لەم خاکەدا خوێن ئەبارێ

خۆت ببینە کە ئەهرەمەن

چۆن لە دۆڵی کینە و ڕقا..

دڵ ئەهاڕێ، گوڵ ئەهاڕێ

وەرە خوارێ،خۆت ببینە...

زاماوا:

من پێم وتی:

هەتا ئەناناش کەڕ بووە..

زێمری:

تۆ تێ ناگەی..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەویش دڵی پڕ برینە..
شین ئەگێڕێ..
بۆ ئەفسانەی ئەم زەمینە!
ـ پشوویەك ـ
" زاماوا بە گۆرانیەوە بە ئاوازێکی ماتەمین "
پەپوو ئەڵێ.! ئەم وڵاتە
لە ژێر باڵما، کش و ماتە..
ئەم وڵاتە سەر تا خواری
چیاو پێ دەشت و ڕووباری
کەلاوەی وەیشومەی منە..
هەمووی تاپۆی خەمی منە..
ئەهرەمەن دۆستی دێرینمە
ـ پشوویەك ـ
ئەژدەهاك ئاوازی منە
مێشك بۆ ماری سەرشانی
هیوا و خۆزگە و نیازی منە
شوێنم، ماشۆی لای مردنە
ئەم وڵاتە تاپۆی منە
تاپۆی منە، تاپۆی منە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی دووهەم

"هەر هەمان گۆڕستانە، گۆڕهەڵکەنەکان ڕۆیشتوون، شانۆ تاریکتر ئەبێت، لە گەڵ مۆسیقایەکی ترسناکا، سێ مردوو هەڵ ئەسن ماوەیەك بە بێ دەنگی هات و چۆ ئەکەن، بە سێ کوچکەیی دائەنیشن یەکێکیان ڕوو ئەکاتە دووانەکەی تر":

یەکەم:

ئەمشەو نۆرەی گێڕانەوەی

بەسەرهات و ژیانەوەی

چیرۆکی ڕابووردوی منە!

دووهەم:

سەر گروشتەی پێش مردنە!

سێهەم:

ناخۆش نییە باس کردنی،

ئەو ڕۆژانەی لەکیس چووە،

دووهەم:

بەلاَم هەتاکو خۆر..

نەکەوتووە!

سێهەم:

تا گۆڕ هەڵکەن، نەهاتووە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئادەی بڵێ

بڵێ.. بڵێ

" لێی ئەچنە پێشەوە و دەست ئەکا بە گێڕانەوە"

یەکەم:

پێش کوشتنم من جوتیار بووم

زەوی ڕەقم، ئەکرد بە ئاو

بازووم ئەستوور، هەرزەکار بووم

تا ئێوارە زەردە هەتاو..

تا تاریکیی....

جووتم ئەکرد، هەتا ژیان

بە پیتتر کەم

تا برسێتی قات و قڕ کەم!

نەمرێ ئینسان

تاکوو "ئاشنان"

دڵ خۆشتر کەم

ئارەقی رەنج، توانای شان

تێکەڵ بە زەویی وشك بوو

بێ پشوودان

هەتا زەمینم سەوز کرد...

تۆو بوو بە نان

گوێتان لێیە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دووهەم:

بلێ.. بلێ.. گوێمان لێیە..

" لەم کاتەدا مردوویەکی تر لەولاوە ئەڕوات، بێ ئەوەی تەماشای ئەمان بکات "

سێهەم:

ئەوە کێیە؟

مردووی ڕێبوار:

خۆمانین پێرێ شەو هاتووم

تازە مردووم!

یەکەم:

بەخێر هاتی.. دنیا چۆنە؟

مردووی ڕێبوار:

دنیا چۆن بێ قڕووقاتی... "ئەڕواتە دەرەوە "

ـ پشوویەك ـ

دووهەم:

ئێ دەی بلێ گوێمان لێیە!

سێهەم: "لە گەڵ هەناسە یەکا"

دنیا چییە؟

یەکەم:

کچێك بوو، دراوسێمان بوو

حەزم لێ کرد...

دووهەم:

ئێ.. ئێ.. جوان بوو؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یەکەم:

وەکوو فریشتەی ئاسمان بوو...ئانانا بوو...

سێهەم:

داوات نەکرد؟

لە دوای ئەوەی حەزت لێکرد؟

یەکەم:

تۆ... ڕاوەستە:

لە قسەما هەڵ مەدەرێ...

لە سەر خۆبە...

"دەست ڕادەکێشێ"

ئەو بەڕووەی لەوبەر دیارە

شوێن بینینی من و یار بوو

لە ژێر سایەی لق و پۆپیا

دائەنیشتین..

زستان لە لامان بەهار بوو...

دوور... لە چاوی

کەسانی بەدوو... بەدکاربووین

ئا لەوێدا... خەممان ئەکوشت

جار بەجاریش...

سکاڵا و ڕازمان هەڵ ئەڕشت..

لە ئەنجام دا...

گەنمم دانێ.. کچیان دامێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دووهەم:

ئێ... ئێ...

پیرۆزیش بێ!

پیرۆزیش بێ!

یەکەم:

قسە مەکەن گوێتان لێبێ!

بەڵام ئەهرەمەن پێم شاد بوو

نەگەیشتم.. بە یارەکەم!

دووهەم:

ئای داخەکەم!

سێهەم:

ئای داخەکەم!

یەکەم:

لە پڕ شەوێ قۆڵیان بەستم

چاویان بەستم

لە زیندانێکی... تاریکا...

تونگیان کردم

لە پاش دوو ڕۆژ، بە خۆراکی

ئەژدەهاکی...

شەڕیان کردم

سەریان بڕیم

هەرچەند هاواری ئاشنانوو،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئانانم.. کرد.. بێ هودە بوو

دڵی خوای شەڕ نەرم نەبوو..

دووهەم:

ڕۆی لە دەست چوو..

سێهەم:

ئەو ژیانە... ڕۆی لە دەست چوو..

"یەکەمیان هەڵئەسێتە سەر پێ و تۆزێ بە بێدەنگی ڕائەوەستێ و ئەڵێت":

یەکەم:

بەڵام ئەوساش کە زیندوو بووین!

وەکوو ئێستا هەر مردوو بووین!

دووهەم:

چۆن... چۆن.. ئادەی بیلێرەوە.

یەکەم:

لە دەس دەرچوو...

من شاخی بەردم کون ئەکرد..

لە زەوی ڕەق..

کانی ڕوونم هەڵ ئەقولاَن

بە پشت تاشە بەردی گەورەم

ئەگواستەوە..

بنی دار بەڕووم ئەجوولاَن

چنگم ئەنایە بینی گورگ

تا ئەمخنکان...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تا بەم دەستە..

پۆشتەم ئەکردەوە.. ژیان

سێهەم:

ئینجا باشە چیت مەبەست؟!

یەکەم:

خواکان هیچیان دەنگیان نەکرد..

ئەژدەهاك وەك خۆی مایەوە

تاکوو ئەشهات

ماری زۆردار ئەژیایەوە!

"هەردووکیان بە یەکەوە"

پێمان بڵێ چیت مەبەستە!

یەکەم:

نەمتوانی ئەژدەهاك بگرم

لە باتی ئەو سەرم ببڕێ

سەری ببڕم..

دووهەم:

قسەی بێ جێ و بێ ڕێ مەکە!

ئەمە هەر کاری خواکانە...

ئەژدەهاك لای ئەهرەمەنە

کوا ئەمە ئیشی ئینسانە؟

سێهەم: "تەماشایەکی ئەملا و ئەولا ئەکات، بە ترسێکەوە ئەڵێت":

کات درەنگ بوو..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەختی هەڵهاتنی خۆرە

هاوڕێمان شەوە زەنگ بوو..

کات درەنگ بوو...

هاکا دنیا ڕۆشن بووەوە

دۆست و دوژمن لێك جوێ بووەوە...

چاکتر وایە... بلاوەکەین

جارێکی تر بەیەك ئەگەین

تا لە شەوی داهاتوودا...

"هەرسێکیان ون ئەبن، شانۆکە ڕووناك ئەکرێتەوە"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی سێهەم

"جێگا سەرمرێگایەکی قەڵەباڵغە، خەڵك لە هات و چۆکردندا، جارچیی کۆشکی ئەژدەهاك دێتە ژوورەوە و لە سەر شوێنێکی بەرز ڕائەوەستێ چەند کەسێکی لە دەور کۆ ئەبێتەوە"

جارچی:

مژدە و بانگە...

بانگی ئەمڕۆ بۆ ئاهەنگە

بۆ هەڵپەڕکێ و زەماوەنگە

کۆڕ گەرم کەن بۆ گۆرانی

بەفووی شمشاڵ، بەسەمای خۆش

دەروونی کێو بهێننە جۆش

مەست بن، شەراب بخۆنەوە

بخۆنەوە بە خۆڕایی..

ڕازاوەیە خوانی شاهی

خۆ پۆشتە کەن..

ئەمڕۆ جلی جوان لە بەر کەن

گوێ گرێك: "بە تەوسەوە ڕوو ئەکاتە کۆمەڵەکە"..

بە قسەی بکەن...

خۆتان مەست کەن...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جارچی: ـ بەتوڕەییەوە ـ

لە قسەما... قسە مەکەن!

کەس نابێ گرژ، ڕوو ناخۆش بێ

گوێ گرێك: "بە تەوس و گاڵتەوە"

قەلیش ئەبێ دەنگی خۆش بێ!...

جارچی: "بە توڕەییەوە "

هەڵ مەدەنێ، گوێ ڕاگرن!

ـ پشوویەك ـ

هەر ئاهەنگ بێ

دەنگی زوڕنا یان دەهۆڵ بێ

بخۆنەوە بە خۆڕایی

ڕازاوەیە خوانی شایی

مژدە و بانگە

بۆ سەمایە، بۆ گۆرانی

هەموو بڵێن...

پایەدار بێ تەختی شاهی

"کەس وەرام ناداتەوە" ئەمجارە بەتووڕەییەوە:

هەموو بڵێن

پایەدار بێ تەختی شاهی

"کۆمەڵەکە بە کزییەوە"

پایەدار بێ تەختی شاهی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جارچی:

ئەوەی وتم

ئەمرە.. ئەمری پادشایی

پاشای گەورەمان ئەژدەهاك

بۆ سێهەم جار ژنی هانی

مژدە و بانگە...

خواستی گەورەی ئەژدەهاکە

ئەمڕۆ سەری کەسی ناوێ

ئەمڕۆ قوربانی بەخشیوە

بەرگی بووردنی پۆشیوە

کۆڕی سەیران، ڕازاوەکەن

نزای درێژ بوونی تەمەن

بۆ پاشا کەن!

بخۆنەوە...

گوێ گرێك:

تا ئەتوانن

جارچی:

بەستە بڵێن

گوێ گرێك:

تا بزانن!

جارچی:

سەما بکەن، سەما بکەن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕوو گرژ مەکەن

ئەژدەهاك سێبەری خوایە

گوێ گرێك:

پێتان ئەڵێ بیپەرستن!!

جارچی:

هەتا مردن لە سوجدەدا

گوێ گرێك:

بۆی بۆستن!

جارچی:

بلیتی بەهەشت لای ئەوە!

گوێ گرێك:

فریشتەکان، کەنیزەکی

کۆشکی ئەون!

گوێ گرێکی تر:

لەبەر پێی ئەودا ئەخەون!

جارچی:

ئەوەی وتی، ئەوەی ویستی

نا گەڕێتەوە دێتە دی

باران...

بەکۆمەڵ:

باران

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جارچی:

ساماڵ

بە کۆمەڵ:

ساماڵ

جارچی:

ژیان

بە کۆمەڵ:

ژیان

گوێ گرێك:

مردن

جارچی:

مردن!!

ـ پشوویەك ـ

چەنە بازی بەس بێ دەنگ بن...

ـ پشوویەك ـ

مژدە و بانگە، مژدە و بانگە

هەموو شتێ پێ ئەکەنێ

بروسکە هەور ڕاو ئەنێ

ساماڵ پشتی هەور ئەشکێنێ

خوڕەی ڕووبار...

خوڕە و هاڕەی پێکەنینە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گوێ گرێك:

ئەمڕۆ هەتا تامی ژاڵە

شیرینە وەکوو هەنگوینە!

جاڕچی:

چونکە پاشا، پاشای گەورەی

ئەم زەمینە!

ژن ئەهێنێ...

گوێ گرێك:

هەتا مردووش پێ ئەکەنێ

بخۆنەوە...

جاڕچی:

بخۆنەوە بە خۆڕایی

شەرابی خەست، بخۆنەوە

سەرخۆش مەست بن

گوێ گرێك:

پێتان ئەڵێ بێ دەربەست بن!

بخۆنەوە!

"دێتە خوارەوە بە دەم چوونە دەرەوەوە"

با هەر درێژ بێ تەمەنی

شا...ئەژدەهاك

پایەدار بێ، پایەدار بێ

تەختی بزورگی ئەژدەهاك

"کۆمەڵەکە بلاّوەی لێ ئەکەن، شانۆ چۆڵ ئەبێ".

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی چوارهەم

"جێگا لـە هـەمان شـوێنی ڕابـردوو ئەچـێ وچـەپەکترە، کـاردا و میـدیا و کـارون هەریەکەیان بەشێوەیەکی جیاواز جیاوازلە یـەکتر پاڵکـەوتوون و دانیـشتوون "ــ کـارون هەڵئەسێتە سەر پێو بەکزییەکەوە ئەپاڕێتەوە ئەڵێت: ـ

کارون:

ئەی "لە هاری"بە چنگ و دەس
فریای ئاژەڵی خەڵك کەوە...
خەڵکی بێکەس
خۆت نیشان بە، دەربکەوە!
ئاهەنگی چی!
لە ناو شاخا، لە پێدەشتا
لە پارەوە هەتا ئێستا
ئاژەڵی لەڕی سك برسی
بۆ لەوەڕی سەوز ئەگەڕێ
نەك تامی کرد
تا نەشی دی!

ـ پشوویەك ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مادیا:

ئاهەنگی چی!

کاردا:

ئاهەنگی چی!

کارون:

کۆڕی ناو زەماوەنگی چی

دەمی قڵیشی سەر زەوی

وەکوو دەمی...ئێمە وشکە...

گیانی تینوو...

درەخت مردوو...

لە جێگەی بەر، لق و پۆپی،

وشکەوە بوو...

تینوێتی و برسێتی ئەگرێ

ئاهەنگی چی...

مادیا:

کۆڕی ناو زەماوەنگی چی...

کارون:

ئەی لە هاری...خێر و بێری

پڕ لە شادی

ئەمساڵ بارانمان هەر نەدی

باران... باران

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردا:

چاوەڕوانین هەر نەباری!

باران... باران...

مادیا:

با داکاتە سەرمان...بە تاو

با دڵ... با گیان...

بیخواتەوە...

کارون:

با ژیان تازە کاتەوە!

" کاوە دێتە ژوورەوە، چەند هەنگاوێك دوور لێیان ئەوەستێ، گوێ ئەگرێ"

ـ پشوویەك ـ

کارون:

باران بۆ کێڵگە و دەغڵ و دان!

بۆ لەوەڕگەی سەوزی کوێستان

باران... بۆ نان

کاردا:

چاوەڕوانین هەر ناباریێ!

بۆ ناباریێ؟...

کارون:

ئەی لە هاری بە دەسەڵات

دەنگت نەبو، دەنگت نەهات

فریای ئاژەڵ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

فریای مێگەل

فریای شوان و جوتیار کەوە

فریای سکی هەژار کەوە!

مادیا: "ڕوو ئەکاتە کارون "

پەنا بەرن بۆ لای " ئانلیل "

دروست کەری دنیا ئەوە

مایەی فەڕو و پیتی ژیان

تەنیا ئەوە!

چرای ڕووناکی ژین ئەوە!

باران... بارین

بەدەس ئەوە...

کاردا:

قڕە و بڕە و چەنەی ناوێ

ژیان خەوە...

ئەنجام تاریکایی شەوە

باران ببارێ و نەبارێ

مردن ڕێگەمان پێ ئەگرێ

" نیتی " بۆ خوانی ئەژدەهاك

سەرمان ئەبڕێ....

ـ پشوویەك ـ

پێتان ئەڵێم... سەرتان سووك کەن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کۆڵ بە دنیاوە هەڵ مەگرن

ئەمڕۆ و سبەی، زوو بێ و درەنگ

ئەبێ بمرن

کارون:

نامرین ئەگەر ماری سەرشان

ماری دەم خوێناوی تاوان

بەلاّی ژیان

تێر بخوا داوای دڵ نەکا...

لە خواردنەوەی خوێن بێزار بێ

- پشوویەك -

دوژمنی گەورەمان مارە

کە مار نەما... یان تێری خوارد...

هەموو کەسێ بەختیارە!

مادیا:

دیارە.. شێتی

ئەگینا کەی ماری برسی

ماری زۆردار...

تێر لەمێشك و لە دڵ ئەخوا؟!

- پشوویەك -

قرچەی گەرما، ڕۆژانی سارد

هاتن و چون...

هەزار بەهار

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خلّتانی خوێنی خۆیان بوون...

بەلاّم ماری نەوسن و هار...

تێری نەخوارد!

کاردا:

قڕەی ناوێ

چەنەی خۆتان بۆ شل ئەکەن؟

تووشمان مەکەن!

خواستی فریشتەکان وایە

قڕەی ناوێ

" تەماشای کاوە ئەکات "

کاوە بەردە دەنگی نایە.

کارون:

وای تێ مەگەن،

لە دلاّ زیت و وریایە!

کاردا:

ئاسنگەرە...

ئەم لە دەروونا ئەسووتێ

وەکوو ئێوە ئاسنی سارد

بە قسەی بێ جێ ناکوتێ!

کارون:

بە قسەی تۆ...

گوێی دڵی خۆیمان.. ناداتێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مادیا:

بێ دەربەستە:

ماتە.. پەستە

کارون:

لە پارەوە هەتا ئێستە

شەش قوربانی ڕێکی داوە

ناهەقی نییە کە پەستە!

مادیا:

ناهەقی نییە کە پەستە!

کاردا:

قڕەی ناوێ، وا باشترە

هەر بێدەنگ بێ

ئەم ئاگرە...

بە من و ئەو دانامرکێ!

ئەو چاك ئەکا...

قسە... ناکا...

مادیا:

وتم بەردە دەنگی نایە!

کارون: "لە دوور دەنگی دەهۆڵ و زوڕنایە، کارون گوێی بۆ شل ئەکات"...

دەنگی دەهۆڵ و زوڕنایە

کاوە: "پاش ئەوەی لێیان دێتە پێشەوە "

دەنگی ڕسوایی ئێوەیە..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زوڕنای مەرایی ئێوەیە

كارون:

هی ئێمەیە؟!!

كاردا:

ئەو رسواییە.. كامەیە؟

مادیا: "بەتەوسەوە"

دەنگ و باسی لای كاوەیە!

كاوە:

ئەوەی ئەیڵێم بۆ كەسێكە

بۆ یەكێكە...

مێشكی دیلی زۆردار نەبێ

دڵی لە ناو داوی شەوا

وەك مردوو گرفتار نەبێ

ئەوەی ئەیڵێم بۆ كەسێكە

كوێلەی خەم و ئازار نەبێ

پێ شێلی ڕۆژگار نەبێ!

"پشوویەك، هەموویان لێی دێنە پێشەوە"

قسەی دڵم بۆ یەكێكە

كلپەی ئاگری هەردوو چاوی

تاریكی رووناك ناكاتەوە

ترسنۆكی بسووتێنێ

نەنگی ناوچەوانی پێشووی

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

به خوێنی خۆی بشواتەوە
نرکەی گەرووی ڕاپەرینی
شێرو پڵنگ بتۆقێنێ
ـ پشوویەك ـ

قسەی مێشکم بۆ کەسێکە
بتی بێ گیان
ورد و خاش کا
سەری تەفرە بپەڕێنێ
چۆك بە ژێر دەستی دابدا
پشتی قەدەر بنەوێنێ
ئەگەر ئاسمان
ئەگەر زەوی
گەر ڕەشەبا
ئەگەر دەریا
بەربەستی بن، ئەو کۆڵ نەدا
دامێنی سکاڵا نەگرێ
هەرگیز بەدەستی زەبوونیی
فرمێسکی تەنگانە نەسڕێ!
ـ پشوویەك ـ

کارون:

ئەم قسانە دەستی مژدەن
باوەش بەژیانما ئەکەن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردا :

تاریکیی بڕوام ڕائەدەن

مادیا :

دڵ و دەروونم تێی ئەگەن

ـ پشوویەك ـ

کاوە: "لەسەر قسە کردن ئەڕوات"

قسەی گیانم بۆ کەسێکە

بەهار لە ناو دەروونیا بێ

خۆر لە دڵیا هەڵ هاتبێ

لە جێی گریان، هیوای تیابێ

ئەوەی وتی: وەك بروسکە

وەك تیشکی رۆژ...

هەوری ڕەشی دیلی کون کا

شەبەقی سوورو دڵ یەك خا

هەر هەنگاوێ هەڵی دێنێ،

بۆ دنیایەك تازە تر بێ

بۆ ئامانجێك،

لەوەی پێشوی زۆر گەشتر بێ

هەر هەڵمەتێ بۆ سەر مردن!

لە هەڵمەتی ڕابردووی تر،

گەرم تر بێ،

ئەوەی مەبەستمە، گوێ بگرێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو کەسەیە...

ئەچێ بە گژی مردنا...

ئەم لە پێشا یەخەی ئەگرێ

ـ پشوویەك ـ

ڕێگای ئازار ئەگرێ و ئەبڕێ

ئەو کەسەیە، خڵتەی درۆی

ئەفسانەکان ڕائەماڵێ

بیری تاریکی دەسخەڕۆی

فریشتەکان.. ڕائەماڵێ

کارون:

ئەمە مەڵێ!!

مادیا:

پەلە... مەکە!

کاردا:

تەواوی کە!

کارون:

مەبەست زیاتر، ڕۆشنترکە!

کاوە:

هەر زوو وتم

قسەی دڵم، بۆ کەسێکە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بیر... ڕوناك بێ

نەك بیر دیلی

ئەژدەهاك بێ

نانا، ئانلیل، لەهار، سمكان

فریشتەكان...

نیشانم بەن.. ڕێگەو شوێنیان

دڵیان، چاویان، گیانیان، دەستیان

نیشانم بەن!

ئەژدەهاكیش.. هاوار ئەكا

ئەڵێ سمكان

ئەڵێ لەهار

ئەڵێ ئاشنان

ئەڵێ.. ئۆتۆ

چاك بزانن، قەت یەك نابێ

قەت یەك ناگرێ..

خوای من و تۆ و

هینی زۆردار.

فریشتەیەك كە ئەژدەهاك

بیپەرستێ...

ئەینێمە خاك!!

كارون:

تۆ وا بڵێ

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردا:

تۆ بێ دەنگ بە، با ئەو بلێ

ماديا:

با ئەو بلێ

كاوە:

داوا ئەكەن، باران داكات

داوائەكەن، ئاوەدانیی

ژیان خۆش كات

زۆر دەمێكە، ئەم داوایە

بەری خۆزگەی بەرەلاّیە

نەتان پرسی، كوانێ ئەنجام؟

چی بۆ كردن فریشتەكان؟

چی كرد ئانلیل چی كرد سمكان؟

تەنها باران...

تینویەتی ئێمە ناشكێنێ

بەتەنیا نان...

برسێتی ئێمە ناشكێنێ

كارون:

گوایە... چیە؟!

کاردا:

چیتر.. نییە!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مادیا:

ئاو تینوێتیمان ئەشکێنێ

نان برسێتیمان ئەشکێنێ

چیتر هەیە..!

" کاردوخ دێتە ژوورەوە "

"کاوە لە سەر قسەکردن ئەڕوات"

دەمتان قفڵی لێ دراوە

دەمێ کە ژەنگ ڕزانوێتی!

مێشکتان زنجیر کراوە...

مێشکی دوژمن خەسانوێتی

دڵتان هەستی تیا نەماوە

وشەی قسەتان سواوە

لە کاری ڕۆشتن کەوتووە

دەروونتان کرم تێی داوە

پیاوەتیتان تیا مردوە!

بە دەستی یەك، خۆشەویستیی...و

برایەتیتان ناشتووە!

ـ پشوویەك ـ

خۆ سەردەمێ باران هەبوو

نانی زۆری هەرزان هەبوو

بەڵام ئەوەی کە من ئەیڵێم...

ئەوساش نەبوو!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردوخ:

بەرداش نەبوو؟!!

کارون: "روو ئەکاتە کاردوخ "

تۆ بێ دەنگ بە، ئێستە هاتی...

کاردا:

پێمان بڵێ چی تر نەبوو!

مادیا:

تەواوی کە،... چی تر نەبوو!

کاوە:

ئەوەتەی هەین...

هەر ژێر دەست بووین

ئەوەی ئەیلێم سەربەستی یە

ڕێگای ڕۆیشتنی ڕاستی یە

خۆری بەتینی بڕوایە

بەهاری سەوزی هیوایە...

سەرفرازی دڵ و چاوە...

خەرمانی ڕۆژی شادی یە

گەردن بەرزیی، ئازادیە

ـ پشوویەك ـ

ژیان تەنیا سەربەستی یە

کارون:

وەك تۆ ئەڵێی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بڕوا بەفریشتە نەکەین

بایەخ بە هیچ خوایەك نەدەین

ئەی ئەو بەهەشتەی، تۆ ئەیڵێی

چۆن پێی بگەین؟!

کاردوخ:

پشتمان کێیە؟

مادیا:

چیمان پێیە؟

کاردا:

قۆناخ کوێیە؟

کاوە:

هەموو ڕۆژێ من ئاسنی،

ڕەق و پتەو ئەشکێنمەوە

ئەیکەم بە ئاو ئەیتوێنمەوە

"ڕوو ئەکاتە کارداو مادیا "

ئێوەش جەرگی عەرد هەڵ ئەدڕن

تاشە بەردی ئەم کێوانە

بەشانی ڕەنج ئەگوێزنەوە

هەڵی ئەگرن.

"ڕوئەکاتە کارون"

تۆش شەڕ لەگەڵ گورگا ئەکەی

بەشوێن مردنا ڕائەکەی

"ڕوو ئەکاتە کاردوخ"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تۆش بەرداشی ئاش ئەگێڕی

ئارەق تێکەڵ بە جۆ ئەکەی

بە ماندوێتی ژین ئەوێری

ـ پشوویەك ـ

ئیتر ئێمە چۆن ناتوانین

تەختی زۆردار سەر نگون کەین:

ئێمە وا بین

چۆن ناتوانین

دیلی و ژێر دەستیی زەبوون کەین

ـ پشوویەك ـ

"ڕوو ئەکاتە کاردوخ":

تۆ پێم ئەڵێی... پشتمان کێیە؟!

فریشتەکان؟ خوا زۆرەکان!

نەء...خۆمانین

خۆمان پشتین

خۆمان خاوەن بازو و مشتین

هەر خۆشمانین...

چارەنووسین!

ئەم بازووانە... بازووی هێزە

کەللە پڕێنی..دوژمنە

بەزێنەری،..

دێوو درنجی مردنە!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم بازوانە..

هاوڕێی کۆنی سەرکەوتنە!

" روو ئەکاتە مادیا"

تۆش پێم ئەڵێی...چیمان پێیە...

ئەوەی لەلای من و تۆیە!

لای ئەژدەهاك دەس ناکەوێ

چیمان پێیە؟...

بڕوای گیان و بیرمان...پێیە

خۆرمان..پێیە...

هێزی شاخ و کێومان پێیە

هەقمان..پێیە

"ڕوو ئەکاتە کاردا"

تۆش پێم ئەڵێی قۆناغ کوێیە؟

قۆناغ قەلآی ئەژدەهاکە

هاڕینی سەری ناپاکە

"بەسەر سوڕمانەوە هەمویان بەیەك جار"

مەبەست سەری ئەژدەهاکە؟!

ـ پشوویەك ـ

کاوە:

بەڵێ ئەژدەهاکە

سەری... زۆردار

سەری بەلآ، سەری خوێنخوار!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تا ئەو سەرە لە ناوا بێ

پرسەی ژیان تەواو نابێ

قەت نای بینن

سەر فرازیی وەرزی بەهار

"هەموویان پێکەوە: "

ئەی سەری مار؟!

کاوە:

ئەفسانەیە وەکوو لە هار

وەکوو ئۆتۆ وەکوو سمکان

بیانووی...زۆردار،

بۆ چاو بەستە، ماری سەر شان!

کامتان شانی ئەژدەهاکتان

بینیوە هەتا بزانن!

ڕاستە ماری چوار سەری شان؟

ـ پشوویەك ـ

ئەژدەهاك...مار

مار...خۆیەتی

سەری بەلاّ

سەری ئازار هەر خۆیەتی...

ژەهری مردن هەر خۆیەتی

کفنی مردن هەر خۆیەتی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەتا ئەهرەمەن خۆیەتی!

ـ پشوویەك ـ

كارون:

بەلاَم ڕێی سەركەوتن سەختە!

مادیا:

قسەی كاوە نەخشی بەردە!

قسەی دەروونێكی ڕاستە.

كاردا:

ئەوەی ئێمە ئەی دۆڕێنین

تەنها هەر كۆت و پێوەندە

كاردوخ:

با تۆوی ئەم گفت و پەندە

لەناخی دلاَبچێنین

كارون:

منیش هاتوم...

لەگەڵتانا ڕێگە گرتووم

"گوردۆ بە هەنسكە برِكێ دێتە ژوورەوە"ـ

بابە...هاتوم...پێتان بڵێم

خوێنمژەكانی ئەژدەهاك

پاشای زۆردار...

ورووژاون...

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەر چاوێکیان کردووە بە چوار!

ڕق هەستان!

ئەپشکنن...بۆ ئەوانە،

چاو هەڵ ئەخەن

نەچوون بۆ کۆڕی زەماوەنگ

دوورن لە هەڵپەڕکێ و ئاهەنگ

کاوە: "ڕوو ئەکاتە کاردا و مادیا و کاردۆخ و کارون"

ئێوە بڕۆن خۆتان دەرکەن

بەڵام بەڵێنی سبەینێ

لە یاد نەکەن..

"کاوە و گوردۆ، دێنە پێش شانۆوە"

گوردۆ:

بابە زوو کە تا نەهاتوون

تا گورگەکان...پەیدا نەبوون.

بابە...زووکە

کاوە: "بە تورەیی و توندو تیژییەوە"

بەڵێن بێ بتی ئەفسانەی

دیلی و ڕسوایی بشکێنم

تەخت و تاراجی ژێر دەستیی

لەبنەوە هەڵ تەکێنم

قەڵاو زیندانی ئەژدەهاك

بڕوخێنم...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەڵێن بێ کۆشکی تاوانی..
لەگەڵ خۆیدا بسووتێنم!
سەری ئەم تاریکە شەوە
بنەوێنم...
خۆری سەربەستی و ئازادیی
بە دەستی خەبات هەڵ بێنم!

گوردۆ:

بابە...زووکە!

کاوە:

ڕزگاریی بە خوێن گوڵ ڕەنگ کەم
سەر شۆڕی تا سەر بە پەنگ کەم
لە زەنگ بدەم
من زراوی مردن بەرم
من ڕاوی نێم
ئەم وڵاتە پڕ لە دەنگ کەم...
بە دەستی خۆم کفنی مردن!
لەبەر خۆم کەم.
هەتا ئاڵای سەرفرازیی
ئەم میللەتە،...
لەسەر لووتکەی بەرز هەڵ ئەکەم
"لەگەڵ چوونە دەرەوەدا"
لەسەر لووتکەی بەرز هەڵ ئەکەم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی پێنجەم

"جێگا ژووری ڕازاوەی شاهانەی ئەژدەهاکە، لەسەر تەختەکەی دانیشتووە، گەلێ جۆر میوە و بابەتی خواردەمەنی جیاوازی لەبەردەما دانراوە "

ئەژدەهاك بەتەنیا لەبەر خۆیەوە...

ئەم دنیایە، وەك كەنیزەك

لەبەر پێما... ڕاكشاوە!

ئەم زەمینە... پان و پۆڕەی!!

لەبەردەمما ڕاخراوە!

ئەم هەموو مەردوومە زۆرەی،

وەك مێروولە،

لەبەر چاوم دێن و ئەچن

هەتا ئەمرن...

دەست لەسەرسنگی كڕنووشی

بۆم ئەوەستن!

ئەلێم ئەم ژیانە هەمووی...

وائەزانم...

هەر بۆ خۆم دروست كراوە!

بۆ من... تەنیا بۆ من دانراوە

ـ پشوویەك ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەڵێین بەهەشتی ئەستێرە
قەشەنگترە لە هی ئێرە
بڕوا ناکەم!
ئەڵێن چیت ویست لەوێ هەیە!
چیت داوا کرد!
لە بەر دەمتا ئامادەیە!
وەکوو ئەڵێن:
ئەوە بەهەشتی ئەوێیە!
ئەگەر واش بێ ئینجا چییە!
سەیر نییە!
لێرەش هەیە، لای من هەیە
ئەڵێی خواردن لە بەر کردن!
ئەوە هەزار جۆرە چەشن...
ئەڵێی ئافرەت، بۆ ڕابواردن
هەڵبژێرە!
نەشمیلە بێت، یان کەڵەگەت
جرپن بێ، یان هێمن بێ دەنگ
سوور و سپی، یان گەنم ڕەنگ
هەڵ بژێرە!
بڕوا ناکەم بە هەشتی...
دووری ئەستێرە
بگاتە بە هەشتی ئێرە!!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بڕوا ناکەم!

ـ پشوویەك ـ

شەراب، سەما، کانی ئاڵتوون

هەر لێرە هەن، هەر لێرەش بوون

ـ پشوویەك ـ

"لە دوای قەیرێ بیرکردنەوە و دەست بە دەستا دان"

بەڵام... بەڵام... ئەم مردنە

تێکی داوە...

ئەم مردنە ئێسك قورسە

تارمایی هەر لە بەر چاوە...

بە تەنیا ئەو... لەبەر دەمما

ڕەپ وەستاوە...

هەر تەنیا ئەو: داوای بووردن

لە من ناکا...

هەر تەنیا ئەو، کڕنووش نابا...

ـ پشوویەك ـ

" زۆرتر بیر ئەکاتەوە و زیاتر ئەشڵەژێت "

مردن... مردن... واتە چاوم

ئەنووقێ و ئیتر نابینێ...

ڕووناکی ئیتر... نابینێ

کەس نابینێ، ڕەنگ نابینێ

ژنی شۆخ و شەنگ نابینێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هیچ نابینێ!
هەموو شتێ تاریك ئەبێ
تاریك وەك شەوە زەنگ ئەبێ!
هیچ نابینێ، هیچ نابینێ

ـ پشوویەك ـ

دڵم لە لێدان ئەكەوێ...
گوێم كپ ئەبێ... هیچ نابیسم
نە قسەی خۆش، نە سۆز و ساز..
نە گۆرانیی كچی دەنگ خۆش
نە دەنگ و باس!
نە خوڕەی ئاو، نە خوێندنی
باڵندەی چیا و دارستان..
نە پێكەنینی.. شۆخی جوان
هیچ نابیسم... هیچ نابیسم...
كاتێ... مردم..
ئەڵێم ئەگەر هات و مردم!!
ڕووتەیەك.. یان
هەژارێكی.. پیس و چڵكن
هەڵم ئەگرێ
وەك پەڕۆیەك...
فڕێم... ئەدەن..
ئینجا... ئینجا..

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خۆڵ بەسەر لاشەما ئەکەن!

پاش چەند ڕۆژێ...

مار لە گەردنم ئەئاڵێ

ورد... ورد ئەمخۆن!

- پشوویەك -

ستەمە... چۆن... ئەم ئەنجامە؟

هەزار ساڵیش تەمەنم بێ...

هێشتا کەمە...

ئەم ئەنجامە؟... زۆر ستەمە..

زۆر ستەمە!!

- پشوویەك -

"لە گەڵ قاقای پێکەنیندا"

بەڵام بۆچی ئەبێ بمرم

بە هێز.. بە زۆر،

مردن ئەگرم!

لە زیندانا تونگی ئەکەم

من چۆن ئەمرم!

نەخۆش... ئەمرێ

هەژار... ئەمرێ

لاواز و دەردەدار ئەمرێ

برسیی ئەمرێ

بێ دەرەتان، بێکەس ئەمرێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

من چۆن ئەمرم

ـ پشوویەك ـ

"مۆسیقایەکی ترسێنەر لێ ئەدرێ و تارمایی مردن دێتە ژوورەوە، لەپاش ئەوەی ئەژدەهاك چاوی پێی ئەکەوێ ئەشلەژێ و لە بەر خۆیەوە":

ڕاستی نییە... خەو ئەبینم

با ڕۆژیش بێ...

لە تارمایی شەو ئەبینم...

با ڕاستیش بێ...

ئەژدەهاك لە چی ترساوە!

کێ لە بەریا نە لەرزاوە!

ئەم جانەوەرە " نیتی " یە

پاسەوانی مەینەتیە...

با ئەویش بێ!

ئەژدەهاك لە کێ ترساوە!

"دەنگ هەڵئەبڕێ.. دەست بۆ تارماییەکە درێژ ئەکات"

کێیە؟ کێیە؟

بۆ ئەژدەهاك کڕنووش نابا

وا بێ دەربەست ڕاوەستاوە؟!

کێیە؟ کێیە؟

تارمایی مردن:

دۆستم... دۆستم

هانێ... دەستم

" دەست بۆ ئەژدەهاك درێژ ئەکات"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك:

دەست بۆ یەكێ درێژ ناكەم

تا نەی ناسم

تا تێی نەگەم!

تارمایی مردن:

چاك ئەمناسی

من نەناسی!

كێ ئەناسی؟

ئەژدەهاك:

تۆم نەدیوە!

تارمایی مردن:

لە ژیانا، لە دنیادا

كێ بەتەنیا

كڕنووش بۆ ئەژدەهاك نابا

لە بەردەمیا نە لەرزیوە

من ئەو كەسەم!

من ئەنجام و چارە نووسم!

هەر ئەم بینی...

ئەژدەهاك:

وتت دۆستم!

تارمایی مردن:

دۆستیشم و خۆشەویستم!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك:

" ئانليل " لە خەوا پێی وتووم

ئەوەی بۆ تۆ کڕنووش نابا...

تێی گەیشتووم!

هەر مردنە...

تۆ مردنی؟!

بەڵام... بزانە... ئەژدەهاك

ناترسێنی...

تارمایی مردن:

من میوانی دۆستی خۆمم

دلگیر نابم!

هەر سەرێ تۆ سەری ئەبڕی

بە دیاری بۆمی ئەنێری

هەر ئاواتێ تۆ ئەی کوژی

هەر بەهارێ تۆ ئەی نێژی

هەر خوێنێ تازە بیڕێژی

خواستی منە

ڕاگرتنی دڵی منە!

ئەژدەهاك:

تێ گەیشتم بۆچی دۆستی

لە کڕنوشا بۆم ناوەستی!

بەڵام ناتوانی زمانی...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

من ببەستی!

لە گوێ بخەی!

تۆ مردنی! ناوت هەیە!

بەڵام دەنگ و ڕەنگت نییە!

وەك من ژیانت تیا نییە!

تارمایی مردن:

لە گەڵ تۆدا...

شەڕ کردن لای من نەنگییە!!

من میوانی دۆستی خۆمم

ئەژدەهاك:

وتت ئەنجام چارە نووسم

بۆ منیشە...

گەر... دۆستتم؟!

تارمایی مردن:

ئادەمیزاد لە دایك ئەبێ

وردە... وردە بۆ گەورە بوون

هەنگاو ئەنێ!

دێتە کۆڕی ژیانەوە...

ئەرك ئەکێشێ!

ئارەق و ڕەنج و تەقەلای

زۆر ئەڕێژێ...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چاو ئەبڕێتە... بەرزی هیوا

دەست... ئەکوتێ

قاچ... ئەکوتێ

شان... ئەکوتێ

دێت و ئەچێ

بە بێ سرەوتن، ئەڕەتێ!

بۆ نان، بۆ منالٚ، بۆ ژیان..

ئەکەوێتە گەرمەو کێشە...

بۆ تەمەنێ...

کەمی خۆشە، زۆری ئێشە!

لە ئەنجاما... دێ بۆ لای من...

منی مردن!

ئەژدەهاك:

چارەنووسی منیش وایە!

یاخود جیایە...؟

تارمایی مردن:

من پێم وتی...

تۆ تارمایی گیانی منی...

دۆستی گەورەی....

ئەهرەمەنی

خۆت مردنی

بەلاٚم ئەمری!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك: "بە شپرزەییەوە"

نابێ بمرم... ئەژدەهاکم

نابێ بمرم... نابێ بمرم!

وەك ئەم خەڵکە، تێی گەیشتووە

زەننەقیان بۆ لە من چوە؟

چیم کردوە!

تارمایی مردن: ئەوەی ئەیکەم... سووك کردنی

باری ئازاری سەر شانە!

لە بێخەوە هەڵکەندنی...

داری کرمۆڵی ژیانە!

ڕزگار کردنی ئینسانە...

ئەوەی ئەیکەم...

لە سەر.. داوای...

سکاڵای دەمی خۆیانە!!

ئەژدەهاك: "بە مەراییەوە"

هەر چۆنێك بێ، ئێمە دۆستین

پشت بە یەکتری ئەبەستین

چاکتر وایە ڕێك بکەوین!

با ناحەز پێمان خۆش نەبێ!

لێك نەکەوین...

تۆ بۆ من و من بۆ تۆ بم

چیت ویست ئەیکەم...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەڵام نەمرم!

تارمایی مردن:

بەڵێن نادەم

خواستی وا لە ئەستۆ ناگرم!

ئەژدەهاک:

هەر چیم هەیە بۆ تۆو نەمرم!

تارمایی مردن:

خواستی وا لە ئەستۆ ناگرم!

ئەژدەهاک:

ئەوە قەڵام، ئەوە کۆشکم

تەنها نەمرم!

تارمایی مردن:

خواستی وا لە ئەستۆ ناگرم!

ئەژدەهاک: "تاجەکەی لە سەری دائەگرێ"

ئەوە تاجم، ئەوە تەختم

ئەوە خەزنەی زێڕ و بەختم

هەموی بۆ تۆو... تەنها نەمرم

تارمایی مردن:

تۆش هەر ئەمریت!

ئەژدەهاک:

ئەوە ژنی تازە و جوانم

بەخشی بە تۆ و تەنها نەمرم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تـارمایی مردن:

تۆش هەر ئەمریت!

" ئەژدەهاك دەست ئەكات بە هاوار كردن و تارمایی مردن ون ئەبێت".

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی شەشەم

"جێگا ژوورێکی ماڵی کاوەیە، کاوە لەچاوەڕوانیکردندایە، بە ژوورەکەدا هاتو چۆ ئەکات"

گوردۆ دێتە ژوورەوە:

گوردۆ:

زۆر ڕاوەستام کەسیان دیارنین

کەسیان نەهات...

کاوە:

ئاخۆ بزانە گیری چین

کوڕم... هەردێن

نای شکێنن... گفت و بەڵێن

پاسەوانی بەر دەرگابە

بە ئاگابە...

ئەبێ هەر بێن

" گوردۆ ئەچێتە دەرەوە"

کاوە:

کاسە پڕ بوو لێی ئەڕژێ

کاسەی ڕق و داخمان پڕە

بائەم ڕقە، بائەم ئاگرە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له داگیرکەر هەڵبپرژێ

بە گژ زۆردارانا بچێ

دەستی خوێناویان بگرێ

لەشیان بگرێ

کۆشکی پڕ تاوانیان بگرێ

ـ پشوویەك ـ

زۆر دەمێکە ئێسکی ڕەنجمان

مێشکی ڕۆڵە و جوان و گەنجمان

خۆراکی خوانی دوژمنە

زۆر دەمێکە ئەم وڵاتە

وەك گۆڕستان...

دایکی نەگبەتی و مردنە...

زۆر دەمێکە ئەم وڵاتە

چیا و کەژی

وەك خەڵکەکەی، پەست و ماتە

زۆر دەمێکە چاوەڕوانی

بەهارێکی فەڕو و هاتە

ـ پشوویەك ـ

پاڕانەوەی ڕوو لە ئاسمان

پاڕانەوەی دەستە و ئەژنۆ

سکاڵا بۆ فریشتەکان

تەفرەی ژیانی دەسخەڕۆ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

فرمێسکی چاو، هەناسەی سارد

هەموو بەشێ بوون لەدرۆ

بێسوود، بێداد

هەر ماینەوە ژێر دەستە بووین

نەك جار و دوو...

هەزار جار ماران گەستە بووین

ـ پشوویەك ـ

بۆ گەیشتن...

بەئازادی، بەسەرکەوتن!

ئەبێ باجی خوێنی دڵ بەین

دەست بکەینە ملی مردن!

دنیای خەم و نائومێدی

پڕ لە هیوای چەپکە گوڵ کەین!

ئاڵای سپی خۆشەویستی

لە ناو گیانا، بۆ یەك هەڵکەین

بۆ سەر کۆشکی ئەژدەهاکیش...

ڕەشەبا بین

گەردەلوول بین، هەموو هەڵ کەین

ـ پشوویەك ـ

" گوردۆ دێتە ژوورەوە "...

گوردۆ:

بابە... ئەوا یەکە یەکە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دیارن... هاتن

کاوە:

بەخێر هاتن.

"ڕوو ئەکاتە گوردۆ "

ئادەی ئەو لبادەش داخە...

"لبادێك دائەخات "

گوردۆ:

چاوەڕوانی... فەرمایشتم!

لە گەڵتانا من دانیشم

یاخود بڕۆم؟

کاوە:

چاوی بەدی پەناو پاسار

نەهێن گرن...

بۆ ئەژدەهاك

ئێشکی پارێزی پێوەدان

لە ناکاوا لە پیاو... ئەگرن!

واچاکترە!

بەر دەرگای پاراستن بگرە

پاسەوانی سەربەستی بە!

گوردۆ:

سەر لە پێناوا، ئامادەم

چیت وت بیکەم

"بەرەو دەرەوە ئەڕوات کاوە بانگی ئەکاتەوە "

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاوە:

بیرم نەبوو...

دایکت کوانێ لە ماڵ نییە؟

گوردۆ:

بەیانی زوو..

هێشتا هەتاو نەکەوتبوو

ئاگام لێ بوو

ئامادە بوو، بچێ بۆ سەر

گڵکۆ و گۆڕی براکانم

" گوردۆ ئەچێتە دەرەوە "

ـ پشوویەك ـ

" كاردا و مادیا و كاردوخ یەك لە دوای یەك یەنە ژوورەوە "

ـ سڵاو

ـ سڵاو

ـ سڵاو

کاوە:

بەخێرهاتن سەر هەردوو چاو...

دڵتان روو کرد..

گیانتان خۆش کرد...

ماڵی منتان

ئاوەدان کرد!

"دائەنیشن"

ـ پشوویەك ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

كاوە:

سەگەكانی كۆشكی زۆردار

وەك شێت و هار...

دوێنێ كەوتوونەتە بازاڕ

دەست نە پارێز...

درووێنەی لەشیان كردووە!

بە ڕم كاسەی سەری زۆریان،

هەڵ گرتووە!

مادیا:

چ هەواڵێكتان بیستووە؟

كاردۆخ:

هەر پاشایەك، وەك ئەژدەهاك

وڵات وڵاتی خۆی نەبێ

تاجی دزراو بكاتە سەر

كاردا:

تەخت... فرێنەر

ئەبێ وابێ

كاوە:

لەوەش زیاتر،

بۆیە كینەو ڕقی زۆرە،

شمڵی شوومی هەرا و شەڕە!

خوێناو خۆرە،

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چونکە زڕە

وەجاخ کوێرە!

مادیا:

کاوە پێکای، سەرنج وردە

کاردۆخ:

فەرمایشتەکەی پەسەندە

کاردا:

داری زڕ و بێبەر ناژی

ئەبێ بمرێ

بە لادابێ

زوو بێ و درەنگ

" گوردۆ دێتە ژوورەوە"

گوردۆ:

بابە.. دایکم گەڕایەوە...

لە سەر قەبران

لە دوای گریان

لە پاش شیوەن و لە خۆدان

مادیا:

بە تەنیا دایکی تۆ نییە

سك سووتاو بێ

کوڕ کوژراو بێ

جەرگی لە سەر، پشکۆی خەفەت

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەڵ قرچاو بێ

بە تەنیا دایکی تۆ نییە

کاوە: "ڕوو ئەکاتە گوردۆ"

کوڕم بڕۆ پاسەوانی

بەر دەرگابە

بە ئاگا بە

گوردۆ:

بەڵێ... بابە

" ئەچێتە دەرەوە "

" سارا، دایکی گوردۆ، دێتە ژورەوە، میوانەکان لە بەری هەڵئەستن "

سارا:

هەموو لایەك بەخێرهاتن

سەر ڕۆح، سەر دڵ، سەر چاو هاتن

هەموو لایەك بە خێرهاتن

مادیا:

گوردۆت نەمرێ

سەر فراز بی

ئیتر ناسۆر پێخەت نەگرێ

شیوەن بەس بێ!

ئاسمان سەبووریت باتەوە!

کاردا:

چاکان... ئەجرت بداتەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نەترس، تۆڵەت بکاتەوە

کاردۆخ:

هەموو ئەمرین

ئەم ڕێگایە ئەبێ ببڕین

ئاسمان، سەبووریت باتەوە!

سارا:

فەرموون... فەرموون

دابنیشن

"دا ئەنیشنەوە"

" لە سەر قسە کردن ئەڕوات"

کوڕتان نەمرێ

لە ماری سەر شان بە دوور بن!

فریشتەکان...

دەست بە باڵتانەوە بگرێ

هی هەمووان!

کاوە:

برسیمانە، نیوەڕۆیە

هیچمان هەیە...

سارا:

ئەوەی هەیە، نانو دۆیە!

کاوە:

بۆمان بێنە!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

" دایکی گوردۆ ڕووئەکاتە میوانەکان "

بەخێرهاتن، سەر چاو هاتن

" ئەچێتە دەرەوە "

کاوە: "بە تەوسەوە، مەبەستی لە قسەکانی سارایە"

فریشتەکان... ڕزگارمان کەن

ڕزگار نابین

ئەفسانەکان، ڕابەرمان بن

خراپتر بین

چاکتر نابین

ـ پشوویەک ـ

مادیا:

دووانمان ماون، ئامادە بن

بۆ نەهاتن

کاردۆخ:

نایەن وتیان:

گەشتێ بۆ ناو چیا ئەکەن

گەر سەریش بەن

ئەبن بە سییان

کاوە:

مانای چی سییان؟

کاردا:

گاڵتەیە... یان...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردۆخ:

گاڵته نییه، پێتان ئەڵێم

چۆن بوون بە سییان!

کاوە:

ئەوە... دووانیان

گۆڕ هەڵکەنی ئەژدەهاکن!

دڵنیاین لێیان کە پاکن

بەڵام سێهەم!

ئەبێ کێ بێ من نایناسم؟

کاردۆخ:

من ئەیناسم!

پاسەوانی کۆشك و قەڵای

پڕ لە بەڵای

ئەژدەهاکە!

کاوە:

ئەژدەهاکە؟!

مادیا:

ئەژدەهاکە؟!

کاردا:

پاسەوانی

کۆشکی زۆردار و ناپاکە؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردوخ:

پەلە مەکەن، پەلە مەکەن

لە سەر خۆ بن

لە خۆتانەوە هەڵ مەچن

بەڵێ... بەڵێ

قەلاّ و کۆشکی

ئەژدەهاکە!

بەلاّم... مەردە

دروست... ڕاستە

کوڕی چاکە

کاوە:

کوڕی چاکە؟ ئامادەیە.

بێت بۆ مردن

کاردوخ:

چاوەڕوانی ئەو هەلەیە!

کاوە:

مادام وایە...

ئەو ئەگەر بێت

سەر چاومان بێت

ماڵ بە هاتنی ئاوایە!

مادیا:

ئەمە وایە!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردا:

خۆشەویستی هەمووانی

پێ ڕەوایە!

مادام وایە...

- پشوویەك -

"سارا دێتە ژوورەوە، کاسە دۆیەکی گەورەی بە دەستەوەیە لەگەڵ دەستەوارەیەك ناندا، کاوە لێی وەرئەگرێو لەبەر دەمی میوانەکاندا دای ئەنێت"

سارا:

ئێوە میوانی ناوەخت بوون

گلەیی لە سەر خۆتانە،

کە بێ بەخت بوون

کاوە:

فەرموون... فەرموون

"دەست ئەکەن بە خواردن، پشوویەك ئەخایەنێت"

"گوردۆ بە پەلە دێتە ژوورەوە ڕوو ئەکاتە هەمووان"

گوردۆ:

ڕێبوارێکی ناسیاوم دی

بەرەو گردی سەروو ئەچوو،

شپرزە بوو، شڵەژا بوو،

کە لێم پرسی

چرپانی بە گوێما وتی:

لە بەندەکانی ناو زیندان

بەیانی زوو...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شەش حەوتێکیان، هەڵواسیوە...

یەکێکیان کوڕی ئەو بووە!

لە گەڵ قسەدا فرمێسکی،

بۆم هەڵ ئەڕشت

بەدەم گریانەوە و ڕۆیشت

کاوە:

کوڕو ئەم شەوە هەر ئەبێ

بەسەر بچێ...

درەنگ بێ و زوو...

تۆ ئێشکی بەر دەرگا بگرە!

پاسەوان بە...

بە ئاگابە...

گوردۆ:

بەڵێ... بابە

نەك پاسەوان

بڵێ... بمرە

"ئەیەوێ بچێتە دەرەوە کاوە بانگی ئەکاتەوە "

کاوە:

کوڕم... گوردۆ

ئەم بەردەستانەش... هەلگرە

"گوردۆ بەردەستەکان هەڵ ئەگرێ و لە گەڵ خۆیدا ئەیانباتە دەرەوە"

ـ پشوویەك ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

" تابلۆی بێ دەنگ هەموویان لە یەکتر نزیك ئەبنەوە، بە بێ دەنگی لە ناو خۆیانا دەست ئەکەن بە گفتو گۆ، لە ڕێی بزوتنەوەوە جوولانەوەی دەست و دەم و چاویانەوە ئەوە دەر ئەکەوێ کە خەریکی دانانی پیلانی ڕاپەڕینن. ئەم هەلۆیستی بێ دەنگییە، تابلۆیەکی تایبەتییە و نیشانەی ئیش کردنی نهێنی و وریا بوونەوەیە، ماوەیەك ئەخایێنێت"

کاوە قۆناغی بێ دەنگی ئەشکێنێ و هەلْ ئەسێتە سەر پێ و ئەلێت:

کاوە: "بە دلنیایی و بڕوایەکی بە هێزەوە"

ئینجا، ئیتر قسەی زمان

لەگەلْ قسەی دلا یەك کەوت

ئینجا ئیتر، دلنیایی

خۆری بڕوای تەواو بەرکەوت

لە ئێستاوە، ڕۆژی هەستان

بەسەر دیلێتیا سەر کەوت

لە ئێستاوە، پاشە ڕۆژی

ڕووناکیمان هات و دەرکەوت

ـ پشوویەك ـ

خلتەی درۆی ئەفسانەکان

تا دوێنێ مێشکی گرتبووین

نیزای ڕوو لە فریشتەکان

دەستی کردەوەی بەستبووین!

تا دوێنێ بوو لە کەژاوەی

جادووی دوژمنا نووستبوین!

ـ پشوویەك ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردوخ:

وا هەستاوین

گیانمان لەسەر لەپی دەستا

سەریش تا سەر لە پێناوین!

مادیا:

بڕیارمان تێکەڵ بە خوێنە

خوێنمان ئاوێتەی بڕوایە

بڕوامان وەك خۆر ڕووناکە

بەهاری ئاواتی تیایە،

ئەنجام سەری ئەژدەهاکە

کاردا:

ئەنجام... پاکە

ئەمرین بۆ ئەوەی دەغڵ و دان!

بە پیت تر بێ

شیری ناو دنکی پڕ تر بێ

ئەمرین بۆ ئەوەی کە ژیان

بۆ نەوەی هاتوو خۆشتر بێ

ئەمرین... بۆ ئەوەی کە مناڵ

بزەی لێوی بژی و نەمرێ

لە کۆشی گەرمی دایکێتی

ئیتر نەکرێ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاوە:

ئەگەر مردین بەلەش ئەمرین

بۆیە ماڵ ئاوایی ناکەین

بۆیە ناگرین...

بۆیە فرمێسکی زەبوونی

هەرگیز ناسڕین...

ئەگەر مردین

ئەگەر لەم ڕێیەدا کوژراین...

لە پاش خۆمان...ئەمان بینن

بە گیان دەست لە ملتان ئەکەین

ئەژین لە ناو دەروونتانا

لە ناو بیلبیلەی چاوتانا

لە دەنگتانا...

لە هەڵبەست و وتارتانا...

لە پایزو بەهارتانا

ئێمە ئەژین لە گەڵتانا!

کاردوخ:

لە زەنگ ئەدەین

دەماری سڕ ئەبزوێنین

لە سەر لووتکەی بەرز، بانگ ئەدەین

گەل لە زۆردار ئەوروژێنین!

کوورەی ژیان ئەجۆشێنین

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم دنیایە ئەخرۆشێنین

لە زەنگ ئەدەین

ئەبین بە با و تۆف و باران!

بە برووسکە، بە چەخماخەی

تیژی ئاسمان!

بۆ داگیرکەر، ئەبین بە ژان

ژانی مردن!

ژانی تەفر و تونا کردن!

مادیا:

پێشمان وتن، پشتمان کێیە؟

پشتمان کێوی ئاگرینە

بڕوای زیندووی ڕاپەڕینە

مەچەکی گشت هەژارێکی،

ترسناکە!

کاردا:

پشتمان هەموودوژمنێکی

ئەژدەهاکە!

گوردۆ: "گوردۆ دێتە ژوورەوە"

بابە شوانی ئاژەڵەکان

بەڕێوەیە هات بۆ لاتان!

کاوە:

هەر خۆیەتی؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گوردۆ:

به تاقی تەنیا، خۆیەتی

" گوردۆ ئەچێتە دەرێ "

" کارون دێتە ژوورەوە "

کارون:

درەنگ... هاتووم

خۆم ئەزانم کە دوا کەوتووم

بەڵام، بێ دەنگ

دەستەوەستان،

دانەنیشتووم!

کاوە:

چیت کردووە؟

مەردۆخ:

چیت بیستووە؟

کارون:

ئەو دیوی شاخ هەموو پڕن

لە سەر تێزی ڕاپەڕینن

داخ لە دڵن

چاوەڕوانی دەرفەتێکن

چاوەڕوانی فەرمایشتی،

ڕابەریێکن!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ماديا:

ئارام بگرن!

كاردا:

ئارام بگرن!

كارون:

ئارام ناگرن!

لەمە زیاتر خۆڕاناگرن!

ئێجگار پڕن...

كاوە:

بڕیارمان دا!

كارون:

چی بوو... بڕیار؟!

كاوە:

هەڵمەت بۆسەر قەلاّی زۆردار

ماديا:

هاتنەدیی بڕیار نزیکە؟!

كارون:

چ ڕۆژێکە، چ کاتێکە!

كاردا:

زۆر نزیکە!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاروخ:

زۆر نزیکە!

کارون:

مژدەم بەنێ چ کاتێکە؟

کاوە:

لەگەڵ مردنی زستانا

کاتێ پشتی سەرما ئەشکێ

لە کوێستانا...

کاتێ گۆپکەی درەختەکان!

سەر دەرئەکەن!

کاتێ هەردو دەشت و نزار

بەرگی مژدەی، سەوزی ژیان

لەبەر ئەکەن!

کاتێ هوزار...

لە ئاسۆیەکی بەرینا،

لە شەقەی باڵی بەرز ئەدەن...

بۆ سەرەتای دیاری بەهار!

بەستە ئەڵێن...

کاوە:

چەندی ماوە بەری ئازار؟

چەند ڕۆژی تر...

پێ ئەنێینە وەرزی بەهار؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردوخ:

هەر تەنها چوار

چوار رۆژی تر!

مادیا:

یا ئەوەتا ئەمساڵ بەهار

بەهاری سەرکەوتن ئەبێ

کاردا:

یان ئەوەتا مردن ئەبێ!

کارون:

مەبەست ژیانە یان مردن!

ـ پشوویەك ـ

کاری ڕاپەڕینتان بەش کرد!
ئەی من چیبکەم؟!

کاوە:

چمکی ئازایی و پیاوەتی
بە لادا کە!
بچۆرەوە بۆ شاخ و کێو
خەڵك هۆشیار کە
نووستو هەمووی، خەبەردار کە!

کارون:

جێگای یەکگرتنەوە کوێیە؟

کاوە:

کاردۆخ پێت ئەڵێ کە کوێیە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاردوخ:

پێش ڕۆشتنت، خۆم ئەتبینم!

کارون:

وا من ئەڕۆم لە زەنگ ئەدەم

لە سەر لووتکەکان بانگ ئەدەم

بانگی ئازادی و جەنگ ئەدەم

کاوە:

بە سەرکەوتن!

کاردوخ:

بەسەرکەوتن!

مادیا:

بە سەرکەوتن!

کاردا:

تا کاتی بە یەك گەیشتن!

"کارون ئەچێتە دەرەوە"

ـ پشوویەك ـ

مادیا:

ڕۆژ درەنگ بوو ئێمەش بڕۆین

کاردا:

وا... چاکترە

کاوە:

پەلە مەکەن!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هێشتا زوو بوو...

کاردا:

کات درەنگ بوو...

مەردوخ:

هەستن بڕۆین... یەك لە دوای یەك

" هەڵ ئەسن و یەك لە دوای یەك ئەچنە دەرەوە "

" کاوە ماوەیەك بە بێ دەنگ هات و چۆ ئەکات "

لە دواییدا لە بەر خۆیەوە:

کاوە:

ڕاستە... ڕاستە

ڕێگەی ئەم هەڵمەتە سەختە

بەڵام ئەوەی ئەیدۆڕێنین...

هەر پێوەندە، هەر زنجیرە!

هەر کۆتی قاچ و گەردنە!

بە تەنیا تەوقی مردنە!

ـ پشوویەك ـ

" پشتکۆی هاوڕێی گوردۆ بە پرتاو خۆی ئەکات بە ژوورا "

پشتکۆ:

ئاگام لێ بوو

سێ چوار سەربازی ئەژدەهاك

گوردۆیان گرت

پێوەندیان کرد

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ زیندانی تاریکیان برد!

کاوە: "ئەشڵەژێ و لە پشتکۆ ئەچێتە پێشەوە و ئەڵێت"

کەی... کەی چۆن بوو...

گوردۆ تا ئیستە لێرە بوو

پشتکۆ:

وەکو وتم چاوم لێ بوو

لە پاش ئەوەی دەست بەستیان کرد

لە پاش ئەوەی تێریان لێدا

پێوەندیان کرد!

کاوە:

خۆ نەیان کوشت...؟!!

خوێنت نەدی؟!

پشتکۆ:

ئەوەی کە دیم هەر ئەوە بوو

کە پێم وتی!

"کاوە لە تاوا ئەکەوێتە لێو کرۆشتن، تەواو شپرزە ئەبێت، پشتکۆ قەیرێك ئەوەستێ و ئەچێتە دەرەوە"

"کاوە دێتە پێشی شانۆوە".

کاوە:

ئەمە حەوت کوڕ

حەوت کارەساتی جەرگ بڕ

ئەمە حەوت کوڕ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئارام ئیتر

چۆن ئەتوانێ... لەمە زیاتر

خۆی ڕابگرێ

تۆڵە، دان بەخۆیدا بگرێ

لەمە زیاتر، چۆن ئەتوانێ...

ـ پشوویەك ـ

لە پاش دوا کوڕ

لە پاش گوردۆ

چیم ما ئیتر

" روو ئەکاتە دانیشتوان "

ئێوە بڵێن... چیم ما ئیتر؟!

ـ پشوویەك ـ

بۆ سارێژی حەوت برینم

بۆ سارێژی هەزار زامی

دەم بە هاواری دێرینم

هێرش ئەبەم... لە گەڵ " گەل " ا

ڕائەچڵەکم...

ئەچمە گەرووی نەهەنگەوە...

تەنها... چەکم

چەکی بڕوای نەبەزینە

تەنها... ڕێگە... ڕاپەڕینە

ئامانج... سەری ئەژدەهاکە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەم مستانە ئەیپژێنم
ئامانج... کۆتی دیلێتییە
دای ئەماڵم.. ئەیپچڕێنم!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی حەوتەم

"جێگـا ژووری ئەژدەهاکـەو لـە سـەر تەختەکـەی دانیـشتووەو دوو پاسـەوان لـە پشتیەوە ڕاوەستاون وجادووگەریش لە بەردەمیا نووشتاوەتەوە"

" مۆدۆن " ی جادووگەر:

گەورەم هاتووم،سەر لە ڕێتم
قوربانی خۆڵی بەرپێتم...
فەرمایشتت لە سەر سەرم
فەرموو بڵێ و من نۆکەرم

ئەژدەهاك:

ئەوەی ئەیلێم، ڕاست پێم بڵێ!

مۆدۆن:

بەڵێ گەورەم، فەرموو بڵێ

ئەژدەهاك:

درۆ کردن،
لە گەڵ منا، واتە مردن،
مل هەڵکێشان، سەر پەڕاندن
تێ گەیشتی!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مۆدۆن:

تۆ بمێنی و پایەدار بی

بۆ ئێمە گەورەو و سەردار بی

هیچمان ناوێ...

سەرمان ناوێ، ماڵمان ناوێ

تەنها هەر تۆ شکۆدار بی...

ئەژدەهاك:

خەوم دیوە!

مۆدۆن:

خەو هی تۆ بێ، فریشتەکان

ئینکی... سمکان

دڵنیام چۆنیان نووسیوە

فەرموو... قوربان

"ئەژدەهاك هەڵ ئەسێت و دەس ئەکا بە گێڕانەوە"

ئەژدەهاك:

لە خەوما بوو، نەك بە ڕاستی

لە جێگەی گوڵ، دڕکم ئەچنی

دەست و پەنجەم، خوێناوی بوو

بەری دنیا تەماوی بوو...

دارم ئەدی، هەر بە سەوزی

وشکی ئەکرد!

قەلأم، کۆشکم، چۆڵ و هۆڵ بوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گڕی ئەگرت

ئەمویست هاوار بکەم...بڵێم...

بەڵام دەنگم دەر نەئەهات

ڕەوەگورگ ئەهاتنە سەر ڕێم...

خۆر گیرابوو هەڵ نەئەهات

لە ناکاوا شتێکی ڕەش،

جانەوەرێ، هاتە خوارێ

دەستی دامێ... فڕانمی

توونگ گرتمی...

تا ئاسمانی سەر بردمی!

ـ پشوویەك ـ

بەڵام خەو بوو

کاتێ چاوم کردەوە، کات:

نیوە شەو بوو...

ـ پشوویەك ـ

تۆ ئەڵێی چی... بۆ ئەم خەوە؟!

ڕاست پێم بڵێ

"جادووگەر پاش بیرکردنەوە"

مۆدۆن:

گەورەی دنیا، پاشای جیهان

سێبەری گشت فریشتەکان

خەوتان مایەی خۆش بەختییە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نیشانەی بەرزی سەرتانە

دوور لە تەنگانەو سەختییە

لێك دانەوەی بە دڵتانە...

ئەژدەهاك:

چۆن بە دڵمە؟...

مۆدۆن:

گوڵ لە خەودا ئەبێ بە دڕك

دڕکیش بە گوڵ!

خوێن ئاشتیە!

ئاشتی ناو دڵ!

تەم: ڕووناکی و ئاوەدانی

گڕ:قوربانی

گورگ: هێزە بۆ سەرکەوتن

یان نەمردن!!

خۆر لە خەوتا کە هەڵ نەهات

مژدەیەکە بۆ ژیانێکی

پڕ فەڕوو هات!!

ئەژدەهاك:

باشە... باشە

ئەی ئەو جانەوەرە ڕەشە

بۆ باس ناکەی فڕانمی

تونگ گرتمی...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەڵی گرتم، تا ئاسمانی،

سەر بردمی؟!!

جادووگەری چاو پڕ لە فێڵ...

ڕاست پێم بڵێ...

ڕاست پێم بڵێ...

مۆدۆن:

بەڵێ... بەڵێ

گەورەم... بەڵێ

ئەو جانەوەرە ڕەنگ ڕەشە

فریشتەی هەموو ئاسمانە!

هەر چەند ڕەشە!

بەڵام لە دەروون و دڵا

رووناك...گەشە!

هەرچەند بە ڕوو ترسناکە

بەڵام مژدەی ئاسایشە

ئاسایش بۆ،

ژیانی تۆ، بۆ تاجی تۆ

بۆ تەختی تۆ!

ـ پشوویەك ـ

فڕاندنیش... بەرەو ئاسمان

مانای ئاواتە بۆ ژیان

وەرگرتنی مژدەیەکە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یان هاتنە دی خۆزگەیەکە

زۆر دەمێکە

شای گەورەمان، پەرۆشێتی

خولیای دەروون و هۆشێتی!

ئەژدەهاك: "بە پەلە"

زوو پێم بڵێ

کام مژدەیە؟

کام خۆزگەیە؟

زوو پێم بڵێ...

مۆدۆن:

داری زرت ئەژێتەوە

پەل ئەهاوێ، ئەرِوێتەوە!

بەری هیوا و ئاوات ئەگرێ

پاشای گەورەمان ئەژدەهاك

کوڕی ئەبێ!!

ئەژدەهاك: "بەسەر سوڕمان و خۆشیەوە "

کوڕم ئەبێ؟

کوڕم ئەبێ؟

مۆدۆن: "بە دڵنیاییەوە"

بەڵێ گەورەم هەرگیز ساڵێ

وەرناگەڕێ

کوڕت ئەبێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك: "بە پێکەنینەوە... ڕوو ئەکاتە یەکێك لە پاسەوانەکان "

برۆ بڵێن ... با خەزنەدار

لە بەردەمما ئامادە بێ

هەر ئێستە بێ

" پاسەوانەکە بە پەلە ئەچێتە دەرەوە "

ـ پشوویەك ـ

" خەزنەدار و پاسەوانەکە دێنە ژوورەوە، خەزنەدار ئەنووشتێتەوە "...

خەزنەدار:

قوربان... هاتووم سەر لە ڕێتم...

ئەژدەهاك:

گوێ بگرە لێم:

لە گەڵ خۆتا...

جادووگەری ڕاستگۆ بەرە

ڕێزی بگرە

بە پارسەنگی قورسایی خۆی

زێڕی بەرێ...

هەر ئێستاکە، دوا نەکەوێ!

خەزنەدار:

بەڵێ گەورەم... بەڵێ گەورەم...

"لە گەڵ جادووگەرا ئەچێتە دەرەوە"

ئەژدەهاك: "لەبەر خۆیەوە"

کوڕم... ئەبێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاکی بچووك ئەبێ

کورڕم ئەبێ

گرێی دڵی دەیان ساڵم

ئەکرێتەوە...

داری زڕم ئەژێتەوە

کورڕم ئەبێ

ئەژدەهاکی بچووك ئەبێ!

"پاسەوانێك دێتە ژوورەوە و ئە نوشتێتەوە"

پاسەوان:

گەورەم،گۆتۆی سەر لە شکری

ئازا و نەبەرد، گەیشتە جێ

ئامادەیە و ئەو ئەیەوێ

بێتە بەر تەختی بزورگتان

بێتە لاتان...

ئەژدەهاك:

با خێرا بێ

"پاسەوانەکە ئەچێتە دەرەوە گۆتۆی سەرکردە دێتە ژوورەوە"

" ئەنووشتێتەوە "

گۆتۆ:

دەست لە سەر سنگ، کڕنووش بردوو

ئامادە بو...

لە بەر دەمی شای گەورەدا...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

راوەستام... تا فەرمانی
بنێمە سەر هەر دوو چاوم
خۆمی بۆ بکەم بە قوربانی
ئەژدەهاك:
گۆتۆی ئازا خۆشیت هانی!
تۆ بڕبڕەی پشتی منی،
گەورەی گشت سەرکردەکانی
تۆ جێی بڕوای ئەژدەهاکی
پشتیوانی قەڵا و کۆشکی
گۆتۆ:
گیان لە سەر دەست چاوەڕوانم
سەر بەردە بازی فەرمانم...
فەرمانێ بۆ مردنیش بێ
من بە ئاهەنگی ئەزانم!
ئەژدەهاك:
لەلای گۆتۆ، دەنگ و باسی
چەتە و یاخی،
ناو شاخەکان چۆن چۆنییە؟
هەواڵ چییە!
گۆتۆ:
هەواڵ مژدەی سەرکەوتنە
ڕێ لە یاخی بوو گرتنە..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تیرەکانمان...

پەیکانی سەر ڕمەکانمان!

نە خواری کرد، نە سەری کرد

یەك یەك نیشانەی تەواوی،

خۆیانیان گرت

لە یاخی بوو زۆریان کوژران

بە دەست بەستەش گەلێ گیران

ئەژدەهاك:

هێناو تانن...

لە گەڵ خۆتان؟!

گۆتۆ:

لە زیندانان!

ئەژدەهاك:

لە چەتەکان...

هیچیان ماون، هیچیان دەرچوون؟

گۆتۆ:

هەر ئەوەندەی پەنجەی دەستن

ئەو کەمەشیان تەفروو توونان!

پشت بە یەکتر نابەستن

لە دوای گەڕانەوەم، داومان

ناوەتەوە... بیان گرن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك:

لە ئەنجاما چی ترتان کرد؟!

گۆتۆ:

دڵنیا بووین.. گەڕاینەوە

خۆمان سەرکەوتوو ماینەوە!

ئەژدەهاك:

ئەی ژمارەی کوژراوی تۆ؟

گیراوی تۆ؟

گۆتۆ:

کوژراوی من، تەنها دە بوون

گیراو... نەبوون!

" ئەژدەهاك هەڵ ئەسێتە سەر پێ، کەمێ هات و چۆ ئەکات، دوایی بە تووڕەییەوە ئەڵێت:"

ئەژدەهاك:

دڵم خەریکە لە گۆتۆش،

کرمێ ئەبێ...

من وام نەویست، من وام ناوێ

هەموو... هەموو...

ترسنۆك بون!

سەرکردەی ئازا پێم ئەڵێ!!

لە یاخی بوو هەندێ دەرچوون

لێشیان کووشتوون!!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

واتە... ماون... نەفەوتاون!

کەچی پێم ئەڵێ... سەرکەوتوون!

چۆن سەرکەوتوون؟!

چەند سەگێکی خوێڕی کێوان

گۆتۆی سەرکردەمیان بەزان!

چاك سەرکەوتوون!!

گۆتۆ:

گەورەم، نەبەزیوین، بەڵام...

ئەژدەهاك:

بەڵێ... بەزین

من وا ئەڵێم... ئێوە بەزین

ئێوە هەموو... ترسنۆکن!

ئێوە ڕێوین!

ـ بەڵام ـ ی چی!

لە شکرێکی هەزار کەسی!

لەش زرێ پۆش،

تێر و پۆشتە...

هەندێ برسی!

لێی بکوژێ!

واتە... بەزی!

گۆتۆ:

گەورەم، وتم، ئەوەی ماون

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بە ڕێگەوەن ڕوو لە داون

هەر ئەوەندەی پەنجەی دەستن!

هاکا... کەوتن

هاکا... لەبرسانا مردن!

ئەژدەهاك:

هەر وا ئەبێ درۆ کردن!

گۆتۆ:

بەڵێن ئەدەم بە شای گەورە

گەورەی لەشکر

بەڵێنی پیاو

تەنها ماوەی دە رۆژی تر!

مۆڵەتم با...

ڕێگەی گەشتێکی ترم با...

برینی کۆن سارێژ ئەکەم

لە یاخی بوو... ئەوەی ماوە

یەك... یەك

وەك... سەگ

لە بەرپێتا... ڕایان ئەگرم

پەتیان ئەکەم...

پاشای گەورەم، داوا ئەکەم

مۆڵەتم بە...

ئەژدەهاك:

دە رۆژ زۆرە...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مۆڵەتی من هەفتەیەکە!

ـ پشوویەك ـ

"لە سەر قسە کردن ئەڕوات"

بەڵام بەزەیی پێشێل کە!

ڕق... بڕوێنە...

خۆشەویستی دروێنەکە!

دەغڵ و دانیان...

خۆیان و ماڵ و منداڵیان...

بەیەکەوە... بسووتێنە...

من وام ئەوێ!

گۆتۆ:

بەڵێن ئەدەم

شای گەورەمان چۆنی ئەوێ

من وا بکەم!

ئەژدەهاك:

سبەی بەر لەوەی خۆر هەڵبێ...

بارەگای شەڕ ئامادە بێ

بۆ کەوتنە ڕێ...

دوای هەفتەیەك، تاقە یەکێ،

لەو یاخی بووانە...نەمێنێ...

من وام ئەوێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گۆتۆ:

بەڵێن ئەدەم بە شای گەورە

یان وا ئەبێ، یان ئەم سەرە

بۆ خاك ئەبێ

ئەژدەهاك:

من وام ئەوێ!

گۆتۆ: "لە دوای قەیرێ ڕاوەستان بە ترسەوە"

بەڵام شای گەورە ئەزانێ

كلك...ناتوانێ

بێ سەری مار لە ناوا بێ!

سەر تیا بچێ!

هەموو شتێ دا ئەمركێ!

هیچ نامێنێ!

ئەژدەهاك:

ئا بەو شێوەیە ڕسوا بوون...

دەر بە دەر بوون

خۆی كوشتنە...

تازە ژیانی فەرەیدوون

هەر مردنە...

لەگەڵ ئەوەشدا گەڕانمان

بۆ شوێنی ئەو...

بۆ خوێنی ئەو!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەر لە دووی سۆراخ کردنە

دەس هەڵ ناگرین!

گۆتۆ:

جێگەی ونە...ڕێگەی ونە

ئەژدەهاك:

چارەنووسی هەر مردنە

ـ پشوویەك ـ

بەڵام نیازی ئەبێ چی بێ

بە هیوای چی...

ئەخوا و ئەژی...

من تێ ناگەم... تۆ ئەڵێی چی؟!

گۆتۆ:

ئەیەوێ کڵاوی با بردووی

بگرێتەوە؟

ئەیەوێ خەوی ڕابردووی

دوێنێی مردووی

تاجی ون بووی

تەخت و بەختی لە دەست دەرچووی

بۆ بێتەوە...

لە پاش ڕزین... داری هیوای

بەرگرێ و بشنێتەوە...

جارێکی تر بژێتەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك:

مەحاڵە... بیبینێتەوە...

ئەبێ تا ماوە فەرەیدوون

بەو داخەوە بتلێتەوە!

ـ پشوویەك ـ

" لە سەر قسە کردن ئەڕوات "

دوا هەواڵی... نهێنی زان

وای ڕاگەیان...

کە فەرەیدوون...

وا لە ناوچەی پیرەمەگروون...

چاوەڕوانین...

دڵنیا بین

ئەوسا خۆمان ئامادە کەین

لە ناکاوا... بە سەریا بەین

ـ پشوویەك ـ

بەڵاّم کە گرتم، نای کوژم!

ئەیکەم بە پەنگ...

بە دنیادا ئەیگەڕێنم...

ئا لێرەدا... لەم شوێنەدا...

شا فەرەیدوون...

وەکوو مەیموون...

بۆ گاڵتە... هەڵ ئەپەڕێنم!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گۆتۆ:

ڕسوا بوونی پیلانێکە
هەر ساتێکی مردنێکە
ـ پشوویەك ـ
سەرم بەرز و گەورەم ئەکەی
ئەگەر گۆتۆی جگەر سۆزتان
بۆ گرتنی بە ڕێ بکەی!
مایەی شانازی ژیانمە!
کاری وەها بە من بکەی...

ئەژدەهاك:

پەلە ناکەین... بە هێمنی
داو ئەچنین بۆ گرتنی
تۆ... بەیانی
بۆ گەشتی تەمێ کردنی
دوا جاری یاخی بوو... بڕۆ
من هەر ئەوەم ئەوێ لە تۆ!

گۆتۆ:

پاشای گەورە... دڵنیابێ
بەڵێنی ئەمجارەی گۆتۆ
ڕوو ڕەش... نابێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك:

من هەر ئەوەم ئەوێ لە تۆ

ـ پشوویەك ـ

تۆش بزانە چارەنووسی

ڕەش یان سپی!

بۆ من و تۆ...

وەك یەك وایە... بە تەنیا نین

لە یەك جیا نین

گۆتۆ:

چارەنووسی ڕەش گۆڕ ئەکەین

بە دەستی هێز!

دەرگای نووشوستی مۆر ئەکەین

دوژمنی تەختی ئەژدەهاك

سەرشۆڕ ئەکەین!

ئەژدەهاك:

گەر وا نەکەین

گوناه ئەکەین

ـ پشوویەك ـ

"پاسەوانی بەر دەرگا دێتە ژوورەوەو ئەنووشتێتەوە"

پاسەوان:

لۆلۆی وەزیری دەستە ڕاست!

لۆلۆی خزم و جگەر سۆزتان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

داوا ئەکات

بێتە بەر تەختی بزورگتان

بێتە لاتان..

ئەژدەهاك:

با ئێستا بێ

با خێرا بێ!

" پاسەوان ئەچێتە دەرەوە "

" لە سەر قسە کردن ئەڕوات "

سەری ماری سڕ بووی بێ تین

لە گیانەلاوی مەرگ دایە...

هەرگیز ناگاتەوە هاوین!

گۆتۆ:

زستانی سەختی بێ ئامان

بەستەڵەکی چیا و کوێستان

ڕەحم ناکەن!

ڕێگەی پیاوی کەوتوو نادەن!

"لۆلۆی وەزیر دێتە ژوورەوە و ئەنووشتێتەوە"

لۆلۆ:

ڕۆژی... ڕووناك...

دڵی... ڕووناك

شا ئەژدەهاك...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لۆلۆ لە بەر تەختی ئەوا!

دەست لەسەر سنگ ڕاوەستاوە

کڕنووش ئەبا!

چاوەڕوانی فەرمایشتی!

گەورەی ئەکا...

ئەژدەهاك: "ڕوو ئەکاتە گۆتۆ "

خۆشیم داوایە بۆ لۆلۆ

گۆتۆ:

پشت و هێزی کۆشکە لۆلۆ!

"ڕوو ئەکاتە لۆلۆ"

ئەژدەهاك:

دەنگ و باسی لای تۆ چییە؟

لۆلۆ:

ئەوەی هەشبێ!

شایەنی باس کردن نییە!

بێ بایەخن!

ئەژدەهاك:

ئەگەر بایەخیشی نەبێ...

تۆ هەر بیڵێ...

لۆلۆ:

ناحەزانی کۆشکی پاشا

چەند برسی و گێرەشێوێنێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕۆژی... دوێنێ...

لە ناو خەڵکا...

کەوتبوونە قاو داخستن

قسەی بێ جێ و بێ ڕێ کردن...

دوای پشکنین...

هەشت نۆ دەیەکمان لێ گرتن

ئێستا لە زیندانا بەندن!

ئەژدەهاك:

نەتان کوشتن؟!

لۆلۆ:

پەلە ناکەین... هەتا ئازار

هەتا زەبری قامچی و دار

نهێنیان ئەخاتە ڕوو...

ئەوساش... کووشتن!

خەڵاتیانە بۆ زوو مردن!

ئەژدەهاك:

زۆر بەدڵمە... زۆر بە جێیە!

گۆتۆ:

پیلانێکی ورد و نوێیە...

گەورەم... لۆلۆ...

عەقڵی دانای کۆشکی تۆیە...

ئەژدەهاك: "ڕوو ئەکاتە لۆلۆ"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وتت قسەی بێ جێ و بێ ڕێ ئەکەن

قاو دا ئەخەن...

خەڵك هان ئەدەن...

قاو... وەکوو چی؟!

چیان ئەوێ؟!

لۆلۆ: "لە پاش دوو دڵی و سڵەمینەوەیەك"

گەورەم ئەڵێن

وەکوو... ئەڵێن!

نانیان... ئەوێ

لابردنی باجیان ئەوێ

ئەژدەهاك: "بە گاڵتەوە"

تاجیان ناوێ؟!!

ـ پشوویەك ـ

گۆتۆ:

زیندان و مردنیان ئەوێ

ئەژدەهاك: "بەڕقەوە"

ئەیان... ناسم!

ماڵ بە ماڵ ئەیان سووتێنم

یەك بە یەك هەڵیان ئەواسم!

چیم لێ کردوون؟

دەستم گرتوون؟!

برسییانە...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پێیان بڵێ

کێ تا ئەمڕۆ لە برسا مرد؟!

- پشوویەک -

گۆتۆ:

گەورەم تا خۆم

هەتا لەشکری سبەینێم

ئامادەکەم، ڕێم کە، بڕۆم!

ئەژدەهاك:

تۆ... سەربەستی...

ئەڕۆی... بڕۆ...

بەڵام بە دڵ چاوەڕوانین

مژدەی سەرکەوتنی گۆتۆ

زوو وەرگرین...

لۆلۆ:

هەتا ئێمەش ئامادە بین

پاش هاتنەوە، پاش سەرکەوتن

ئاهەنگی خۆشی بگێڕین

چاوەڕوانین...

گۆتۆ:

پاشای گەورە، لۆلۆی دانا

لە ئێستاوە،دڵنیا بن

کە سەر کەوتن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وا لە دەست و هێزی منا!

"گۆتۆ ئەنووشتێتەوە و ئەچێتە دەرەوە"

ـ پشوویەک ـ

"ئەژدەهاک ماوەیەک بە بێ دەنگی هات و چۆ ئەکات"

ئەژدەهاک:

کێن ئەوانەی گرتووتانن؟!

لۆلۆ:

چەند... کەسێکی

دۆست بە کوشتن و تاوانن!

ئەژدەهاک:

ناوم... ئەوێ!

ناو... نازانن؟!

لۆلۆ: "پاش تۆزێ بیرکردنەوە"

ئەوەی بیرمە!

یەکێکیان ناوی گوردۆیە

کوڕی کاوەی ئاسنگەرە!

ئەژدەهاک:

گوردۆ... گوردۆ

وەچەی شەڕە!

لە نەژادی خێزانێکی دەربەدەرە!

لۆلۆ:

لە پارەوە هەتا ئەمڕۆ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له کوڕانی کاوه... شه‌شیان

گیران... کوژران

به‌ڵام دیاره... عاریان نه‌نا،

وه‌ك خۆیان وان!

ئه‌ژده‌هاك:

ته‌نیا... کوشتن!

ڕێگایه بۆ ته‌مێ کردن!

دوا وه‌چه‌ی شه‌ڕ

ئه‌مشه‌و ئه‌بێ له ناو به‌رن

کاوه‌ش بگرن!

لۆلۆ:

گه‌وره‌م ئه‌گه‌ر کاوه‌ش بگرین

ئه‌بێ ئیتر دۆش دامێنین!

ئه‌ژده‌هاك: "به‌سه‌رسوڕمانه‌وه"

دۆش دامێنین؟!!

لۆلۆ:

به‌ڵێ... گه‌وره‌م

ته‌نیا ئاسنگه‌ر بزانێ

یان بتوانێ

که تیر و ڕم

دروست بکا... هه‌ر کاوه‌یه

ئه‌و ئاسنگه‌ری شاره‌زای!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم ناوەیە!

چۆنی بگرین؟!

ئەژدەهاك: "پاش قەیرێ ڕاوەستان"

گەر ئەو نەما پەك ئەکەوێ؟!

لۆلۆ:

هۆمان هەر ئەبێ تێی کەوێ!

بەڵێ...گەورەم

گەر ئەو نەبێ...

دڵنیام لەوەی پەکمان ئەکەوێ...

دا ئەمێنین!

ئەژدەهاك:

کەواتە جارێ ناچارین

چاو بپۆشین

لۆلۆ:

بەڵێ... گەورەم...

پێویست ئەکا... کاوە نەگرین

چاکتر وایە....ئارام بگرین

وەکوو فەرمووت، چاو بپۆشین!

ئەژدەهاك: "لە پاش قەیرێ بیر کردنەوە"

مادام وایە...

جارێ گوردۆش هەر مەکوژن!

با هەر بەندی ناو زیندان بێ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەشی خۆراکی لێدان بێ

لە ناو بردنی... هەڵگرن...

بۆ ئەوکاتەی پێتان ئەڵێم...

هەتاکوو خۆم قسە ئەکەم!

لۆلۆ:

بەڵێ گەورەم!

تۆ چۆن ئەڵێیت من وا ئەکەم!

ـ پشوویەك ـ

"پاسەوانی بەر دەرگا دێتە ژوورەوە و ئەنووشتێتەوە"

پاسەوان:

گەورەم... پاشا

شاژن پیاوێکی ناردووە

بە پەلە ڕای سپاردووە!

داوات ئەکا...

ئەژدەهاك: "هەڵ ئەسێت و بە شپرزەییەوە"

بە پەلە داوای من ئەکا؟!

پاسەوان:

بەڵێ... گەورەم... داوات ئەکا

" بە شڵەژاوییەوە ئەژدەهاك و لە دوایەوە لۆلۆ و پاسەوان ئەچنە دەرەوە"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی هەشتەم

"جێگا دوکانەکەی کاوەی ئاسنگەرە، کات بەیانییەکی زووە، "پشتکۆی" هاوڕێی گوردۆ، لە دوای گرتنی گوردۆ بۆتە شاگردی کاوە، تازە دوکانەکەی کردۆتەوە و خەریکی ڕێکخستنی کەرەسەی ئیشە، پاش ماوەیەك بێ دەنگی، بە دەنگی بەرز لە بەر خۆیەوە ئەڵێت:"

لە گەڵ دڵی شێت و وێڵما
هەرد و دۆڵ و لووتکە نەما
نەیپێوم و پیا نەگەڕێم
تا دەوەن و دارێ نەما
نەمناسن و نەزانن کێم!
هەتا ئەژنۆ شل بوو گەڕام
تا سنوورێك، خەیاڵ ئەیدی
گەڕام...ڕۆشتم
بەڵام ئەنجام... نەگەیشتم...
بەو دنیایەی کە من ویستم

ـ پشوویەك ـ

سەردەمێکی تر هات و چوو
هەر ئاوارە، هیلاك.. وێڵ بووم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

به دووی ئاراما.. شەوکێڵ بووم
سەر هەڵگرتوو..
لە ناو باوەشی سروشتا
ئەگەڕام بە شوێن بەهەشتا
بەڵام ئەنجام تێگەیشتم
کە لەوێشدا خۆمم نەدی..
خۆم نەناسی!
ـ پشوویەك ـ
سەردەمێکی تری تەمەن
بۆ خوای دادپەروەری گەڕام
تا لەدیلی ڕزگارم کەن..
تا بگەمە ڕۆژی ئەنجام
کڕنووشم برد!
مانگم پەرست، خۆرم پەرست
دەریام پەرست، گڕم پەرست
بەڵام ئەنجام هەر وێڵیی بوو
هەر تاریکی، هەر دیلی بوو
ـ پشوویەك ـ
سەردەمێکی تر چاوی یار
باڵای شۆخ و شەنگی نازدار
ئاواتم بوون، خولیای گیان بوون
هەوێنی هەموو ژیان بوون

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەڵام ئەنجام... نەگەیشتم
بەو هیوایەی کە من ویستم
ـ پشوویەك ـ
بەڵام لە گەڕان نەکەوتم
ورەی ئاواتم بەر نەدا!
هەتا بە ئارام گەیشتم
تاکوو کۆڵم بە دیلی دا
تا وێڵ بوونم بە قۆناغی
ئاوەدانیی ڕێگە گەیاند!
هەتا نا ئومێدی و ئاخی..
سەر گەردانیم لە دڵا مردا!
ـ پشوویەك ـ
بیری ئازادیم دۆزییەوە..
خۆم پێ ناسی..
خۆی پێ ناسیم!
ڕوناکترین ڕێم بینییەوە..
سەرکەوتنی ژینم تیا دی..
زانی من کێم!
لە کوورەیا خۆم توانەوە
تا لەگەڵیا ژیامەوە...
ـ پشوویەك ـ
لە ئینسانی دەور و پشتما

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له چوار دەورما!

له چاوی برسی و هەژارا!

خۆمم بینی..

له گەردەلوولی ئازارا...

له گەڵیانا شەوم بڕی

له خۆشەویستی ئەوانا...

بەهەشتم دی

کاوەم ناسی، گوردۆم ناسی!

کوردم ناسی!

ـ پشوویەك ـ

"کاوە بە جلی کارەوە دێتە ژوورەوە"

کاوە:

جێگەی گوردۆم...

قەت ون نابێ...

هەتا پشتکۆم...

لەگەڵا بێ!

هەتا لەم چیا و کەژەدا!

تاقە کوردێ سەر بەرز مابێ

ڕێم ڕووناکە...

ئەو... گوردۆیە...

خاکیش دایك و بڕواش باوکە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پشتی ڕاپەڕینم ئەگرن!

پشتکۆ:

نەك هەر تەنها بۆ ئیش کردن

وەك شاگردی ئاسنگەرێ

وەکوو شاگردی باوەڕێ...

لەگەڵ تۆدام هەتا مردن

کاوە:

شاگردانی ڕێی سەربەستی،

ئەو لەشکرەن!

چۆك بە ژێردەستی، دا ئەدەن

بۆ سبەینێی بەختیاریش

بەهاری ئاوات و مژدەن

ـ پشوویەك ـ

پشتکۆ:

گشت... شاگردان...

هەموو... مەردان!

تینووین... تینووی... ڕۆژی هەستان

چاوەڕوانی.. بانگێ... ئەکەین

هەتا بە خوێن...

گڕی سەرفرازی خۆش کەین

کاوە: "پاش قەیرێ بیرکردنەوە"

ناگاتەوە... ڕۆژێکی تر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یان ئەوەتا... کڵپەی ئاگر

بۆ سەرکەوتن... بەسەر شەوا

ئەکەینەوە...

یان ئەوەتا... ئەبێ ئیتر!

نەڵێین پیاوین...

پشتکۆ: "بە خۆشییەکەوە، نزیکی کاوە ئەکەوێتەوە "

ئەی من... وەستا!

منیش خوێنم... گیانم... دڵم

وا لەبەر و لەپی دەستما

منیش ئامادەم بجەنگم،

لەگەڵ تاریکی و مردنا...

ئەی من... وەستا!

ئەی من چی بکەم... لەگەڵتانا

کاوە:

گوێم... لێ بگرە:

هەر ساتێ من کەوتمە ڕۆشتن!

شوێن پێی هەنگاوم هەڵگرە

یان پێکەوە دەست ئەکەینە،

ملی مردن...

یان سەرکەوتن

ـ پشوویەك ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پشتکۆ:

به دوای وەستای خۆشەویستا

به دوای تیشکی سەربەستیتا

به شوێن پێی ئازادی ویستا

چەندن ژمارەی ئەوانەی،

سووتەمەنی ئاگری جەژنن؟!

کاوە:

هەزارانن!

پشتکۆ:

تەنها، خەڵکی پێدەشت، شارن؟!

کاوە:

له شارەوە هەتا لووتکەی،

هەتا پلەی سەختی کێوان

تا نزاری چڕ و بێشەی

ساردی کوێستان!

پشتکۆ: "له دوای بێ دەنگییەك"

بەڵام... وەستا!

ئەمڕۆ ژیان سارد و سڕە

جووڵە کەمە... دنیا کڕە...

دەنگ نابیسم... له هیچ لایەك

تا شەقەی باڵی... باڵندە!

هەتا جووڵە و شنەی بایەك

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاوە:

لە پێش گەرداو هەڵکردنا...

لە پێش شەپۆلی مردنا!

دەریا ماتە، ئاسمان شینە

ئەوەی بێ خەم بێ زەمینە!

لە بێ دەنگی وا بترسە!

لە پێش گەرداو هەڵکردنا!

پشتکۆ: "لە دوای کەمێ بیر کردنەوە"

ئەوەی ویستم...

ئێستا بە دڵ تێگەیشتم...

ـ پشوویەک ـ

"لە سەر قسە کردن ئەڕوات"

باشە... بازاڕی ئیش کردن

ئەمڕۆ بۆ کێ؟

ئەکەوێتە قۆڵ کوتاندن

کوورە بۆ کێ ئەدەمێنین؟

ئارەق بۆ... چی... ئەڕژێنین؟

بۆ داس.. یان بۆ تیر و کەوان؟

بۆ بێڵ... بۆ پاچ؟

یان بۆ نووکی تیژی پەیکان؟!

کاوە:

هیچ... کامێکیان!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پشتکۆ:

چی تر ماوە!

کاوە:

چەکوش ماوە!

هێزی دەستی هێرش ماوە

پشتکۆ:

کەواتە ئێستە ئیش ئەکەین؟!

کاوە:

هەتاکوو مردن ئیش ئەکەین...

ئیستاش ئەبێ،

چەکوش فریای دەستی بڕوای

ڕاپەڕینی هەڵمەت بخەین!

پەلە... بکەین

پێش چێشت هەنگاو

ئاسن لە بووتەی کوورەدا،

ئەکەین بە ئاو...

هەتا چەکوش دێتە بەرهەم

دەست هەڵ ناگرین!

پشتکۆ:

ئارەقی ماندوێتی ناسڕین

دەست هەڵ ناگرین

هەتا چەکوش دێتە بەرهەم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وچان نادەین

چەکوش فریای دەستی بڕوای

هەڵمەت ئەخەین!

وەستا... لەگەڵتا... ئامادەم!

بەڵێن ئەدەم...

بەڵێنی پیاو کە نەسرەوم!

هەتا چەکوش دێتە بەرهەم...

من ئەوەندە تێگەیشتووم!

بۆ ئامانجی گەل ئیش ئەکەم...

لە خۆبوردووم!

کاوە:

ئەم چەکوشە!

یان چەکوشێك ئەبێت ناوی

ئەچێتە ناو، ناوی زیندوو

پشت لە دوای پشت بۆ شانازی

باسی ئەکەن نەوەی هاتوو

یان ئەوەتا ئەمیش ناوی،

کوێرەوە بووی مێژوو... ئەبێ،

وون و مردوو!

ـ پشوویەك ـ

"لە تابلۆیەکی بێ دەنگیدا کە ماوەیەك ئەخایێنێت دەست ئەکەن بە ئیش کردنێکی بێ وچان و ئارەق ڕشتنێکی سەختی ماندوو بون بۆ دروست کردنی چەکوشی ئازادی و ڕاپەڕین"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"دوای لێبوونــەوە و دروســت كردنــی چەكوشــەكە، بــەدەم هەناسەســواربوونی ماندوێتییـەوە " كاوە " چەكوشـەكە ئـەگرێت بـە دەسـتەوە و لێـی ورد ئەبێتـەوە و " پشتكۆ " ش لە كاوە نزیك ئەبێتەوە و چاوەڕوانی ئەوە ئەكات كە چی ئەڵێت"

كاوە: "لەگەڵ چەكوشەكەیەتی"

مایەی ڕەنجی بێ پشوودان
تۆم بۆ ئەم دەستانە خوڵقان
ئەم دەستانە، كە قڵیشیان
دەمیان بۆ تۆ كردۆتەوە...
تا تۆڵەیان... لە زۆرداران...
بكەیتەوە...
مایەی ژیانی تێكۆشان
تۆم بۆ ئەم دەستانە خوڵقان:
تینیان بەرێ، گوڕیان بەرێ
هێزی شاخ و داخیان بەرێ
تا بتوانن هەڵت گرن
بۆ ئامانجی ڕووناكە ڕێ،
هەڵت بڕن

ـ پشوویەك ـ

مایەی تەقەڵلای بێ وچان
مایەی ڕەنجی بێ پشوودان
تۆ لە كوورەی ئاگری سوورا
ژیانت كرا بە بەرا

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دوای توانەوە لە ئازارا،
لە دایك بووی
ئێمەش وەك تۆ...
ئەوە گوردۆ... ئەوە پشتکۆ...
وەکوو هەموو ڕەنجدەرانێ
ئازار چاوی کردووینەوە
دەی ئەی دۆستی چەوسانەوە
با پێکەوە بگەینە جێ...
جێگە لووتکەی ژیانەوە...
- پشوویەك -

ئەی چەکوشی هێز و بڕوا
نیشانەی ڕەنج و توانا...
دۆستت زۆرە،
جێگەت سەر گلێنەی چاوە...
بەڵام هێشتا،
تینوێتی زاخاوت ماوە،
تینوێتی زاخاوی دوایی
ئەبێ هەر بە خوێن بشکێنی
خوێنی... ناپاك
خوێنی تاوانی ئەژدەهاك
- پشوویەك -

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پشتکۆ:

وەستا... ئارام، لە ناو گیانا

گەردی وەڕس بوونی لێ نیشت

چاوەڕوانی دوور و درێژ...

وا ئۆقرەی کوشت

کەچی هیچ دەنگێکم نەبیست!

کاوە:

من پێم ووتی

یان ئەوەتا شەوەزەنگی

ئەمشەو ئەبێ بە چراخان

یان ئەوەتا هەر تاریکیی

مردن ئەبێ وەك گۆڕستان!

ـ پشوویەك ـ

"کاوە لە سەر قسە کردن ئەڕوات، دوای کەمێ بیرکردنەوە ڕوو ئەکاتە پشتکۆ"...

گوێم لێ بگرە

هەر ئێستاکە پێ هەڵگرە

بڕۆ هەتا دووریانی

ئەو دیوی گرد،

چاو هەڵ بخە،چاوێکی ورد

هەر کاروانێکت بەدی کرد

پێشەنگەکەی " سوور " چووەوە

بێ ڕاوەستان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەرامەکەم بۆ بێنەوە...

زوو وەرەوە

پشتکۆ:

سەر لە پێناوا ئامادەم

چیت وت بیکەم

" بە پەلە ئەچێتە دەرەوە "

" کاوە بە دەم هات و چۆ کردنەوە ":

دوژمن ستەمە بتوانێ

ڕیشەی بڕوا دەربکێشێ

تەنیا پواز... پواز نەبێ

داری ئەمجارە ناقڵێشێ

من دڵنیام کاروان پاکە

دوور لە کەسانی ناپاکە...

بەڵام گومان ئالەم کاتە

هەبێ باشە، هەبێ چاکە

ـ پشوویەك ـ

"ڕوو ئەکاتە دانیشتوان"

گەر سەرکەوتین... تاج بۆ کێ بێ؟

لە بیرتان بێ

ـ بەڵام قسەی خۆمان بێ ـ

هەموو ئەڵێین بۆ فەرەیدوون

هەر من ناڵێم با بۆ ئەو بێ...

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دیاره لێم ئەپرسن بۆچی!

ئەی بۆ کێ بێ؟

بیر و بڕوای من وا ئەڵێ

- بۆ کوردێ بێ -

خوێن بڕێژن، کورد قوربانی

مەردانە بێ،

بۆچی ئەنجام بۆ "پارسێکی"،

بێگانە بێ...

با هەڵۆیستیش دۆستانە بێ

من وائەڵێم لە بیرتان بێ!

"کاردای جوتیار بە ماتیەوە دێتە ژوورەوە و پێش ئەوەی قسە بکات، کاوە بەرەو ڕووی ئەچێت و ئەڵێت":

کاوە:

هیچتان نەبیست؟

چی ترتان کرد؟

پێت نەوتن کەی ئەجوولێین،

بەرەو جێگەی گفت و بەڵێن

" کاردا ماتی دایگرتووەو وەرام ناداتەوە، کاوە لە سەر قسە کردن ئەڕوات":

بێ وەرامی، وەکو شتێ... گرفتاری

وا ئەتبینم...

بە ڕەنگ و ڕووتا پەست دیاری

چی ڕووی داوە؟ چی پێم بڵێ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕاست پێم بڵێ!

" کاردا ئەم جارەش هەر وەرام ناداتەوە "

کاوە:

وا... تەقم...کرد...

وا... شەقم... برد

چی رووی داوە...مەیشارەوە

چی... پێم بڵێ؟

کاردا: "بە قورگی پڕ لە گریانەوە "

چیت پێ بڵێم...

دەنگ و باسی جەرگ و دڵ بڕ؟

هەواڵی کۆستی کوت و پڕ؟

چیت پێ بڵێم...

کاوە: "بە شڵەژاوییەوە بەرۆکی کاردا ئەگرێ و ڕای ئەوەشێنێ"

هەواڵی مەرگە؟! کۆستی کێ؟

زوو پێم بڵێ وا شەقم برد

کاردا:

کاروون... کاروون

کارونمان... مرد!!

کاوە: "دەستی بەر ئەبێتەوە و تەواو سست ئەبێت و ئەچێتە ئەو لاوە بە دەنگێکی پڕ لە تاسەوە ئەڵێت":

کارونمان مرد!کارونمان مرد؟

بانگدەری شاخ و کێومان مرد؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

" پاش تۆزێك بیر كردنەوە، لە پڕێكا... بە خێراییەوە بە دەنگێكی بەرزەوە لە كاردا ئەچێتە پێشەوە و ئەڵێت":

بەڵام نەت وت

كارون چۆن مرد؟

كوژرا؟ گیرا؟ نەخۆشی گرت؟

كارون چۆن مرد؟

كاردا:

دوێنێ... دوێنێ

لەو پەڕی زێ،

زێی گەورەدێ.

كات دەمەو... نیوەڕۆ ئەبێ...

لە گەڵ سییانی ترا ئەبێ

لە ناكاوا... تووشی... بۆسەی،

زوو نراوەی.." گۆتۆ" ئەبێ

لە دوا شەڕێكی بێ پشوو،

كارون و دوانیان ئەكوژرێ...

تەنیا یەكێكیان دەر ئەچێ!

بە دزەڕێ... ئەویش هەڵدێ!

پێش قەیرێ بوو... گەیشتە جێ!

ئەو هەواڵە شوومەی دامێ!

كاوە:

خەم لە دەروونەوە ئالآ!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کۆستی کارون...

داخی گەورەی نا بە دڵا

بەڵام پێم مەڵێ کارون مرد!

مردن..

واتە بیرچوونەوە

ئاوا بوون و لێبوونەوە!

بەڵام هەرگیز ئازادیخواز

لە بیری گەل نەچوونەوە!

مردنی وا:ـ ژیانەوە،

ڕاپەڕین و هەستانەوە

دروست ئەکا!

کۆستی وەها: " سەربەستی

خۆشەویست... ئەکا "

ـ پشوویەك ـ

کاردای بە جەرگ... با دەستی خەم

نەخەینە ژێر چەنەی دامان

نە زۆر نە کەم

هەڵی نەدەین بە دوژمنان،

پێمان شاد بن

با ئەم کۆستە ڕەشەی مردن

بۆ ڕووناکی سبەی هاتن

تینمان باتێ... بۆ پێشەوە،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ سەرکەوتن...

کاردا: "دوای ئەوەی پشوویەك ئەدات و تۆزێ دێتەوە هۆش خۆ و قسەکانی کاوە کاری تێ ئەکەن ئەڵێت":

چی بڕیار بوو... بە جێ هێنرا

قسەی بەڵێن... بە کردەوە!

بە ڕێ کرا!

گفتی زمان و گفتی دڵ،

مەردانە هەمووی یەك خرا!

کاوە:

گشت ئامادەن؟

کاردا:

چاوەڕوانی تەقینەوەن!

کاوە:

ئەی چاوی پیس... چاوی دوژمن؟!

کاردا:

هەموو ونن!

گشت لە شکری بووك بردنن!

کاوە:

بووك بردنن؟!

کاردا:

لە دوێنێوە... کۆشك... ژاوەی دێ

لۆلۆ خەریکە بۆ "مزداك" ژن ئەهێنێ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاوە:

ئەم ڕێکەوتە...

بۆ تۆڵەی داخ لە دڵ بەختە!

ئەم هەڵکەوتە!

زێڕی وەختە!

کاردا:

ئەبێ... بڕۆم... چاوی دوایی

بە ناو ڕیزا... بگێڕمەوە...

تا وەرامی دڵنیایی

بە تەواوی ئەهێنمەوە!

کاوە:

چاوەڕوانم...ئەمێنمەوە!

"کاردا ئەچێتە دەرەوە "

ـ پشوویەك ـ

"پشتکۆ بەپەلە خۆی ئەکات بەژوورا، پێش ئەوەی قسە بکات کاوە ئەڵێت":

کاوە:

ئادەی... بڵێ...

هەواڵ چی بوو؟ مژدەم بەرێ!

پشتکۆ:

وا کاروانێ...

لە دوورەوە...لە دوورە ڕێ

دیارە بۆ ئێرە مل ئەنێ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بریسکەی سووری پێشەنگی!

درەوشەی دێ...

دەنگی...زەنگی...

ئەگاتە گوێ!

کاوە:

هەر ئەوەندەی پێشەنگی سوور!

کاروانی ماندووی دوورە ڕێ

بگاتە... جێ!

ئەوسا ئەزانیت...چی ئەبێ!

چی ئەقەومێ!

پشتکۆ:

ئەبێ کاروان نیشانە بێ...

نەهێنی ئەم...هەستانە بێ!!

ـ پشوویەك ـ

"تابلۆی بێ دەنگ:ـ مادیا دێتە ژوورەوە، ئەچێتە پاڵ کاوەوە و دەست ئەکات بەچرپە چرپ لەگەڵیا، ئەڕواتە دەرەوە، دوای ئەو کاردۆخ دێتە ژوورەوە، دیسانەوە ئەمیش ئەچرپێنێ بە گوێی کاوەدا، ئەچێتە دەرەوە، ئنجا دوا بەدوای ئەمیش زێمرێو زاماوا دێنە ژوورەوە ئەمانیش هەمان جووڵانەوەی ڕابردوودووبارە ئەکەنەوەو ئەچنە دەرەوە. لەم تابلۆیەدا شانۆ وەك پورەهەنگی بزوتنەوەی لێ دێ، مەبەست لەم تابلۆیەش نیشانەی دوا ئامادە بوونە بۆ ڕاپەڕین".

"قاوغی بێ دەنگی تابلۆی ڕابردوو، بە دەنگ و هەراو غەڵبەی خرۆشاو و ڕاپەڕینی میللەت ئەشکێت، تا بێت وردە وردە دەنگەکە نزیکتر ئەبێتەوەو گەورەتر ئەبیسترێت، لەم کاتەدا ئەوەی لەسەر شانۆیە " کاوەو پشتکۆ "ن... پشتکۆ بەخوێن گەرمیەوە ڕوو ئەکاتە کاوەی وەستای و ئەڵێت":

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پشتکۆ: "گوێ هەڵ ئەخات"

دەنگ ئەبیسم...وەستا...دەنگە

دەنگی خرۆشاوی خەڵکە؟

گرمەی هەورە؟ یان چەخماخەی،

ئاسمان سوتێنی برووسکە؟

وژە وژی ڕەشەبایە؟

یان گەرداوی ناو دەریایە؟

دەنگ... ئەبیسم... دەنگە

کاوە:

کوڕم منیش چاك گوێم لێیە

ئەوە گرمە و ناڵەی هەوری،

دەنگی خەڵکە

ئەوە چەخماخە و بروسکەی!

هاوبیرانی من و تۆیە

کوڕم منیش چاك گوێم لێیە!

پشتکۆ:

وەستا... دەنگێکی...بەسامە

کوانێ دەنگی خەڵك وایە؟!

کاوە:

کوڕم...میللەت... کە برسی بوو

تینووی ڕۆژی سەربەستی بوو

داخ لە دڵی ژێر دەستی بوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەنگی وایە!

پشتکۆ:

وەستا...ئەم دەنگە...تاکوو بێ

بۆ نزیکی لای ئێمە دێ...

کاوە:

گیانمان بە پیریەوە ئەچێ!

پشتکۆ:

کەواتە بۆچی ناجووڵێین؟

دەستەوەستان ڕاوەستاوین؟

کاوە:

کوڕم... بە بەڵێنی... ئەوان...

ئێمە چاوەڕوان کراوین!

نەوەستاوین

پشتکۆ:

وەستا... ئەی چەك: شمشێر...قەڵغان

تیر و کەوان

چی هەڵگرین؟... بە دەستی ڕووت!

بچینە وێزەی دوژمنان؟

کاوە:

لە زەخیرەی چەکی دوژمن

کە هەر خۆم دروستم کردن!

ساڵ زیاترە...لە بەرەوە!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بە نەهێنی ئەدزمەوە!!

هەر بەو ڕم و تیرەی خۆیان،

خۆیان ئەبێ بکوژمەوە!

پشتکۆ:

ئەی ئەوانەی وان بەڕێوە،

چیان پێیە؟...

کاوە:

چی بە دەستەوە هاتبێ!

ئەگەر بەرد بێ، ئەگەر دار بێ

هەڵ گیراوە!

پشتکۆ:

ئەی من...وەستا... چی هەڵ گرم؟

ڕمێ... شمشێرێ... هیچ ماوە؟

کاوە:

ئامادەیە... هەڵپەسێرراوە!

پشتکۆ:

لە کوێ؟ لە کوێ دانراوە؟!

کاوە:

لە گەنجینەی ژێر دوکانا

لە جێی دوژمن پێ نەزانا، دانراوە!

پشتکۆ:

وەستا...دەبا... دەریان بێنم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

به سنگمەوە... بە دڵمەوە

وەك كۆرپە... بیان نووسێنم...

یەك لە سەر یەك ماچیان بكەم!

كاوە:

دەریان بێنە!...

بە شێنەیی بیان هێنە...

ئا... لێرەوە... بچۆ خوارێ!

بن میچ نزمە، سەرت نەشكێ!

دای نەوێنە!...

"پشتكۆ لەو جێگایەوە ئەچێتە خوارەوە كە كاوە بۆی دەست نیشان ئەكات، دەنگی خەڵكەكە زیاتر نزیك ئەكەوێتەوە... كاوە لە بەر خۆیەوە":

كاوە:

ئەم تۆفانەی كەهەستاوە

چی خۆی لە بەر دەما ئەگرێ!

ئەم... لێشاوە

كام تاریكی... ڕانامالێ؟

ئەم تۆفانە... مردن لووشە

چ زۆرداری هەڵ نالووشێ!

ئەم لافاوە... ترسناكە!

چۆن قەلاَی ڕەش داناپۆشێ!

ـ پشوویەك ـ

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"پـشتکۆ" بــه باوەشــێ ڕم و تــیر و شمــشێر و کەرەســەی ئەوســای جەنگــەوە سەرئەکەوێتەوە،دایان ئەنێت و ڕوو ئەکاتە کاوە و ئەڵێت:

پشتکۆ:

وا هێنامن نامنە سەر دڵ

وەستا... بڵێ... چی هەڵگرم؟

چیم ئەدەنێ؟

کاوە:

هەرکامێکیان دەستیان بەیتێ

بەرامبەر دوژمن وەك یەکن

دەمی شمشێر... تیر و کەوان

سەری چەکوش... یان نووکی ڕم...

پشتکۆ:

ڕم... هەڵ ئەگرم

" ڕمێك هەڵ ئەگرێ "

"دەنگی خرۆشاوی خەڵکەکە هـەر لـەنزیك بوونەوەدایـە، کارداو مادیـا دێنـە ژوورەوە"

کاردا:

دۆزەخی... گەلی... خرۆشاو

کوورەی غەزەبی داخراو!

کەوتوونە ڕێ... بەرەو کۆشکی،

شای حەپەساو.

مادیا:

هەزارانن... لە سەر دەستیان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گیانیان، دڵیان، هەڵ گرتووە،

یان سەربەستی یان مردنیان

بۆ ئەنجام... هەڵ بژاردووە

"کاوە دەست ئەکات بەخۆکۆکردنەوە، بەرکۆشەکەی ئەکات بە سەری ڕمێکەوە، چەکوشەکەی هەڵ ئەگرێت، کاردا و مادیاش لەو چەکانەی دانراون هەر یەکەیان بابەتێك هەڵ ئەگرێت"

پشتکۆ:

ئەی پاسەوانانی کۆشکی،

زیندە بە زۆر بەچاڵ کردن

دەور و بەریان نەگرتووە؟!

کاردا:

چواردەوری کۆشکیان تەنیوە

لە سەر ئاگری ترس ئەژین!!

کاوە: "ڕوو ئەکاتە هەموویان"

وا ئەم بەر کۆشە لە سەر ڕم،

ڕمی تۆڵە سێن.. هەڵ ئەگرم...

یان ئەبێتە ئاڵای ژیان

یان بە کفنی سووری گۆڕم

"کاردوخ و زێمری و زاماوا هەرسێکیان بە پەلە دێنە ژوورەوە"

کاردۆخ:

کاتی قسە نەما... هیوا،

چاوەڕوانی کردەوەیە

خوێن لە ئێمە داوا ئەکا!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زێمری:

پەلە ئەکا، بانگمان ئەکا

زاماوا:

داوای یەکێتیمان ئەکا...

کاوە:

وا سوێند ئەخۆین...

دوای سوێند ئەڕۆین!!

"هەموویان لەیەکتر نزیک ئەبنەوە. دەستیان بەچەکەکانیانەوە بەرز ئەکەنەوەو لەیەکیەوە ئەئاڵێنن، دەنگی خرۆشاوی خەڵکیش هەر لەزیاد بووندایە. "کاوە" سوێندەکان ئەخواو ئەوانیش بەکۆمەڵ ئەیسێننەوە..."

سوێندە، سوێندی کورد پەرستی

سوێندی سەرشۆڕی نەویستی

سوێندی بڕوا و خۆشەویستی...

سوێندی لە خۆ... داماڵینی،

بەرگی نۆکەری و ژێر دەستی

سوێندە، سوێندی کورد پەرستی

سوێندە بۆ خۆری سەربەستی

★★★

سوێندە هەموو ئەیڵێینەوە

سوێندە کە ناگەڕێینەوە

★★★

سوێندە بەو خوێنانەی ڕژان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بوون بە چراوکی ڕێی ژیان
سوێندە بەو سکانەی سووتان
سوێندە بە فرمێسکی دایکان
سوێندە بەو زەردەخەنانەی،
لە سەر لێوی کۆرپە کوژران.
★★★
سوێندە هەموو ئەیلێینەوە
سوێندە کە ناگەڕێینەوە
★★★
سوێندە ئەیخۆین بەو زمانەی
بوونی کوردی پێ پژاوە
سوێندە ئەیخۆین بەو وڵاتەی
کوردستانی دایکی ناوە:
بە شاخ و داخ و ڕووباری
بە بێشەی چڕ و نزاری
بە هەموو مشتە خۆڵێکی...
بە ئاو و بەرد و داری
★★★
سوێندە هەموو ئەیلێینەوە
سوێندە کە ناگەڕێینەوە
★★★
سوێندە بە ڕم بە تیر... چەکوش

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

به مەچەکی هەلگرانی
سوێندە بە مەشخەڵی شۆڕش
بە کڵپە و گڕی سووتانی
سوێندە هەموو ئەیلێینەوە
سوێندە کە ناگەڕێینەوە

"بەدەم وتنەوەی ئەم بەیتەی دواییەوە لەگەڵ پەردە داکشاندا ئەچنە دەرەوەو لەهەمان کاتا دەنگی خرۆشاوی خەڵکەکە تەواو شانۆ پڕ ئەکاتەوە"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی نۆهەم

"جێگا کۆشکی ئەژدەهاکەو ژووری شاهانەی، کات دەمە و ئێوارە، ئەژدەهاك خۆی‌و لۆلۆ و خەزنەدارو هەموو دەستو پێوەندەکانی و پاسەوانەکانی کۆبوونەتەوە، شڵەژاون‌و شپرزەن، دەنگو هەرای خرۆشاو و راپەڕیوی میللەت ئەبیسن، لەو پەنجەرەیەوە کە بەسەر رووکاری دەرەوەدا ئەڕوانێ، ئەژدەهاك تەماشا ئەکاتو پشتی لە دانیشتوانە، وەزیرو دەستو پەیوەندیش لە شپرزەییدا هەر بە یەکا دێن. "...

ئەژدەهاك: "لە دوای وەرچەرخانەوە و ماوەیەك بە پەلە هاتوچۆ کردن"

گاگەل برسین، گاگەل زۆرن

سەر بە قۆچی تووڕە و مۆرن

گاگەل مل لە چەقۆ ئەسوون!

ئاگری ئەجەل هەڵی گرتوون:

وا بەرەو کۆشکی من هاتوون

ـ پشوویەك ـ

دەنگی سەگەل، بەزم و ڕەزمی

ئاهەنگی ئەمشەوی کۆشکی

لێ شێواندم!

تا خەیاڵی مەست بوونیشی،

لێ تەراندم!...

" پاسەوانێك دێتە ژوورەوە و ئەنوشتێتەوە "

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پاسەوان:

گەورەم... مژدە!

ئەوا لاكی دەیان ڕووتە

لە ناو چەقی ڕێدا كەوتوون

خلّتانی خوێنی خۆیان بوون

ئەژدەهاك: "بە تووڕەییەوە "

دەیان، دەیان، بلّێ سەدان

یان هەزاران...

سەگ ڕاناگرم، بۆ قوروسكان!

" پاسەوانەكە ئەچێتە دەرەوە "

" پاش تۆزێ بیركردنەوە "

ـ پشوویەك ـ

بەلاّم هەزاریش بەلاّیە

هەندێ ناخۆشیی لە دوایە

" ڕوو ئەكاتە هەموویان "

ئەزانن بۆ؟!

" ڕوو ئەكاتە لۆلۆ "

تۆ پێم بلّێ.. تۆ...تۆ...لۆلۆ!

لۆلۆ: "بە شلّەژاوییەوە"

گەورەم... چونكە... چونكە "ئۆتۆ "

ئەیان بەخشێ بە تەختی تۆ!

ئەژدەهاك: "بە گاڵتە پێ كردنەوە"

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

به عەقڵی تۆ!

"پشوویەك لە سەر قسە كردن ئەڕوات"

ئەی تۆ چی ئەڵێیت خەزنەدار

بۆچی بە بەڵای بزانم لاكی هەزار؟!

خەزنەدار: "بە شڵەژاوییەوە"

چونكە... چونكە...بەزەیی شا

ئەجووڵێ بۆ دەردو سزا!

ئەژدەهاك:

نەء...نەء... هەموو ئەبزرِكێنن

هەموو قسە ئەدۆرِێنن!

"پشوویەك و دوای قەیرێ هاتوچۆ كردن ڕوو ئەكاتە هەموویان"

ئەزانن بۆ؟.

لاكی هەزارانم ناوێ!

چونكە سبەی كە ڕۆژ هەڵهات

دنیا تۆزێ گەرم داهات

بۆگەن ئەكەن!!

دەروو ناوی كۆشكی جوانم!

لەو بۆنە پیسە پڕ ئەكەن

ـ سەرداری كۆشك بێ سەر ئەكەن ـ

ـ پشوویەك ـ

ئەزانن من چۆنم ئەوێ!

من وام ئەوێ:

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەم.. بکوژرێ

بەڵام.. پاشماوە.. دەست بەستە!

گشت بگیرێ

لە دواییدا... کۆمەڵ...کۆمەڵ!

بۆ ناو دەریا فڕێیان دەن

بە خۆراکی ماسییان کەن!

من وام ئەوێ

لۆلۆ:

پاشای گەورە...چ...خواستی بێ

خوا و فریشتەش ئەوەی ئەوێ!!

خەزنەدار:

فەرمایشتە... قسەی بەجێ،

پیلانی ڕاست هەر وا ئەبێ؟

ـ پشوویەک ـ

ئەژدەهاک:

ئادەی... ئێستا!

ئا بزانن... گاگەل... هێشتا!

قۆچ لێ ئەدەن!

یان ماندوو بوون و برسێتیی!

کۆڵی شکستی پێ داون!

"دوو پاسەوان بە پەلە ئەچنە دەرەوە بۆ تاقیب کردن"

"لە دوای پشوویەک، ئەژدەهاک لە سەر قسە کردن ئەڕوات"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کۆیلە... کۆیلە... کێ بیستوویەتی

کێ دیوێتی... هەتا ئەمڕۆ!

زمانی قسەی بێتە گۆ!

کۆیلە... کۆیلە... کێ بیستووێتی!؛

سەربەست... بڕوا

سەربەست... بخوا

کۆیلە... دیلە... کۆیلە... بەندە

کۆیلە تاکوو مردن عەبدە!

" دوو پاسەوانەکە دێنە ژوورەوە و ئەنووشتێنەوە "

یەکەمیان:

گەورەم...ڕەش و ڕووتی... برسیی

وەك گەلای دار لێ کوژراون

بەلام ئەوانەی کە ماون

بەسەر لاکا، لاکی یەکا...

هەنگاو ئەنێن... دێنە پێشێ!

دووەمیان:

گەورەم...زۆرن...بێ شومارن

وەك شێت هاری پەلامارن

سڵ ناکەنەوە... لە مردن!

ئەژدەهاك: " بە تووڕەییەوە "

مادام وایە... پێیان بڵێ

تا لافاوی خوێن هەڵ ئەسێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەتا بە کۆمەڵ غەرق ئەبن

با بکوژن... هەر بکوژن!

دەست نەپارێز..دەست هەڵنەگرن

وەك درویّنە، درویّنە کەن

داڵ برسێتی.. چاوەڕوانی،

لاکی کۆیلەی مردوو ئەکەن

" پاسەوانەکان ئەچنە دەرەوە "

ـ پشوویەك ـ

ئـەژدەهاك ئەچـێتەوە لای ئـەو پەنجەرەیـەی بەسـەر ڕووکـاری دەرەوەدا ئـەڕوانێت پاش قەیرێ تەماشاکردن ئەڵێت:

ژیان پەندە... پەند وەر ئەگرم

پەند لە ڕۆژانی ڕابردوو...

بڵێن... چی کەم؟!..

بۆ ئەمجارە بۆ داهاتوو

زمان هەمووی ئەسووتێنم

لاڵم ئەوێ!

ژیانیان ڕیشەکێش ئەکەم!

بڵێن: چی کەم؟..

وەك وڵاخ ئەیانخەسێنم

پیاوم ناوێ!

دیلم ئەوێ..

دیلم ئەوێ!!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لۆلۆ:

گەورەم هەر تۆ دڵتەنگ مەبە

چیت بوێ ئێمە وا ئەکەین

بۆ ئەم جارە.. کەس دەرناکەین!

هەتا دوا یەك ڕسوا نەکەین

خەزنەدار:

هەر تەنیا.. شا.. دەربەست نەبێ

چۆن بڵێ ئێمە وا ئەکەین

ـ پشوویەك ـ

"لە پاش کەمێ هاتوچۆ کردن بەتووڕەییەوە ئەژدەهاك وەرئەگەڕێتەوەو ئەڵێت":

ئەژدەهاك:

چیم بۆ ئەکەن.. چیم پێ ئەڵێن

قسەی زلی ژووری گەرم

درۆی زەقی نەبووی بەڵێن..

کۆشکم پیاوی وەك ئێوەی بوو،

بۆیە عەبد هاتنە سەرم!

ـ پشوویەك ـ

کە ئەمپرسی، چۆنە هەواڵ؟

هەور بوایە، تۆفان بووایە

لە منتان ئەکرد بە ساماڵ!

دەستی " وایە "!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بە ڕۆژ هەفتە و مانگ و ساڵ
لە سەر سنگتان ڕاوەستا بوو
هەموو شتێ هەر تەواو بوو!

لۆلۆ:

گەورەم.. هەرچەند...سەرزەنشتی
ئێوەی سەردار.. وەکوو بەرد بێ
لای من گوڵێکە تێم ئەگری..
بەرزییم زیاتر پێ ئەبەخشێ

خەزنەدار:

توانج و سەرزەنشتی شا
چاوی هۆشمان ئەکاتەوە!
ڕوومان زیاتر سپی ئەکا!

لۆلۆ:

پاشای پایەدار بزانێ
لە کۆمەڵی ڕەش و ڕووتا
لە ناو دنیای ڕووت و قووتا!
گەلێ ویژدانمان کڕیوە!
بە نهێنی... زۆر پوازی
ناکۆکیمان داتاشیوە!

ئەژدەهاك:

باشە.. ئەنجام؟
من ئەنجامم ئەوێ ئەنجام؟..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لۆلۆ:

کرمی پواز..کە داری خوارد

لە ناوەوە پووتی ئەکا!

بە چاو ئەڵێی قەت ناکەوێ،

کە خۆی نواند..

بەڵام لە پڕ کاتێ بینیت

بەلادا هات!

خەزنەدار:

کاتێ بەلادا هات..ئەمرێ

ئیتر ئەنجامی سەرکەوتن!

داوێن لە تەختی شا ئەسوێ!

ئەژدەهاك:

"ئەچێتەوە لای پەنجەرەکە و گوێ هەڵئەخات و ئەگەڕێتەوە ئەڵێت:"

وشەی سەربەستیم.. دێتە گوێ

سەربەستی بۆ ژیانی کێ؟!

بۆ ئەوانەی خۆم کڕیومن؟

هەر بە دیلی بوون و دیومن؟

بۆ کۆیلە؟.. یان بۆ سەپان؟

ـ پشوویەك ـ

"ئەو پاسەوانەی لەوەوبەر چووە دەرەوە، بە پەلە دێتە ژوورەوە و ئەنووشتێتەوە و ئەڵێت":

پاسەوان:

گەورەم وەکوو شەستەباران

تیر ئەبارێ.. بۆ سەر سەری،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ سەر دڵی گوناهکاران!

بەڵام گەورەم دەریای ئاگر

تا بێ شەپۆلی گەورەتر

ئەکا بە گڕ کۆشکی بەرزا

لەم کاتەشا.. هەواڵێکیش،

هات و بەسەر، سەر گلێنەی..

چاوی هەموومانا چزا!

ئەژدەهاك:

ئەی چاو کوندەپەپوو.. دیارە

ئەو هەواڵەی کە بە تۆ بێ

زریکەی ئێش و ئازارە..

بەڵام.. بیڵێ!!

پاسەوان:

بەزامەوە..

زامی خوێنی لەبەر ئەڕوا

گۆتۆی سەرکردە هاتەوە

بەڵام.. هیوا..

لە چاویا کوژاوەتەوە!!

ئەژدەهاك:

چۆن ئەبێ چۆن؟ کوا لە کوێیە؟

ئەوەی هەمبێ هەر گۆتۆیە..

هەر گۆتۆیە، هەر گۆتۆیە!!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پاسەوان:

لەبەر دەستی حەکیمانا

لەبەینی مان و نەمانا

لاشەی خوێناویی کەوتووە!

لەش بێ جووڵە.. چاو نووستووە!..

ئەپارێینەوە.. لە " ئۆتۆ "

هەڵسێتەوە سەرپێ گۆتۆ

لۆلۆ:

هەواڵێکە.. بۆکوڕووزی

جەرگی هەڵقرچاوی هانیی

هەواڵێکە.. گەڵاڕێزی

بەهاری تاساوی هانیی

خەزنەدار:

هەواڵی.. ژاکاوی هانیی

تەمی بەری چاوی هانیی

ئەپارێینەوە لە " ئۆتۆ "

لە " ئانانا "، "ئینکی "، "نامو "

هەڵسێتەوە، چاك بێتەوە

سەرکردەی پاڵەوان.. گۆتۆ

ئەژدەهاك: "بە تاسەیەکی بە کوڵ و پڕ لە ناسۆرەوە "

کاری پێچەوانەی ژیان

دەستووری ئاوەژووی دنیا!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وا ئەسوڕێ ژان لە دوای ژان

لە ناوەختدا، هەمووی یەکخا،

ڕێکەوت،بەخت،چی پێ ئەڵێن،

ناو لێ ئەنێن!

کاتێ هاتن بۆ ناخۆشیی،

یا خود خۆشیی، بە کۆمەڵ دێن!

لۆلۆ:

پاشای گەورە... بە دوای ژانا

ژانی کرێوەی زستانا!

گوڵی بەهار لە دایك ئەبێ

لە باخچەی کۆشکی شاهانا!!

ئەژدەهاك: "ڕوو ئەکاتە ئەو پاسەوانەی هەواڵی بریندار کردنی گۆتۆی هێناوە"

بڕۆ هەواڵم بۆ بێنە

سۆراخ زوو زوو بە ئەنجام دە!

تا بزانم گۆتۆ چۆنە؟

"خەریکە بڕواتە دەرەوە بانگی ئەکاتەوە"

ڕاسپێرە.. با.. لاسیراب

لە بەردەمما ئامادە بێ

هەر ئێستە بێ...

دوا نەکەوێ

پاسەوان:

بەڵێ گەورەم هەر ئێستە دێ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"ئەچێتە دەرەوە"

ئەژدەهاك: "لە دوای ماوەیەك بێ دەنگی و هات و چۆ كردن و بیر كردنەوە ئەڵێت":

دەربەدەری، داڵدە نەبوون

زۆران لە گەڵ مەرگا ئەگرێ..

كەواتە ئێستە فەرەیدوون

وەك سەگ بە كۆشكم ئەوەڕێ

سەرچۆپی كێشی ناو گاگەل!

ئەبێ ئەو بێ!

مەرگ هێنایەوە ئێرە!

با بەخێر بێ!

لۆلۆ:

گەورەم..كێ ناڵێ... ئا ئێستا

لە خوێنی خۆیدا ناگەوزێ

لە مەیدانی بەر كۆشكتا

خەزنەدار:

وەكوو چەقەڵی ترسنۆك

بۆ مریشكی ناو ئاوایی

چۆن بە دزە دێتە سەر چۆك

بە فێڵ... فێرە!

وایش فەرەیدوون بە نهێنی

مەرگ هێنایەوە ئێرە..

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك:

ئەوا.. ڕۆژێك.. نەء...هەفتەیەك

بە برسێتی وا مانەوە،

بەرگەیان گرت.. ئەی دوای ئەوە؟

ئەبێ چی بکەن؟ بۆ کوێ ئەڕۆن؟

ئەبێ لاکی یەکتر بخۆن

ئەی دوای ئەوە؟. ئەبێ بمرن..

یا ئەوەتا کۆیلە بن..

وەکوو جاران.. هەتا مردن!

کڕنوش بردن!

"لاسیراب"ی جاڕچی کۆشك دێتە ژوورەوە و ئەنووشتێتەوە"

لاسیراب:

پاشای گەورە.. ئەوا هاتووم

لە بەر تەختی بزورگتانا!

کڕنوش بردووم!

سەرم وا لە پێناوتانا!

ئەژدەهاك:

دەنگ زل، لاسیرابی جاڕچی

باش بوو هاتی

ئەزانی چی؟

لاسیراب:

فەرموو.. قوربان.. هەرچی بلێی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ژیانیشمی..ئەخەمە.. ڕێی!

ئەژدەهاك:

ئا.. كەواتە.. گوێم لێ بگرە

زۆر لە جاران وریاتر بە

خۆت ئەزانی هەندێ برسی

ئەمشەو تۆزێ دڵیان گرتووم

چاكتر وایە جارێ بدەی..

كە قەیناكا لێیان بووردووم

تا بلاوەیان پێ بكەی..

خۆت ئەزانی..

زەوی تێر بوو، خوێن ناچێژێ

پێیان بڵێ.. با لەمە زیاتر نەڕێژرێ!!

لۆلۆ:

قسەی شای گەورە پەسەندە.

خەزنەدار:

گەوهەر و یاقووتی پەندە.

لاسیراب: "بە ترسەوە":

بەڵام گەورەم پاشای مەزن

برسی زۆرن!

یەك دوو هەزار زیاتر ئەبن

گوێم لێ ناگرن..

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

با دەنگیشم گڕوو زل بێ..

لە چاویاندا...

وەکوو فوویەك وایە تەنیا

بیکەی بەناو ڕەشەبادا!

ئەژدەهاك: "بە تووڕەییەوە لە لاسیراب ئەچێتە پێشەوە"

وا دیارە بەر لەوەی بچیت

زۆر حەز ئەکەیت لێرە بمریت!!

لاسیراب: "بە ترسەوە"

بەڵێ.. گەورەم.. ئەوا ئەڕۆم...

پەشیمانم ئەوا ئەڕۆم

"بە شڵەژاوییەوە ئەچێتە دەرەوە"

ئەژدەهاك: "دوای کەمێ هاتوچۆ کردن"

هەرکاتێ تەوقی عەبد شکا

پێیان لە پێوەند ترازا

کەوتنە ئەوەی شیر هەڵکێشن

مانای وایە زەنگ لێ درا

زەنگێ پێم ئەڵێ: ئەژدەهاك

وریابەرەوە ڕاچڵەکە!

دەستی زەبروزەنگ شل مەکە!

هەناسەیەك لە دەست مەدە

تەخت و بەختت بپارێزە!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خوێن بڕێژە...

ئەگینا..ئەنجام..ستەمە!

زۆر ستەمە... زۆر ستەمە!

لۆلۆ:

بەڵام گەورەم، قەڵات سەختە

کێ ئەتوانێ بگاتە.. ئەم،؛

تاج و تەختە!؟

کێ ئەتوانێ دڕ بە شوورەی،

کۆشکی بەرز و بەردین بدات؟

کێ ئەتوانێ؟..کێ شەڕ لەگەڵ،

سێبەری خواکانا ئەکات؟

خەزنەدار:

هەتا ئەمڕۆ ژین وا ئەڵێ:

تاج نانەوێ، شا ناکەوێ

ئەژدەهاك:

ئەمە ڕاستە، ئەبێ وابێ!

بەڵام هەر کاتێ دەستی دیل

گەیشتە ڕم، گەیشتە تیر

مانای وایە: زەنگ لێ درا

ـ پشوویەك ـ

"پاسەوانێك بە پەلە و شڵەژاو، دێتە ژوورەوە"

گەورەم وا لافاوی هەستاو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لافاوی خەڵكی خرۆشاو!

شوورای یەكەمینی ڕادا!

لە جێی خۆی تلیسایەوە!

هەرچەند كرا،

تەوژمی ڕق بەربەست نەكرا!

ئەژدەهاك: "بە شپرزەییەوە ڕوو ئەكاتە هەموویان"

من پێم وتن.. زەنگ لێ درا..

فریا كەون... من پێم وتن..

لۆلۆ: "ڕوو ئەكاتە پاسەوانەكە "

ئێوە جێتان قەڵای سەختە

سەنگەری شەڕتان قایمە!

ئێوەی پڕچەك تیرو و پۆشتە

چۆن ئەبەزن؟ چۆن ئەهێڵن!

كۆیلە شوورەی بەرزی كۆشك!

داگیركەن و بڕوخێنن..

خەزنەدار:

یان ئەوەتا ئێوەش لە گەڵ...

كۆیلەدا دەست تێكەڵن..

یان ئەوەتا ترسنۆكن..

سەنگەریان بۆ بەجێ دێڵن!

ئەژدەهاك:

ئەبێ وابێ، دەست تێكەڵن

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم قسەیە ئەسەلمێنم..

لە ژێرەوە هەبێ و نەبێ...

دەست تێکەڵێن..

ئەم قسەیە ئەسەلمێنم!!

پاسەوان:

گەورەکانم.. نمەکی..شا

کوێرمان ئەکا.. گۆجمان ئەکا!

گەر بێت و پشتی لێ هەڵکەین

لە گەڵ عەبدا دەست تێکەڵ کەین

بەلاّم.. بەلاّم.. گەورەکانم

شتێك هەیە دەستی بەستووین

چاوی گرتووین..

ئێمە جێمان.. قەلاّیەکە..

سەخت و کون بڕ..

ئێمە.....

ئەژدەهاك: "قسەکانی پێ ئەبڕێت"..

ئەی چۆن ئیتر..

تۆ پێم ئەڵێی بەربەست ناکرێ!

ئەی چۆن ئیتر!..؟..

پاسەوان:

گەورەکانم.. شتێك هەیە..

تێی نەگەشتووم.. ناوی چییە؟..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جادووی گیانی نەهێنییە؟..

یاخود چاوی تەلیسماوی..

فریشتەکانی ئاسمانە!..

یان هێزی دەستی خواکانە

لەناو دەروونی ئەوانا!..

دێت و ئەچێ..

تینی ئاگریان ئەداتێ

هێزی بڕوایان ئەداتێ

ترسی مردنیان دەر ئەکا!

شەڕیان لەگەڵدا پێ ئەکا!

گەورەکانم.. شتێك هەیە

لە چاویانا... تیشك ئەهاوێ!

لە گیانیانا.. گڕێك هەیە..

ئەستێرەی پڕیشك ئەهاوێ!

گەورەکانم: ئەو پڕیشکە..

گڕوو.. تیشکە!..

لە چاوی ئێمەدا نییە..

لە گیانی ئێمەدا نییە..

ئەژدەهاك:

ئەم قسانە بۆ من مەکە..

ئەمە ڕێی خۆ تەفرەدانە..

قسەی پیاوی ترسنۆکە!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"له پاش ماوەیەك هاتوچۆ كردن و بیر كردنەوە ڕوویان تێئەكا"

بیهێننە بەرچاوی خۆتان:
ماوەیەك بێ دووروو درێژ
شێر برسیی بێ
پلێ گۆشت چییە.. نەیدیبێ!
چاوی سووری.. لە تاوانا،
دەرپەڕیو بێ، ئارام نەگرێ
قەپاڵ لە شیشی ئاسنی،
قەفەز بگرێ
بیهێننە بەر چاوی خۆتان
لەو شێرانە..بەربنە ناو
كۆمەڵێ ڕووتەی خرۆشاو
ئەبێ چی بكەن؟..
ئەبێ لاشە چۆن ئەنجن كەن!؟
چۆن بیپچڕن، چۆنی وردكەن..؟
بیهێننە بەر چاوی خۆتان!

لۆلۆ:

دیمەنێكە موچووڕكەی ترس
دێنێ بەسەر تاپای لەشا
دیمەنێكە لە خەویشا
مایەی زەننەق چوونی عەبدە!
پاشای گەورەم

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم بیرە، بیرێکی وردە

هەلی چاکە، داوا ئەکەم

شێری برسی.. ئێستا بەردە!

خەزنەدار:

هەر شێری برسی ئەزانێ

چۆن کۆیلە و عەبد بخوا!

هەر شالأوی ئەو ئەتوانێ..

درِ بە دوژمنانی کۆشك بدا!!

هەلی چاکە، با خوانی وا

پێشکەشی شێری برسی بێ

با تێر بخوا!!

ئەژدەهاك: "ڕوو ئەکاتە پاسەوانەکە"

کەواتە تۆ.. بڕۆ ئێستا

چاوەڕوانبە تا "لاسیراب"

جارِ بۆ تەمێی دوایی ئەدا..

ئەگەر هاتوو.. لە دوای ئەوەش..

ئەو قسانە دادی نەدا!

ئەوسا ئیتر.. ڕامەوەستە

بیکەنەوە.. دەرگای ئاسن!

با شێری برسیی دەرپەڕن!..

شالأو بەرن.. لەش ئەنجن کەن

ئێسك و پروسك تێك بشکێنن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دوایی بەم ژاوەیە بێنن!!

پاسەوان:

بەڵێ گەورەم... فەرماییشتتان

لە سەرسەرمان!

" ئەڕواتە دەرەوە "

ئەژدەهاك: "دوای هاتوچۆ کردنو بیرکردنەوە ڕوو ئەکاتە لۆلۆو خەزنەدار"

زەردەواڵە، کە ورووژان

بە دەست یەك یەك چزوو ناکرێن

بۆت ناگیرێن..

بەلاَم کە شا پلێتەی سووتان

خرایە ناو کونی شاریان

ئیتر تەواو دا ئەمرکێن!

- پشوویەك -

جوتیار، ئاسنگەر، ئاشەوان

زمانیان گرت.. بوون بە ئینسان!

لە من هەستان؟!..

"ئەو پاسەوانەی لەوەوبەر هەواڵی بریندار بوونی گۆتۆی هێنا بوو، دێتە ژوورەوە، بە شپرزەییەوە ئەڵێت":

پاسەوان:

گەورەم.. پاشا..کۆستی ناوەخت

کۆستی جگەربڕمان وا کەوت!

زام خوێنی نەگیرسایەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دوا تروسکەی چاوی گۆتۆ..

بەتەواوی کوژایەوە!

"دوای قەیرێ ڕاوەستان ئەنوشتێتەوە و ئەچێتە دەرێ "

ئەژدەهاک: "لە دوای حەپەسان، بە نائومێدییەوە ئەڵێت"

گۆتۆم!گۆتۆی سەرکردەم مرد؟!

پارێزەری تاجەکەم مرد؟..

گۆتۆم...گۆتۆم... گۆتۆم چۆن مرد؟..

لۆلۆ:

کۆستێکە زل، ڕۆژێکە شووم

هەواڵێکە گڕەی دۆزەخ...

ئەدا لە ڕووم

ئەنجامێکە کە دەسەلاّت

ناتوانێ قسەی تیا بکات!

خەزنەدار:

بۆ ئەم هەواڵی ناسۆرە

وەکوو گڕی دارستانێ

چۆن بسووتێ..

خەمی گیانم ئا بەوجۆرە

کڵپە ئەکا وا ئەسووتێ!

ئەژدەهاک:

هەتاکوو گۆتۆ زیندوو بوو

مردن لە کۆشکی من دوور بوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەڵام ئێستا کە گۆتۆم مرد!

تارمایی ترس پەیدا بوو

ڕوو شاراوەی ئاشکرا بوو

هەست بە بوونی،دەنگ و ڕەنگی

جووڵە و بزووتنەوەی ئەکەم..

ـ پشوویەك ـ

بەڵام بواری ترس نادەم

بێتە پێشێ.. من ئەبێ دەست

دەستی تێ سرەواندن پێشخەم!

لۆلۆ:

ئەژدەهاکی گەورە ئەبێ

بەسەر مردنا سەرکەوێ!

خەزنەدار:

ژین هەتا ئێستا وا ئەڵێ

شا ناکەوێ..تاج ناکەوێ!

ئەژدەهاك: "لە دوای ئەوەی دەنگی نەڕەی شێری برسی بەڕەڵا بوو بە ئاشکرا ئەبیسێت:

ئادەی.. ئادەی..با شالاوی

چنگی ڕفتان..پڕ ئازار بێ

ئادەی.. ئادەی.. با خوێناوی

کۆیلەکان بە ڕووبار بێ

ئادەی.. ئادەی.. با کەڵبەتان..

کەڵبەی لە ئەڵماس تیژترتان!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەڵبەی ناو دەمی برسیتان

ئێسك و پروسك وەك خۆڵ ورد کا!

ئادەی.. ئادەی.. با کەڵبەتان..

وەك کینەی ئەژدەهاك وابێ

ئادەی.. ئادەی.. ئادەی..ئادەی!!

ـ پشوویەك ـ

لۆلۆ:

گەورەم هەرچەند ئەمشەو ئازار

بوو بە گرێی دڵی هەزار

بەڵام چاوەڕێین بەربەیان

مژدە بێنێ وەکوو بەهار

بڵێ:سەرکەوت ئەژدەهاکی،

پاشای جیهان

خەزنەدار:

چاوەڕوانین تا خۆر هەڵدێ

تا ئەم شەوە کۆتایی دێ

ئەژدەهاك:

چاوەڕوانی، ئێشك گرتن

کەی ئەنجامن!بۆ برینی،

ئازاری شەو سارێژ کردن

چاوەڕوانیی، چاوەڕوانیی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کۆتایی بە کام شەو هانی

ـ پشوویەك ـ

"پاسەوانێك بە شەڵەژاوی دێتە ژوورەوە "

پاسەوان:

گەورەم دۆزەخی داخراو

دۆزەخی خەڵکی خرۆشاو

قیامەتی.. دڵ پڕ لە قین

نە شوورەی بەرد..بەرگەی ئەگرێ

نە قەڵای دەرگا ئاسنین

ئەژدەهاك:

ئەی شێری دڕ، شێری برسی

قولاپی چنگی داماڵیین

کەڵبەی ژەهرین؟

پاسەوان:

دادیان نەدا، هەر زوو بەزین!

لۆلۆ:

ئەی ئێوە چین؟

پاسەوان:

گەورەکانم بێ هودە بوو

هەرچی ڕەنجێ ئێمە دامان

چاری نەبوو..

بەر بەست نەکران!!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەژدەهاك:

گەیشتنە كویّ؟ئەنجام چی بوو؟

پاسەوان:

شوورە لەدوای شوورە ڕما
قوللەی قەلاّ داگیركرا!
زیندان ڕووخا..
بەندی گیراو..سەربەست كرا!
گەورەكانم هەر بەكۆمەلّ
لیّیان ئەخەین!لیّ ئەكوژین
بەلاّم وەكوو ئاوی كانی،
لە هەموو بستە ئەرزیّكا..
هەلّئەقوولیّن!
شتیّك نییە چاریان بكات
بڕوایان وەكوو هەورازی،
پلەی سەختی كیّوی بەرزی
ولاّت وایە!داگیر ناكریّ!
تیشكی چاویان! وەكوو تیشكی
خۆر وایە بە دەست ناگیریّ

ـ پشوویەك ـ

هاكا.. شەپۆلی.. ترسناك
گەیشتە ژووری ئەژدەهاك
گەورەم.. ئەنجام:نووتەك،تارە

كتیّبخانەی دیجیتالّی
www.rabari.org

سەر دەرکەین ماڵ بێ پرسیارە؟

"ئەچێتە دەرەوە"

ئەژدەهاك:

من ڕاناکەم.. تا شیرەکەم

لە پێش مردنا ماچ نەکەم!

کوا شیرەکەم؟

"پاسەوانێك شیرەکەی بۆ ئەهێنێ"

لۆلۆ:

با بەر لەوەی دەستی برسی

بمانگاتێ..خۆ دەرباز کەین

خۆزگەی ناحەز نەیەتە دی

سەری پاشا سەرفراز کەین؟..

چونکە گەورەم مانەوەی وا

بەرەو شەوەزەنگمان ئەبا..

لەگەڵ مەرگا چۆن شەڕ ئەکرێ

دەست چۆن پشکۆی ئاگر ئەگرێ؟..

خەزنەدار:

گەورەم..پاشا..خۆدەرکردن

واتا بۆ ئێمە سەرکەوتن..

ئەژدەهاك: "بەتەوس و پێکەنینەوە "

کاتێ هێزم لە دەستا بێ

من چی بڵێم.. هەمووشتێ..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەڵێ ئەبێ.. ئەبێ وابێ
هەتا سروشت.. ئاسمان.. دەریا
پرشنگی خۆر..لووتکەی چیا
کڕنووش ئەبەن
سەر شۆڕ ئەکەن..
لە بەردەمما..لە بەر پێما!
ـ پشوویەك ـ
بەڵام کاتێ کە دەسەڵات
کەوتە سەر ڕێی هات و نەهات
ڕێکەوت کەوتە پشت هەڵکردن
هەموو شت پشتم تێ ئەکات..
هەتا ئێوەش.. هەتا ئێوەش
ڕووی نۆکەریی وەر ئەگێڕن
ڕێم لێ ئەگرن!
ـ پشوویەك ـ
بەڵام هەر وا بە ئاسانیی
ڕێگەی مەترسیی دەرناکەن
چۆن ئەیەڵم پەشیمانیی
بە پەنجە گەستنێ دەرخەن
چۆن ئەیەڵم دوای مردنم
بژین وەکوو جاری جاران
بۆ نوشوستی و ژێرکەوتنم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەر من بکەن بە ناونیشان

چۆن ئەیەڵم کەچڕنووکی

ئێوەی بێ وەفای پشیلە!

پێستی شاهانەم داڕنێ

چۆن ئەیەڵم دڵی سپڵە

دوای مردنم پێ بکەنێ

ـ پشوویەك ـ

وەك ژن خزاونەتە پاڵ من

شایستەن بۆ ئەتك کردن..

ئەتانەوێ بەقسەی زل

ترسنۆکیی ئارایشت کەن

ڕێگە نادەم.. چۆن ئەیەڵم..

بە ئاسانی وا پشت هەڵکەن

ـ پشوویەك ـ

"سەربازێکی لەش خوێناویی بە شپرزەییەوە خۆی ئەکا بە ژوورا "

پاسەوان:

ئومێد نەما.. وا قەلاّ و کۆشك

بۆ یاخی بوو هاتنە سەر چۆك

ئەو شوێنەی ڕووناکیی تیایە

تەنیا هەر ژووری پاشایە

داگیرسێنی.. ئەم ئاگرە

سەرکردەی ئەم ڕێی بەلاّیە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گەورەم.. کاوەی ئاسنگەرە

" ئەچێتە دەرەوە "

ئەژدەهاك: "ڕوو ئەکاتە لۆلۆ و خەزنەدار"

دەست بە زاخا کردن وایە

تەفرە و مل شکاندن وایە

وتم کاوە وەچەی شەڕە

سەر پەڕاندن بەو ڕەوایە

وتیان: ئەمە پەلەی تیایە!

دەستتان بڕیم..کوێرتان کردم

بە ڕێی مردنتانا بردم

ئێستەش ئەتانەوێ ڕاکەن..

دڵنیابن قەت ڕا ناکەن

"ئەژدەهاك شیرەکەی هەڵ ئەکێشێ و بەدەم ئەم قسانەی خوارەوە لۆلۆ و خەزنەدار ئەکوژێت "

با بیچێژن ئەو ژاراوەی

خۆتان کردتانە کاسەوە

با کفەی بێ ئەو خوێناوەی

خۆتان لێتان ئەخواردەوە!

" هەردووکیان ئەکەون و ئەمرن "

"دوای لێدانی مۆسیقایەکی تایبەتی و پشوویەك کە ماوەیەك ئەخایەنێت، ئەژدەهاك لە بەر خۆیەوە:

ئەژدەهاك:

تەنیام.. تەنیام..مامەوە خۆم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەی خۆم ئەبێ بۆ کوێ بڕۆم؟
ڕێی شەوی مەرگ ترسناکە
هەموو شتێ.. هەردوژمنی
ئەژدەهاکە!..
چاوم لێیە..چەم.. چیا.. هەرد
چاوم لێیە تا دار و بەرد
تا.. تاجەکەم.. تا..تەختەکەم
تا کەلوپەلی ژوورەکەم!
منیان ناوێ لێم بێزارن
بۆ مردنم..چاوەنواڕن
ـ پشوویەك ـ

کوا دڵۆپێ فرمێسك ڕشتن
کوا ئاخێکی گەرم ناشتن!
کوا بەزەیی سەر ڕوخسارێ
کوا..تکایە؟کوا هاوارێ؟
کوانێ ئەو دەستانەی ئەڵێن
بۆ تەنگانە درێژ ئەکرێن
نایانبینم..هەموو ون بوون
هەموو وەك ئەمانە مردن "مەبەستی لۆلۆ و خەزنەدارە"

ـ پشوویەك ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"لەم کاتەدا و لـە گـەڵ بەرزبوونـەوەی دەنگی خرۆشـاوی میللەتـدا کـاوەی ئاسـنگەر خۆی ئەکات بە ژوورا و پڕ بە دەنگ ئەڵێت":

کاوە:

زاڵم.. وا شەو باری نەویی

وا رووناکیی دنیای پڕ کرد

وا کاروانی ئازادیی کورد

بە، بەهاری هیوای گەیی

زاڵم.. تۆ بۆ کوێ دەرئەچی؟

ئەژدەهاك: "ڕوو ئەکاتە هەردوو پاسەوانەکە "

ئەنجن..ئەنجن..لەتلەتی کەن

وەك سەگی خوێڕی پەتی کەن!

"کاوە لەگەڵ هەردوو پاسەوانەکەدا ئەکەوێتە شەڕەوەو بەدەم شەڕ کردنەوە":

کاوە:

بۆ کێ ژیان..؟بۆ کێ ئەمرن

بۆ کێ؟ڕێ بە میللەت ئەگرن؟

ئەی دیلەکانی تاریکیی؟

کوێرە ڕێگا

ئەنجام بۆ هەڵدێرتان ئەبا!

"لـە ئـەنجامی شـەڕدا کـاوە هـەردوو پاسـەوانەکە ئـەکوژێت و لـە ئـەژدەهاك ئەچـێتە پێشەوە و ئەڵێت":

کاوە:

هەر..ڕوو بەڕووی سڵ نەکردن

شێری تۆڵە هەڵ ئەکێشین

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له پشتەوە دەستی کوشتن

وەك ترسنۆك ناوەشێنین!

ئەژدەهاك:

کێیە بتوانێ ئەژدەهاك

له ناوبەرێ..یان..بیکوژێ

کێ زات ئەکا..کێ ئەوێرێ

ڕێی لێ بگرێ؟!

کاوە:

منم ئەوکەسەی ئەژدەهاك

ماری ناو دەروونی ناپاك

له ناو ئەبا

منم خوێنی ئەڕژێنم

منم مێشکی ئەپژێنم!

"دەست ئەکەن بەشەڕ، کاوە بەدەم شەڕەوە لە سەر قسە کردن ئەڕوات":

ئەی جانەوەر

ئەی تارمایی ئەهرەمەنی

تاریکی و شەڕ

دالْدەت نییە، چۆن دەرئەچی

بۆ کوێ ئەچی؟.

چوار دەوری قەلاّت ئاگرە

مەبزووڕەوە دەست هەلْبڕە!

کتێبخانەی دیجیتالْی
www.rabari.org

ئەژدەهاك:

ئەژدەهاك و دەس هەڵبڕین
ئەگەر ئاسمان ئەگەر زەمین
له یەك بدەن.. من نابینن
دەست بەسته بم
کڕنووش بۆ عەبدی خۆم بەرم

"ئەکەونە شەڕێکی سەختەوە، چەند جارێك کاوه ئەکەوێتە مەترسیی لەناوچوونەوە، تا لەئەنجامدا ئەژدەهاك ماندوێتی تەنگی پێ هەڵ ئەچنێ و ئەوسا کاوه بە چەکووشەکەی کە هەر لەسەرەتاوە بە دەستی چەپ هەڵی گرتووە، هەڵ ئەکوتێتە سەر ئەژدەهاك و مێشکی ئەپژێنێ، لەم کاتەدا گوردۆی کوڕی بە پڕتاو دێتو باوەش ئەکات بەکاوەی باوکیا، دوای ماوەیەك ئینجا، پشتکۆ. کاردا. مادیا. کاردۆخ. زێمری. زاماو. یەك لەدوای یەك دێنە ژوورەوەو کاوە لەناوەڕاستیانا بەدەنگێکی زوڵاڵەوە ئەڵێت":

کاوە:

به لاشەی کوردی قوربانیی
به خۆری بییر، وا زستانی
تەنگ و تارمان کرد بە بەهار
به خوێنی دڵ..بە ئارەقی
چەوسانەوەی ئێش و ئازار
خۆمان لە دەست شەو راپسکان..
کەوتینە ڕێ!
تەوقی دیلێتیمان پسان..
هەڵمەتمان بردا!..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بە بازووی قاڵی تێکۆشان:

پشتی تاوان،

پشتی ئەژدەهاکمان شکان

با ئەم ڕۆژە جەژنی گەل بێ..

جەژنی ژیان

جەژنی کوردە چەوساوەکان

با ئاگری ئەم نەورۆزە

لە سەر لووتکەی بەرزی وڵات

هەتا هەتایە بسووتێ

بڵێسەکەی هاوار بکات:

بڵێ: نەوەی ئادەمیزاد..

کورد بوو یەکەم ڕاپەڕینی

شۆڕشی سوور بەرپا بکات

کۆتایی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاسک

شانۆگەرییەکی شیعرییە لە (5) تابلۆدا

1978

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەلـەپور بناغـەی ئـەم شـانۆگەرییەی داوەتـەوەو لەکلاورۆژنـەی بەیتـە میللـی فۆلکلۆرییەکانیـەوە تیـشکی وەرگرتـووە لـەکوورەی ئەوانـدا قـاڵ کراوەتـەوە. ئاوڕدانەوەیەکە لەسەردەمە تاریکەکانی رابردووی دوور.

ئەوکارەسـاتو بەسـەرهاتانەی لـەواقیعی تـاڵی رۆژانـەی ژیـانی ئەوسـای دڵدارانـدا لـەنێوان خێـرو شـەڕدا لەچنگاوشـبوونی یـەکترو زۆرانبازییـەکی سـەختدا بـوون. ڕووداوەکـان لەسـنوری کاتو وەختی ئـەو سـەردەمانەدا ماونەتـەوەو بـەلای رابـردووی نزیکو ئێستەماندا نەهاتوون.

کەسەکانی ئەم شانۆگەرییە

1- پیرۆت:	شوانەی گوند
2- مام وسوو:	رەزەوان
3- بایز:	کوێخا
4- سوارە:	هاوڕێی پیرۆت
5- خاوەر:	کچی کوێخاو دڵخوازی پیرۆت
6- هەمین:	ژنی کوێخا بایز
7- پیربال:	ئاشەوان
8- باپیر:	بەتەمەنترین پیاوی گوند
9- مەمەند:	کوڕەزای باپیرە، منالّی یەکەم
10- زۆراب:	کوڕەزای باپیرە، منالّی دووەم
11- حەمە:	قەتار چی

لەگەڵ:

ئا =کۆرسی سەرەکی

ب =کۆرسی منالآن

ج =حیکایەتخوان

د =دەرهێنەر

هەروەها: کۆمەڵەخەڵکێ، رێبوارێ، چەند دەنگێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی یەکەم

دەرهێنـەری شـانۆگەرییەکە: "لەگـەڵ دەسـت پێکردنـدا، بـاڕژنی ئاسـکێ ئەبیـستریٚ، بـێ دەنگی، پەردە بەئاستەم ئەکرێتەوەو دەرهێنەر دێتە پێشدەمی شانۆکەو رووئەکاتە بینەران:

میوانە خۆشەویستەکان، شەوتان رووناك

چاوتان رووناك..

بەخێرهاتن بۆ بینینی ئەو چیرۆکەی

لەم ساتەوە

وشەکانی ئەبزوێنو ئەبنە تابلۆو

ئەبنە ئەکتەر..

تا تەماشای وردی ئێوە لە سەرە ڕێی،

بەسەرهاتو.. ناوگێژەنی کارەساتا،

ڕاگرێتو.. بیکا بەسەرپشكو رابەر

★★★

میوانە خۆشەویستەکان

من تەنیا بۆ ئەوە هاتم..

دیدەنیتان لەماڵی ئەم شانۆیەدا

وەك ماڵانی کوردەواری

بخەمە سەر دیدەکانمان

من پێش بینینتان ناکەوم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"ئاسك" چیەو چۆنەو بۆچی؟!
ئەتانەوێ و ناتانەوێ؟!
ڕقتان لێ بێو خۆشتان بوێ
من نادوێمو شانۆکەمان:
باخۆی بدوێ
میوانە خۆشەویستەکان من ئەڕۆم
لەگەڵ "ئاسك" جێتان دێڵم
دیسانەوە.. شەوتان ڕووناك
دڵتان ڕووناك. "ئەڕوات"

"پەردەکە بەتەواوی ئەکرێتەوە حیکایەتخوان، لەجێگەی بۆ تەرخان کراوی خۆیدا ئەبینرێ، لەم دیمەنەدا، دیوی ناوەوەو بنەبانی شانۆکەو، ڕووناکی بەتەنیا لە بەژنی حیکایەت خوان ئەدرێو بەپێی هەموو بزوتنەوەیەکیشی چەپکە تیشکەکە لەگەڵیا ئەڕوات".

حیکایەتخوان:

هەبو.. نەبو.. دێرزەمانێ
کاتێ باپیرە گەورەمان
تینو تاوی بازۆکانی ئەچوون بەگژ
تاوێرەبەردی چیادا
کاتێ هێشتا خوێنی لاویی ئاگرێ بوو
لەلەشیانداو
چۆکی بەتۆفو وەیشومەی:
گەوەی شاخەکان دا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەردەمێ بوو.. ژیان ئاوا بەرپێکانی

ڕۆشن نەبوون

پەنجەرەی بیر.. لەسەر وشە داخراو بوو

نسێی زانین.. بەستەڵەکی بێ هەتاو بوو

لەورۆژەدا.. هۆشیش وەکوو فوتیلەکان

کز ئەسووتا

نەی ئەتوانی تاریکایی ناو دارستان

ڕووناك بکا

هەژارەکان لەناو گەرووی،

مەرگو ژاندا

پارووی گریاویان قووت ئەدا

تا گزنگیان ئەخستە ناو:

دوای ئێوارەی ئەموستە چاو

ڕەنجیان ئەداو.. ڕەنجیان ئەدا

★★★

لەودەمەدا..

پەندی پیران.. ڕازەڕاوێ بوو

یاسا لەناو ئەودا ئەزا

گرێ کوێرەی گیروگرفت

ئەدرایە دەس خۆشەویستی بیکاتەوە

تاکوو گفتار.. لەئاوێنەی ڕۆژگاردا..

شەوقی چاکە بداتەوە..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕۆشنی کات بەپێی کردار

★★★

هەبوو.. نەبوو لەودەمەدا

گوندێ هەبوو

پێیان ئەوت: گوندی ((خەزان))

لەبناری چیایەکدا.. ڕاکشابوو

سەری لەناو نزارێکداو،

قاچەکانی لەناو شەپۆلی تورەبووی،

چەمێکدابوو..

چیا هەزار بەهەزار و سەختو سەرکەش

گەلیی تەنگی

پلەی خزی

ملەی بەرزی

ئەشکەوتی قووڵو زەبەندی

جەنگەڵیو.. دارودەوەندی

موچڕکی ترسو سامیان، تیا:

نشیمەن بوو

★★★

پایزێ هات.. سەرمای چیا

داروباری ڕووت کردەوە

چەم.. هەڵ لەرزی

شوانەی گوندی مل نوقم بووی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ناو فەرەنجی..

دەستی سەر گالۆکی تەزیی

خەڵکی خەزان..

بەر لەهێرشی ناکاوی تووشی زستان

کەوتنە خۆیان "تاریکی، ئەڕوات"

"شانۆ رووناك ئەبێتەوە، دیمەن گوندەکەیەو شوانی گوند (پیرۆت)ەو، بەقەد پاڵی چیاوەیەو پاڵی داوە بە گابەردێکەوەو خەریکی شمشاڵ لێدانە، هەر دوای چەند ساتێ، بەبێزارییەوە، شمشاڵەکەی ئەکاتەوە بەبەر پشتێنەکەیداو هەڵئەستێتە سەرپێو ئەکەوێتە هاتووچۆکردن، ئینجا لەبەر خۆیەوە ئەڵێ":

پیرۆت:

چوار ساڵ..چوار ساڵ.. چۆن تەواو بێ؟!

ئەی کێ ئەڵێ تەواویش بێ..

ئەو.. ئەمداتێ

ئەی کێ ناڵێ هەموو ڕەنجم بەبا نادا

ئەی کێ ناڵێ؟!

- وچان -

وەك دلێ.. ئەم دێیە دڵم لەو کرمێیە

- وچان -

خوێنی ئەکەمە کاسەوە

چۆنی نادا؟!

واجارێ سێ. ساڵیم پسان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خوا گەورەیە.. خوا.. خوا

- وچان -

نە ء.. ناتوانیٚ.. گوندی خەزان

گەورەو بچوك.. لەو بەڵێنە ئاگادارن

ئاشناو ڕۆشنا.. لەگەڵ مندان

نە ء.. ناتوانیٚ!

- وچان -

ئاخ شوانکاریی.. ئاخ تەنیایی

هەرخۆم، بێکەس، خوایە.. خوایە

بۆ نەتدامیٚ تەنیا خوشکیٚ

گەروابوایە..

ئێستە من وا کوێرەوەریم

ئەم شاخو ئەوشاخ ئەگێڕا؟

- وچان -

ماڵم ئەبیٚ؟!

ئەبمە خاوەن چەند سەرمەڕیٚ؟!

خۆم بۆ خۆم شوانێتی ئەکەم؟

تەم لەسەر چاوم لائەبەم؟

"بیٚ دەنگی، زەردەخەنەیەك ئەیگریٚ، گوڕو تینێکی دێتەوە بەبەردا".

بەڵام لەبەر چاوە جوانەکانی خاوەر

چۆن دەربەست بێم؟

چۆن بهێڵم.. کەبێزاری دڵ کوێرم کاو،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ترس لەگیانم بنیشێ

دەربەست نایەم.. ئەهێنێ گەر

چاوەڕوانیم.. دەساڵی تر توول بکێشێ

دەربەست نایەم،

دەربەست نایەم!

- وچان -

مەلای دێ

ئەودنیا دیدەیە

راست ئەکا.. پێم ئەڵێ:

کوڕم ئارام

ئارامی (ئەیوب)ت هەبێ.

- وچان -

مەلام دی پێی ئەڵێم

قوربان تۆ.. هەر ئەڵێی.. ئارامی (ئەیوب)و..

پێم ناڵێی.. کام ئەیوب؟! لەکوێ؟!

پێی ئەڵێم: حەز ئەکەم بزانم

ئەو.. چەند ساڵ.. ئارامی گرتبوو

ئەویش هەر وەکوو من

حەزی لە:

خاوەرێ کردبوو

- وچان -

"مام وسوی رەزەوان دێتە ژوورەوە، ئەگاتە لای پیرۆت، سڵاو دەکاو لەتەکیەوە دائەنیشێ"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

وەی سەرچاو مام وسوو

ونی.. ون.. ناتبینم

قسەتم ئەوەندە پێخۆشە

وەك تینوو وەهام بۆی

پێم نالێی.. تۆ لەكوێی؟

وسوو:

پیرۆت گیان.. نازانی

ئیشو كار هێندە زۆرە

لەبن دێ؟!

خوا ئاگای لێیەتی

سرەوتم هەر نییە!

پیرۆت:

راست ئەكەیت.. ئەزانم خۆت تەنیاو،

رەزەكەش..

وسوو: "قسەكەی پێ ئەبڕێ"

مەپرسە.. ئەوەتەی هەستاوم

من هەر داو دائەنێم بۆ رێوی

ئەزانی.. چی ئەكەن بەو رەزەم

مەپرسە.. ئەم سەرەم چەند قاڵە

وەڵڵاهی نازانم چی ئەكەم!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

پێم بڵێ.. ئەمڕۆکە.. هیچت گرت؟!

پێوە بوون؟!

مام وسوو.. گوێ بگرە

ئەمجارە چەندت گرت.. هی منن

وتت چی؟!

وسوو:

دوێنێ چوار پێوە بوون

چاویان وەك

پشکۆی ناو.. ئاگردان

زیتە زیت

بریسكو هۆڕیان بوو

پێش وەخت.. من قەولم پێدابوو

ناردمن بۆ کوێخا

"بەپێکەنینەوە"

دیارییەك بۆ ماڵی کوێخا بێ

ئەی دیاریی تۆش نییە؟!

پیرۆت: "مام وسوو دێتە پێشەوە"

مام وسوو.. گوێ بگرە

تو خوا گەر گوێ نەگری..

گێژاوی ناو سەرم..هەتا بێ

تورە تر..دەروونم لوول ئەدا..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وسوو:

گوێم لێته..گوێم لێته

ئەزانم چی ئەڵێی

باس..باسی خاوەرە..وانییە؟!

سەیر ئەبێ..نەیزانم.. گێژاوی ئەوسەرە

لەکوێدا..ئەبێتە..تەنوورە!

پیرۆت:

مام وسوو..پێش پێی تۆ

لەدڵما وام ئەوت:

تۆ بڵێی کە کوێخا..دوای ئەوەی

چوار ساڵەم تەواو کرد

بەڵێنی بشکێنێ و.. خاوەرم نەداتێ

تۆ بڵێی ئەوەندە ناپیاو بێ!

ئەڵێی چی.. مام وسوو.. ئەڵێی چی؟!

وسوو:

تۆ قسەی سەیر ئەکەیت

چۆن نایدا؟!

هەرچەندە.. نەگریسەو.. چاوچنۆك

شتی وا.. چۆن ئەکا

ئەی دەستی لەبەردەم مەلادا..

نەخستە سەر قۆرئان

پەڕو باڵ دەرئەکا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕوو ڕەشی بەردەرگای خوا ئەبێ
چۆن شتی وا ئەکا
تۆش نەڵێی بێکەسم.. ئێمەچین؟! پیرۆت گیان
بادڵت خوورەی وانەکا!
ماڵ خراپ.. ئای کەتۆش.. وەسواسی

پیرۆت:

ئەڵێم.. ئێ.. دنیایە..
دنیای واش.. تائێستە.. سووڕانی
بەدڵی وەك پیاوی کوێخایە

وسوو:

لەسەر خوا.. تۆ جارێ
هێشتاکە.. لەکوێتە!
سێ ساڵیت بڕیوەو.. چواری تر.. هەر ڕێتە
بڵێی: چی ناچاری ئارامت بڕوێنی
ناوچەوان وای هێنا
خوا نەیکرد خوشکێکیت بداتێو،
تاوەکوو ئەم خەڵکە تۆش بیدەی بەژنێ

- وچان -

ئەزانم: شوانکاریی‌و شاخ نشین
گرانەو.. نانەکەی هەتاکوو دێتە چنگ
ئازاری.. وەك هەویر ئەتشێلێ
بەڵام تۆش هێشتاکە هەڕەتی لاویتەو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خۆ مادەم خاوەریش دڵی خۆی بەپاکی
پێداوی..
کێی ترە.. گاسنی بتوانێ.. دڵی ئەو بکێڵێ!
- وچان -

پیرۆت:

مام وسوو.. ئەی توخوا.. خاوەر چۆن،
کچێکە.. تۆ بڵێ هەروەکو ئاسکە موبارەك وانییە؟!
بۆ پاکیو بۆ جوانیش لەو ناکات؟
نازانم.. مام وسوو.. ئەڵێی چی..
دڵی من بێ هیچیان هەڵ ناکات!

وسوو:

ئۆباڵی.. قسەی خۆم بەگەردن
کچی وا.. رووسورو، داوێنی وەها پاك،
دەگمەنە.. وتومە.. تامردن
دەی ڕۆڵە.. ئاسکە موبارەك پیرۆزیی خۆی بدا
بەبەختی هەردووکتان
هۆ پیرۆت نیزای من گیرایە
ئاسکە موبارەك.. پشت هەڵکا.. لەهەرکەس
خوا بەلای لێ ئەدا
ئەوەتەی ئەو هەیەو ئەم دێیە
خێر بەسەر پیاوچاکا.. ئەبارێو،
دەروونمان بێ قۆرتو گرێیە!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

مام وسوو.. دەی توخوا

بەو دەنگە شیرینەت.. شتێکم لەبەیتی

ئاسکە موبارەك بۆ نالێی

نازانم.. لەوبەیتە تێر نابم

تامابم!

وسوو:

بەیتێکی درێژە.. ئەو جارەش پێم وتی

چەند جارێ ئەم گوندی خەزانەو

ئەم خەڵکەی..

پاراست لە، فەوتانو مردنو نغرۆ بوون..

چی بڵێم؟!

پیرۆت:

دەی توخوا، با دڵم هێندەی تر

بسوتێو بڵێسەی باوەش کا

بەو دەنگە خۆشەتا.. دەی توخوا

وسوو: "وسوو دەست دەخاتە پەناگوێیو تێ ئەچریکێنێ"

بۆ بەیتی ئاسك، ئاسکە موبارەك.. گوێ بکەن بەدڵ

دڵ بکەن بەگوێ، ئاسك فریشتەی لای خواوەندە

لەئاسمانەوە هاتۆتە ناو دێ. هەور سەرێتی،

هەتاو رەنگێتی، ئەستێرە چاوی، هاژە دەنگێتی،

هەژاران خوێنی، بەفر سەرینی، لەکوێ گوڵ بڕوێ،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەوێ ئەیبینی، بۆ بەیتی ئاسك، عاشقان بابێن
وەکو خۆر هەڵبێن، سەودایەو سەودا، سۆزی
ئەم بەیتە، پەنجەی گزنگەو، گڕ لەتاریکی خەزان،
بەرئەدا، خەزان ئەزانێ چۆن لەباوەشی درەختی
خۆیدا ئەو هەڵ ئەگرێتو لەکام روباری
ئەوینی پاکیا، دەم ئەنێتە دەم، ئاسۆی برینی..
"بێ دەنگ ئەبێ ڕووئەکاتەوە پیرۆت"
پیرۆت گیان.. ئەوەندەی بۆ ئەمڕۆ
درەنگمەو، ڕەزەکەم تەنیایە
"هەڵئەستێتە سەر پێ"

پیرۆت:

مام وسوو.. پێم وتی:
تینوێتیم لەو بەیتە قەت ناشکێ
بەر لەوەی کەبڕۆی.. پرسیارێ
ئاسکە موبارەك.. پێش وەخت،
هەست ئەکا؟!

وسوو:

هەست ئەکا.. پێش وەخت.. هەست ئەکا
کەچی دێو رووئەدا:
دێتە ناو گوندەوە ماڵەو ماڵ ئەکاتو،
بارەبار.. بەچوار پەل
وەك لەسەر ژیلەمۆ وەستا بێ
جێ ناگرێ بەخۆیو باز ئەداو رائەکا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئیتر گوند ئەزانێ بەڵایەك بەرێوە،
مل ئەنێ.. بۆ خەزان.

پیرۆت:

ژیانی ئەم دێیە.. مام وسوو
لەچاوی ئەودایە
بڕواکە.. مام وسوو.. ئەو نەبێ
کوێرایی خەڵك دایە!

"زۆراب بەپڕتاو بەرەو لای هەردووکیان دێتو لەدوورەوە هاوار ئەکات"

زۆراب:

هۆ.. مام وسوو.. هۆ مام وسوو
تەڵەکانت تەقین‌و دوو،
رێوی چاو زیتیان گرتووە
یەکێکیانیش هەژگێکی بە:
کلکی خۆیەوە بەستووە

پیرۆت:

خۆ ئەمجارە.. دیارین بۆ من
نەیانبەخشی

وسوو: "بەپەلە ئەڕواتو بەدەم ڕێوە ئەڵێ"

ئای مام ڕێوی
خۆی نەئەچوو.. بەکونەوە
کەچی هەژگێکی بەکلکی
فێڵی خۆیەوە بەستبوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئای مام ڕێوی!

وای مام ڕێوی!

ـ تاریکایی ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی دووەم

"شانۆ رووناك ئەكرێتەوە، كۆرس بەگۆرانیەوە، ئەم شیعرە ئەڵێن، پێ بە پێی ئەو ئاوازەی دانراوە، دەرهێنەر هەڵس‌و كەوتیان رێك ئەخات، شوێنەكانیان دیاری ئەكات"

كۆرس:

رۆژ ئەڕۆی.. شەو ئەڕۆی
پیرۆتی هەڵقرچاو لەكونی شمشاڵدا
ئاوازی عەشقێكی لەزامدا باڵگرتووی،
بۆ خاوەر لێ ئەدا.

تاك لەناو كۆرسەوە:

ئاسكی پیرۆزیش ئەیزانی
ئەو عەشقەی كوڕە شوان هەتابێ
لەڕەزی ناو دڵی خاوەردا
هێشوی گڕ بەپەلكی خوێنەوە جێ دێڵێ

كۆرس:

كوڕە شوان بەڕێگەی بریندا
رەنجی خۆی كێش ئەكرد بۆ كوێخا
بەومەرجەی قڕانێ وەرنەگرێ و،

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دوای حەوت ساڵ خاوەری پێ بدا.

تاك لەناو كۆرسەوە:

ڕۆژ ئەڕۆی.. شەو ئەڕۆی

ئاسكی ئەوینی ناو گیانی كوڕە شوان

هەناسەی ڕۆژگاری ئەژماردو،

فرمێسكی لەرووی شەو ئەپژان.

- تاریكی -

"ڕووناكی، حیكایەتخوان دێتەوە سەر شانۆ"

حیكایە تخوان: "لەناو چەپكەتیشكێكدا"

پایز هەر لەقژی درەختی ئەڕنیو،

ئەیدایە.. دەستی چەم

چەم ئەڕۆی.. دەسكەنەی ئەو قژەی

بەزەریا دورەكان ئەگەیان

پایز هەر لەگوندی خەزاندا

دەواری كزەبای بەفرینی هەڵ ئەداو،

كزەباش.. هەناسەی ئاسكو شوانەكەی

سەرچیای

بەدەستی رەشەبا سورەكان ئەگەیان.

- وچان -

هەواڵی.. ئاسكە موبارەك

گەیشتە خوار پێ دەشت

هەواڵی ئەوینی خاوەرو كوڕە شوان

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تا ئەهات..

پەل‌و پۆی بەدەوری ئاوایی‌و

گشت لادا ئەهاویشت

مام وسووی رەزەوان چەند رۆژێ

پێش ئێستە..

لەسەر رێی راوکردن بەکوێخا.. گەیشت

پیرۆتی دڵداری هاتەوە بەبیرا

بەڵێنی ختەوە بیر کوێخا

وای پێ وت: "ئەڕوات"

"هەمووشانۆکە رووناك ئەکرێتەوە، دیمەن سەرە رێیە،

مام وسوو بەکوێخا ئەگات"

وسوو:

ماندوو نەبی.. کوێخا بایز.. ماندوو نەبی

دەس رەنگین بی‌و.. نێچیرت قەڵەو بێ..

کوێخا:

ئەی بەرخورداربی.. مام وسوو

ئەی تۆ چۆنی؟ رێوییەکانت لەچیدان؟

وسوو:

نابڕێنەوە.. کوێخا بایز.. نابڕێنەوە

بەڵام منیش چاك قڕم تێ خستوون

گەر وانەکەم.. بڕوا بکە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وێرانی ئەکەن رەزەکەم.

کوێخا:

بیرم نەبوو:

ئەمساڵ چەندت گرتووە بۆ حەیوانەکان؟.

وسوو:

وەڵڵا کوێخا.. دوو "دێم" لەپار

زیاترەو هێشتا هەر دڵم

دانامرکێ!

کوێخا:

بۆ مام وسوو بۆ؟!

وسوو:

کوێخا بایز.. ئەترسم زستانی ئەمساڵ

سەختتر و دژوارتر بێ لەهی پار

کوێخا:

نا.. مام وسوو.. مەقرێنە!

وسوو:

کوێخا گوێ بەینێ باشترە

زستان وەك مار بێ ئامانە

کوێخا:

تۆ وازبێنە لەم قسانە

من دووڕۆژە چاو ئەگێڕم

بۆ ئاسکەکەو.. نایبینمەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دییار نەماوە!

وسوو:

کوێخا بایز: خوانەکا.. خوانەکا دیار نەبێ

من بەردەوام هەر ئەیبینم

بەڵام ئەوە چەند رۆژێکە خوی داوەتە

بەر ئەشکەوتی میری میران

لەوەرگەی ئەوناوە بژوێنە

"کەمێك بێ دەنگ ئەبێتو لائەداتە سەر باسێکی تر"

کوێخا بایز.. وابزانم.. لەوکاتەوە

کەپیرۆتت کردۆتە شوان

گورگ پارێزی لەرانەمەڕ

لێ تێك چووەو،

ئەمساڵ لەکوێ لەگەڵ ساڵان

کوێخا:

راستە وایە: بەڵام پیرۆت ماوەیەکە

زیاد لەجاران.. خوی داوەتە

شمشاڵ لێدان

ئەترسم غافڵ بێو مەڕەکان

زیانیان لێ کەوێ.

وسوو:

نەئیشەڵڵا.. پیرۆت زیتەو ئاگام لێیە

سەر بە سەر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەك چاوی خۆی ئەیپارێزێ ڕانەمەڕ

کوێخا بایز جگە لەوەش،

ئەو بەڵێنی بەتۆ داوەو

تۆش بەڵێن بەو

کوێخا:

لەبەڵێنم پەشیمان نیم

بەڵام من هەر زوو وتومە

ئەبێ ئەویش شوانکارییەکەی وەها بکا

من رازیکا

جارێ هێشتا ئەویش چوار ساڵ

ڕێی لەبەرەو.. خوا ئەزانێ چیمان لێ دێ!

"بەدەنگێکی نزم"

من حەزناکەم.. واحەز ئەکەم

تۆ پێی بڵێ..

خۆ هەرچەندە هیچ نەبووە

بەڵام ئەویش با ئەوەندە لەملاو لەولا

بەلای قسەمان لێ لادا

خۆت ئەزانی دنیا دیدەی

هێشتا پیرۆت لەکوێیەتیو چی کردووە!

"(پیربال)ی ئاشەوان لەوبەرەوە ئەڕوات، کوێخا بانگی ئەکات"

کوێخا:

هۆ.. هۆ.. پیربال

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لاده ئێره

پیربالْ: "دوایی ئەگاتە لایان"

فەرموو کوێخا منت بانگ کرد؟!

مام وسوو گیان.. حالّو ئەحوالّ

شوکر باشی..   "لائەکاتەوە"

وسوو:

خوا دەس بەباڵتەوە بگرێ

کوێخا:

ئەوە بۆ کوێ وا بەپەلە

خۆ ئاشەکە باش ئەگەڕێ؟

پیربالْ:

وەڵڵا کوێخا.. سا ئیتر وابەلەقەلەق

ئێمەش لەگەڵ پیرە ئاشدا کوتاومانە

ئەوە وتیان کاروان لەشار هاتۆتەوە

ئەچم حەمەی سەر قەتارچی ببینم.. تا..

کوێخا: "قسەکەی پێ ئەبڕێت"

حەمە؟! حەمە بۆچی

پیربالْ:

بەخوا.. ئاوا بەر لەمانگێك

پارەم دایە.. ئەگەر هاتو رێی کەوتە شار

متو مووررووم بۆ بهێنێ

وسوو: "بەسەر سوڕمانەوە"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

متو مووروو؟!

کوێخا:

متو مووروو؟ تۆ متو مووورووت بۆ چییە؟!

کچت هەیە! بۆ پیرێژن؟!

ئەی خۆ ناشێ

تازە سمێڵ قیت کەیتەوەو..

خۆتمان لێ کەیت بەکوڕێکی چواردە ساڵ

مرخ لەژن خۆش کەیتەوە

پیربال:

نەوەڵڵا.. بابە.. منو ژن

مەیموون خۆی لەخۆیدا جوان نەبوو

بەڵام ئاوڵەشی دەردا

نەبابە..نە.. پیرێژنیش تازە لەڕێی

چیدا ماوە! "بیر ئەکاتەوە"

وسوو:

ئەی کەواتە متو مووروو

ئا.. ئا.. زانیم.. زانیم "بیر ئەکاتەوە"

کوێخا:

چیت زانی.. ها؟!

پیربال:

راستێکەی ئەوەیە.. من نەزرم لەسەر بوو

متو مووروو بهۆنمەوەو.. بیکەمە مل

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاسکە موبارەك.. ئێستاکە زانیتان؟!

وسوو:

من وتم ئەیزانم

تابڵێی نەزرێکی پیرۆزو پەسەندە

کوێخا:

بێقەزابی.. وتم ئاخۆ

راسپاردەی چیت کردووە

متو مووروو لەگەردنی ئاسك بکرێو نەکرێ ئەبێ

جێگەی کام شتت بۆ بگرێ

هەی ماڵ شێواو.. راسپاردەی

پوشێ خورمات بکردایە.. چاکتر نەبوو

ئێمەش یەك دوو دەنکمان بەرکەوتایە

چاکتر نەبوو.. هەی ماڵ شێواو!

وسوو:

نەء! کوێخا.. نەء! چۆن وا ئەڵێی

ئەو دیارییەی بۆ ئاسکە موبارەك بێ

موفەڕکێکە ئەبێ لەسەرسەر راگیرێو،

ماچیش بکرێ

تۆزێ وەفا.. کوێخا بایز.. توزێ وەفا

کوێخا:

دیسانەوە هاتینەوە سەر ئاسکەکە

چەند نەگبەتین..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەسە.. بەسە وا باشترە

ئەم باسە بگۆڕین

ماڵتان شێوێ لەبیرتان بردمەوە

من ویستم چی بڵێم

پیربالْ:

کوێخا دەی.. ئێ.. فەرموو

هیچ کارت بوو؟

کوێخا:

سبەی شەوێ.. نۆبە دەستاڕ

بۆ ماڵی ئێمەیەو

هەموو شت ئامادەو

چاوەڕێین کچ گەڵو کوڕ گەلی ئاوایی

بگەنە لامانو دەس پێ بکا دەستاڕ هێڕی

تۆ.. مام وسوو.. مەنیچ گورجەو

تۆش پیربالْ گیان.. هەرلەڕێوە

حەمەی دارکەن ئاگادارکە

بیری نەچێ.. خۆی بێ

یاخود سوارەی ئەولامان بۆ بنێرێ

لەدوای ئێمەش نۆبە دەستاڕ لەکوێی تربێ

بانگ هەڵدێرین

ماڵ لەدوای ماڵ ئەیرەخسێنین

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چاوەکەمن.. بیرتان نەچێ

پیربالْ:

کوێخا بایز.. هەموو ساڵێ وانەبووە؟!

بیرمان ناچێ

وسوو:

منیش مەنیجو گوڵچینتان بۆ ئەنێرم

ـ تاریکی ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی سێیەم

"ڕوناکی کۆرس"

کۆرس:

پایزەو لێواری دێی خەزان
وەك کولّمی خاوەری گوڵ گرتووی
بەر سەرما ئەلەرزن
قژی ڕەش شۆڕەبی ناو چەمی شەوانە

کورپێکیان:

جووتە مەم.. دووبێچوە کەروێشکی،
سپیلکەی ڕەزەکەی مام وسوون
لەخشپەی سەر پەنجەی کێویلەی
کورە شوان ئەترسن

کۆرس:

پایزەو ئاسکەکەی سەرچیا
چیرۆکی میوانی ناو هەموو
ژوورێکی ماڵانە
کوژەکەی گۆشەدار لەملیا
ئەستێرەی ناو خەوی دێرینی ئاسمانە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پایزەو وەك گشتساڵ

وا ئەمشەو كچو كوڕ، دڵداران

لەماڵی كوێخادا

دوو بەدوو قسەی دڵ لەترسی پێ زانین

ون ئەكەن لەهاڕەی دەستاڕدا

كوڕێكیان:

ئای ئەمشەو بۆ گیانی كوڕە شوان

ئەبێ چۆن لە عەشقی خاوەردا

گڕ بگرێ تا.. هەڵسان

كچێكیان:

ئای ئەمشەو بۆ خاوەر

ئەبێ چۆن ئارەزووی چاو ببڕێ

لەسنگی تووكنی كوڕە شوان

كۆرس:

دڵداران ئەزانن كە ئەمشەو

لای كوێخاو كوێخا ژن.. هەر هاڕین مەبەستە

نازانن كە دەستی دڵداران

شل نابێ و جێ ژوان

بۆ ئەوین هەر كوێ بێ بەهەشتە.

ـ تاریكی ـ

"شوێن بەشەوقی فوتیلكەیەك ڕووناك بۆتەوە، دیمەن ژوورێكی ماڵی كوێخایە، نۆبە دەستاڕهێڕی ئەوانە، پیرۆتو خاوەریش ئەم شەوەیان بۆ ڕەخساوەو لەسەر یەك

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەستاڕنو بەرامبەری یەك دانیشتوون، لەم دیمەنەدا، ئەتوانرێ، پیرۆتو خاوەر دوو دەستاڕهێڕی تر نیشان بدرێو ئەوانی تریشیان لەڕێگەی دەنگەوەبناسرێن".

دەنگی کوێخا:

کوڕینە.. قوربانی دەستو مەچەکەی،

ئێوەبم.. بهاڕن

بهاڕن.. مەسرەون

هەتاکو دوا دەنکی ناو جەواڵ ورد ئەبێ

کوڕینە قوربانی بازووتان

بهاڕن دەرفەتە

کوا ئەمشەو بۆ خەوە!

با دڵی کوێخاتان ڕازیکەن

ساڵێکەو ئەم شەوە

دەرفەتە

پیرۆت: "هەربەدەم هاڕینەوە"

دەرفەتە.. خاوەر گیان.. دەرفەتە

ئەو چاوە ڕەشانەت هەڵبڕەو

بڕوانە.. سووتانی ناودڵم..

بمدوێنە.. خاوەرگیان.. بمدوێنە

هۆ گیانم.. هۆ ژینم.. هۆ گوڵم

دەنگی کوێخاژن:

کچینە.. قوربانی ئەو شانو باڵەتان

شانو باڵ نەڕزێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گوڵێنه.. قوربانی ئەو پەلکە ناسکەی

پەنجەتان، کە ئەمشەو والەگەڵ

هارِیندا ئەلەرزێ

کچینە.. دەی دڵی کوێخاژن ڕازیکەن

کچینە مرادتان حاسڵ بێ و،

بەهیوای خۆ بگەن

خاوەر:

ئاخ خۆزگە هەموو کەس بەمراد ئەگەیی

ئاخ خۆزگە هیچ گوڵێ ژاکانی نە ئەدی

پیرۆت:

خاوەر گیان.. بەهیوای.. هیوام ڕۆشنە

شوانکاریم ئازاری چەند زۆربێ

لەبەر تۆ خاوەر گیان.. لەبەر تۆ

لەلای من وەك خۆشاو چێشتنە..

پشت بەخوا هەر ئەبێ سالآنی بەردەمم

تەخت کەم

ئاکامیش خاوەر گیان..

پێت بگەم.. پێت بگەم

خاوەر:

ئای پیرۆت کەچوار ساڵ

ڕێگەکەی درێژەو، هەر شەوەی

چقڵێکەو.. لە ئارام ئەچەقن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئای پیرۆت.. چۆن بڕواو بەسەر چێ

چۆن پیرۆت؟!

پیرۆت:

خاوەر گیان.. قەت نەکەی

تو خوا گەر بهێڵی.. دڵی خۆت

تاریك کەی.. "ئاورێك ئەداتەوەو دەس ئەخاتە سەر دەستی"

خاوەر:

وامەکە.. ئەترسم

نەك چاویان لێمان بێ

"پیرۆت کە دەنگی کوێخا ئەبیستێ دەستی لەسەر دەستی خاوەر لائەبا"

دەنگی کوێخا:

قوربانی چاوتانم

هۆ کوڕگەل.. سست نەبن.. بهاڕن

بەتەمای مەچەك‌و قۆڵتانم

پیرۆت:

بەتەمای هاتنت.. خاوەر گیان

دوێنێکە لەناو ڕەز هەتاکوو درەنگان

تا "مشتاغ" هەلگرتن

چاوانم لەسەر ڕێی نەتروکان

ئەی بۆچی خاوەر گیان دیار نەبووی

خۆ باوکت لەڕاو بوو؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خاوەر:

لەدوورەوە.. لەدەشتەوە

میوانمان هاتبوو

بەڵام من.. هەر دڵم.. لەلات بوو

دەنگی کوێخا ژن:

ئەی دەستە کچانی ڕووسوورو پاکی دێ

کوێخا ژن لەدەوری ئەو شانو قۆڵەتان

بگەڕێ..

سست مەبن.. بهاڕن

کوێخاژن زەنگیانەو مووروتان

بۆ بەینی مێخەکبەند ئەداتێ

پیرۆت:

ئەمجارە.. خاوەر گیان.. ئەمجارە

هەر بچمە کاروانو بگەمە قەیسەری

من مووڕووی مەرجانتان بۆ دێنم!

کام گوارەی شۆڕابەو موستیلەی بەورشەی،

جوان هەیە من ئەوەت بۆ دێنم

خاوەر: "بەسەر سوورمانەوە، دەس لەدەستاڕەکە بەر ئەدا"

وتت چی؟! من مووڕووی مەرجانتان

بۆ دێنم..

من چەندم.. هەر خۆم نیم؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت: "بەپێکەنینەوە"

خاوەر گیان هەردووکتان!

خاوەر:

هەردووکمان؟! ئای پیرۆت ئەڵێی چی؟!

پیرۆت: "بەپێکەنینەوە"

خاوەر گیان.. تۆ ئەوی‌و ئەویش تۆ

هەردووکتان بۆ دڵی کوڕە شوان

خوێنێکن، خاوەر گیان!

خاوەر:

نازانم.. نازانم ئەڵێی چی.. نازانم

تۆ گاڵتەم پێ ئەکەیت؟!

پیرۆت:

نە بەخوا.. بەو چاوە جوانانە

ڕاست ئەکەم هەردووکتان!

خاوەر: "بەتووڕە بوونەوە"

سا بەخوا لێرەوە هەڵ ئەستم

پێم نەڵێی؟!

پیرۆت:

پەست مەبە.. گیانی من.. پەست مەبە

کچانی ناو خەزان لەلایەک

خاوەریش بەتەنها لەلایەک

لای ئەوان دەروونی براییم داناوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەلای تۆش هەناوی ئەوینم داناوە

تۆ نەبی چیم داوە.. لەو ژینەی،

هەموو ڕۆژ تاڵاوی بەقوڕگما کراوە..   "بەپێکەنینەوە"

پەست مەبە.. کە وتم هەردوکتان

ئەویتر ئاسکەکەی پیرۆزی چیایە

ئەی توخوا خاوەر گیان، ملوانکەش

وەکوو تۆ.. لەو نایە؟!

خاوەر: "دوای دڵنیابوون"

دە پیرۆت وا بڵێ.. وابڵێ

ئەو ئاسکە پیرۆزە

نەوەك هەر بەمووروو هەق وایە

ملوانکەی بۆ بکرێ

هەق وایە خەڵکی دێ

- سەرکەلەی – زێڕینی بۆ بکڕێ

پیرۆت:

من ناڵێم.. خاوەر گیان.. من ناڵێم

هەر بچمە کاروانو بگەمە قەیسەریی..

"قسەکەی تەواو ناکات کە کوێخا بانگ ئەکات"

دەنگی کوێخا:

کوڕینە.. کچینە.. بهاڕن

هێشتاکە جەواڵمان هەر پڕن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هۆ سوارە.. هۆ مەنیج

چەند "کۆتك" هاڕاوە؟!

دەنگی سوارە:

کوێخا گیان.. وچانمان نەداوە

هێند نەبێ.. ئارەقمان سڕیوە

ئەوەندەی حەز ئەکەی

ئەوەندەش کۆتکمان هاڕیوە

دەنگی کوێخا:

با بازووی دەستاڕهێڕ هەر خۆش بێ

قوربانی چاوتان بم بهاڕن

سست مەبن، سست مەبن

وامن و کوێخا ژن خەریکی ترێی ناو،

قولێنەو بەرچنەین

هەر دەستمان بەتاڵ بێ

سەرێکتان لێ ئەدەین

- وچان -

پیرۆت:

خەو.. سەیرە..

ئەزانی خاوەر گیان.. دوێ شەو لەخەوما

چیم بینی؟!

خاوەر:

خوا بەخێری بگێڕێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

له شوێنێ وەك لەوبەر سیروان بم ئاوەها

تۆ بووك بوویت بەسواری هاتیت و،

دامگرتی

کە تارام لەسەر سەر لابردی

خاوەر گیان! خاڵەکەی سەرگۆنەت

لەپڕ بوو بەهەنگ و هەڵفڕی

خەو سەیرە.. خاڵ بفڕێ.. خەو سەیرە

دوای ئەوە خاوەر گیان..

خاوەر: "قسەی پێ ئەبڕێ"

خەبەرت.. بووەوە؟!

پیرۆت:

نا.. نا.. نا له خەوما

ئینجا هەر ئەوەندەی پێ نەچوو

ئاسمانی سەر سەرمان ئەیگرمان

ڕەنگی زەرد هەڵگەڕاو،

بەفرێکی.. سوور باری

خەو سەیرە.. بەفری سوور.. خەو سەیرە

دوای ئەوەش خاوەر گیان..

خاوەر:

ئەمیشیان لەخەودا؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

ئا.. ئا.. ئا.. دوای ئەوەش لە خەوما

توترکێ ئالآبوو لەسنگم

چەندم کرد کەبەدەس ڕایکێشم

توتڕك بەرنەبوو لەسنگم

لەپڕدا داچڵەکیم. کە هەستام

ئەزانی چیم بینی.. ئەزانی

"قاقا دەست ئەکا بەپێکەنین"

ئەبینم.. بەڕاستی

وامشکێ هاتۆتە سەرسنگم

"پێکەوە دەست ئەکەن بەپێکەنین"

- وچان -

خاوەر:

تۆ مەلاش ببینە..

خەونامەی مەلای ڕەش هەرنییە..

ئەوەندە پیرۆزە..

خێر ئەبێ

لەخەوا.. خاڵ بفرێو،

بەفری سوور بباریێ

- وچان -

دەنگی کوێخا:

هۆ.. پیرۆت

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت: "وەك داچلەكێ"

هۆ بەڵێ.. هۆبەڵێ

دەنگی کوێخا:

ئەوەبۆ.. بێ دەنگی، دەستاڕهێڕ

با تاقەت پەیداکەن

با نەڵێن لەنۆبەی ئەواندا

کۆڕ سارد بوو..

حەیرانێ.. دەی پیرۆت.. حەیرانێ

دەنگێ:

بەساقەی چاوت بم

ئا.. ئا.. دەی حەیرانێ

پیرۆت:

بەچاوان کوێخا گیان بەچاوان

هەر ئێستە، تۆو حەیران؟!

خاوەر: "بەدەم زەردەخەنەوە"

بەدڵی.. خۆت بیڵێ

ئەوەبێ.. جارەکە.. لەناو ڕەز

بۆت وتم!

پیرۆت: "ئامادە ئەبێو دەست ئەکا بەوتنی ئەم حەیرانە، کەکوتو مت وتەکانی لەحەیرانی ئەسڵییەوە وەرگیراوە"

"حەیران.. حەیرانە.. حەیرانی لێ دێ

بەژنی نازدار حەیرانێم.. چەندە بڵندە،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەمەرەی لێ دێ

دەستی من دامێنی ئەوان وەستاو وەستاکاران بێ

کەمەرەیەکی درووست بکەن بۆ نازدار حەیرانێ

نەگرن بەگازێ لێ نەدەن بەچەکوچێ

لەسەر دەستی خۆیان دابنێن لەمابەینی عەردو عاسمانان

بەڵکە باری تەعالا.. بەقودرەتی خۆی

دادەڕژێنێ کەمەرێ، ئەوجا نازدار حەیرانەکەی من

شلك.. شلك.. تەنك.. تەنك

بیبەستێو پێی بێتەوە جێ ژوانێ

کچ وتی: گەلی دەستە خوشکان ئەنگۆ خەبەرێکی لۆ من

بدەنە کوڕەتیم.. حەیرانێ.. بمگاتێ

داخوازیکەری من هاتینە بابێکی گەلێ بێ دینم هەیە

زۆر دەترسم بمداتن

کوڕەتیم حەیرانێ دڵێ: ئەنگۆ جوابێکی بدەنە

نازدار حەیرانێ، سەبرێکم لێ بگرێ

شەرت بێ لەو بەندەی دەربێنم

یان بەماڵی دنیایە

یان بە زەبری خەنجەرێ"

"هەر کە کوڕە شوان لەوتنی حەیرانەکە ئەبێتەوە یەك دوو دەنگ لەم لاو لەو لاوە بەرز دەبنەوە".

دەنگی یەکەم:

ئەی دەنگت نەڕزێ.. کوڕەشوان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ خۆتو حەیرانت..

بەهیوای خۆت بگەیت

کوێر نەبێ چاوانت

دەنگی دووەم:

ئەی دەم خۆش

ئەی هەزار ڕەحمەتیش

لەگۆڕی مردووت بێ

وەك ئاوا دەمارت بزواندین

دەنگی کوێخا:

هەی دەم خۆش.. هەی دەم خۆش

ئاوەها.. با تینی ماسولکەی دەستاڕهێڕ

گوڕ بدا.. بە جەستەو سست نەبێ

خاوەر: "بەدڵێکی خۆشەوە"

قەت دەنگت نەڕزێ

هەمووی هەربۆمن بوو

وانییە؟!

پیرۆت:

خاوەر گیان.. تاچاوتان.. دیاربێ لێم

تۆو ئاسکە موبارەك

من دەنگم وەك سەرم بڵندە

تۆ بڵێو هەر بڵێ

ئەوینمان نەڕزێ.. خاوەرگیان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوینمان

- وچان -

"پیرۆت.. بەوردی ئەڕوانێتە چاوو گەردنو سنگو مەمکی خاوەرو دەست ئەخاتە سەر دەستی".

خاوەر:

بۆ وەها ئەڕوانی

ئەڵێی قەت نەتدیتووم

پیرۆت:

ئاخ خۆزگە ئێستاکە

ناو باخو ڕەز بووایە

ئەوساکە ئەمزانی!

خاوەر:

لەبەرچی؟!

پیرۆت:

تێر.. تێر.. تێر

ئەو خاڵو گەردنەم ئەمژی

خاوەر: "بەشەرم کردنەوە"

سووک.. سووک.. سووک بدوێ

نەء نەء نەء ئەڵێی چی؟!

- وچان -

پیرۆت: "بەدەنگێکی بەرز بانگ ئەکات"

هۆ.. سوارە.. سوارەگیان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەنگی سوارە:

پیرۆت گیان.. ئەڵێی چی؟!

پیرۆت:

خۆ بیرت نەچووە.. وەختێتی

چارێکی ئەو ئێسك گرانەم بۆ ناکەی

هەتا کەی؟! وەختێتی

دەنگی سوارە:

لەمنت نەکەویٚ.. لەبیرچوون!

ڕاوەستە بزانە هەناسەی لیٚ نابڕم

بۆ هەر تۆی پەرێشان؟!

تۆ ئاگات لێم نییە.. پارچەیەك ئاگرم

پیرۆت:

چوزانم؟! وتم نەك لەبیری کردبیٚ

دەنگی سوارە:

دەرفەتەو.. دەرفەتیش زۆر تەنگە

دەستو برد..

پیرۆت:

کەیە.. کەی؟!

دەنگی سوارە:

دوای چوار پێنج مشت هاڕین

ئەڵێی چی؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

زۆرچاکە.. زۆر چاکە

چاوەڕێم.. خێراکە..

خاوەر: "تێ ناگات"

چیتانە تۆو سوارە

ئەلێن چی؟!

ئەو ئێسك گرانە.. کێیە.. کێ؟!

پیرۆت: "بەدەنگێکی نزمو سەر ئەباتە پێشترەوە"

خاوەرگیان.. ئەلێین چی!

حەز ئەکەین هەر قەیرێ

تاریکی دەرفەت با..

"لەم کاتەدا، شتێك ئەگیرێتە قوتیلکەکەو ئەکوژێتەوەو شانۆ تاریك ئەبێ"

دەنگی خاوەر لەتاریکیدا:

ئەمەندەش فێڵ بازی؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی چوارەم

"شانۆ ڕوناك ئەكرێتەوە، كۆرس ئامادەیە"

كۆرس:

ئەو تۆزە دەرفەتەی تاریكی
دای بەژوور بۆ دڵدار
نەیداوە هەزاران قوتیلەو نەیداوە،
هەتاوی زۆر ڕۆژگار
لە ماڵی كوێخادا
هەتاكوو بەربەیان پرچی خۆی شانە كرد
كچو كوڕ نیگایان وەكوو مۆم
لەبەر دڵ ڕائەگرت

تاك لەناو كۆرسەوە:

ئەو شەوە شەوێ بوو بۆ دڵخواز
ئەبێتە خەیاڵێ كەزۆر جار
پێش مردن بەسەردان بیكاتە هەوارێ
بۆ ئاخی یادگار

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کۆرس:

ئەی شەوی کۆتایی پایزی

گرمۆڵەی بەر سەرما

باگڕی عەشقەکەی

پیرۆزتو خاوەرت پیا بدەین

بەر لەوەی کە بمری

- تاریکی -

"ڕووناکی، حیکایەتخوان دێتەوە سەر شانۆ"

حیکایە تخوان:

خەریکە بەسەرچێ عومری وەرز

درەختی تێك ڕژاو

وادەستیان لێك بەردا

بارانە پایزەی کەم دەوام

بەبۆنی خۆڵەوە.. دڵۆپی درشتی

وەك گوڵاو هەڵپڕژا

باڵندەی کێویلە.. لەکونی شاخەوە

گوێی ترسی.. بۆ هاژەی

چەمی خوڕ هەڵئەخا

دووچاوی بچکۆلەی

لەئاستی باوبژا

ئەتروکێو ئەنووقێو.. سەری خۆی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەپەڕی ناو باڵدا ون ئەکا

- وچان -

ئێستاکە.. جێ کۆڕی هەرەوەز خاڵییە،

چۆڵە وەك سەر سەکۆی بەر ماڵان

گەڵاکان.. سەمایان لەسەر ئاو

سڵاوی دوا کۆچە

کە ئەیکا لەخەڵکی دێی خەزان

- وچان -

ئاسکەکەی خەزانیش بەبازی ئەم بەرد و بەردی

سەر چیای، ڕاوکەری وێڵ ئەکرد

بەلەرەی ناو بارەی

هەتاکوو ئێستەکەش.. ئەو بانگی

ئازیزو دڵداری خێڵ ئەکا

ملوانکەی بەر سنگی زۆرترن لەدوێنێ

ماچکەری خاڵی سەرتەوێڵی.. تاکو بێ

لەڕیزی چڕتردا

ئەڕۆن و ئەچنە پێش

بۆ ئەوەی خوێن بەنو،

ماچێکیان بەر کەوێ

- وچان -

تا دوێنێ وا ئەڕۆی.. ئاسایی ژیانی دێی خەزان

وا ئەمڕۆش هەواڵی وەك بوومەلەرزەیەك

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم گوندەی لەبەر یەك هەڵ تەكان

هەواڵی.. دەروونی خەڵكی دێی

لەبنچو بێخەوە.. ڕاچەنان..

ـ تاریكی ـ

"شانۆ ڕووناك ئەكرێتەوە، دیمەن ناو ئاواییە، پیرۆت بەپڕتاو و شپرزەییەكی زۆرەوە خۆی ئەكا بەناو گونداو، هاوار ئەكات".

پیرۆت:

هۆ.. هۆ.. هۆ.. ئاوایی

هۆ كوێخا.. مام وسوو

پیا بگەن.. پیا بگەن

زوو.. زوو.. زوو

"لەبەر خۆیەوەو بەدەنگێكی نزمی پڕ لەداخو گریاناوی".

ستەمە.. ستەمەو جەخاریش

چۆن وابوو؟! سەرەتای زستانێ دیاریدا

ئەو دڵەی گوڵێكی تیا ڕوابێ

بەبێ ئەو ناتوانێ هەڵ بكا

ستەمەو.. نازانم چۆن چۆنی گەیشتە

ئەو جێیە؟! نازانم.. نازانم

ـ وچان ـ

گەلێ جار.. چاوی ئەو.. مەڕانەم بینیووە

كە چەقۆ ئەبینین، قەت بەقەد

چاوی ئەم.. كڵپەو واتیا نەدین

خوایە گیان.. قودرەتت.. بخەكار.. قودرەتت

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ناتوانێ.. ناتوانێ.. ناتوانێ

ـ وچان، هاوار ئەکاتەوە ـ

هۆ کوێخا.. مام وسوو

هۆ سوارە.. وان لەکوێ

وان لەکوێ؟!

"کوێخاو مام وسوو کۆمەڵە خەڵکێ بەپەلە دێنو ئەگەنە لای"

کوێخا: "بەپەشۆکاوییەوە"

خێرە.. خێرا! چی بووە؟! چی بوو؟!

چی ڕویدا؟!

مام وسوو: "بەشپرزەییەکی زۆرەوە"

خوا هاوار.. خێر بێ خێر.. چی بووە

پیرۆت: "بەنائومێدییەوە"

چی نەبێ!

وسوو:

بۆ.. بۆ؟!

پیرۆت:

فریای کەون.. فریای ئاسکە موبارەك

فریای کەون.. فریا..

هەموویان بەیەك دەنگ:

بۆچی.. بۆ؟!

پیرۆت:

وا لەسەر ترۆپکی ڕەوەزدا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

عاسییەو.. گیر.. گیری خواردووە

ئەی گوێتان لەباڕەو ناڵینی ئەو نییە؟!

چۆن گوێتان لێ نییە؟!

کوێخا:

ترۆپکی کام ڕەوەز؟!

کام ڕەوەز؟!

پیرۆت:

ترۆپکی ڕەوەزی قەلەڕەش

هەموویان بەیەك دەنگ:

ترۆپکی ڕەوەزی قەلەڕەش

"کۆمەڵە خەڵکەکە بڵاو ئەبنەوە بۆ هەواڵ گەیاندن"

وسوو:

دەك کوێربم! لەویانە؟!

لەهەرجێ گیربوایەو،

ترۆپکی ڕەوەزی قەلەڕەش نەبووایە،

هەر ئەوێ نەبووایە

کوێخا:

هەر ئەوێ نەبووایە

قسەی هەر لێ ئەکرا

هەولێکی بۆ ئەدرا..

هەر ئەوێ نەبووایە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

ستەمە.. ستەمەو جەخاریش

دووربەدوور هەتاکوو درەنگان

هەرچاوم تێ بڕیو نیزام کرد

بارِژنی بەرد ئەکا بەئاو و

چاوانی بوونەتە دوو کلّپە ئەسووتێن

ئا.. ئا.. ئا.. ئەسووتێن

لەتاوا خەریکە باڵ بگرێ

بەڵام چۆن باڵ ئەگرێ.. بێ باڵە.. بێ باڵە

وسوو:

دەك کوێربم بەتەنیا باڵندە

ئەتوانێ لەو جێیە قوتاربێ

بەتەنیا باڵندە.. ئەی داخی گرانم

کوێخا: "بێ بایەخانەو بەساردییەکەوە"

پێش سێ ساڵ بزنێکم ڕێی کەوتە

هەمان شوێن.. ڕەوەزی قەلەڕەش

پیرۆت: "قسەکەی پێ ئەبڕێ"

ئێ.. ئێ.. ئەی.. ئەنجامی.. ئەی دوایی؟!

کوێخا:

چی ئەکەیت؟ دەسەڵات کە نەبێ

هەڵدێرراوەو بۆ خەرەند کەوتە خوار

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

ستەمە.. ستەمە.. مام وسوو

بەڵام ئەم ئاسکەو ئاسکەموبارەك

ئەم بەڵا لادەری گشت دێیە

وسوو:

ئەو نەبێ.. ئاوایی چۆن بژی؟!

کوێخا:

تۆ نەتوت.. چۆنت دی؟

چۆن زانیت؟!

پیرۆت:

چۆن زانیم؟! من لەپاڵ گابەردە شینەدا

کەدوایین بژوێنی ئەمساڵە

تروشکەم کردبوو، ڕانەمەڕ لەولاوە

لەوەرگەی.. بۆ خۆش بوو مڕبووبوون

لەناکاو.. بارڕنی ئاسکەکە.. هاتەگوێ

داچڵەکیم..

بارڕنێ.. لەبارەی جارانی نەئەچوو

بارڕنێ.. لەقیژە و زریکەی ژن ئەچوو

کەچووم و دوور بەدوور سەیرم کرد

زانیم چی قەوماوە.. مامەوە.. مامەوە

بێ هودە.. ئەویش هەر زریکەی لێ ئەدا

"سوارە بەشڵەژاوییەوە دێتە ژوورەوە"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سواره:

داخ.. داخ.. داخ

چۆن ڕاسته؟! ترۆپکی ڕەوەزی قەلەڕەش؟!

لەکوێی تر گیربوایەو هەر ئەوێ نەبووایە

هەواڵی وەها شووم قەت خەزان بیستوێتی؟!

کوێخا:

ئەو وەهای لەچارە نووسراوە

دەسەڵات کەنەبوو..

وسوو: "قسەکەی پێ ئەبڕێ"

ئەو نەبێ چۆن بژین

بینایم خەریکە لێڵ ئەبێ

بەر پێی نابینم

مەرگی خۆم ئەوێت و،

مەرگی ئەو نەبینم!

سواره: "وەك شتێکی بیر بکەوێتەوە"

بۆ لێرە ئەبڵەق بووین؟

بابچین ببینین

بابچین بزانین

کوێخا:

ئارەزووی خۆتانە!

وسوو:

نە ء.. ئەچین

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیرۆت:

ئا.. سوارە ڕاست ئەكات

بابڕۆین.. بابڕۆین

ببینین.

ـ ئەچنە دەرەوە، تاریكی ـ

"ڕوناكی، حیكایەتخوان دێتەوە سەر شانۆ"

حیكایە تخوان:

بینیتانو گوێتان لێ بوو

هەواڵەكە نەك وەك بەردێ

وەك كەندەلانێ بڕوخێ و،

بكەوێتە.. گۆمی ناخی خەزانەوە

ئاوەها بۆ..

كارەساتی ئەم هەواڵە..

ماڵ بەماڵی ناو خەزانی

هەژان و، دێ

دایگرت.. تەمێ

ـ وچان ـ

بۆ ئەوەی بزانن.. ترۆپكی ڕەوەزی قەلەڕەش

چەند تووشەو.. كام ترسی چارەنووس

چاوەڕێی ئاسكی پیرۆزی.. گیرخواردووی.. ئەوێیە

كارەسات.. چەند گەورە دژوارە

با گوێمان لەقسەی پیرترین مرۆڤی خەزان بێ

چی ئەڵێ.. چۆن ئەدوێ دەربارەی

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو خەم و ئازارە

ـ ئەڕوات، تاریکی ـ

"شانۆ ڕوناك ئەبێتەوە، جێگە ژوورێکی گوندی ئەو سەردەمەیە، - باپیر - کە پیرەمێردێکی ئێجگار باساڵاچووە لەگەڵ هەردو کوڕەزاکەیدا دانیشتوون، خەمبارن"

مەمەند، منداڵی یەکەم:

باپیرە.. تۆ دیوتە؟ تۆ چوویتە

سەر لووتکەی ڕەوەزی قەلەڕەش؟!

باپیر:

مەمەند.. باوکەکەم

دوور بەدوور.. من دیوومە

بەڵام چۆن..

کوڕەکەم.. هیچ کەسێ ناتوانێ بچێتە سەر لووتکەی

زۆر گران.. بشگەنە.. نزیکی

ترۆپکی ڕەوەزی قەلەڕەش

هەر باڵدار ئەتوانێ هەر باڵدار..

زۆراب، منداڵی دووەم: "قسەکەی پێ ئەبڕێ"

باپیرە.. ئەی ئاسکەموبارەك

چۆن چووە؟!

باپیر:

زۆرابە.. کوڕەکەم

باڵندە.. ئەچێتو دێشتەوە

هاتنەوە.. گرنگە.. هاتنەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەرانە کێوییەکان.. ئاسکەکان
کام ڕێگە باریکە پیا ئەڕۆن
ئەتوانن بگەنە سەر هەموو ترۆپکێ
بەڵام.. کە..   "کۆکەیەك ئەیگرێ"

مەمەند:

باپیرە.. بەڵام چی؟!

باپیر:

بەرخەکەم.. مەمەند گیان
ڕەوەزیش تا ڕەوەز کەوتووە
ترۆپکی ڕەوەزی وا هەیە
وەك سەری قەلەڕەش
ئەیگەنێ..بەڵام بۆ هاتنەوە
ناتوانن بێنەوە
گیرئەخۆن وەك ئاسکە موبارەك
گیر ئەخۆن.. داخەکەم.

زۆراب:

ئاخر بۆ باپیرە؟!

باپیر:

کوڕەکەم. باوکەکەم، لەم سەریان
کە ئەچن بەقەدەر یەك جێ سم
ڕێ هەیە پیا ئەڕۆن
- حاڵی بووی بەرخەکەم -

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەو سەریان گەر ڕەوەز تەواو بوو

بواری تیا نەما وەرچەرخێن، بسوڕێن

ئەوساکە.. گیر ئەخۆن

وەرچەرخان.. بۆ جێ سم.. لەو سەریان

ئەی نابێ هیچ نەبێ لەسمێك

بواری زیاتر بات، هەتاکوو بسووڕێو بێشتەوە

وانییە باوکەکەم؟!

مەمەند:

باپیرە.. دوای ئەوەی

نەیتوانی وەرچەرخێ

دوای ئەوە؟!

باپیر:

دوای ئەوە لە هەڵدێرەوە بۆ خوارێ

بۆ خەرەند

هەتا چاو ببینێ قووڵ قووڵ وتاریکە

بیرێکە.. لەنێوان دوو شاخا

گەر بڕۆن ئەکەونە خوارەوە!

وەرچەرخێن.. دیسان هەر

ئەکەونە خوارەوە!

زۆراب:

ئەی چیبکەن؟! باپیرە

ئەی چیبکەین؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

باپیر:

لەجێگەی خۆیاندا.. ئەوەستن.. نابزوێن

تەنیا هەر بارەباڕ ئەکەنو هیچی تر

حاڵی بوون؟!

مەمەند:

حاڵی بووین.. باپیرە.. حاڵی بووین

بەڵام بۆ باپیرە ئەچنە سەر

لووتکەی وا..

هەموو جار هەر ئەچن؟!

زۆراب:

لەبەرچی باپیرە؟! خۆ ئاسکەموبارەك

لەوەو پێش نەچۆتە شوێنێکی عاسی

ئەی ئێستە بۆ چووە؟!

باپیر:

باوانم، هەمووجار هەر ناچن

تووش ئەبن.. تووش ئەبن

هەردووکیان بەیەك دەنگ:

لەبەر چی؟

باپیر:

کەکاتێ پایزان

دارو بار ڕووت ئەبن

بەردی شاخ وداخ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەکەونە بەر چاوان سەر تا بن

پەرژینی سروشتی حەشارو لانەکان

بەجارێ ئەووەرێن

جانەوەر.. دەعباکان.. زۆر ئەبن

بۆ نێچیر ئەگەڕێن

ئەوکاتە کەئاسکێ کەوتە بەر

تەماشای دڕندە

دڕندە بۆی ئەچێو ئەو هەڵدێ

ناچارەو هەر هەڵدێ

ئەوساکە لە تاوا ڕێیەکی وا ئەگرێ

کەتاسەر دڕندە نەتوانێ

دووی کەوێ.

حاڵی بوون؟

- وچان -

مەمەند:

ئەی باشە باپیرە لە ترسا

وائەدا لە باڕژن

ئەترسێ؟

باپیر:

ئا کوڕم ئەترسێو هاوارمان بۆ دێنێ

زۆراب:

چی ئەڵێ؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

باپیر:

بانگ ئەکا
لەم جێیەم قوتارکەن
لەم جێیە خەڵکینە.

- وچان، تاریکی -

"شانۆ ڕوناك ئەبێتەوە، شوێن ناو ئاواییە، کوێخاو مام سووو پیرۆتو سوارە هەموویان بەکۆمەڵ دەگەڕێنەوەو ئەمجارەیان پیربالێشیان لەگەڵە"

سوارە:

هەرئەبێ دڕندە.. سائیتر چۆن بووە
دیارە هەر.. ویستویەتی.. کەبیخوا
بەم دەردەی بردووە
جا ئیتر گیانی خۆی لێبۆتە تەوقێكو،
خستویەتییە سەر ڕەوەز
ئاخ ئاسکە موبارەك
داخی تۆ چەند گەورەو گرانە

کوێخا: "بەساردو سڕییەوە"

قودرەتی تەنیا خوا ئەتوانێ
ئەو ئاسکە قوتارکا
ئەگینا مەحاڵە.. بینیتان لە کوێیە!

پیرۆت:

کەبارڕژن لێ ئەدا.. وەختەمن
لە جێی خۆم گڕبگرم
ڕوانیتان چاوی چۆن بڕیبووە نێو چاومان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەتاوا.. زمانی گرتووە

پیربالْ:

چۆن سەری.. ئاوەها.. لێ تێك چووە؟!

پرسێكە وەك چەقۆ

چەقیوە لە دلْم

وسوو:

مام پیربالْ.. تۆ دنیا دیدەیتو ئەزانی

كەدەعبای ئەم وەختە چەند برسین

چەند دڕبن.. هێندەی تر.. دڕئەبن

نەجێگەی لەوەڕەو.. نەجێگەی هیچ شتێ

بەتەنیا هەر جێگەی ترسو بیم

ناچاریو بێكەسی.. پیربالْ گیان

سوارە:

ڕۆژێكە ئێجگار شووم

ئاخ خۆزگە كوێرێتیم ئەبینیو

نەمدیایە ئەم وەختە

نەمدیایە كە ئاسكە موبارەك

وای لێ دێ

نەتوانێ ببزوێ

كوێخا: "بەگومانەوە"

مام وسوو.. هەر ئەبێ دڕندە

بەم دەردەی بردبێ؟!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وسوو:

قسەی سەیر

چ ملەو ڕێگەیەك.. تەنانەت هیچ بەردێ

نییە ئەو شارەزای نەبووبێ..

قسەی وا.. هەر نەکرێ باشترە

پیرۆت:

بزنەکان ئەزانن ڕێی ڕەوەز،

کامەیەو نایگرن..

ئەی چۆن.. چۆن ئاسکە موبارەك

ئەیگرێ..

ئەو کاتە قسەی وا ڕاست ئەبوو

بەچیا نوێ بووایەو.. ئەو کاتە ئەمان وت

ڕەنگ وایە..

کەسەری لە ڕێگە دەرکردن شێوابێ

سوارە:

کارەکە هەر کاری دەعبایەو هیچی تر

ئێستاکەش بە ئێمە چی ئەکرێ؟!

وسوو:

ئەزانن.. هەمووتان.. ئەزانن

کەئاسکە موبارەك دێرینەو،

دەمێکە لە سای ئەووەوە..

خەڵك خوای ئەم دێیە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەر خێریان بەسەرا باریوە

لەچاوی ئەوەوە.. دەروونیان بەخەڵکی

دوای خەزان ناسیووە

کێ هەیە نکوڵی لێ بکا؟

پیربالْ:

کێ هەیە؟! ئاشکرا

وەکو خۆر.. شتێکە لەبەرچاو

پیرۆت:

کەئاسکە موبارەك.. دڵ تەنگ بوو

دێکەمان دڵ تەنگە

تەنگانەی کەتووش هات

تەنگانە ئەبینین

کوێخا:

شتەکە هەر لەدەس خوا دایە

بەئێمە چی ئەکرێ!

وسوو:

کارەسات ئەوەیە..کەئاسکە موبارەك

نەمێنێ هیچ شتێ نامێنێ

ئەو تەنیا یەکێکەو.. قەت نابێ بەدوو

لەدوای ئەو خەزان، ئەم خەڵکە

وەك نەبن وەهایە

هەر تەنیا بارکردن ئەمێنێو هیچی تر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بارکردن.. لەخەزان

یان.. شەیتان دالْدەدان

پیربالْ:

مەلای دێ.. ئەلْێ چی!

دیار نەبوو.. نایبینم

کوێخا:

لەلای بووم.. کەوتووەو نەخۆشە

ئەفەرموێ.. شتەکە هەرلەدەس خوادایە

لێ گەڕێن باشترە!

پیرۆت:

چۆن چۆنی لێی گەڕێین؟!

وسوو:

هەرتەنیا بارکردن ئەمێنێو هیچی تر

پیرۆت:

ئەی چی بکەین؟!

سوارە:

ئەی هەروا.. بوەستین هیچ نەکەین

بارژنی ببیسن

واکێوی کرد بەئاو

کوێخا:

چی ئەکەیت؟! ئەتەوێ چی بکەیت

بالْ ئەگری یان ئەفڕی!

کتێبخانەی دیجیتالْی
www.rabari.org

پیرۆت:

شتێ بێ هەر شتێ کەبکرێ

پیربالْ:

هیچ ئەکرێ؟!

وسوو:

چۆن ناکرێ!

وابارەو هاتووەو لەم ڕۆژە

تەنگانەی تاریکتر کوا بووە

ئێستاکەش هەمووتان والێرەن

زانیمان کە ئاسکە موبارەك عاسییە،

ترۆپکی ڕەوەزی قەلەڕەش جێیەتی

زانیشمان هەر ئەبێ دڕندە

بەم دەردەی بردبێ

بەڵام ئەی نەجوڵێین!

کوێخا:

مام وسوو.. لەڕێی خوا بەرەو کوێ

ئەجوڵێی.. باڵندە ئەگاتە ئەو جێیە

باڵندەی؟!

چی ئەکەی چار نییە

پیرۆت:

بمرمو نەبینم بار ئەکەم لەخەزان

ئەوە مەرگەو.. نەك ڕۆشتن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیربال:

بارکردن.. ستەمە

وسوو:

زۆر ڕاستە..

هەموو ڕاستە..

هەموو شت لەدەستی خودایە

بەڵام خواش تا ئێستە

دڵ تەنگە

کەئاسکە موبارەك عاسییە

تا ئەویش دڵ تەنگە

- وچان -

(ـ باپیر ـ ی خەمە) شم بینیوە..

پرس و رام بەویش کرد

ئەویش هەر تاووتوێی بەکێشەی گران کرد

گوێ بگرن:

دڵنیام کەس نییە.. بگاتە ترۆپکی ڕەوەزی قەلەڕەش

گوێ بگرن، شاخەوان چاونەترس

ئەوانەی کە رۆحیان ئەخەنە ناو مشتو سەر دەستیان

ئەتوانن بەقۆناغ.. دوای ئەوەی قولاپە

لەکاڵەو پێتاوی تایبەتی گیر ئەکەن

دوای ئەوەی کەدەستیان

بەئەڵقەی گوریس بۆ هاویشتن رام ئەکەن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سووك سووكە ئەتوانن بچنە پێش
بگەنە نزیکی
لەوێوە ئەڵقەکە بهاون بیخەنە ناو ملی
ئەو شوێنەی من ئەیڵێم شاخەوان بیگاتێ
گەر بگات.. هەر گوریس هاوێژی دوورە لێی
ئەمەشیان هەروەها ئاسانو سووك نییە..
گرانەو زۆر گرانە
- وچان -

"هەموو مات ئەبن"

کوێخا:

لەرێی خوا.. مام وسوو.. چی ئەڵێی
بۆ خەڵك بەکوشت چێ
ئەمەی تۆ باست کرد لەوزەی کێ دایە
هەر پێیەك بترازێ
مەرگە.. مەرگ
کێئەوەی پێ ئەکرێ
ئەم خەتەی تۆ کێشات
مەگەر شێت رووی تێ کات
یان ئەوەی بەدەوری مردندا گڕ ئەخوات

وسوو:

ئا.. کوێخا، ئا.. ئەبێ.. بۆ ئاسکە موبارەك

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوانە بێنە پێش

بەدەوری مردندا گڕ ئەخۆن

پیربالْ:

ئەمەشیان.. ستەمە

پیرۆت:

ستەمە.. بەڵام ئەی نازانن

کەژیان دوای ئاسك

ئەویشیان مردنە.

سوارە:

بەڕاستی مردنە

پیربالْ:

مام وسوو.. ئەو پیاوە لەکوێوە بهێنین

بۆ ئەوەی ئەمەی تۆ ئەفەرمووی

بیکاتو هەناسەی ڕەحەتی هەڵکێشین

وسوو:

کەس نایە.. پیربالْگیان.. کەس نایە

ئەو.. پیاوە هەر ئێمەین

کردمان وا ئەیکەینو نەشمان کرد

چاوەڕێی کەس مەکەن

کەس نایە

ـ وچان، لەسەر قسەکردن بەردەوامە ـ

مەگەڕێن بۆ ڕێی تر..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕێگەکە تەنیا هەر یەك ڕێیە

جێگەکەش یەك جێیە

وا ئێمە لێرەین و ئەویشە لەوێیە

نە ئێمە باڵ ئەگرین.. نە ئەویش

هەتا زووش بەفریای بکەوین

درەنگە.. چی ئەڵێن؟

- وچان -

"هەموو بێ دەنگ ئەبن، لەم کاتەدا، یەکێك خۆی ئەکابەژووردا و ڕوو ئەکاتە هەموویان"

وادیارە ئاگاتان لێ نییە

پێش تۆزێ

مەلای دێ

ئێوە خۆش.

"هەموو تەماشای یەکتری ئەکەن، تاریکی".

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تابلۆی پێنجەم

"ڕووناکی، حیکایەتخوان دێتەوە سەر شانۆ".

حیکایە تخوان:

هەواڵی مردنی مەلای دێ

خەمێ بوو..

هەر زۆر زوو

لەخەمە گەورەکەی ئاسکدا

توایەوە، ونیش بوو

خەڵکی دێ کێشەی ناو دەرامەت.

خۆیانیان بیر چۆوە

کەمو زۆر ئاڵان لە:

پەژارەی ئەمڕۆوە

کەوتنە ناو گێژەنی ڕووباری سەرکێش،و،

کارەسات خستنیە بەردەمی مەترسیی،

بەسەرهات.

بۆ ئاسک نەجاتدان

تەنیا ڕێی شك بردوو

ئەو ڕێگە تووشەیە، دیاریی کرد مام وسوو

چۆن ڕێیەك؟! لەهەموو بستێکا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مەرگ وەك پاسەوان

وەستاوەو چاوەڕێی نێچیرە بۆ قووت دان

وائێستەش کوڕە شوان

لەنێوان دوو دەمی بەرداشدا

بۆ ئاسكو بۆ خاوەر

زامێکە فوارەی خوێن هەڵ ئەدا "ئەڕوات"

"رووناکی، قەد پاڵی چیایە، کوڕە شوان تەنیایەو شپرزەیی بەروخسارو هەموو بزووتنەوەیەکیەوە دیارە، بیر ئەکاتەوەو پەشێوە، کۆمەڵێ منداڵی گوندیش دێنو ئەم گۆرانییەی بۆ ئەڵێن، ئەویش وەك لەناو ئەو وڕیو کاسێتی و شپرزەییەی خۆیدا ئەم دیمەنە وەك خەوێ ببینێ وەهایە".

کۆرسی کوڕو کچی منداڵان:

هۆ پیرۆت ئەی شوانەی بەرچاو روون

واچیا بەرد بەردو دار داری،

هاواری تۆئەکا.

وانیگای هەژاران وەك تەیری هەڵکوڕماو،

تەماشای تۆ ئەکەن.

بەیتی دڵ بەبازوو و جەرگی

نەترسا هەڵ ئەدەن

کچێکیان:

کچانی سەرکانیە لێڵەکەی ئێستای دێ

ئاوێنەو شانەیان

خستۆتە کەنارو ژاکاوە بریقەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو قژە رەشەیان

کورێکیان:

جێ ژوان گوارەی گوێو،

موستیلەی ناو پەنجەی

یارانی تیا وەری

جرجەکان بەکۆمەڵ خاکی سەر

گڵکۆیان هەڵدڕی

هەموویان:

هۆ پیرۆت ئەی شوانەی دەروون پاك

ئاسکەکەی سەر چیا

پێش هەموو عەشقێك تۆی ناسیو،

وائێستە ئەو بانگی تۆ ئەکا

هۆ پیرۆت منالآن دیلانێی

جۆلانەی ناو لقی

دار گوێزیان لێت ئەوێ

هۆ پیرۆت منالآن ئاسکەکەی

ئازیزی خەزانیان لێت ئەوێ

کچێکیان:

کچانی دێ ئەلێن:

بەهارێ بێتەوە لەگەڵ کوڕ

ناچینە ڕێواسان

هەتاکوو نەزانین وا پیرۆت

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاسکەکەی داگرتو خستیە سەر:

نەڕەی شان

کوڕێکیان:

باپیرەی دەست لەرزیو

سنگ لەسەر گۆچانی

بەهەر حاڵ راوەستاو

ئەڵێ: کەی کوڕە شوان ئەڕواتو،

پێش مردن بیبینم بەدوو چاو

هەموویان:

هۆپیرۆت ئەی کوڕی بەفرو با

دڵداری کارێزو، مانگی ئاڵ

لەسینەی دایکانا کەی مژدە ئەڕوێنی

تا بمرێ درك و داڵ

هۆ پیرۆت ئەی شوانەی عاشقو،

بەرچاو روون

وا چیا بەرد بەردو

dardari

هاواری ئەوینی تۆ ئەکا "ئەچنە دەرەوە"

پیرۆت:

"وڕوکاسو ماندووە، داهێزراوانە هەڵ ئەستێتە سەر پێ، بەپەشۆکاویەوە"

ئاخ خاوەر چاوانت ئاخ خاوەر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاخ ئاسك چاوانت ئاخ ئاسك

"بێ دەنگ ئەبێ، ئەم دەنگانەی دێتە گوێ"

دەنگی یەکەم:

گێژەنی مردنە.. ڕاپێچت ئەکاو،

بەرەو بن..

لەمیاندا هاتنەوە هەر نییە

خۆ ڕوانیت لەکوێیە!

ترۆپکێ هەر باڵدار ئەیگاتێو دێشتەوە

وەکوو قەل قەلەڕەش

ناوی خۆی وا بەسەر خۆیەوە

بەقسەی مام وسوو مەکەوە داوەوە

ئەو فێرە هەر تەڵە دابنێ

ئاسکێکە بوو نەبوو بەتۆ چی؟!

ئەی خاوەر لەبیرت چۆتەوە ئەیخاوەر

ئەی رەنجی تا ئێستەت؟

ئازاری شوان کاریت لەبیر چۆتەوە؟!

چەند ساڵێ ئارامو.. خاوەر هەر.. بۆ خۆتە

بیهێنە پێش چاوت ئەو سنگو،

ئەو مەمكو گەردنە

بیهێنە پێش چاوت ئەو رانو،

ئەو پووزە گۆشتنە..

ئەو لێوە گەرمانە.. مژینی دوو بەدوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەئاگر بەر ئەدەن

لەپووشوی ئارەزو.

ئەی ماچی لاملی سپیو سۆڵ،

ژێر چەنەی خرپنی.

چی هەیە بگاتە ئەو تامەی ئەداتێ

لەباوەش گرتنی.

بەڵێنەو کوێخا قەت.. بەڵێنی ناشکێنێ

واز لەتۆ چۆن دێنێ!

ڕێگەکەت هەر ڕێگەی نەهاتە

ڕێیەکە هەر بەحاڵ

پێت لەسەر بترازێ

ئەزانی چیت لێ دێ؟!

خۆ تۆزی بەرەودوای کاروانت بینیوە

ئەبیتە ئەو تۆزەو با ئەتبا.. با.. با.. با

بیزانە

پیرۆت: "بەشپرزەییەوە"

ئەزانم.. ئەزانم.. ئەزانم

ئاخ خاوەر چاوانت ئاخ خاوەر

ئاخ ئاسك چاوانت، ئاخ ئاسك

لەنێوان شەپۆلی دووچاوی ئێوەدا

وەك پوشو پەڵاشی

ئێستەکەی سەر چەمم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەنگی دووەم:

لەچاوی خاوەردا

بەتەنیا کوڕە شوان ئەسوتێ

لەچاوی ئاسکدا

خاوەرو شوانیشو هەموو دێ،

هۆ پیرۆت کەئاسک نەمێنێ

تۆو خاوەر

لەکوێدا دای ئەنێن دڵداریو،

سەودای سەر؟!

کەئاسک هەڵدێرا بۆ خەرەند

چۆن پەنجە،

ئەتوانێ شمشاڵت بۆ بگرێو،

کلاوت چۆن قنجە؟!

دەنگی یەکەم:

تۆز قاڵێ پێت لەسەر،

ملەی بەرز.. بترازێ

هۆ پیرۆت ئەزانی

ئەزانی چیت لێ دێ؟!

دەنگی دووەم:

ئەزانی.. هۆ پیرۆت

ئەزانی دوای ئاسك

تەنانەت ژیانیش نامێنێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ بنچك!

- وچان -

پیرۆت:

ئاخ ئاسك چاوانت ئاخ ئاسك

ئاخ خاوەر چاوانت ئاخ خاوەر!!

- وچان -

دەنگی یەکەم:

ئەڵێی چی؟!نەهێڵێ

مام وسوو..تەڵەکەی

لەدڵتا بتەقێ

پێت ئەڵێم هۆ شوانە

قەت نەکەی

بەو فێڵە بڕواکەی!

دەنگی دووەم:

ئەو کاتە چاوانت ڕۆشنە و،

بێ گێژاو ناو سەرت

کە ئاسك دابگری و،

بیخەیتە باوەشی خاوەرت

دەنگی یەکەم:

هەر بەحاڵ پێت لەسەر پلەی خز بترازێ

دەنگی دووەم:

لەچاوی ئاسکدا خاوەر و شوانیش و هەموو دێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەنگی یەکەم:

هەر بەحاڵ پێت لەسەر پلەی خز..

دەنگی دووەم:

لەچاوی ئاسکدا خاوەر و شوانیش و...

دەنگی یەکەم:

هەر بەحاڵ پێت لەسەر...

دەنگی دووەم:

لەچاوی ئاسکدا...

دەنگی یەکەم:

هەر بەحاڵ...

دەنگی دووەم:

لەچاوی...

- وچان -

"پیرۆت لە پۆپەی هەڵچوون و پەشۆکاوی و شپرزەییدایە، دەنگەکان وایان لێکردووە،خستوویانەتە گێژاوی زۆرانبازییەکی دەروونیی‌گران و دژوارەوە".

پیرۆت: " کاسە و،لەبەر خۆیەوە "

هەر بەحاڵ پێت لەسەر پلەی خز بترازێ

- وچان -

"لەم کاتەدا سوارە دێتە ژوورەوە و لەپشت پیرۆتەوە ئەوەستێ"

پیرۆت: "هەر لەبەر خۆیەوە "

لەچاوی خاوەردا...

بەتەنیا کوڕە شوان ئەسوتێ

لەچاوی ئاسکدا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خاوەر و شوانیش و هەموو دێ

ـ وچان ـ

سوارە:

ئەوە چیتە پیرۆت گیان!

پیرۆت: "لەدەنگی سوارە دائەچلەکێ و ڕووی تێ ئەکا و وەك بەو بلێ ".

کە ئاسك هەڵدێررا بۆ خەرەند

چۆن پەنجە،

ئەتوانێ شمشاڵت بۆ بگرێ و،

کلاّوت چۆن قنجە؟!

سوارە:

ئەلێی چی؟!

چیتە پیرۆت؟

پیرۆت: "بەدڵنیایی و بڕواوە "

سوارە گیان من ئەڕۆم

ناتوانم دانیشم و ئاسکی دێ

ئاوەها عاسی بێ و،

لەزامی دێرینما بارەی بێ

ـ ئەچنە دەرەوە، تاریکی ـ

"ڕووناکی،کۆرس دێتەوە سەر شانۆ "

کۆرس:

کورە شوان

پیرۆتی شارەزای یەك بەیەك

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بن دار و بن بەردی سەر چیا

بەرەو ڕووی هەڵەموت

کەوتە ڕێ و،

گوریسی لەناو قەد شەتەك دا

گەرداوی دوو دڵی لە سەریا نیشتەوە و

ساماڵی سەوداکەی

پڕشنگی ڕژانە شەبەقی ڕێی ئاڵی

تاك لەناو كۆرسەوە:

ئەوینی خاوەریش لەگیانیا

وەك چرای بەر هەنگاو

ئەڕۆشت و، لەكۆچی مەترسی و،

سامداریا داگیرساو.

كۆرس:

ئەڕوات و ئەزانێ کە ڕەنگە

دوا جار بێ خاوەری ببینێ

ئەڕوات و ئەزانێ

کە ڕەنگە دوا جار بێ

چاوانی ببینێ.

تاك لە ناو كۆرسەوە:

کوڕە شوان چۆن بانگی

منالآن کپ ئەکاو،

لە دڵیا بێ وەرام ئەینێژێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو ئارام چۆن ئەگرێ

ببینێ، وا تەوری

" کوێخا " ی ڕق

دار بەڕووی چیاکەی ئەکوژێ

کۆرس:

چۆن ئەگات؟!چی ئەکات؟!

ئەی خاوەر؟!

چوونە سەر، هاتنە خوار؟

لەدێدا..ڕۆشتنی کوڕە شوان

بوو بە وێرد لەسەر زار

ـ تاریکی ـ

"هەر دوابەدوای چوونە دەرەوەی کۆرسی سەرەکی، ئەم دیمەنانە یەك لە دوای یەك و بێ ڕەوینەوە نیشان ئەدرێن"

دیمەنی یەکەم:

" جێگە سەرە ڕێی کاروانە "

حەمەی قەتارچی: "بانگی ڕێبوارێ ئەکات"

هۆ برا..هۆ برا.. بێ زەحمەت

تۆ مەڕۆ..پرسیارێ!

ڕێبوارەکە: "دووای ئەوەی ئەگاتە لای"

فەرموو..کاکە..فەرموو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

حەمەی قەتارچی:

کاکە گیان.. لەکوێوە هاتوویت و

بەرەو کوێ؟!

ڕێبوار:

لە گوندی خەزان و چیاوە..هاتووم و،

بەرەو شار مل ئەنێم

برا..بۆ؟!

حەمە:

تکایە..هەواڵی خەزانمان پێ ناڵێی

مانگێکە لێی دوورین

وەك ئەڵێن شێواوە..

نازانین..ڕاستە..یان؟!

ڕێبوار:

تابڵێی شێواوە..ئەوەتا نامبینی

ئەمەوێ لەگێچەڵ قوتاربم

حەمە:

چاك ئەکەی!

کە واتە دەنگ و باس..

وەك چۆنم بیستبوو.. وەهایە

ئەی باشە کوێخا هەر:

لەوێیە؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕێبوار:

تا ئێستە لەوێ یە

ئەگەر چی. دڵنیام..بار ئەکا!

حەمە :

ماڵ زۆرن..کۆچ بکەن

جێ بێڵن..دێی خەزان؟!

ڕێبوار:

ئەیانوت..چەند ماڵێ

چاوەڕێی کاروانن

تا خەزان جێ بێڵن..

حەمە :"بە پێکەنینەوە ".

زۆرباشە..

خوات لەگەڵ کاکە گیان..خوات لەگەڵ

"ڕێبوارەکە تێ ئەپەڕێ "

حەمە : "ئەکەوێتە پێش کاروانەکە و لەبەر خۆیەوە ئەڵێت".

دەرفەتە و..ڕێکەوتی وەها چاك

دەگمەنە، پەلەکەم باشترە

هیچ نەبێ بۆ ئەو سەر چەند ماڵێ

بار ئەکەم.

ناوەختە هەر چەندێ داواکەم

ئەمدەنێ،لەڕۆژی وەهادا

کێ سەری مامەڵەی ئەپرژێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پەلەكەم باشترە..دەرفەتە..

لێ خورِن..دەرفەتە

ـ ئەرِۆن، تاریكی ـ

دیمەنی دووەم:

"ماڵی كوێخایە، كوێخا و كوێخاژن بەرامبەری یەك دانیشتون، "خاوەر"یش كز و غەمبارە لەگۆشەیەكدا هەڵترِوشكاوە"

كوێخا:

خوا غەزەب لە بەندەی خۆی بگرێ

وای لێ دێ..

شێت بووە..ئەگینا كەس بووە

شاڵاو بۆ ترۆپكی رِەوەزی

وابەرێ!

بەرِێگەی مردنیا مل بنێ

تۆ دیوتە هیچ كەسێ

ئەوەندە نەگبەت بێ و، چارەرِەش!

كوێخاژن:

ئەوەتەی..ئەم ئاسكە گیر بووە

ئەم خەڵكە..نە، نووستن..

نە، خواردن..نە..پشوو

هەر هیچی نەماوە...

كوێ ئەچی باس باسی ئەمەیە

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دواییشی نایەت و بسرەوین.

کوێخا:

دە بڵێ ئاخر تۆ چیت دابوو لەم بەزمە

ئەوا خوا نانێکی شوانێتی دابویتێ

ئەتخوارد و سەری خۆت کز ئەگرت

نەگبەتی ڕووی کردە هەر کەسێ

وای لێ دێ..

کوێخاژن:

پیاوەکە!شوانی چی

تا شمشاڵ لێدانی هەبووایە

مەڕی چی و بزنی چی!

تۆ بڕۆ و بڕوانە..

پەراسوی یەك یەكیان بژمێرە

شوانی چی؟!

کوێخا:

ئەم ئاسکە بوو بەچی

نان ئەدا..ئاو ئەدا

نەگبەتی..نەگبەتی

کوێخاژن:

بەسەری خۆیان و باوکیشیان

تاماون نایبینن ئەو ئاسکە بێتەوە

کوڕەشوان دای ئەگرێ..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کوێخا:

پێم وتن..ئەڵێی چی..پێم وتن

فیت فیتی وسووە

کە یەکێ خوا عەقڵی نەدایە

هەر..وایە!

کوێخا ژن: "بەدەنگێکی نزم"

سەر باقی گشت داخێ

ناوی ئەم کچەشمان..وازڕا..بەووە

ئەمەشیان داخێکە..

سەرباقی گشت داخێ

کوێخا:

خەم مەخۆ..بێشتەوە..تەگبیرم کردوە

چیم داوە لەگێچەڵ

لێرە نا..لەولای تر..

کوێخاژن:

ئەی چییە؟!

بۆچی خوا هەر ئێرەی داناوە

خەزان نا..جێگەی تر

"لەپڕێکدا،خاوەر بە تورە بوونەوە هەڵ ئەسێتە سەرپێ و ڕوویان تێ ئەکا و بەقورگێکی پڕ لە گریانەوە ئەڵێ":

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خاوەر:

کێ ئەڕوا..بابڕوا..بشمرم

هەر خەزان جێگەمە.

"کوێخا بۆی هەڵ ئەسێ و، شانۆ تاریك ئەبێ"

دیمەنی سێیەم:

"لەپاڵ درەختی باخێکدا مام وسوو و سوارە ئەدوێن و،مەمەندیش خۆی لەپەنا بەردێکا شاردۆتەوە و بەدزییەوە گوێیان لێ ئەگرێ"

سوارە:

هەر ئەڵێی وام لەسەر ئاگرێ

ـ دانیشتوم ـ

مام وسوو بڕوانە کە.. دڵم هەر وا لەلای

ئەوەتەی ڕۆیشتووە بەشەویش نەنووستوم

هەر پێیەك دائەنێ هەست ئەکەم لەگەڵیام

وسوو:

هەتا بن دار "باوی" ئەو پەڕی کەژەسوور

لەگەڵیا ڕۆشتم و..

خۆی زۆری لێ کردم کە چیتر

لەگەڵیا ڕێ نەکەم..نیازم بوو هەتاکوو

"کروسکی " بەر گردە چۆلەکە..هەر بڕۆم

خۆی نەی هێشت

بەڕاستیش هەناسەم سوار بوو بوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سوارە:

گلەییت لێ ناکرێ، پیرێتی و ئەو ڕێیە!

وسوو:

بلێم چی ئەو تین و تەوژمەی

جارانم نەماوە..

داخەکەم..بۆ گوڕی لاوێتیم

سوارە:

مام وسوو..چۆنت دی؟!بەپێ بوو؟!

ئەی ورەی ناو دڵی؟ئەی زاتی؟

هەر وا بوو وەك من دیم،

پێش ڕۆیشتن؟!

وسوو:

هەر ئەتوت: بەرانە کێوییە..

بۆ زاتیش کون نەبوو لەجەرگیا

سوارە:

تۆ بڵێی بێتەوە و..

چاوانی خەزانیش ڕۆشن کا

ئەم خەڵکە لەچنگی ئەم خەمە

دەربێنێ؟

وسوو:

لەسەر خوا..ڕێگەیە و لەبەرە

هاتەوە شایی دڵ بۆگوندی خەزانە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گەر مردیش وەك عاشق ئەمرێت و،
بۆ ئاسکەموبارەك گشت مەرگێ
ئەبێتە چراوگی و هەڵ ئەکرێ
لە دڵی ئاسماندا،
بۆ خاوەر..بۆ ئاسکەموبارەك
رێگەیە و لەبەرە، ئەو نەگات
بەدوایدا..ناهێڵێن..کە جێ پێی بزربێ
یەکێ تر..دووانی تر..ڕێگەیە و لەبەرە

سوارە:

مام وسوو..یەکێکم لەوانە
منیش وەك کوڕە شوان عاشقم!
لەدڵما..ئەو جووتە چاوانە

وسوو:

بۆ ئاسکەموبارەك..بۆ یەزدان
من نا..تۆ..تۆ نا..من

سوارە:

مام وسوو ئەوەندەی بۆ پیرۆت
خەیاڵم پەشێوە..
ئەوەندە و زیاتریش بۆ خاوەر
ئەزانی پلووسکی گریانی..
وەك "فاتە "پێی وتم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەچۆڕە ناکەوێ
مام وسوو..سەودای سەر
سەودای سەر!!

وسوو:

هەڤێتی سەفەری وا گران
بۆ دڵی دەزگیران..
هەر مایەی ئەندێشە وجەخارە
کوڕی خۆم..دڵداری
خەندەشە و ئازارە

سوارە:

چ کاتێ هەواڵی ئەزانین؟

وسوو:

دامناوە..سبەینێ لەسەری "هەڵۆ"وە
بەوردی سەرنج بەم
بزانم کوڕە شوان
هەتا کوێی بڕیوە
ـ وچان،مەمەند ئەڕوات ـ

سوارە:

پێکەوە، منیش دێم.
ـ وچان ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"لەم کاتەدا، "پیربالّ" بەپەلە خۆی ئەکا بەژووردا و بە پەشۆکاوییەوە ڕوویان تێ ئەکا"

پیربالّ:

کوێخا خاوەری

زامدار کرد!   "بەپەلە ئەچنە دەرەوە،تاریکی"

دیمەنی چوارەم:

" بەر دەرگای ماڵی "باپیر"ە، زۆراب یاری ئەکات،مەمەند بەڕاکردن ئەگاتە لای و هەناسەی سوار بوو "

مەمەند:

ئەزانی.. ئەزانی.. مام وسوو

پێش تۆزێ.. چی ئەوت.. چی ئەوت

بەسوارە.. ئەزانی

زۆراب:

درۆزن.. لەکوێوە گوێت لێ بوو

دەباشە.. چییان وت!

مەمەند:

بۆ ئەڵێی درۆزن

بەو خوایە.. گوێم لێ بوو

لەپەنای بەردێکا.. من خۆمم مات دابوو

ئەوانیش ئەزانی لە کوێدا

هەر لە لای باخەکەی "ڕێحانە" ڕەشەوە

وەڵڵاهی.. هەر لەولای..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زۆراب: "قسەکەی پێ ئەبڕێت"

دەی باشە.. دەی باشە

مام وسوو.. چی ئەوت..

مەمەند:

پێی ئەوت..پیرۆتی بینیوە

پێی ئەوت.. هەر وەکوو بەرانە کێویەك

ڕێی ئەکرد..

پێی ئەوت.. هەر هیچ.. هیچ.. ناترسێ

زۆراب:

لە دەعباش.. لەخێویش؟

مەمەند:

لە هیچ شت.. لە هیچ شت

زۆراب:

ئەی باشە.. ئەیان وت

کەی پیرۆت دێتەوە؟

مەمەند:

نەء، بەلاّم گوێم لێ بوو..مام وسوو

پێی ئەوت بەیانی ئەچمە سەر هەڵەموت

لەوێوە تەماشای ڕێ ئەکەم

بزانم.. بزانم.. کە پیرۆت هەتا کوێی

بڕیوە، ئا.. ئا.. بیریشم کەوتەوە

پێی ئەوت.. با پیرۆت بشمرێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چونکێکم ئەمرێ بۆ.. ئاسکەموبارەك

بۆ دوایی ڕۆحەکەی ئەبێ بە ئەستێرە

وای ئەوت.. مام وسوو.. وایئەوت

زۆراب:

ئێ..ئێ..ئێ

مەمەند:

تەواو بوو، هەر ئەوەم گوێ لێبوو.

- وچان -

زۆراب:

شتێکت پێ بلێم بەقسەی من ئەکەیت؟

مەمەند:

چۆن چۆنی؟دەیبیلێ

زۆراب:

سبەینێ..باپیرە نەزانێ

پێش ئەوەی مام وسوو هەڵبستێ

ئەچینە سەر ڕێگای

هەر کەهات پێی ئەڵێین:

مام وسوو ئێمەیش دێین لەگەڵتا

ئێمەیش دێین

مەمەند:

ئای لەوە!

ئینجا چۆن ئەتوانین

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەشاخا هەڵگەڕێین

خۆ ئێمەش منالٚین!

زۆراب:

کەرەشین ئەبەین و هەتا چەند توانیمان

هەر ئەڕۆین..هەر ئەڕۆین

دوایی کە هیلاك بوین

سوار ئەبین..باشە..ها؟

مەمەند:

ئا..باشە..بەلاٚم با باپیرە نەزانێ

بزانێ ناهێڵێ..منیش زۆر..

زۆر زۆریش حەز ئەکەم

دووریش بێ..تەماشای

پیرۆت کەم.

زۆراب:

دە..باشە

بەیانی..هەر زۆر زوو

من هەڵت ئەستێنم.

من نانووم.

ـ تاریکی ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دیمەنی پێنجەم:

"شانۆ ڕووناك ئەبێتەوە،بێ ئەوەی دەسکاری هیچ دیکۆرێکی دیمـەنی لەوەوبـەر کرابێ، هەرچی ئەکتەرەکانی ناو ئەم شانۆ گەرییەشە ڕیزبوون،دەرهێنەر وەك یەکەم جار لەدەست پێکردنی یەکەم تابلۆدا دیمان، دێتەوە بەردەمی شانۆکە و ڕوو ئەکاتەوە بینەران"

دەرهێنەر:

میوانە خۆشەویستەکانم

ئا بەم جۆرە..شانۆگەریی

" ئاسك " تان دی و،ئابەو جۆرەش

کۆتایی هات..

گەر ئەپرسن

منیش وەك ئێوە نازانم

پیرۆت ئاسکەموبارەکی..بۆ داگیرا؟

گەڕایەوە؟چی بەسەر هات؟

لەگەڵ خاوەر بەیەکتری شادبوونەوە؟

یاخود لەملەی بەرزەوە

بەرەو خەرەند،هەڵدێرا و کەوتە خوارەوە؟

منیش وەك ئێوە نازانم!

ئەمجارەشیان تەنیا من بۆ ئەوە هاتم

لەبەر دەرگای

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ماڵی ئا ئەم شانۆیەدا..ڕاوەستام و،
ماڵ ئاواییتان لێ بکەم
بەلأم بەر لەوەی بڕۆن و بەڕێتان کەم
ماوەم بەنێ
یەك یەك ناوی ڕاستەقینە و،
ئەکتەرەکانی " ئاسك "تان
پێشکەش بکەم...
"یەکە یەکە دەست ئەکا بە پێشکەش کردنی هەموو ئەکتەرەکان"
ـ بێ دەنگی ـ

"باڕژنی ئاسکەکە ئەبیسرێتەوە،تاریکی"

- کۆتایی -

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕووبار

چیرۆکه شیعر

1984

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕووبار

شاعیرانی ولآتەکەم!
بۆچی خۆتان لەناو تەنها
دەوارێکی هۆبەی شیعرا
قەتیس ئەکەن؟!
بۆ لەیەك ئاواز ئەخوێنن؟!
بۆ تۆوی گوڵێك ئەچێنن؟!
چاوی شیعر..کوێ نابینێ؟!
گوێچکەی شیعر..چی نابیستێ!
خەیاڵ کوا سنووری هەیە!
بەهرە کوا ڕێی دووری هەیە
بڕوا بکەن!
ئا ئەم دڵە بچکۆلەیە
کە ئەوەندەی هەرمێیەکە
نەك سەر زەمین
گەردوون جێگەی تیا بۆتەوە و
زمانیشم تەنها نووکی
بەگێنگڵی قەڵەمێکە!

1984

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کوڕی زەریا

بۆ صەمەدی بیهرەنگی

لەشەوێکدا کە تەم و مژ
وەك دەم و چاوی "ڕەزاشا"
لەتاراندا گرژ و مۆن بوو
ئەو "خۆر و شێر و شمشێرە"ی
بە ئالأوە لکێنراون
بێزار بوون و بەپێ دزکێ
پشتیان بۆ یەکتری دانا و
هاتنە خوارێ.
شمشێرەکە خۆی هەڵدا بۆ ناو مشتی خۆر
خۆریش سواری کۆڵی شێر بوو
کەوتنە ڕێگا
لە شەقام و مەیدان و کۆڵأنی شاردا
ئەگەڕان بۆ ناو نیشانێ
ـ بۆ کوێ ئەچن؟!
دەنگەکە وەك هاژە وابوو
خۆر ئیستێکی کردوو وتی:

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ تۆ کێی؟!

ـ کوڕی ڕووبار و زریانم

منم "صەمەدی بیهرەنگی "[1]

خۆر ناسێوە

بۆی پێکەنی

هەردوو دەستی بۆ درێژ کرد

ـ ئەمە تیشکێکی خنکاومە و

لە زەریاوە هاتۆتەوە

شمشێرەکە بە دەنگێکی

تیژ و باریك هەڵیدایە:

ـ ویستیان تۆ بەمن بکوژن!

بمکردایە بەرگیان لە زێڕ بۆ ئەکردم

بەلاَم نەمکرد..

چونکە ئەمزانی ڕۆژێ دێ

ئەمکەیت بەناوونیشان و

تابلۆ بۆ کورتە چیرۆکێ.

پیرە شێری دڕ نەڕاندی:

ـ تاکوو ئەمڕۆش ئەو چیرۆکەی

ناوی منی تیا هێناوە

پۆلیسەکان لێی ئەترسن

چونکە کەدەستی ئەدەنێ

چیرۆکەکە هەڵمەت ئەباو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەسەریاندا ئەنەڕێنیٚ

صەمەد مات بوو

بەدەنگێکی ئێجگار هێدی

دواو وتی:

ـ بۆ کویٚ ئەچن؟!

وا ئەزانن سەردەمی سەگی پۆلیسی

بۆنی خۆر و شێر و شمشێر و ئاو ناکات؟!

بۆ کویٚ ئەچن؟!

کە خۆر گڕی چاوانی خۆی

هاویشتە ناو دوو گلێنەی

چاوەکانی صەمەدەوە

ئەوسا وتی:

ـ لەبەر ئەوەی چاوی وشەت

لەچاوانی

منداڵە لانەوازەکان ناتروکێنی

لەبەر ئەوەی هەورە بروسکەت هاویشتە

دڵیانەوە و هەتا ئێستەش

لەناویانا دێیت و دەچیت!

بۆ سوار نابی لەگەڵماندا و

من بخەیتە گیانێکەوە بمباتەوە

بۆ ئاسمانیٚ

خۆری تیا زیندانی نەکریٚ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شمشێر سەری گوڵ و باخچە نەپەڕێنێ!
شێر ئاسکە بێکەسەکان نەترسێنێ!
صەمەد سوار بوو
لەپاشکۆی خۆرەوە سوار بوو
بردنی و هەر
بردنی تا گەیاندنیە:
ئەو گوندانەی شانی ساڵیان
داداوەتە سەر قەراغی
مەرگی دەغڵ و کێڵگەکانیان
ئەو شارانەی قفڵ لە قوڕگیان دراوە
ئەو گەڕەکانەی دەرامەت لەناویاندا
بە دارشەق هات و چۆ ئەکات
ئەو ژوورانەی گەر بە ڕێکەوت
تووتکەکانی "شابانوی "ی شۆخ
بە لایاندا تێ بپەڕن
لووتیان ئەگرن
ئەو..ئەو..ئەو..ئەو!
صەمەدی ماندوو ئارەقی ناو چاوانی
بەگوڵ ئەستێرەیەك سڕی و ئینجا وتی:
ـ ئەمێننەوە؟!
یان ئەچنەوە بۆ ناو ئالآ؟!
ئەوەی دیتان هەورەکانی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ناو دڵ و سەری ئێرانە.

یەکەم جار خۆر

وتی:

ـ تۆ خۆت لەهەر کوێم دائەنێی

دام بنێ یان،

ئەمدەیتە دەستی هەرکەسێ

صەمەد خۆری هەڵگرت و بردی تاکوو دای

بە نووسەرێ

کە داستانی تیربارانی

وڵاتی خوێن و هەتاوی ئەنووسیێوە و

برسیشی بوو

نووسەرەکەش خۆرەکەی خستە دڵێوە و

دڵیشی دا بە هەژاران!

٭ ٭ ٭

کە صەمەد هاتەوە

ڕوانی شێر تووڕەیە

شێر وتی:

هەر شوێنێ مەترسیی

لێ ئەکرێ لەوێ بم

بێ سوارم بەبێ سوار ڕام مەگرە.

صەمەد ڕۆی..هاتەوە

سوارێکی لەگەڵ بوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەڵەگەت، مەچەك پڕسنگ تووکن
سوارەکە ڕاستەوخۆ چووە سەر
کۆڵی شێر
"سەرەتا نەمناسی سوار کێیە
نەمدیبوو برینی
هێندم بیست کە ڕۆشتن
شێرەکە پێی ئەوت:"موعینی "(2)
هەر شمشێر مایەوە بێ ئارام
بەدەنگە تیژەکەی خۆی وتی:
ـ من دیاریم بۆ کام پیاو؟!
چ دەستێ ئەمگرێ؟!
ـ دەستی من!
منداڵێك ئەمەی وت هەشت نۆ ساڵ
ـ لەکوێوە تۆ هاتووی لە کوێوە؟!
ـ لەدنیای چیرۆکی
صەمەدی بیهرەنگی و
ناو چاوی ئەوەوە
من هاتووم!
ـ ئەی ناوت؟!
ئەی تۆ کێی؟!
ـ خەسرەوم!!(3)
بیهرەنگی ماچی کرد

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شمشێر خۆی هاویشته
ناو مشتی بچکۆلەی خەسرەو و
پێکەوە چوونە ناو دەربەندوو
ئەشکەوتی کێوەکان.
بەتەنیا بیهرەنگی مایەوە
کە زەریا بانگی کرد
لەسەر خۆ پێی هەڵگرت
بیهرەنگی چوەوە ناو ئاو و
لە ئاودا
کازێوەی بەیانی
ئێرانی بەدی کرد.

تشرینی یەکەمی 1979

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له ڕاكشانێكدا

نیوه شەو بوو

ناو نیشانی دوا هۆنراوەم هەڵیسانم:

ـ گەر ئەتەوێ

خەوی شیعرت لێ نەزڕێ.

هەستە و سەرم ئاسودەكە.

ـ چیتە؟!

ـ وشەكانت

هەندێكیان وڕكیان گرتووە!

ـ لەچی؟!

ـ بیانبینە!

"با " هات

گڤەیەكی كردوو وتی:

ـ ئەو دارستان و دەربەند و پێ دەشتانەی

لەم شیعرەدا تۆ منت تێ فڕێداون

هێندە بەلەشی من تەنگن

هەر كە هەڵم كرد ئەزانم

له بەرما ئەدڕێن و ئەوسا...

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ ئەی چیت ئەوێ؟!

ـ ئەڕۆمەوە بۆ دەربەندوو

دارستان و پێ دەشتە ڕاستەقینەکان

لەم دێڕانەدا هەڵناکەم!

ئەگەر منیشت خۆش ئەوێ

ئەتوانیت بێیت دیدەنیم کەیت.

کە " با " ڕۆیشت

"کەو " هات و وتی:

ـ ژوورەکانی ناو شیعرەکەت

چەندە جوان و ڕازاوەش بن

هەر بە قاقەزیان ئەزانم

بەفر دەست نەکاتە ملم

من ناخوێنم!

ـ ئەی ئەوە نییە وا بەفرم

بۆ باراندووی؟!

ـ ئەو بەفرەی تۆ باراندووتە

کە ماچی ئەکەم نابزوێ!

پەیکەرێکی سپییەو من

دڵی خۆم نادەم بە پەیکەر!

کەو هەڵفڕی و ڕووبار وتی:

ـ تا لێرە بم درەختەکان سەوز نابن

کێڵگەکانیش ئەوەندەی تر تینوو ئەبن.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ ئەی ئەوە نییە درەختم

بۆ ڕواندوویت و

کێڵگەشم بۆ دروست کردوویت؟!

ـ من ئەتناسم

تۆ چەند شاعیرێکی ڕاڕای

هەر ئەوەندەی

دڵت کرمێ بوو لە شیعرێ

ئەوسا بە نووکە قەڵەمێ

دارەکانت لە بنەوە هەڵ ئەکەنێ

کێڵگەکانت ئەسڕێتەوە..

⋆ ⋆ ⋆

" با "..ڕۆی

"کەو"..ڕۆی

ڕووبار ڕۆیشت و

ناو نیشانی شیعرەکەش ڕۆی

بەتەنیا وشەی "خەم" نەبێ

جێی نەهێشتم و

بەجووتە ڕاکشاینەوە.

1978

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

داستانی مامەیارە

دڵدارانی چیای "بۆتان "
بەدەم شنەی "لاوك"ەوە
ئەی گێڕنەوە:
هەموو ساڵێ: مانگی گوڵان
دەمەو عەسری ڕۆژێکی سەوز
بۆ چەند ساتێ
چاویان لێیە:وا کاکە مەم
لە کەژاوەی
هەورێکی سپی نزمەوە
بە هێواشی
دێتە خوارێ و،
لەناو خەرمانەی گوڵاڵەی ترۆپکێکدا
ڕائەوەستێ
چاو ئەگێڕێ..
هاتۆتەوە و.. چاو بۆ "خاتوو زین "ئەگێڕێ.
دڵدارانی چیای "شاهۆ"
بەدەم شەپۆلی "هۆرە"وە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەیگێڕنەوە:

هەموو ساڵێ لەڕێ بەندانی زستانا

بەیانی ڕۆژێکی سپی

بۆ چەند ساتێ:

چاویان لێیە "برایمۆك"هاتۆتەوە و

لەژێر تاقی پەلکە ڕەنگینەی سەر بەفر و،

لەبەر پەنجەرەی هەتاوی گورگەزێدا

ڕاوەستاوە و

چاوەڕوانی دەرکەوتنی "پەریخان"ە.

دڵدارانی شاخی"گۆیژە"ش..

بەدەم قاسپەی "قەتارە"وە

ئەیگێڕنەوە:

هەموو ساڵێ لەمانگی گەڵاڕێزاندا

لەخۆرنشینی ڕۆژێکی خەماویدا

چاویان لێیە:

مامەیارە[4].. ئەسپ سوارێکی غەمگینە و هاتۆتەوە

چاو ئەگێڕێ

چاوی پڕ پرسیار ئەگێڕێ و بە نەرمەغار

سەروخواری "سیروان"ئەکا.

مەکۆی خولیای

هەر وەك چمکی،

مشکییە ڕەشەکەی ئەو سەرە بێ سرەوتەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دێت و ئەچێ
وەکوو سیروان خۆی کردبێ بە هەناویا
لە نێرینەی ئازارێکی بێ بواردا.
شەپۆلی عەشقی هەڵ ئەچێ
بەرە..بەرە
خولیاکان ئەبن بە پلە و،
دانە بەردی خزی "بەمۆ"و
بە سەریاندا هەڵ ئەگەڕێ
لەو..بەرزەوە
مامەیارە، ئەسوتێت و چاو..ئەگێڕێ
مامەیارە، جێ ژوانە کۆنەکانی بەدی ناکا و،
دوو سێ دڵۆپ فرمێسکی ڕوون
دێنە قسەو
لە پاش تۆزێ
لەناو چاڵی چەناگەیدا وشك ئەبنەوە
لە پڕێکدا:
مامەیارە، لە پڕمە و حیلەی ئەسپەشێی
شەلاڵ بە عارەقی شین و مۆری ڕێگە
دائەچڵەکێ:
ـ چ کارەساتێکی چڕە
چۆن بتبینم؟!
لەم تەمەدا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نە لق چاوی وا لە "پەلە" و
نە پەل گەڵای خۆی ئەبینێ
چ کارەساتێکی چڕە!
شەپۆل زریکەی شەپۆلی،
تەنیشتی خۆی نابیستێ و،
ڕۆژ سەعاتی خۆی ون ئەکا.
منیش خەمێکی ڕیش سپیم
لە مابێنی "ئەسکی کۆیە و شارەزوور"دا
سەری بڕاوی ڕۆڵەی خۆم
لەگەڵ خۆمدا ئەگێڕم و..
لە چاوانی ئەبڵەق بوویان
ورد ئەبمەوە.
" ئەو چاوانە:
گوڵاڵەی هەڵپچورکاویان.. لە بندایە
ئەستێرەو مانگی کوژراویان.. لە بندایە
تەرمی حەیران و لاوکیان.. لە بندایە"
ماچیان ئەکەم
دەست بە قژیاندا ئەهێنم
یەکە..یەکە..ئەیان دوێنم
ئای کە عومرێکی درێژە
من سەری سەودای، بڕراوی
کوڕ و کچی خۆم ئەدوێنم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چیم لێ ئەکەن؟!

زۆر ستەمە..دار بە داری

دارستانێ هەمووی بگری و،

تۆش نەتوانی

فرمێسکی چاوی گەلآیەك چییە بیسڕی!

زۆر ستەمە

لەم هەوارە چۆلآنەدا

بژیت و گوێت

لە کۆتەڵی بێ کۆتایی و لاوانەوەی،

کەژ و کێو بێت

مەرگ: داڵێکی باڵ ڕەشی ڕمووزنە

چاوم لێیە:

باڵ لە خوێنی،

لەبەر ڕۆشتووی گوندەکانم

وەر ئەدات و،ئەفیرِێنێ و

بانگی نەهاتە ساڵ ئەدات

چ کارەساتێکی چڕە

چۆن بتبینم؟!

ـ مامەیارە،ئەسپ سوارێکی تووڕەیە و

هاتۆتەوە..

بەرەو هەر مەڵبەندێ ئەچێ

خوێن جلەوی لێ وەرئەگرێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕوو ئەکاتە هەر تەلانێ
پەپوویەك دێ و
لەسەر قەڵپۆزی زینەکەی
هەڵ ئەکورمێ
لەناو تەم دا
حیلەی ئەسپەشێ..هاوارە
مامەیارە:فەقیانەکانی هەڵ ئەکاو
یەك دوو ئاوزەنگی لێ ئەدا.
وەکوو نەورۆز هەڵ ئەگیرسێ و
ئەچریکێنێ:کێ دڵدارە؟!
ـ هۆ مامەیارە..هۆ مامە
ئەو داڵە "نەجیب پاشا "یە
ئەو بەردە کێلەش لەسەری هەڵنیشتووە
جێ نزرگەی
دوا خەوی "ئەحمەد پاشا"یە
ـ"نەجیب پاشای"ی سەر لەشکری
سوڵتان کە هات
دەستی نایە بینی گوڵ و
نانی کوێر کرد
بە "ڕم" سەری
وشەی نالی و کوردی هەڵگرت
لە دووکەڵدا "کۆیە"ی خنکان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چ کارەساتێکی چڕ بوو!

- بیگێڕنەوە!

بەرە بەیان لەسەر سنگی ئەسکی کۆیەی
ئەرخەوانیی.قریوەی سوارەی بابان و،
حیلەی ئەسپ و گرمەی تۆپی مامەیارە لە دەربەند و
شیو و دۆڵی سام لێ نیشتووی خەواڵودا ڕژانە ناو
ڕیز بە ڕیزی شڵەژاوی تورکانەوە. دەنگدانەوەی
ناڵەی ئەشکەوت. گێژەڵووکەی ژێر سمی ئەسپی
سەرکێش و بریسك و هوڕی شمشێری بە هەسانی
ڕق تیژ کراو، درێژەیان دا بە جەنگی شەووهەتاو.
نەجیب پاشا هەر وەکوو داڵە کەرخۆرە لەسەر
گردێ هەڵنیشتبوو،لەخەم خۆرکی ڤینی کوردا
فەرمانەکانی ئەچەقین. ترسیش وەکوو دارکونکەرە
دڵی ئەخوارد. لەو ساتەدا مامەیارە هەڵۆیەکی
بەرزە فڕی چاو گڕدار بوو. بەسەر سەری ئەو
داڵەوە گڕی ئەخوارد. داڵ تۆقیبوو. هەڵفڕینی
بیرچووبۆوە. ڤیڕەی گەیاندە ئەستەمبوڵ.
فێستەکانی بابی عالی گردبوونەوە. فریای کەوتن
ڕەنگی پیلانێکیان بۆ ڕشت پیلانی دوو سەر
وای ئەوت:

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

1- سوڵتان باوکە

دڵی باوکیش
لە بەفری "پیرەمەگرون "ی
قەڵەم ڕەوی بابانەکان سپیترە
لە بەخشیندا
دەستی سوڵتان
لە مێرگەکانی "شلێر"و
دەشتی "بیتوێن "سەوز ترە!
سوڵتان فەرمووی:
لە ناوەڕاستی مەیداندا
دەوارێکی سپی هەڵدەن
سەر بەرەو خوار ڕم و شمشێر هەڵبواسن
خوا بخەنە ناوەندەوە
لەجێی ئالآ..قورئان هەڵکەن

2- لە بیرتان بێ

پواز چوو بۆ کوێ دوای کەون
"لییرە "سیحرە و..بریقەکەی
ئاوی چاوی کەڵەسواری بابان ئەبات
"لییرە"سیحرە و..بیان دەنێ
کە وەریان گرت
ئەبنە توولە و دوا ئەکەون

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ گڕی پیلان،وەك لە وشكە پووشی دەشتی،
هاوینێكی درەنگ بەربێ
هەتا ئەهات لەئۆردووی سوارەی بەباندا
ئەتەنیێوە..
لەناو چاڵی كونە ڤینی
چەند دلێكدا..
هەر پس مامی "ئەحمەد پاشا"
ئاسكی وەفایان سەر بڕی
خوێنی بەلێن،تك تك بەڕیش و سمێڵی
ڕوو زەردانا هاتە خوارێ
مەشخەلانی هەڵمەتی سوار دامردەوە
تۆپەكانی مامەیارەش
ئەو...ڕۆژانە
لەبەر سێبەری دەواردا
خەویان لێ كەوت
چ كارەساتێكی چڕ بوو!
ـ داڵ پشووی دا. داڵ تێری خوارد. داڵ كەوتەوە
بەرزە فڕی. داڵ بەنینۆك ئەرزی ئەدڕی.
شەڕی بە ڕەشەبا ئەفرۆشت. لیرەی ڕۆ كرد.
خەزنەداری ئەحمەد پاشا كورتە بنەی دڵ دڕكەزی
كە لیرەی دی چاوی چنۆكی داپچڕی لە بەردەمی
ئاوێنەدا خۆی ئەبینی بۆتە پاشا كلاووشكی

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

فڕێ داو فێستی سووری کردە سەری لە بەردەمی
ئاوێنەدا قاقا بە سوارەی بەبان و مامە یارەوە
شاخ و داخ و دێی سك سووتاو پێ ئەکەنێ لە بەردەمی
ئاوێنەدا خۆی ئەبینی ڕاوەستاوە و لەبەر پێ یدا
بەچۆکدا دێ: سلێمانی چ کارەساتێکی چڕ بوو
- ڕۆژێکی تر،تاریك و ڕوون
لەسەر سنگی "ئەسکی کۆیەی "ئەرخەوانیی
سوارەی سوڵتان
وەك باوبۆران
وەك برووسکەی پێش ڕێژنەی
هەورێکی تاڵ
وەکوو لوورەی ڕەوە گورگێ
دڕیان بە گەوە و لووتکەدا
هاتنە پێشێ..
وەکوو مافوور
دەشتەکانیان پێچایەوە..
کڵپەی ناو دەمی ئەژدیهای دەشتی کۆیە
ئاسنی تیا ئەتوایەوە.
سام: لافاو بوو
لەناو سامدا
هەربەتەنیا مامەیارە
ورەیەکی داگیرساو بوو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ ئەی مامەیارەی بەتەنیا

جێ ماو لەناو ژیلەمۆدا

وا سوارەی تورك

گەیشتنە سەر تۆپەكانت

زامی باسك و دەفەی شانت

زنەی خوێنیان گەش و ڕوونە

گوڵە باخ لەسەر فەقیانەت

ئەنەخشێنن

چاومان لێیە:

لەسەر چۆپی مەرگی خۆتا

بەرامبەر خۆر هەڵیان ئەبڕی

كە خۆر و خوێن ئەگەن بە یەك

باڵات ئەبێتە ئاوێنە و

شەوقێكی سوور ئەداتەوە لەچاوی كەژ

ئەی مامەیارە..تۆ ئێستە

بەو گردەوە..

دار ئەرخەوانێكی تەنیای

دێیت و ئەچی و..

مردن بە باڵای ژیانی

لووتكە ئەبڕی!

ـ تا چاو بڕكا ئۆردووی كوللە زەرد ئەچنەوە.

ڕەش ئەچنەوە. توركی كوللە ژیان هەر بە كاڵێی

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەخۆن. ئالآی سوڵتان ئاسمانێکی خوێناوییە
"مانگ"ی خۆی ئەتك كردووە.تا چاو بڕكا پەل و پۆی
ڕەش داگەڕاوی داری سووتاو تەرمی كێڵگە و دەغڵ و
دانیان هەڵگرتووە.
ـ سوڵتان: دەس نوێژی بەخوێنی ساوایانی
كورد شتووە.ژنی سوڵتان بەكل چێوكی
زوخاڵی ئێسكی "حەبیبە"و "شەم" ی شەیدا
ئەو چاوانەی خۆی ڕشتووە.چ كارەساتێكی چڕە
ـ زامەكانی لەشی یارە
دەم و لێون
ئەو وەختەی تۆپ ئەگرمێنێ
نم..نم..نم..نم
ئەبارێتە سەر خۆڵەمێش
گوڵ لە ئاگردا ئەپشكوێ
چ وەرزێكی
نەبیستراو و نەبینراوە
"كێ كەی دی
خەزان:گوڵاڵ بڕوێنێ"
ـ هاتنە سەری زەوی و ئاسمان وەك دوو بەرداش
لەبەر چاوی ئەخولانەوە و ئەسكی كۆیەیان ئەهاڕی.
درەختی كەژ سەر بەرە و خوار ئەبوونەوە و بە قژ خۆیان
هەڵ ئەواسی.ڕۆژ ئاوا ئەچووە ڕۆژ هەڵات.لووتكەكان

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەسەر بناردا ئەشکانەوە. "بەور"ی زامدار ئەینرکان و ڕاکشا بوو.ژەندرمەکان بەچوار دەوریا سونگییەکانیان کردە ئەڵقە. ئەڵقە لە دیلی بریندار ئەسڵەمیّوە. هەنگاوێك و دوو هەنگاو و هەتا ئەهات ئەڵقەی سونگی بازنێ بوو تەسك ئەبۆوە.لەپڕێکدا:بیست دەستی ڕەش درێژ بوون و دایان بەسەر بارگیرێکدا و بە چوار لانەی ڕفێکی ئەستوور و زبر شەتەکیان دا. بارگیر رووی کردە خێوەتی نەجیب پاشا

ـ یارەی زامدار

یارەی دڵدار

گوریس لەزام شەتەك دراو

بەسەر پشتی ولاٌخەوە

ڕێ ئەکات و،

وردە..وردەش

کزەبایەك، بە شێنەیی

لە باشوورەوە هەڵئەکات

کزە با دێ و

بە چرپە باسی تاوانی

خەزنەدار و خزم و خوێشی

ناپاك ئەکات.

کزەبا دێ و..

بە چرپە باسی ئازایی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مامەیارەی..فەقیانە سوور
بۆ گوڵاڵە زیندۆکانی
لارێ ئەکات.
وڵاخ ئەڕوات.. بە هەورازا
دیلی زامدار.. بۆ بەردەمی
خێوەتی پاشا سەر ئەخات.
ـ لەسەر دەیان ئەستوونی زیو
قوبەی ئاوریشمینی خێوەت
هەڵدرابوو.
خۆر بەو دیو ملەدا..داگەڕابوو
لە ناوەوە:
جێگەی حەریری ڕەنگاو ڕەنگ
لەسەر دۆشەك و سەر كورسی
ئەڵقە بەستووی
ناو دیوە خان..ڕاخرابوو
بە دیواری بەرەو ژوردا
پێستی پڵنگ و دەڵەك و
وێنەی سوڵتان..هەڵواسرابوو
"كوڕی پاشای بەر چلچراش"
لەناو قاقای پێكەنین و
جامی بادەی ئەستەمبوڵدا
وەك گێلاس سوور هەڵگەڕابوو

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەناو پەرداخی زێڕینی

بەردەمی نەجیب پاشادا

چەپکێ گوڵی

کێوی کۆیە،دانرابوو

لەو شەوەدا

ئەو گوڵانە

چەند چاوێکی لێڵ و پێڵی

نامۆ بوون و

بەبێ دەنگیی

ئەگریان بۆ:مامەیارە!

ـ کە ڕۆژ بۆوە هێشتا دووکەڵی هەناسەی
پێ دەشت و شاخ، دوور و..نزیك. لە ئاسمانێکی
خامۆشی ڕەنگ مسیندا پێچێیان ئەخوارد. ئەسکی کۆیە
شەهیدێ بوو لە کفنی زەردەگیا و پووشی سەر
تابووتی لاشەیەوە هێشتا خوێنی لەبەر ئەڕۆی
بۆنی مردن و بارووت و لاکی ئەسپ و پارچە پەڕۆ و
کۆتەرە دار. ئەگەیشتنە لووتی گوندی دوورەبنار
کە خۆر هەڵهات وەکو ئەویش بۆ یەکەم جار
چاو لە کۆیەدا هەڵبێنێ، لە نێوانی هەردوو کەلدا
نامۆیەکی حەپەساو بوو. ڕەنگی ئاسۆ وەك روخساری
شۆڕە ژنێکی سیلگرتوو زەردێکی هەڵ بزرکاو بوو.
نەجیب پاشای پەڕ بەسەری سنگ بە نیشانەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زێڕینی سوڵتان نەخشاو، طاوسێ بوو فیزی بایی و
ڕەنگاو ڕەنگی گیڤ کردوە. لە خێوەت هاتە دەرەوە
باستۆنی یاقووت بە سەری بەرامبەری "هەیبەت سوڵتان"
ڕائەوەشان. بە کلکی باستۆن یەك دوو جار تەقەی
لە چەرمی چەکمەکەی قاچی هەستان،بۆڵەیەك و فەرمانی
داو ژەندرمەکان وەك زەردەواڵە ورژان، هێندەی نەبرد
دەمووچاوی مامەیارە تووڕە:وەکوو گێژەنی ئاو.
لەناو پەڵە قەمەیەکدا هاتە بەر چاو. وردە وردە
دەم و چاوی ناو قەفەزی سونگی و قەمە بە ئازار قاڵ
هاتە پێشێ تا گەیشتە بەردەمی داڵ
ـ کەواتە تۆی مامەیارە؟!
ـ بەڵێ منم..مامەیارە.
ـ چ شەیتانێ..
چوو بووە بن کلێشەی تۆوە؟!
چ جرجێکی کافرستان
دەروونی تۆی هەڵ ئەکۆڵێ
چۆن بە تەنیا ئەچووی بەگژ
گەرداوی بەحری سوڵتان و
بێشەلانی.. بلێسەدا؟!
ـ دەروونێ شەیتانی تیایە
گوڵ و نان و ئاو بکوژێ
ـ تەنیا نەبووم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

من دار بەڕووی کەژەکان و،
شیعری "نالی"م لەگەڵدا بوو
تەنیا نەبووم
من ڕۆحی سپی مەولانەم
لە تەکدا بوو
من هەقێ بووم، خۆم.. خۆم
لە پشتەوە پێکا
من سەر تۆپچی.. ئۆردووی خۆم بووم
پێم وترابوو
چارە نووست:
بە زنجیری
تۆپەکانتەوە بەستراوە
من ئەو زنجیرەم بەرنەدا
ـ ئەی ئێستاکە؟!
ـ ئێستە دیلم
من..مردنم
زۆر جار ڕاوناوە تا ئێرە
ڕامەوەستن
ئەوە شمشێری دەستتان و..
ها.. ئەوەش تەختی گەردنم.
ـ دوژمنی ئازا..ناکوژم.
ـ بیبەنەوە ـ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ ئەی مامەیارە

ئەی کڵپەی ناو قەفەزی

شەوی ئێستە

دامەمرکێ

کە چاوانت لرفە ئەکەن

بە پشتاوپشت..

تاریکی بۆ دواوە هەڵدێ

دامەمرکێ

کە چاوانت گڕ ئەسێنن

داڵ هەست ئەکا

پەڕو باڵی ئەسوتێت و

نێزەی ترسێ.. لە بێخەوە

پێکەنینی دوێنێ شەوی

هەڵ ئەکەنێ.

ئەی مامەیارە.. تۆ ورەت

گێژاوێکی ترسناکە و..

خێوەتەکەی نەجیب پاشای

تیا ئەخنکێ..

ئەی مامەیارە..تۆ ئێشی و

کەچی چرای حەیرانی سوور

لەسەر سەری خۆت هەڵ ئەکەی!

ـ کاروانی شەو کاروانی ڕۆژ ڕەویان کردوو،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ورده وردەش ئازار: زامی لەشی دیلی
مامە یارەی بەجێ ئەهێشت. گۆشتە و زوونی
کۆنە برین بەسەر پێستی ڕەنگ کێلگەوە
نەخشەیەکی بچکۆلە بوو لە خاك و خۆڵی بێژراوو
لە گردۆڵکە و باخ و ڕەزی سوتێنراوی میرنشینی
بابان ئەچوو کاروانی ڕۆژ کاروانی شەو کۆچیان
کردوو جارێك دووجار داڵ لە دڵی خۆیدا وتی:
"ئەگەر سەرکێشی وەك یارەم
لەگەڵدا بێ..
من بۆ سوڵتان
چین و ماچین
ئاسمان ئەگرم
چیاکانی هیمالایای بۆ سەر ئەبرم"
ـ بەڵام یارە
برینێکی عاسی و گیرە
زامی خاك و زامی لەشی
نەدا بە پارە و بە لیرە
بۆ بابی عالی و بۆ سوڵتان
"پیرەمەگرون "ی سەری خۆی
دانەنەوان!
ـ ئەی چیت ئەوێ؟
ـ تەنها یەك شت

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ چییە بیڵێ:

ـ ڕێگەم بدەی.. جارێکی تر

هەوای گۆیژە هەڵمژمەوە و

دەس کەمەوە.. ملی ئەزمڕ

ڕێگەم بدەی.. جارێکیتر

سلێمانی.. ببینمەوە و

وەك منداڵێ.. لە باوەشی

"پیرمەسووردا" ئارام بگرم

ڕێگەم بدەی

قومێ لەو ئاوەی سەرچنار

بخۆمەوە و

ئینجا بمرم!

ـ مامەیارە گەڕایەوە

ئێستە شاری سلێمانی،

بێوەژنێکی ڕەشپۆشە

لەژێر دارە غەمبارەکەی

" شێخ هەباسە"

کۆتەرەی ئەژنۆی ناوە بە کوانووی

سینەیەوە

پرچی شەو ئەهۆنێتەوە

چ کۆتەڵێکی بەسامە

مامەیارە:ئەسپی بێ سوار

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەچوار دەوریا ئەگێڕێت و..
ڕانك و چۆغەی
خوێنکیی. ،
شەهیدی داوە بەپشتی
ڕووتی ئەسپاو
سمکۆلان و حیلەی ئەسپیش
لە هاژەی شین و شەپۆڕدا
تێکەڵی سیروان ئەبنەوە
چ کارەساتێکی چڕە
چۆن بتبینین؟!
ـ ساڵ هات و ڕۆی
بەلام خۆری کوردستانی
لەئاسمانی خوێندا..گیراو
هەر بەر نەبوو
تابووتی شەوی ڕیز بەستوو
هەوەڵی بوو، دوایی نەبوو
ئیستە یارە
پیرە مێردێکە کۆڵەوژ،
لەگەڵ هەموو بەبادانی
دووکەڵێکدا
ژیلەمۆی تەندووری ناخی
تێك هەڵ ئەدا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەگەڵ هەموو ئاوڕێكدا
قوڵپی گریانێكی تازە
لە ئەسپی كۆیەی سنگێوە
سەرهەڵ ئەدا.
ئێستە یارە،
ژانێكی پشت كۆماوەیە
یادێكی گۆچان بەدەستە و هەناسەسوار
بە كۆڵاَن و بازاڕ و شەقامی شاردا
سووڕ ئەخوات و،
سەری بڕاوی ڕۆڵەی خۆی
لەگەڵ خۆیدا ئەگێڕێت و
لەچاوانی ئەبڵەق بوویان
ڕائەمێنێ
لەپڕێكدا
مامەیارە لەبەر دەرگای مزگەوتەكەی مەولانەدا
ئێستێك ئەكاو ئەچێتە سەر سەكۆیەك و ڕووی هەتاوی
خۆی ئەكاتە نسێی دەروونی ئەو خەڵكەو پێیان
ئەڵێ:
ـ بانگتان ئەكەم
لەم شوێنەوە
تاشەبەردی هاواری خۆم
فڕێ ئەدەمە ناو گۆمی

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مەنگ و كپی.. دلْتانەوە

ئەم بێدەنگییە نەكوژن

ئەتان كوژێ

ئەو دەلە دێوە سەر نەبڕن

سەرتان ئەبڕێ

ئا..ئەم تەمە ڕانەماڵن

خواش ون ئەكەن

لق ئەبێ چاوی لە پەل و..

پەلیش گەلای خۆی ببینێ

- من مردووم و ئێوە زیندوو-

یەك جێ بێڵن

سەد جاری تر

"ئەسكی كۆیە"ئەژێتەوە

لە جیاتی خەمی یارەیەك ئەبێ خەمی هەزار یارە

لە دەورتان كۆبێتەوە.

گوێ ڕابگرن

هەر خوا نامرێ، وەسێت ئەكەم:

من نامەوێ بە مردووییش هاوسێی گۆڕی

خەزنەدار و ناپاكانی ئەسكی كۆیەی شاخ فرۆش بم.

من لە سەیواندا مەنێژن ئەوان لەوێن.

جیامكەنەوە هەربەتەنیا لەسنگی گردی گولان دا

بمشارنەوە.

- ڕۆژ هات و ڕۆی بەیانییەك لەبەهاردا

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گردی گولآن مامەیارەی لەباخی سنگیا شاردەوە
گردی گولآن چنارێکی هاتە قسەو بەدەم شنەی
"با" وە ووتی: لە ئێستەوە لەبەر پیرۆزیی
ئەم پیرە وا ناوی خۆم لەم هەوارە ئەکەمەوە و
ناوی ئەنێین گردی یارە
ـ ئەی مامەیارە
ئەی مێژووی گڕمۆڵە بووی
کونجی ئازار
لە خۆرنشینی چاوانتا
کازیوە ئەخوێنێتەوە
لە کۆنە زامی لەشتەوە
هەتا ئێستەش
بۆنی باروت دێتە لووتمان
حیلەی ئەسپەشێکەی تۆیە
هەموو ڕۆژێ
لەو.. بەرزەوە
بەسەرماندا ئەحیلێنێ و
بانگمان ئەکات.
ـ ئەوا ئەمڕۆش
مامەیارە.. ئەسپ سوارێکی زۆر قۆزە و
هاتۆتەوە..
لەسەر لووتکەی پیرەمەگرون ڕاوەستاوە و
هاوار ئەکات
ئەم بێ دەنگییە نەکوژن

ئەتانکوژێ
ئەو دەڵە دێوە سەرنەبڕن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەرتان ئەبڕێ
ئا ئەم تەمە ڕانەماڵن
خواش ون ئەکەن
لق ئەبێ چاوی لەپەل و
پەلیش گەلاّی خۆی ببینێ
مامەیارە..ئەسپ سوارێکی تووڕەیە و
هاتۆتەوە..
بەرەو هەر مەڵبەندێ ئەچێ
خوێن جڵەوی لێ وەرئەگرێ
لەناو تەمدا
حیلەی ئەسپەشێ:هاوارە
مامەیارە..فەقیانەی سوور
هەڵ ئەکات و
یەك دوو ئاوزەنگی لێ ئەداو
وەکوو نەورۆز
هەڵ ئەگیرسێ و،
ئەچریکێنێ:
کێ دڵدارە و
کێ دڵدارە؟!

سلێمانی
مایسی 1980

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەیتی ئاگر

"چیرۆکە شیعر بۆ نەورۆز"

ـساڵ نییە، پەل و پۆی، درەختی گڕگرتوو
چراخان لە کەژ و دەربەندا هەڵ نەکا.
ساڵ نییە ئەو گڕە چیرۆکێ بۆ عەشقی
کاوەیەك نەنووسێ و
بۆ مەرگی زوحاکێ
دۆزەخێ دانەخا.
ساڵ نییە.. ئەو گڕە ماڵ بە ماڵ نەگەڕێ و
دەستی یاد بە سەری،
نەورۆزدا نەهێنێ
ساڵ نییە.. پشکۆی ئەو.. ئەژدیها کوێر نەکا و،
تاریکی ڕاو نەنێ.
ئەم "بەیت"ی[5] ئاگرە، پشتاوپشت،
دەماودەم هاتووە
هەر جارەی بە ئێسکی،
کوڕێك و کچێکی "ئاسنگەر"
بلێسەی خۆش بووە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەئێستەش گوێ بگرە
بۆ بەیتێك لەم بەیتی دێرینی ئاگرە:
★ ★ ★
سەردەمێك بوو
دنیای تاریك و نووتەك
وەك ئەشكەوتی
قووڵ و نسرمی بەسام
چۆكی ڕەشی دادابوە سەر:
گوند و شار و
ڕەز و دێبەر و شەقام..
گوڵە گەنمی چاو بەسەوزیی هەڵكۆڵراو
كوژراوی ناو برسێتی و قات و قڕ بوو
ماڵی هەژار
لە خەم سیخناخ
كوانووی هەژار
بێ پشكۆ و سارد و سڕ بوو
هەر دەستەیەك.. لەدابەستەی ئەستەمووڵ
كۆشكیان پڕ و.. ورگیان پڕ و
بەدەماغ.
ناو ماڵیان پۆشتەو پەرداخ.
ئەو سەردەمە.. نەهەنگەكان
نەهەنگی والی و سوڵتان

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەسەرچاوە و.. بەر ڕووباری،
ئاوی ژینی کوردستانیان گرتبوو
ژەندرمەکان: مۆتەکەی ترس
سواری سنگ و سواری دەنگ و..
دەس بە نێزە سەرشەقام و
ناو کۆلانیان گرتبوو
ئەوەی دەنگی لەبەر دەمی
ژەندرمەدا هەڵبڕیایە
ئەوەی لە سەگی سوڵتانیش یاخی بووایە
ئەوەی دەستی بۆ خەنجەری،
بەرپشتێنی ببردایە..
زوو لە چینی ناو دیواریان گرتبوو.

⋆ ⋆ ⋆

ئەو دەمە، زستانی، شەوێکیان
وەیشوومە و بەفرانبار
زریانی بەلوورە ئاسمانی تاریکی،
لوول ئەدا و لە گڤەی پڕتاوی
مێگەلی پەڵە هەور
ئەترسا و ڕای ئەکرد
بەرە و ژوور بەرە و خوار
سەری خۆی هەڵ ئەگرت.
وژەی ناو دارستان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕێ و بانی چۆڵ و هۆڵ

کەناری زێی هەڵچوو

لێشاوی ملگرتوو

بەرە و ناو شیو و دۆڵ

خەرەندەی بەهاژە و تورەبووی

کەف کردووی بێ سروشتی

ترساو بوون

ئەو شەوە "ڕەواندز":

ژنێکی غەمگین بوو

لە نوێنی شەختەدا نووستبوو

ئەو شەوە.. لەژووری ماڵێکی

قوڕینی بن میچ و گوێسەوانە نزمدا

قوتیلەکەی بەدووکەڵ،

تەواو ڕەش.. داگەڕاو،

ئەسووتا و شەوقێکی زەردباوی

ئەدا لە ڕوخساری غەمگینی

دوو برای "پیرباڵ و کاکە لاو"

دوو برای وەرزێری پێستی لەش

وەك بەڕووی ناو ئاگر هەڵقرچاو

دوو برای بەرچاو ڕوون،

کاغەزنووس بەحەرفی حوجرەکەی

لای.. مەلا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دوو برای داخ لەدڵ
بۆ تۆڵەی باوکێکی بەدەستی،
ژەندرمە تاسێ ڕۆژ،
لەچەقی مەیداندا
سەرەو خوار.. هەڵواسراو.
ئەو شەوە.. جووت برا
بەڵێن و بڕیاری
دوو کاری زۆر گەورە و،
سامناکیان بەیەك دا:

⋆ ⋆ ⋆

ـ مانگێکی تر، زستان وەکوو، پیرە مێردێ
دەم و دانی ئەکەوێت و..
سەری لە گوێ قەبر ئەلەرزی
مانگێکی تر سەرما ئەمرێ
گوڵی کێویی
بەلاسکی پەنجە سەوزەکەی
بەفر لەسەر خۆی لا ئەداو،
دوور و نزیك
چاو لە شوانی گوند دائەگرێ
بەهار دێت و لەدەرگای
حەوشەمان ئەدا و
ئەگری و ئەڵێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کێ بێ گڕی کوژاوەی چاوەکانی من
هەڵکاتەوە و تاسەر لووتکەی دەسم بگرێ؟!
کێ بێ نەورۆزی زیندانیم،
ئازاد بکا و
بە دەنگی بەرز
لاوکی سوورم بۆ بڵێ؟
ئەی گڕی جەژنە سەوزەکەم
بەڵێن ئەدەم من ئەو کەسەم
مانگێکی تر لەسەر بانیژەی ماڵەکەم
ئەتکەمەوە و لەبەر چاوی:
ژەندرمەکان
کڵپەت ئەگەیێنمە ئاسمان.
ـ یاخی بوونە لەتاریکیی
خەنجەر کالان بەجێ دێڵێ
شەختەی بێدەنگیی ئەشکێنم
ئەو وەختەی تۆ
ئاگر ئەکەیت بەگژ شەوا
منیش ئەچم..بێ ترس ئەچم
لەسەر قەدە ئەستوورەکەی
سوورە چناری گۆڕەپان
بەکوێرە و خەتی ـ دەس خەتم ـ
بەگەورەیی ناوی ـ کاوە ـ و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وێنەی چەکوشەکەی دەستی

ئەنەخشێنم

دەور و بەری سوورەچنار

وەك ڕۆژ ڕووناك ئەکەمەوە

بە هاواری کاوە و نەورۆز

ئەم سەر هەتا ئەوسەری شار

ئەخرۆشێنم

★ ★ ★

ئەو مانگە تێ پەڕی و زستان مرد

دوو برای دەرون پڕ

لەسەر تێز چاوەڕوان

گفتاریان شەقاوی هەڵهێنا

بۆ بڕیار ئەنجام دان.

ئەو ساتەی..زەردە پەڕ،

لەهەوری مەیلەوئاڵ

کەژاوەی ئێوارەی بۆ جوانیی

کرد بەماڵ.

ئەوساتەی ناو باخ و بێشەلاّن

بەدوا تیشك،

سەر لق و گەلاّیان هەزاران ڕەنگیان گرت

ئەو ساتەی.. ئاوێتەی ڕووباری

لەدوور دیار

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بریقەی بەشەوقی ڕێك ئەیدا
لەچاوی بن بنار
ئەوساتە..كاكە لاو
لە حەوشە لەهەیوان
لەچیلكە و چەوێڵ و بڕەدار چی هەبوو،
بەباوەش سەری خست بۆ سەربان
لیژنەدار لەسەریەك
ئەوەندەی باڵای خۆی
كۆمەڵ بوو..
بۆ ئاگر تیَ بەردان بنەوەی پووشوو بوو
لەسەر چۆك دانیشت و،
پزیزكی "بەردەستیَ"
پووشووی گرت
تەنێوە..تەنێوە..تاسەریَ
بڵێسەی بەلرفە و بەشالاَو
چناری ئاگر بوو
تا ئەهات بەرە و ژوور،
هەڵ ئەچوو.
خرۆشا ناو شاروو..
هەر، سەربوو.
لە دەرگا و پەنجەرەی ماڵەوە..
هاتنەدەر.. دەنگە دەنگ

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چی ڕویدا؟ چی قەوما؟
شڵەقا گۆمی مەنگ
وەك لاولاو
ئاگری نەورۆزی کاکەلاو
لە شاردا دەست نەما سەرنجی،
لە بالآی نەئالێ
وەك پشکۆش
دڵێکی ڕەش نەما
بەچزەی ئازاری،
تا سەر ئێسك کونکەری،
تل نەداو نەنالێ.

★ ★ ★

لەولاش پیربالْ وەك سمۆرە
بەقەدی لووسی چناردا هەڵگەڕابوو
لەسەر لقێکی دووفاقە هەڵکورمابوو
بە کوێرە خەتی ـ حوجرەی کۆن ـ
بە حەرفی گەورە و خوار و خێچ
نووسی: کاوە
نووسی: نەورۆز
لە پاڵیدا وێنەی چەکوشێکی کێشا.
بە دیمەن ئێجگار ناقۆلآ
بەکوێرە خەت بوو بەئالآ..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەهاتە خوار.. ئەمیش لەسەر:

سەکۆ گەورەکەی گۆڕەپان

بەرامبەری باڵە خانەی تەختە بەندی

جێگرەکەی والی و سوڵتان

داروباری کۆ کردەوە

ئاگرێکی وەك ئاگرەکەی

کاکەلاوی لێ کردەوە

کاتێ بەدەم کزەی باوە

کە شەوقی ئاڵی کڵپەدار

ئەیدا لە باڵای بزورگی سوورە چنار

ناوی نەورۆز.. ناوی کاوە

وەك مانگی ناو پەڵە هەور

جارە ناجار..

ون ئەبوون و دەر ئەکەوتن

بەسەر پەیژەی بڵێسەدا

بۆ کوشتنی تاریکە شەو سەر ئەکەوتن

⋆ ⋆ ⋆

شار ڕاچڵەکی

کۆڵان.. کۆڵان.. گەڕەك.. گەڕەك

دەرگای حەوشەی خڕ داخراو

کەوتنە سەر پشت

هاتنە دەرێ ورد و درشت

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەك گۆمی مەنگ

خەڵکێکی زۆری حەپەسا و

لەدەوری ماڵی کاکەلاو

لەدەوری سوورە چنار و،

سەکۆی گەورە

ئەڵقەیان بەست.. خڕ بوونەوە

چاوێکیان کرد بەچوار چاو و

ورد بوونەوە..

هەر سەر بوو ئەنرا بە سەری

تەنیشتەوە..

چرپەی پەنا گوێی نەهێنیی

سەر سوڕهێنەر

لەم پەڕەوە هەتا ئەو پەڕ

یەکە.. یەکە.. ئەڕۆیشت و..

ئەگەیشتەوە..

دوو ئاگرەکەی

جووتە برا

لەژووری دڵی تاریکی

ئەو خەڵکەدا.

بوون بەچرا.

⋆ ⋆ ⋆

ئەم هەواڵە گڕ گرتووە

وەختێ فڕی و خۆی کرد بەناو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەراو قشڵەی ژەندرمەدا.

ڕاڕەو و دالآنی تاق، تاق...

دوور و درێژ

پێکدا ئەهات.. جمەی ئەهات

تەقەی پاژنەی خێرای پۆستاڵ،

بن بزمار ڕێژ

جیرە جیڕی دەرگای ژوور و

قرە قڕ و.. کۆکە کۆك و..

بانگ کردن و "جنێودانی "

کوردی و تورکی و..

شڵە ژان و سەرسم دان و ژاوە ژاویان

لە گێژەنی ترس و بیمدا

بۆ خوێن ڕشتن

پەنگی ڕقیان ئەخواردەوە

* * *

لە بنەبانی دالآنی سەرەوەشدا

لەژوورێکی فراوانی بن میچ بەرزی

پڕ قەنەفە و پڕ فەرشدا

لەسەر کورسیەکی کەتەی

پاڵ پشت و دەسك نەرمدا..

ڕوو لەپەنجەرەی بەپەردەی،

ئەتڵەسی سەوز داپۆشراو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نزیك كوورەی ناو دیواری

بەحاڵ گڕ لەپشكۆ هەستاو..

جێگرەكەی والی و سوڵتان

پەپاغ لەسەر

برۆ پڕی.. لچ ئەستووری..

دان ئاڵتوونی.. ڕوخسار ترشاو..

دانیشتبوو.

لەناوەڕاستی ژووریشدا

سەرەك ژەندرمەی ورگ زل

چوار پەل قەوی.. كەللە بەران

ڕاوەستابوو..

نقەو هەناسەی لەسنگی،

خۆی بڕیبوو

گوێی بۆ فەرمانی سەركردەی

دەم كەف كردوو

ڕاگرتبوو..

ـ تۆ پێم بڵێ لەكەیەوە

بۆرە پیاوی ئەم شارە

وایان لێ هات لەفەرمانی

"بابی عالی" یاخی بن؟!

چۆن توانیان.. چۆن ئەوێرن

وابێ باك..

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەست بۆ مشتووی

خەنجەری تۆڵە بەرن؟

ئەی ئێوە چین..

بەردن.. دارن..

بتن.. کەرن.. بارگیرن؟

ئەوەتا وا ئاگرپەست

نەوەی شەیتان.. دز.. جەردە

بەئاشکرا بەر دەروازە و،

ڕێی سەرامان پێ ئەگرن!

ئاگر و دووکەڵ ئەکەن بەگژ

پەڕە و حەرفی قورئاندا

شیر هەڵ ئەبڕن

لەڕووی پایەو..

تەخت و بەختی سوڵتاندا!

گوێم لێ بگرە!تاچوار مێخەی

ئاگر پەرست نەکێشن

من نامەوێ جارێکی تر

دوور و نزیك بمبینن!!

★ ★ ★

هەر ئەو شەوە ژەندرمەکان

وەکوو کولله، وەك واشە

دوو دوو..سێ سێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەس بەسونگی، بەپڕتاو

ڕژانە ناو گۆڕەپان و سەرشەقام

ڕێگەی پردوو باخ و چەم و

دەوری شار و قوتکەی بەرز و

یالّیان گرت..

هەر ئەو شەوە..هێشتا گڕی

ئاگرەکەی جووت برا

لەسەر بان و گۆڕەپاندا ئەسووتا

کەگەیشتن فێ گرتوانە،

شێت و هار

بەپێ لەقە.. بەسەتڵە ئاو

گڕی ئاگرو.. بڵێسەیان

تەواو دامرکاندەوە..

بەدەم نووکە شەقی قین و..

بوغز و.. جنێو دانەوە.

پەرش و بڵاو..

سەرە بزوتك.. کەڵە پشکۆ.

لەجێی کڵپە.. دووکەڵی ڕەش

پێچاو پێچ!

سەری خەم و نوشوستی خۆی

هەڵ ئەگرت..

دەنگ و باسی دوو ئاگرەکە و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جوت برای

بۆهەوری سەر ئاسۆی دوور و

بەهەواری کۆچەرەکان..

ئەگەیاند

هەر ئەو شەوە..لەپشتەوە

باڵی جووت برا.. بەستران

بەدەم زرمەی شەق و دۆنکی و..

تێلاوە..

لەش خوێناوی بۆ زیندانی،

شەوەزەنگ بران.

بەفەرمانی پەپاغ لەسەر

جاڕچی هات و

جاڕی ئەدا:

ماڵی پیربال و کاکەلاو لەگەڵ ئەرزا تەخت کرا.

شوێنەواریان کرد بە کولانە بۆ سەگ و

توولە و تانجی ماڵی پاشا.

هەر ئەو شەوە.. بە تەورداس

کەوتنە وێزەی سوورە چنار

لەڕەگەوە دەریان کێشا

لەت لەتیان کرد

کۆمەڵ.. کۆمەڵ

بەشان بردیان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ دارەڕای تەویلەی نوێی
قشڵەو سەرا
هەر ئەوشەوە درەنگانێ
بەفەرمانی پەپاغ لەسەر
جاڕچی پەپو هاتەوە دەر
ئەمجارەیان جاڕێکی دا
چزە و کسپەی لەدەروونی
عاشقانی ئاگر هەستان
کە ئەیقیڕان:
جووتە برا..
لەدار دران!
★ ★ ★
بەیانی کەشاری گریاوی
قژ ئاڵۆز..
ئەستێرکی خوێنینی..
چاوانی هەڵ هێنا
دوو سەری،
بڕڕاوی خۆی بینی.
بەیانی کە هەتاو ڕێی کەوتە
ناو شار و
چووە سەر سەکۆکەی گۆڕەپان
لەناکاو کەوت بەسەر،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دوو لاشەی عاشقی پڕشنگیاو،
زۆر گریا!
ئەوەتا وا ئێستە
بە دەرگای سەراوە
پیربالْ و کاکەلاو
دوو جەستە و دوولاشەی
سارد و سڕ چوون بەفرن
بەلاّم بۆ جەژنەکەی دلْداران
دوو گیانی سەوزن و
دوو هەلْۆی ئاگرن.
ئەوەتا وا ئێستە شەمالْ هەلْیکرد
بەپەنجە ئەسپایی
کاکۆلْیان لا ئەدا و..
تەوێلْیان ماچ ئەکا
ئەوەتا بەچرپە بۆ گەلاّی درەخت و
بۆمەل و بۆ شەپۆل
مەرگی سوور باس ئەکا
ئەڕوات و سەر ئەکا بەهۆبەی
ڕەوەندا..
ئاگریان خۆش ئەکاو هەوالْی
شارەکەی دوو برای،
نەورۆزیان پێ ئەلْێ..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەڕوات و جارە جارە چنارێ

ڕای ئەگرێ

شەماڵە و ئەم بۆنی کاکۆڵی

ئەوانی لێوە دێ

ئەوەتا وا ئێستە هەورێکی

زۆر چڕی هێناوە

ئەم هەورە..لەدوور ڕا

هاتووە و ماندووە..

ئەم هەورە گێنگڵی

ژانێکی بەتاوە..

ئەم هەورە.. لەگڕی ئاگرەکەی

جووت برا.. کەوتەوە

لەو.. زاوە

هاتووە و بۆ دوا جار برایان ببینێ

هاتووە بۆ دوا جار دەمی عەشق،

بنێتە ناو دەمیان

ئەوەتا وا شوانی نوقم بووی.

تا ئەژنۆ لە گیادا

بەرە و ژوور ئەڕوات و

قۆڵی کردووە بەقەفی

گۆچانی سەر شاندا..

هەنگاوی خەماویی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەردی تەڕ ئەشێلێ

ئەو ئەڕوا و پەلکە گیای بەر باران،

لاسک جیڕ،دێتەوە شوێنی خۆی،

بێ ئەوەی نیشانەی ڕێگەیەك جێ بهێڵێ.

ئەوەتا ورد ئەڕوا و

گۆرانی بارانە، بۆ کۆچی سوور ئەڵێ.

"باران بارانە،هۆرەی بارانە

هۆرە بۆ کۆچی سووری یارانە

باران بارانە شەستە بارانە

چاوی ئەو کەژە زنەی گریانە

باران بارانە ڕیزە بەڕیزە

ئەوەتا چاومان وا لە ئازیزە

باران بارانە نەرمە بارانە

کۆچی بێ وادەی سووری یارانە،

⋆ ⋆ ⋆

ڕۆژ هات و چوو

کارەساتی جەژنی کوژراو

سیمای پیربال و کاکەلاو

ون نەئەبوون لەخەیاڵدا و..

جێیان نەهێشت سۆمایی چاو

لەناو ژووردا

لە هەیوان و حەوشەدا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەبینران ئەهاتن ئەچوون.

لەکێڵگەدا

تۆویان ئەچاند..

ئاوی جۆگەیان هەڵ ئەگرت

لەگەڵ منداڵی گەڕەکدا..

ڕایان ئەکرد..بازیان ئەدا..پێ ئەکەنین.

شەوی هاوین

لەنێو پەل و نێوان گەلاَی درەختەوە

مانگ..دەم و چاوی ئەوان بوو

لێو بەخەندە.. دەر ئەکەوتن.

شەوی پایزیش.. لەخەونی

ئاشنا و ڕۆشنا و هاوڕێدا.

گەلێ جار ئەبوون بە دوو مەل

باڵیان سوور و

بەر سنگ سەوز و

لەسەر بەفری دوورە لووتکەی،

بەر زەردەپەڕ.. هەڵ ئەنیشتن.

* * *

ئەگەر چی ئەو ساڵە

هەڕەشەی ئاگر و ئاسنی ژەندرمە

بەپەت و مێخ کێشان

بەزمان لە بندا بڕین و..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەسونگی و بەقەمە
مۆتەکەی ژیانی سەرسنگی
خەڵکی بوون؟
تاقیبی بەردەوام..
چیتان کرد؟ لەکوێ بوون؟!
بۆچی، چۆن؟
ئەگەرچی هەندێ کەس..
بۆ پاشا بوون بەورچ،
بەمەیمون.. بەسەگی چوارچاو و
لەشەودا.. خۆیان کرد..
بەخێوو.. جنۆکە.. بە درنج
بەڵام ڕێی هەتاوی
پیربال و کاکەلاو..
ئەو زەنگەی پار نەورۆز،
لێیان دا.
تاریکی نەیتوانی قووتی داو،
هەڕەشە نەیتوانی کپی کا!
⋆ ⋆ ⋆
بەرداشی ساڵ سوڕا
وا نەورۆز خەریکە جارێ تر
سەر بات و بێتەوە
نزیکە.. کراسی گوڵاڵە لەبەرکا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نزیکە دەسماڵی وەنەوشە،

بەشانیا بدات و

کلاّوی نێرگزو گەزیزە،

لەسەرکا..

نزیکە و بە سەردان

جووت برا دێنەوە

ماڵ بەماڵ ئەگەڕێن تا جەژن،

ئەڕوات و ئەوساکە،

ناوەستن.. ئەچنەوە!

⋆ ⋆ ⋆

بەدوو ڕۆژ پێش ئەوەی

کە نەورۆز بێتەوە..

لەشاردا..ماڵە و ماڵ..

بانگێکی نەهێنیی.. دەماغ و

دەمامك.. هەڵبەستوو.. ئەگەڕا

بانگ وەکوو هەرێز وپەڵە هەور

تەنێوە..

بانگ ئەی وت:

بۆ ئەوەی کە نەورۆز

بڵێسەی بەرزتر بێتەوە و..نەکوژرێ

با چاوگی ئەو گڕە "بیرمان "بێ

بۆ ئەوەی درەختێ کە ناوی کاوەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەسەر بێ و بمێنێ.. با ڕەگی ئەو دارە
بنج بەستی.. دڵمان بێ..
بۆ ئەوەی.. کە گیانی پیربالٚ و کاکەلاو
شاد بکەین
باهەموو.. هەر هەموو
ببینە هەزاران پیربالٚ و کاکەلاو
تا بچین بە باوەش
هەتاو و نان و گوڵ بێنین و
بیدەین بە، هەژاری ڕەنج خوراو.
کەژاوەی ئێوارەی نەورۆزی
سەوز هات
هێشتا خۆر چەند ڕمێ
بەرزتر لە کەنار خۆرنشین،
وەك دەمی تەندووری ئەسووتا
شار کڕ بوو. بێ دەنگی گۆمێك بوو
زۆر سامناك
هەر کە خۆر یەك دوو ڕم
چووە خوار
ئەنگۆرە (6)دەرکەوت و تاریکیی،
حوچێ بوو بازی داو بەگوڕ هات.
ئەو ساتە بێ دەنگی تەقێوە..
لەناکاو..لەجیاتی دوو ئاگر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەزاران ئەستێرەی ئاگرو،

مانگ لە سەر،سەربانی

شار هەڵهات..

بانێژەی ماڵ نەما..

هەورەبان.. سەرقەلاّ.. سەرگومەز

گۆڕەپان.. ناوکۆلاّن.. گردەکەی سەر قەبران،

قوتکەکان.. نزم و بەرز..

شوێن نەما

کە کلپەی ئەم ئاگرە پیرۆزە

بۆی نەبێ.. بەچرا

لەشاردا.. قەدێکی درەخت و دار نەما

گەورەبێ.. یان پچووك

باریك بێ.. یان ئەستوور

چنار و.. دارەبەن.. دار بەڕوو

دار مازوو

شۆڕە بی.. گوێز و توو..

بەنووسین.. یان وەکوو نیشانە

بۆ کاوە... بۆ نەورۆز

نەبێ بەو مژدەیەی

پێش وەخت نێرگزی

ئەم ڕۆژەی میوانە!

جائیتر.. پاشا و بەگ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ژەندرمە.. چی ئەکەن؟ کێ ئەگرن؟
چەند ئاگر خامۆشکەن؟
چەند درەخت لەبندا هەڵکەنن؟
ئەوەتا وا لەپاڵ هەزاران ئاگردا
هەزاران پیرباڵ و کاکەلاو
ئەو ئاگری نەورۆزە خۆش ئەکا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

داستانی بەردەقارەمان [7]

"بۆ مامۆستاو هاوڕێی خۆشەویست،
زانای مێژوونووس د. کەمال مەزهەر پێشکەشە".

ـ 1 ـ

ئیستە شەوە لە سەر شانی لووتکەی "سێ کەوان "
وەك شاژنێ ڕۆنیشتووە
"مانگ" ی حوزەیران.
سەرو قژی بە چارشێوی هەورێکی تەنگ،
داپۆشیوە و بریسکەی دێ،
ڕووی زیوینی وەك ئاونگ
شێوەی سوخمەی پوولەکەچن ورشە و پرشەدار
بەهەیاسە و قوبەی ڕوونی ئاسمانەوە،
ئەستێران هەزار.
لە ئاوێنەی تریفەدا دەشتی بازیان
پێ ئەکەنێ و دەرئەکەوێ دانی سپی،
جۆگەکەی " کانی شەیتان "
پیرەمەگروون پیرەمێردی قژ بەفرینی،
دەروون تەم گرتوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چاوی لووتکەی بڕیوەتە پاشەڕۆژی،
هێشتا نەهاتوو.
دارستانی سنەوبەری بەفیز و لووت بەرز،
لەژوور شانی لاپاڵەوە،
ئەڕوانێتە ئەرز.
دارهەناری سوراوکردووی،
دەم پڕ لە شیلە
قۆڵ و باسکی سپی و سۆڵی،
هەرمێ کێویلە..
لەم شەوەدا بەدەم کزەی بای باشوور و،
بەفرەوە هاتوو،
دێن و ئەچن لەجۆلانەی،
شەماڵدا ئارام گرتوو.
بۆنی شەوی هاوینانی نزیکی باخچە
مۆردی پەرژین،گوڵە زەردو،ڕەشەڕێحانە
بۆ نووستنی درەنگانێ خەونی پڕ گوڵاو
ئەپرژێنن لەوەنەوزی،
کەروێشکەی ناوچاو.
ئاگری شوانی سەردووره شاخ،
سووورباو کە هەڵدێ
دەمێ گەش گەش
دەمێکی تر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کز کز ئەسووتێ.
زیکە زیکی سیسرکی ناو،
کێڵگە و وەرد و شیو
باڕە باڕ و،
حیلەی ئەسپ و لوورە لووری
سەگی لۆز بەرامبەر مانگ هەڵبڕیو..
ئەو دەنگانەن لەگەڵ غەڵبە و
هۆ بەهۆی ناو لەشکردا
لەدوورەوە ئەگەنە گوێ و،
وەك ژاوە ژاو
تێکەڵ ئەبن لەناو یەکتردا
⋆ ⋆ ⋆
ڕواڵەتە ئەم جوانییە،
دوور کوژەی سروشت.
دێوجامەیە..
بزەی مانگ و سەمای بەفروو
سیحری هەڵەمووت!.(8)
تا سەر نەکەیت بەمالآنی،
بن میچ نەویی
گوندی برسیدا
تێکەڵ نەبی لەگەڵ ناڵەی ڕەزو وباخ و
ژانی زەویدا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تا گوێ نەگری لەدڵی شاخ

لەزامی داران

بەدەستی خۆت دەس نەخەیتە

سەر تەوێڵی "تا"لێ هاتووی

کەژووکۆساران

قەت ناگەیتە قوڵایی ناخ..

نایخوێنیتەوە..

لەتەنکاوا قەت مرواری دڵی مێژوو

نادۆزێتەوە.

⋆ ⋆ ⋆

شەو درەنگە وا خەریکە

ڕەشەبایەك هەڵبکا

"با " دەم تیژە و وژەی باڵی

لەشمشێری

وەشێنراوی ڕووت ئەکا.

شەو درەنگە لەبەردەم و،

لەلاشانی ڕاست و چەپی

"دەربەندە وشکا"(9)

پانزە ڕۆژە..

هۆبە..هۆبە،لەشکری شێخ

بنە و بارگەی خستووە.

پانزە ڕۆژە..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لە تەختایی،بەردەلاّنا

تا ژوور ئەژنۆ

سەنگەریان هەڵکەندووە.

ملەی شاخ و قوتکەی سەرە ڕێ

بەچوار دەورا گیراوە

هیچ دەرناچێ لەباڵندە بەولاوە!

⋆ ⋆ ⋆

پانزە ڕۆژە کوڕانی هۆز، یەکە یەکەی،

بەخۆ و کەڵەگەت

چاپوك سواروو کەللە ڕەق و سمێڵ بابڕ

موو ڕەش و موو زەرد

دەستیان لەسەر مشتووی خەنجەر

چاویش وەکوو چاوی بازی

نێچیر ڕاوکردوو،

پانزە ڕۆژە کوڕانی هۆز ئێشك گری

دەربەندن و

سەر و ڕیش هاتوو.

وەك پڵنگی درِك لەقاچ هەڵ چەقیوی

ناو بێشەو لانە

بێ ئارامن،دێن و دەچن،چیا ئەبڕن

ئەم دیو..ئەودیوی

بۆ دێ بەدێ بانگ ئەدەن و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هان ئەدەن و

وان لە پارێزدا.

هەر هەموویان

بەدوای شێخی،

سوارەی ماوزەڕ لەشانکردوودا

بەدوای شێخی شیر هەڵکێشاو

لەڕووی ئینگلیزدا

هەر هەموویان سوێند خۆرن و

دائەنەون..لەم خاك و خۆڵە،

پڕ بەمشتێ هەڵ ئەگرن و ماچی ئەکەن

بۆ ڕۆژی تۆڵە.

ـ 2 ـ

ئەم دەربەندی بازیانە

کە بەوێنەی ژمارە "7"

هەردوو دەستی بەرەو ئاسمان،

هەڵبڕیوە

لەدنیای کۆن و تازەدا

چاوانی ئەو چی نەدیوە؟!

ئەم دەربەندی بازیانە

تەنها دەروازەی بەردینی

ئەم مەڵبەندەی کوردستانە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوەی زووتر..

چنگی گیر بوولەم گەرووە

ئەوەی زووتر..

ئەم دەروازەیەی پێوەدا

ئیتر شاخ و ئەم دیوی شاخ

بۆ خۆی بووە.

⋆ ⋆ ⋆

بۆ کڕوزی جەرگ و خاکی،

دوای شەڕ هێشتا،

بۆنی لەلووتا هەرمابوو،

ئەو وەختەی لاکی عوسمانی

لەنێوانی گورگەکاندا لەت لەت کرا

کوردستان و..

ئەم مەڵبەندەی سلێمانی

بەگورگە چاوشینی دوورگەی،

ئینگلیز بڕا،

گورگی چاوشین نەوت بۆنکەر

بە زەردەخەنەی ژەهراوی

جێی خۆ خۆشکەر،

گورگی چاوشین نیوەی ڕێویی

ماندووی هەورازەکەی شەڕ بوو

تا هیلاکی لەش دەرئەچێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

باحوکمدار لە مەڵبەندا

کەڵەکێوی هەر کێو خۆی بێ!

★ ★ ★

گورگی دوورگەی لمۆز درێژ،

تا هیندستان

وای ئەگەیان:

ئیدی گوایا شوانی مەڕوو

شوانی ماف بوو

هەر کە تاریکیش دائەهات

ئیدی گورگی لمۆز درێژ

تا هیندستان

کلکی خۆی ئەکرد بەگۆچان

بەگۆچانیش مەڕو وماف و

کلووروو نەختینەی دنیای

بۆ خۆی ئەفڕان.

★ ★ ★

حوکمڕانی کەڵ بانگی دا:

گورگ هەر گورگە

شوانی هەقەو..

حەقیش پارووی دوورگەی دوورە!

چاوشینە یاخود چاو زەردە

گورگ هەر گورگە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەندەنییە و ئەستەموولی

گوێچکەی خوارە یاخود قوتە

گورگ هەر گورگە

ئەم مەڵبەندە

بۆ ڕاست.. ڕاستە

بۆمەند.. مەندە

بۆکێرد.. کێردە

حوکمداری کەڵ بانگی دا:

ـ گوێزی پووچە،

بەڵێنی شای دوورگەی درۆ.

میوەجاتێکی گلارن

گفتەکانی مستەر "ویلسن"

پێکەنینەکەی "مێجەرسۆن"،

شمشێرێکە و دەم بە خەندە،

ژەهرە و شیرین.

ئاگاداربن

ئەو وەختەی دەستتان ئەگوشن

هەر لە پەنجەکانتان پواز،

دائەتاشن.

هەتا ئێستە

ئارامیی ئێمە گۆیژە بوو

گۆیژەش "ئەیوب"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوا ئەیوب کراسەکەی،
خۆی دائەدڕێ.
هەتا ئێستە:
دڵمان جامێکی گەورە بوو
گەورە بە قەد
گوومەزەکەی سەر "کاك ئەحمەد"
ئەوا جامیش لێی ئەڕژێ.
قولاپ.. قولاپ
ئەو ئەزانێ ماسی لە چ،
گۆمێکدایە
خەنجەر.. خەنجەر
ئەو ئەزانێ حەقی خوراو
لە گیرفانی کام کەس دایە!

* * *

شەو درەنگە
ڕەشەبا نووست.
ئەم مەڵبەندە
لە ناوەڕاستی شاخاندا
ئاسکی دەشتێکە گییر خواردوو
هەر بارەی دێ
بۆ بژوێنی هەژارانی
ئەم مەڵبەندە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چاو ئەگێڕێ.
هەژارانی ئەم مەڵبەندە
وەك زەعفەران
ڕەنگیان زەردە
قاچ و قۆڵیان باریك باریك
وەكوو قامیش
دەست و پلیان وەك زەوی دێم
قڵیش..قڵیش
لەسنگی داچەقاوەوە
مەمكی ژنان
وەكوو كۆترە شینەكەی مردوو
تەكەیان دێ..
منداڵانی ئەم مەڵبەندە
زۆر كەمیان لێ گەورە ئەبێ.
ئەم مەڵبەندە
كە بارانی پەڵەی تێر ئاو ئەخواتەوە
كە دەغڵ و دان و مەرەزە باڵا ئەكەن
كەروێشكەی "با" لەناویاندا
قونە قون ئەكەن..ڕانەكەن
دنیایەكی بەبرشتە
بەڵام.. بەرهەم
بۆكەم.. زۆرە

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ زۆر..کەمە
تەنها یەك ژەم
بۆ چەندان.. دەم
بۆ یەك دەمیش
دە دوانزە ژەم!.

ـ 3 ـ

شەو درەنگە
ڕەشەبا نووست.
وەك بترسێ هەور هەڵات.
ئیتر مانگیش
زێڕە تریفەی خاوی خۆی
لەسەر بەفری گەردنی شاخ
بەمشت هەڵڕشت.
شەو درەنگە
لە هۆبەیەکی لەشکرا
لەسەر پەڕا
لەژێر دەوارێکی سپی
کەنار گرا
وەك شێری توورە "شێخ مەحموود"
دێت و ئەچێ..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەستی ڕاست لەبەر پشتێنا
پەنجەی نەسرەوتی دەستی چەپ،
دەنکی تەزبیحێکی ئەبڵەق،
دێنێ و دەبا.
ناو بەناویش..
لەبەر ستوونی دەوارا ڕا ئەوەستێ
لەکلاّوی پیرەمەگروون
تریفە چن
ڕائەمێنێ
لەدڵیا خۆی بەخۆی ئەڵێ:
"کە سەربەست و حوڕ نەژیام
جەننەتیش بێ وێرانەیە
سەروەت و ماڵ، دەشت و چیام
موڵکی سرفی بێگانەیە. "
وەك شێری تووڕە "شێخ مەحموود"
بەسەر لبادێکی سپی و ڕەشدا
دێت و ئەچێ
بالاّی وەك قەدی دارگوێزی،
تۆکمە و پتەو.
جۆشی پیاوەتی وەك جۆش و گوڕەی بەهار.
سەروو پێچ، مشکی و جامانەی
تێکەڵ کراو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

قۆڵ فەقیانەی،
تێوە پێچراو.
باڵە پەڕەسێلکەی سمێڵ
تۆزێ ئەستوور
ڕەش قەترانی.
دوو برۆی مانگرتوو لەسەر
جووتێ چاوی بریسکەدار
وەکووپشکۆ.
بەرگی بەری مراخانی.
پشتێنیش هەر مشکییەکی
ڕەش، خەت سپی.
خەنجەری قەد، دەبانێکی
مشتو مەیلەو زەردێکی کاڵ
لەشاخی بەران داتاشراو.
فیشەکدانی
ڕاست و چەپی
سەر سنگی پان
خانەی پڕ لە فیشەك کراو.
کلاّشی پێ هەورامانی!

٭ ٭ ٭

شەوە درەنگە، بەلاّم بازی ئەم مەڵبەندە
بەشەو چاوی ناچێتە خەو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو.. دێ و ئەچێ

لەم لاشەوە

"تایەری فەرخە "و" سەی حەسەن "

ڕاوەستاون

دوو ستوونن جووڵە ناکەن.

دوو سەر سامن

هەر وەك لە "بەمۆ"ڕامابن.

سەی حەسەنی کورتە بنە

مامی شێخ خۆی.

ڕیش تۆپزی

دەم و چاوی شەڕەنگێزیی

ئازای کون لە جەرگا نەبوو

هەر دەڕوانێ و چاوەڕوانە.

تایەری فەرخەی موو زەردی

چەناگە چاڵ

لووت بەرانی و برۆ ئەستوور

کوڕی قۆشمەی سلێمانی

هەر دەڕوانێ و چاوەڕوانە.

لەدوای ئیستێ

شێخ وەرچەرخا و

ڕووی تێ کردن:

ـ لەپاش هەڵمەتی "تاسلۆوجەو"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شەڕەکانی بەسەر پێرێی
لای "شیوە سوور"
کە هەیبەتی "میجەرسۆن"مان
وەك جەڕەی کۆن
تێدا شکان
لووتی بەرزیمان دا لەعەرد
فیزی زلیمان دا لەبەرد
هەواڵ وایە لەموسڵەوە
هێزی هەژدەمی "فرایزەر"
کەڵەشێری لە خۆبایی
"جەنەڕاڵ"ی
چقە دەرکردووی سەر سپی
بەرەو مەڵبەند کەوتۆتە ڕێ
دەربەند بگرێ
هەر بۆ ئەوە بانگم کردن
ئەم هەواڵە بەلەشکرو
دێهاتەکان ڕاگەیەنن.
سەی حەسەن وەك:
لەسەر ئاگر ڕاوەستابێ
بێ ئارام بوو

هەڵێدایە:

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ قوربان!گەرووی ئەم دەربەندە
بەدیواری لەشی خۆمان هەڵ ئەچنین
قوربان! کوڕەی لەشکر
دەستەی شەستتیر تەقینەکان
سوارەی "دزڵی"
ئامادە بۆ:
شەڕی دەستەو یەخەی مەیدان!
تایەری فەرخەش لەسەرخۆ
بەدەنگێکی نزم وتی:
ـ قوربان!ئەگەرچی "فرایزەر"
سەری لەناو کەرکووکدا بێ و
کلکی لە پردێ تۆز ئەکا
پیادەی "سیك و گورگە"ی ڕەشمار
لەشارە مێرووڵە ئەچن
لە چاو لەشکری ئێمەدا
سەد بەهەزار.
بەڵام دەربەند گەروویەکی هێندە قووڵە
زۆر فرایزەری قووت داوە
گەلێ چقەی پیرەلۆکەی وەکوو ئەوی
تیا خنکاوە!

ـ 4 ـ

بەقەڵای "چەمچەماڵ"ەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

قشڵەی بەردینی

چوار قوللەی

ئێسك گران

وەك بەرازی لۆز بۆری

شفرە سپی

ددانی جیڕ ئەكاتەوە و

ئەڕوانێتە ڕێی بازیان.

سەر قەڵاو دامێنی قەڵا

جمەیان دێ.

لەشكری هەژدەی فرایزەر وەك بارگیری،

لەناو خۆڵەمێشدا گەوزاو

لەموسڵەوە بەڕێ كەوتووی

لەتەپو تۆزدا نوقم بووی

چاو دیار نەماو

لە دوای چەند شەو و چەند ڕۆژێ

گەیشتە جێ.

★ ★ ★

لە قشڵەدا

لە هۆدەیەكی گەورەدا:

تەختی خشت ڕێژی مەیلەو سوور

كەوانی تاقی پەنجەرە

برۆ پەیوەست

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەر یەکانگیر.

دیوار سپی وەك چوڕەی شیر

قەنەفەی قەبەی بەرگ قەیفەی

ئەم بەرو ئەوبەر ڕیز بەستوو:

مێزی لەدار گوێز کراوی،

سەروو گرتوو.

شووشەی گرنج،

خانە خانەی مەرەکەب دان.

لەسەر ڕەفەش،

دوو سێ گوڵدان.

لەسەر کورسی ئەو دیوی مێز

"جەنەڕاڵ"ی سەر دانەویو،

زۆر قووڵ، ورد ورد

ئەڕوانێتە نەخشەی مەڵبەند.

لەسەر کورسی ئەم دیوی مێز

"موشیری حەمەی سلێمان "

بەگزادەیەکی هەمەوەند

چاوانی زیت..

زۆرقنج وقیت

دانیشتووە و

بەپێشەوە

لەمابێندا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لیڤیەکی کورد، زمانزان
ڕاوەستاوە و
بووە بە پردی نێوانیان

⋆ ⋆ ⋆

فرایزەر پیاوێکە درێژ
ڕەقەڵەیە وەکوو تانجی.
قاچەکانی وەکوو قاچی
شینە شاهۆ.
قژی..خوری.
ڕەنگی پێستیش سوور و سپی

⋆ ⋆ ⋆

پێش مووسڵ
فرایزەر ڕمێکی باریکی
نووک تیژ بوو
لەمەمکی ڕەشتاڵەی بێ شیری
هیندستان چەقی بوو
پێش چەند ساڵ
فرایزەر لە بەنگاڵ

گورگێکی ڕەقەڵەی سوورفل بوو
ئەچووە سەر سەربانی
ماڵانی بێ دیوار ئەی لووران

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەچووە سەر ڕێ و بانی

ئاوایی و..

منداڵی "دێ "ی ئەفڕان.

پێش چەند ساڵ فرایزەر

لاوێکی ئەفسەری بچووك بوو

ئەو وەختە گەورە بوو

ساڵ بەساڵ

کە بەسەر پلیکەی سەرانی

بڕڕاوی زنجیدا سەر ئەکەوت

تابووە

"جەنەراڵ "

پێش ئێرە کوللە بوو

چاوانی گەنم و جۆی

زۆر خاکی دەرهێنا.

پێش ئێرە سیسارکە کەچەڵەی

ئاسمانی بێ هەور و باران بوو

باڵندەی سەر بەستیی

ڕاو ئەنا.

ـ 5 ـ

دوای ئەوەی تایەری لاوازو

حەسەنی گردەڵە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئیزنیان خواست لەشێخ و لەدەوار هاتنە دەر.

ئەو..حەلە

تازە خۆر

بەکاوخۆ بەشانی گۆیژەدا سەر ئەکەوت

تازە خۆر پەنجەرەی زێڕینی نێونیگای

هەڵ ئەبڕی.

تازە مەل لە ئاسۆی ڕۆژێکی تازەدا

هەڵ ئەفڕی

پێ دەشتیش شۆخێ بوو

پێست زیوین ڕاکشاو

پاو پوزی خستبووە ناو جۆگەی بەر هەتاو.

ئیدی هەر بێ وەستان بەپەلە

سوار بوون و هەر یەکەی بۆ قۆڵێ

ئاو زەنگی تێ تەقێن

ئەسپەکان باڵیان گرت

دوو کۆمەڵ..

تایەریان جڵەوی بەرەو ژوور وەرگێڕا

حەسەنیش بەرە و خوار وەرچەرخا

ئەڕۆن و بانگی شێخ

وەك تۆوی دەغڵ و دان

لە دڵی دێ بەدێی

مەڵبەندا ئەچێنن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەڕۆن و بانگی شێخ

وەك شەتڵی گوڵە باخ

لەسنگی شەقاری مەڵبەندا

ئەڕوێنن.

* * *

ئەو دەمە

وەك چاڵی خەڵووزان

وەك کووچە و ناو چوخمی شەوگاران.

تاریك و نووتەك بوو بیروهۆش

زۆر کەم بوون

چراوگی دەس وشەی

ڕێگە و بان.

بیری کۆن وەك قفڵی ژەنگ گرتوو

لەسەر دڵ درابوو

خەیاڵی پڕ و پووچ وەك ڕەشمار

بەقەف قەف

لە ملی کوردستان ئالا بوو.

هەژاران ڕیشۆڵەی بێ دان و

تەزیوی بەر سەرما و

ناو داوی ڕاوکەر بوون

جوتیاران کەرویشکی ترساوی

ناوکێڵگەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەلانە بەدەر بوون

ئەو دەمە

لانەی شێخ

لای چەپی لای ڕاستی

چوار دەوری

بەورچی دەف ژەن و

مەیموونی سەماکەر گیرابوون.

هەرا بوو

ئیدی هەر ورچ بوو

ئەهات و فووی ئەکرد

لەمۆمی تاك تاكی مەڵبەندی داگیرساو

ئیدی هەر مەیموون بوو ئەهات و

مێزەری قازێتی ئەبەست و

ئەبوو بە:

سەر پشکی حەق خوراو!

★ ★ ★

باڵای شێخ لەو چوخمە

تاریك و نووتەکەی ئەوسادا

درەختی پەل و پۆ گرگرتووی

ڕێ وبانی خاکی بوو

ئەڕۆیشت و ئەسووتا

دەنگی شێخ، چریکەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له مێژووی خامۆشی ئەوسادا
نزاری له خەوی کەنار چەم..ڕاچڵەکان
دەستی برد کاکۆڵی چیای گرت..ڕای تەکان.
دەستی برد لاشانی هەردی گرت..ڕای وەشان
دەنگی شێخ، چریکەی:
چووە بن پەناگوێی فورات و
ڕای پەڕان.

ـ 6 ـ

"موشیر" بەر لەیەك دوو ساڵێ
لەپایزێکی درەنگدا بە سەردانێ
وەك چەقەڵێکی زراوچووی‌گوێچکە تەپیو
بۆ پاکانە چوو بۆ لای شێخ
دیوەخانی شێخ ئەو ساتە
پووره هەنگ بوو،جمەی ئەهات
لەدوای ئەوەی چەقەڵ دەستی
شێخی ماچ کرد
شێخ ڕووی تێ کرد
ـ موشیر! من، تۆ و کولله و زەروو
تۆ و گورگی بۆر، تۆ و دالاش و کونه پەپوو
وەکوو یەك تەماشا ئەکەم!
بەدەست تۆوە نان و ئاوی برسی و تینووی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو ناوچەیە هەمووی ئەگرین!
کاروانی ئەو ڕێگە و بانە
بە دەست تۆوە
وەکوو درەختی ڕنراویان
لێ هاتووە
بەدەست تۆوە هەر نامووسە و
ئەزریکێنێ و زەوتی ئەکەی
ئەی مڵەی پیس!
تۆ چی ناکەی؟!

* * *

ئیتر لەو ڕۆژەوە کە شێخ
لەبەر چاوی سەرەك هۆزو
سەر خێڵەکان
موشیر ئاغای ئاوا شکان
لەو ڕۆژەوە
ئەویش ڕقێکی لێ هەڵ گرت
گەورە بەقەد:
شاخی دەربەندی بازیان.

* * *

دەمەو عەسرە
هێشتا هەواڵی چەمچەماڵ
ئەڵێی هەناسەی ئاگرە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاسمان ڕەنگی:
خۆڵە مێشییەکی تێرە.
تا چاو بڕکا گردۆڵکەی زۆر
ڕەنگ سوور و بۆر
وەکوو قارچکی هەڵتۆقیو
نزیك نزیك..بلاْو بلاْو
لەپێ دەشتا،دێنە بەرچاو.
لەقشلەدا
لەژێر سێبەری دار مێو و
دار تووی هەڵچووی گوێ حەوزەکەی
ناو حەوشەدا
جەنەراڵ و چەند ئەفسەرێ
دەستیان خستۆتە پشت قنگیان
وەك کۆمەڵێ طاوسی گیف
تێل[10] ڕەنگاو ڕەنگ
پیاسە ئەکەن،دێن و ئەچن
ناو بەناو ئەیکەن بەغەڵبەو
ناو بە ناویش کڕو بێدەنگ
بەهەشت نۆ هەنگاو لە دواوە
کولە نانی..
لە ژێر کەوای قۆڵ فشۆڵدا
پشتێنی پانی بەستووە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

موشیرە و دوایان کەوتووە
موشیر چاوی وەکوو ڕێویی
زەرد و زیتە.
کابرایەکە چەناگەی کوڵ
گوێچکەی ڕەپە، قنج و قیتە.
پەڕەی لووتی تۆزێ خوار و.
تەوێڵ قۆقز
دەنگێکی گڕ تۆزێ نووساو.
جەنەڕاڵ دیارە خەیاڵی
بۆ ئەودیو دەربەند ڕۆیشتووە
نەخشەی ناوچەی
لوول لەدەستا هەڵگرتووە
لە ناکاودا
گورگە چاوشین ئیستێك ئەکا
بەپەنجە بانگی موشیری
گوێ قوت ئەکا..
بەتەکانێ ئەگاتە لای
فرایزەر هێواش لەسەرخۆ
هەر لەسەر لێواری سەکۆ
نەخشەی مەڵبەند ئەکاتەوە
موشیر خۆی دائەنەوێنێ
سەیرێ ئەکا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لێی تێ ئەگا و لێی تێ ناگا

فرایزەر پەنجە ئەخاتە

سەر ڕێی شوێنێ

ناوی بە گوێی سووکی مشکا

ئەچرپێنێ

موشیر سەری ئەلەقێنێ

جەنەڕاڵیش پێ ئەکەنێ.

ئاوڕێکی سەرکەوتوانە

لە ئەفسەری دەورو پشتی ئەداتەوە.

دوای چنینی تۆڕی تەگبیر

دەست ئەبات و

دەمانچە پەڕەبێلەکەی

لەقەدی خۆی ئەکاتەوە

پێشکەشی ئەکا بەموشیر

ئینجا ئەڵێ:

ـ هەتا ئێستەش

"شێخ مەحموود" وەکوو دڕندەی

کێویی وایە

توڕە و سرکە

ئەمانەوێ ماڵی بکەین ماڵیی نابێ

ئێمە تێ ناگەین چی ئەوێ؟!

بووین بە پردو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لە زەریاوە شارستانیمان گەیاندە
دەیان وڵات
هەرگیز..هەرگیز ڕێگە نادەین
ئەو ئاژاوە بەرپا بکات!!

ـ 7 ـ

لەشکری هەژدەی فرایزەر
وەك مێرووڵەی ڕەش و سووری
دەشتی تینوو
بەدوای یەکدا ڕێچکە بەستوو.
تەقە تەقی
ئەسپی عەرەبانە کێشکەر.
پرمەی وڵاخی بارە بەر.
ڤرە ڤڕی وەرسکەری،
پاسی تەختەی
تۆپ لە دواوە پێوە بەستراو
شەستتیری لەسەر دامەزراو
تاك..تاك هۆڕنی قەمەرە
سندووقی تەختەی فیشەکی
سەرمۆر کراو
زۆر هەڵ چنراو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چەك و جبەخانەی فرە..
پیادەی قڕە،
هەناسەسوار، بۆڵەبۆڵكەر
دووسێ فڕۆكەی باڵ درێژ
پەیتا..پەیتا
بەسەر هێزدا هات و چۆكەر.
هاواری ئەفسەری سوارەی
ئەمر دەركەر.
گڕەی تەنووری حوزەیران
لەش سوتێنەر.
هەورازە ڕێی پڕووكێنەر:
لەشكری هەژدەی فرایزەر
قۆناغ..قۆناغ
ڕێگە ئەبڕێ و دێتەپێشێ.
ئەم نەهەنگە تۆزاوییە
كلك درێژە
دەمی گەورەی داپچڕیوە
وا هاتووە
شاخ قووت بداو
دەربەند بگرێ!
⋆ ⋆ ⋆
پێش گەردوگۆڵی بەیان بوو

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پێش کازیوە

تاریکی زیاتر لە ڕوونی

ڕەش لەسپی.

لە ئەستێرەی

قوبەی چاو خەواڵوو زیاتر.

لەسەر زەوی

نەچاوی باڵندەی نامۆ

نەهی لووتکە

نەهی چرۆ

هێشتاکە هەڵنەهاتبوون

هێشتا بژوێن ودارستان

هەر لە خەوی سەوزیانا بوون

هەڵنەسابوون.

هێشتا زەوی

لێو قلێشاو

خەوی بەئاوەوە ئەدی

هەڵنەسابوو.

لەو کاتەدا

بە شاخی ئەودیو دەربەندا

بەسەر ملەی ڕەوەزێکدا

کە هەر بزنە کێوی و بەران

هەر باڵندە گۆشت خۆرەکان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پێی ئەزانن و نازانن.

ڕێیەك: کە چیای دایك خۆی

لێی ون ئەبێ و

شەماڵ ناچێتەوە سەری

ڕێیەك: لووتکە سەروو بنی

لەیەکتر جوێ ناکاتەوە

هەور نایەتەوە بیری.

ڕێیەك:چاوان بزر ئەکا.

وەك قومقومۆکە ڕەنگی خۆی

تێکەڵ بە ڕەنگی وەرز ئەکا

ڕێیەك:بەفر بەخەیاڵیا

نەهاتووە

هەتاو کەم ڕێی تێ کەوتووە

وائێستاکە بەو ڕێیەدا

موشیر وەك پشیلە کێوی

دان ڕیچ

لەش جیڕ

چنگ گیر ئەکاو

هەڵ ئەگەڕێ و هەڵ ئەگەڕێ

لەدواشەوە

ڕێچکە کوللەی

"سیك و گورگە" (11)

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جێ پێی پشیلە هەڵ ئەگرن
وردە وردە سەر ئەکەون
وەختێ موشیر
گەیشتە سەر
دوند [12] و قوتکە
ئەوسا وەکوو قەلە ڕەشکە
باڵەکانی خۆی کردەوە
پڕ بەسنگی
هەوای ڕقێکی هەڵمژی.
کە داگەڕاو چووە خوارێ
تازە هەتاو
پەنجەی گزنگی خۆی ئەدا
لەقژی بەفری سپی و خاو

- 8 -

هۆ بە هۆیە. قرمە قرمە.
گرمە گرمە. قریوەیە.
لەشکری شێخ
وا لەناو داوی ئاسنی فرایزەرا
لەشکری شێخ
وا لەنێوان دوو دارستانی ئاگرا
پیاوەکانی ئەم لەشکرە گیرخواردووە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەسپەکانی ئەم لەشکرە ڕام نەبووە
وەکوو دەیان ماسی گچکە و گەورە گەورە
کەوتوونە ناو تۆڕی فێڵی
ئاڵقە وردی موشیرەوە
تۆڕ بەسەر شاخدا کشاوە
تۆڕ بە زەویدا خشاوە
پان و پۆڕ و مل درێژە
تۆڕ سەرێکی لەو دیو دەربەند
ئەوی تری لە تاسلۆوجە
تەپە تەپە. ناڵە ناڵە.
پڕمە پڕمە. شریخەیە.
ئەم لەشکرە پڵنگێکە و لەتاوانا
چۆتە سەر کلك
بەدەوری خۆیدا خول ئەخوا
ئەزریکێنێ و زریکەکەی
دار و بەردی ئەم دەربەندە ئەلەرزێنێ
ئەزریکێنێ و شالاو ئەباو هەردوو چاوی
گڕ پرژێنی
ڕقی سوور دائەگیرسێنێ.
لەتۆڕایە و ئەودیوی تۆڕ ئەتۆقێنێ!
⋆ ⋆ ⋆
وەکوو نیوەڕۆی حوزەیران

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شەڕیش گەرمە.
مەتەرێزی ئەملاو ئەولای
شانی چیا
قرمەژنیان گوێی دەربەندی
کەڕ کردووە.
شەستتیرەکان لەبێژنگی
دەشت و دەرا
کوژراوەکان ئەبێژنەوە.
جانبێزار و پێنج تیرەکان
بەگوللەی تاك
هەر کە دەرکەوت
کاسەی سەریان هەڵگرتووە.
یەك لەسەر یەك
گوللەتۆپی لەو دیو دەربەندەوە هاتووی
لەناکاو گرمە کردوودا
گێژەڵووکەی دووکەڵ و گڕ
بەچوار دەورا دروست ئەکا:
دەستی ئەسپێ
قاچی ناو دەمەر قۆپانێ(13)
ملێ، سەری
وەك خڕکە بەرد،یان بنچکێ
پەیتا..پەیتا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەگەڵ خۆیدا
ئەبا و ئەبا.
★ ★ ★
تاوی غارە. تەپ و تۆزە
حیلەی ئەسپ.. سوارگلانە.
تەپڵی بازە و لێدراوە
شێخ هەستاوە
ئەوەتا لەسەر خوانی زین
چرایەکی بەر ڕەشەبای داگیرساوە.
چەپۆکانی ئەسپەڕەشی
تەوێڵ ماڕۆی کەفەڵ پانی
لەسەر کلکە و
سنگی بەکلێپەوە ناوە.
ئەوەتا لەسەر خوانی زین
هۆرەیەتی
هۆرە ئەبێ بەسۆزی خاك
بەکڕووزەی سلەیمانی
بەهەناسەی شیعری "ناری " (14)
هۆرە ئەبێ بەزامەکانی "شێخ سەعی" و
ئەسپەڕەشەیش هەر تاو ئەدا.
یاڵی درێژ و خاو ئەفڕێ
کەدێتەوە ئەمجارەیان شەپۆل ئەدا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەفرێتەوە و ئەمجارەیان

لکی فەقیانە ماچ ئەکا

تەپڵی بازە [(15)] و لێدراوە

شێر کەوتۆتە ناو تۆڕەوەو حەپەساوە

بەڵام هێشتا ئەنەڕێنێ

بەڵام هێشتا

گورگی چاوشینی ئەودیو تۆڕ

ئەتۆقێنێ!.

★ ★ ★

"سیك و گورگە "ی باریك باریك

ڕەنگە تیژ وەکوو دەلووبیبەر

دەم و چاویان تاریك تاریك

وەك شەوەزەنگ

وەکوو لەقلەق

قاچ ڕووت..قاچ ڕووت.

بەرپشتێنیان پڕ لە قەمە

پڕ قەدارە

وەکوو ژیژك.

بەڕیز هەردێن، بەڕیز هەر دێن

ئەکەون و بەلادا دێن

ڕیز چۆڵ ئەبێ

دیسانەوە ڕیزێکی تر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەكوو ڕمی ڕەش و درێژ
ئەیكەنەوە:
بەهەڵ بەزین و دابەزین،
بەلووره لورێ وەك وەڕین
شمشێری تیژ یەك قولانج پان
بەدەستەوە قورس و گران
هەڵكێشراوە
لەبەر هەتاوا بریسكەی وشك كەری ئاوی چاوە.
★ ★ ★

نیوە ڕۆیەكی درەنگی حوزەیرانە
وەك كزەبا
تەقە كزە.
ناو بەناوە
یانزەتیر و حسكە و ماوزەڕ [16]
لەسەنگەرا
توێشووی گڕیان پێ نەماوە.
ئەوا ئیتر:
تێك ڕژانە، هەڵپژانە،هەڵدێرانە
سوار ئەگلێ،سوار،ئەپەڕێ
تەپ و تۆزی خاكی تووڕە
ئاسمانی بێ ڕەنگ دائەگرێ

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

حیله حیل و ناڵە ناڵ و گرمە گرم و
وشەی کوردی و وشەی هیندی
تێکەڵ بەژاوەژاوێکی.
گەورە ئەبێ
نێزە سەر ئەکا بەسکا
خەنجەر بۆ ناو دڵ ڕائەکا
فیچقەی خوێنی فوارە بەستوو
لەدەم و چاو، لەقەدارە (17)
لەزین و یاڵ
لە ئاوزەنگی لە مەتارە
هەڵ ئەپڕژێ
دار سوور بووە
بەرد سوور بووە
لاڵ و پاڵە
ئەو لەسەر پشت
ئەم لەسەر دەم
قاچی بێ سەر
سەری بێ قاچە و کەوتووە.

★ ★ ★

هەر لەلاشانی دەربەندا
سوارەی ئەسپی ڕەش تاو ئەدا
هەڵمەتە یان ڕەشەبایە؟
یاخود شێرێکی باڵدارە؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بروسکەیە یاخود غارە؟

ئەوە لکی فەقیانەیە

یاخود بەفری هەڵفڕیوی

سەر چیایە؟!

ئەوە پڕمەی ئەسپەڕەشە

یاهەناسەی گەرمی سینەی

گردەکانی سەر ڕێگایە؟

ئەوە هۆرەیە و قەتارە؟

یاخود چریکەی هۆمایە؟

هەر لەلاشانی دەربەندا

لەهەڵمەتا

"کاجنیس"ێکی نەوەی مەغۆل

خۆ مت کردوو

لە پاڵ قەدی دار توویەکدا

ئەسپەڕەشی

لەگەڵ جاسوسی تفەنگدا

تەواو جووت کرد

کە پەنجەی نا

بەپەلە پیتکەدا ئیتر

ئەسپ گلا!

گلا!!

گلا!!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گلا!!

★ ★ ★

ئەسپەڕەش لەدوای حیلەیە
یاڵ بڕو کەفەڵ خۆڵاوی
هەڵسایەوە
وەك بزانێ
ئاوڕێکی
لەسواری گلاو دایەوە
نزیك گابەردێکی بن بۆش
شێر لەسەر تەنیشت کەوتبوو.
لە دوو لاوە باز زامدارە
لەدوو لاوە دوو کانیی خوێن
هەڵ ئەقوڵێن.
لە دوو لاوە دوو خونچەی سوور
وا ئەپشکوێن
لەدوو لاوە دوو زاری سوور
لەگەڵ ئەسپە ڕەشدا ئەدوێن
نزیك گابەردێکی بن بۆش
سوارێك و ئەسپەکەی تەنیا
سوار زامدارە و
جڵەوی ئەسپیش بەرەڵڵا
نزیك گابەردێکی بن بۆش

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەجلەوی شۆڕی ئەسپا
سوارەی زامدار خۆی هەڵواسی
لەسەر سك و بەخشە خش
ئەسپ ئەیبا.
تابەردەمی گابەرد ئەیبا
★ ★ ★
ئێستە ئەسپەڕەش بەتەنیا،
هەرخۆیەتی
کوڕژن ئەکا و سوار دیار نییە.
چاوانی وەکوو دوو گوڵە
ژاڵەی تەڕی بەر بارانە
کوڕژن ئەکا و شێخ دیار نییە
گوێچکەکانی
ئێستە وەکوو
دووگەڵا چناری سیسی،
هەڵوەریوی پایزانە.
ئێستە یاڵ و ئێستە کلکی
بوونە توتڕك و دڕکەزی
حوزەیرانی ئەم دەشتانە.
کوڕژن ئەکا و شێخ دیار نییە.
ئێستە ئەسپەڕەش بەتەنیا،
هەر خۆیەتی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نامۆی لەوەرگەی خۆیەتی
وێڵی ولاتی خۆیەتی
کورژن ئەکا و شێخ دیار نییە.

⋆ ⋆ ⋆

ئەوا حەمەی یاوەری شێخ
شان خوێناوی
وەکوو بەرانێکی پێکراو
هەناسە سوار
وەك هەناسەی
سنگی پۆڕێکی بریندار.
چاوی ترساو
وەك دوو هەڵماتی قاوەیی
شەوق پێ نەماو
بەهەر چوار لادا ئەگێڕێ.
بن بەرد بن بەرد بەپێ دزکێ
لەئەسپەرەش دێتە پێشێ
وائەزانێ شێخ نەماوە
ئاخێکی قوڵ پڕ بەسینەی،
خۆی و سینەی
ئەسپی بێ سوار هەڵ ئەکێشێ.
لەئەسپەرەش دێتە پێشێ.
جڵەوەکەی ڕائەکێشێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تا ئەیباتە پەنا بەردێ
هەر چۆنێك بێ
سواری ئەبێ و
بۆی دەرئەچێ!

- 9 -

ئێستە دەربەند، دەشتی دەربەند
ژنێکی قژ دوکەڵاوی
سك سووتاوی ڕاکشاوە
چەتری ڕەشی گەواڵەهەوری نەباری
لەسەر سەری خۆی هەڵداوە
ئێستە مەیدان، مەیدانی شەڕ
بۆ کرووزی جەرگی کوردستانی لێ دێ
ئێستە ئاسمانەکەی مەڵبەند،
هەر مانگی خوێنی تیا هەڵدێ
تەماشاکە:
کوڕی جوانە مەرگی شاخ و
ئەم پێ دەشتانە ببینە.
لەم عەردەدا پەنجا دار سنەوبەر نووستوون
لەم دەشتەدا پەنجا ئەستێرە پاڵ کەوتوون.
پەنجا گۆرانیی وەریون

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پەنجا گوڵە گەنم مردوون

پەنجا جۆگەی سوور مەییون

لەناویاندا

تایەری فەرخە و سەی حەسەن

بەرامبەر یەك

وەك ڕەزی سووتاوی دووشاخ

درێژ بوون و

هەر تەماشای یەکتر ئەکەن.

ـ 10 ـ

لە تانکێکدا

فرایزەری چاو بەدووربین پێ ئەکەنێ و

دەستی ڕاست ئەدا بە پشتی

موشیرئاغای هەمەوەندا.

تانك هات و هات

کە گەیشتە گەرووی دەربەند

دووربینی لە چاو کردەوە

بەسنگیا شۆڕی کردەوە لەتانکەوە

سەرێکی کێشایە دەرێ

وا ئێستاکە گورگی چاو شین

چاو بەشاخی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەست هەڵبڕیوی یەخسیر و

تەختی تەوێڵی شکاوی،

پێ دەشتەکاندا ئەگێڕێ.

ئینجا ڕووی کردە موشیر و

وتی:

ـ شێخم ئەوێ!

تانك هات و هات

وەختێ لەدەربەند ئاوا بوو

بەم دیودا هات

جەنەڕاڵی پیرە دالاش

بەسەر هاتێکی دێرینەی

لەناو هەوری خەیاڵەوە،

بەبیردا هات:

" هێشتا مەسیح

وەك گوڵی سپی دار هەرمێ

نەپشکووتوو بوو، چاوانی.

لەو دەمەدا خاکی یۆنان

دایکێ بوو سەری لە هەوراو

چرای دەستی

هۆش هەڵکردووی

بەسەر دنیادا ئەیڕوانی

کوڕی وەکوو "لەئونیداس"ی بەشیری

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مەمکی پڕی گۆش کردبوو.
کوڕەکانی تەڕلانی دەوری سەری بوون
ئەویش هێلانەی ناو دڵان
کوڕەکانی دیوارەشاخی دەوری بوون
ئەویش خەرمان
ئەو ڕۆژانە
خونکار نەبوو دەستی بگاتە دامێنی
کراسە سەوزەکەی یۆنان
یان کێ هەبوو کە بوێرێ
تەنها گوڵێ بکاتەوە
لەقژی خاوی ناو باخان.
هێشتا مەسیح
وەك گەواڵەهەوری سپی
نەچوو بووە ناو ئاسمانەوە
ئەو بەفرێکی نەباریو بوو.
کە لەشکری
لۆز ڕەشی پارسی ئێران
وەك بەرازێکی یەکانە
بەئاراراتا وەرچەرخاوە
ڕووی شفرەی خۆی،
کردە یۆنان
لەمەڵبەندی "تەساليا" ی،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کاکۆڵ سپی گۆنا ئاڵدا
بەراز گەیشتە بەردەرگای
داخراوی دەربەندەکەی " تەرمۆپیل" [18]
"لەئونیداس "پشتی پانی
نا بەدەرگای دەربەندەوە
"لەئونیاس"ئەچووە چاوی بەرازەوە
هەڕەشەی مەرگی لێ ئەکرد
شاخی بەسەردا ئەڕووخان.
هەر ئەوەندە و ئیتر بەراز
وەك کەوتبێتە زەلکاوی
خەم خۆرکێکی [19] قوت دەرەوە
چەقی و هەر سەری با ئەدا
بەلاّم "ئەفیاڵت"..
بەلاّم "ئەفیاڵت"ی سپارتی
کوڕی ڕەشی "تەسالیا"ی
چیا...فرۆش
باران...فرۆش
هەتاو..فرۆش
ڕێوی مەڵبەند. بەڵەدی ڕێ
نەویی لە گوێچکەی بەراز و
دەری هێنا
کەوتە پێش و بە ڕێیەکدا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەخوای "ئۆڵمپ"یش نەیزانێ
کردنی بەودیو دەربەندا.
جەنەڕاڵی پیرە قاژوو
لەو بیری خەیاڵە قووڵەی تێی کەوتبوو
کەهاتە دەر
یەکسەر سەیرێکی "فیاڵت "ی
کوڕی ڕەشی کوردانی کرد
ئەوسا ئیتر
بزەیەکی زەرد وەك چزووی
زەردەزیرە
بزەیەکی ناخ هەڵکەنە،
ڕەش وەکوو مێش
وەکوو گەنە
لەلێوی نیشت.
ئینجا دوور بینی سەرسنگی هەلگرتەوە
نای بە چاویەوە و وتیەوە:
ـ شێخم ئەوێ.

★ ★ ★

ئەوا ئێستە
سەرقاپی تانك هەڵبڕاوە
دەمی تەندووری ئاسنین بەرەڵلاَیە
سووك سووك ئەڕوا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەم ساتەدا

چەند باڵایەکی کەم نەبێ

هەموو شتێ بۆ فرایزەر لەسەر چۆکە

لەم ساتەدا

چەند لاقێکی زۆر کەم نەبێ

هەموو شتێ لەبەر دەمی فرایزەردا

قاچ لەرزۆکە!

تانك هەر ئەڕوا

سووك سووك ئەڕوا

ئەوا ئێستا

تانك ڕاوەستا

سەریان لە تەندوور دەرهێنا

هاتنە خوارێ

لەبەر دەستە ڕاستەوە

بۆ چڕووکی دەشت و لەش و

قژ و یاڵ و خوێن تێکەڵە.

لەپێشەوە

موشیر ئەڕوات و بۆن ئەکا

خاوەن تەڵە

کوڕی ڕەشی ئەم دەربەندە

بەبۆن جێ پێی شێخ هەڵ ئەگرێ

لووت لەسەر زەوی هەڵنابڕێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەتا ئەگاتە بن گابەرد
لەپڕێکدا دا ئەچڵەکێ
چەند هەنگاوێ
دێتە دواوە و ئەقیژێنێ و
دەست بۆ فرایزەر هەڵ ئەبڕێ
ئینجا ئەڵێ
ـ شێخت ئەوێ؟!!

ـ 11 ـ

بۆ سبەینێ، بۆ بەیانی
هەر کە یەکەم چەپکە گزنگ
لەکەلەوە
هەڵفڕی و خۆی هەڵدایە ناو،
سیروانەوە.
"بەمۆ" خۆی بینی لە ئاوا.
لەو کاتەدا
بە کەناری داوێن تەڕا
وەك پەڵە هەورێکی سپی
شوانێك و ڕانە مەڕەکەی
بەرەو بژوێن دائەگەڕان
لە دوو ئاوان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شوانەی عاشق لەسەر بەردێ
ڕوو لەهەتاو
تێی چریکان
لەبەیتێکی تێچریکان
تا ئەوساتە
بەرگوێی سیروان
بەرگوێی بەمۆ نەکەوتبوو
هەر کەبیستیان
ڕەوەز شێت بوو
کەژان خۆیان ڕائەوەشان
بەیت بوو..بەیتی بازیان
بۆ شێخی بەردە قارەمان

⋆ ⋆ ⋆

بۆ سبەینێ، بۆ بەیانی
هەر کە یەکەم شەقژنی مەل
گەلآیان خەبەر کردەوە
نزم..نزم هەڵفڕین و
باڵیان وەردا لە "زرێبار"
لە کێڵگەکەی ئەو بەرەوە
خاڵەی جوتیار
خۆ هەڵکردووی دەس قوڕاوی
سەری بۆ "شاهۆ" هەڵبڕی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لە هۆرەیەك تێی چریکان

تا ئەوساتە

نە زرێبار و نە شاهۆ

بەر گوێی سووکیان نەکەوتبوو

هەر کە بیستیان

شەپۆل لای دایە بەستێن و

دەمی خوڕەی خۆی توند گرت و

هاژەی بڕی

شاهۆش درەختی باوەشی،

ڕائەژەنی

هۆرە بوو هۆرەی سۆزتکێن

بۆ بازیان

بۆ شێخی بەردە قارەمان

⋆ ⋆ ⋆

بۆ سبەینێ، بۆ بەیانی

هەر کە یەکەم پەڵە هەوری

وێڵ و نامۆ

گۆزەی خاڵیی خستە سەر شان

چوو بۆ باران

وەختێ گەیشتە سەر سەری

گۆمەکەی "وان".

بۆ بەلەمێك تاق و تەنیا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چەتری سێبەری خۆی هەڵدا.
ماسیگری گوپ قووپاوی
شەڕواڵ دڕاو
وەختێ تۆڕەکەی کردەوە و
بەهەردوو دەست
توند حەوای دا
بۆ ناو ئاو و
بۆ ئەو بەختەی کە ئەو ئەیویست
ئیدی لەپڕ
لە لاوکێ تێی چریکان
تا ئەو ساتە
نەهەوری سەر،
نەماسی بن،
بەر گوێی هیچیان نەکەوتبوو
هەر کە بیستیان
لەتاوانا هەوری نامۆ
گۆزەی پڕی لەدەست بەربوو
فرمێسکی هاوینەی داڕشت
پۆلە ماسی جووت جووت هاتن
ناو تۆڕی لەدەنگ نزیکیان،
کرد بە مۆڵگە بۆ گوێ گرتن
لاوك بۆ لاوکی جۆشدان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ بازیان

بۆ شێخی بەردە قارەمان.

ـ 12 ـ

لە دوای پتریش لە شەست ساڵ

لە شارێکی بالاٚ سووری

بەفر لەتەوێڵ نیشتووا

لە شارێکی دووسەد ساڵەی نەنووستووا

لەگەڕەکێکی دەست و قاچ قلێشاوا

لە خانوویەکی سەرپەڕی کورتە باڵای

بێ هەناوا

لەناو ژوورێکی یەك چاوا

لەشەوێکی قژ سپیدا

شاعیرێکی ئەم سەردەمە

بەچوار مشقی دانیشتووە و بالیفەکەی

لەسەر ڕانی خۆی داناوە

لەگەڵ وشەدا ڕێ ئەگرێ

لەگەڵ وشەدا ڕێ ئەبڕێ

بۆ بازیان

بۆ شێخی بەردە قارەمان

داستانێکی نوێ ئەنووسێ

نیسانی 1983

سلێمانی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پەراوێزەکان:

1–صەمەدی بیهرەنگی:نووسەری ئازادیخوازی ئازەربایجانی ئێرانی. زۆربەی بەرهەمەکانی بۆ هۆشیار کردنەوەی منداڵان تەرخان کردبوو. بەشێوەیەکی تراژیدیانەو لە زروفێکی نادیاردا کۆتایی بەژیانی هات. ئەم چیرۆکە شیعرە بۆ یەکەم جار لە ژمارە "31"ی مانگی تشرینی یەکەمی ساڵی "1979"ی ڕۆژنامەی "عێراق "ی کوردیدا بڵاو کرایەوە. بۆ دوا جار لە چەند شوێنێکدا دەستکارییەکی کەمی شێوازەکەی کراوەتەوە.

2–موعینی: سلێمانی موعینی: لەڕابەرە ئازادیخوازەکانی کوردستانی ئێران بوو. شەهیدێکی قارەمانی نەتەوەکەمانە.

3–خەسرەو:خوسرەوی روزبە سەرکردەیەکی تێکۆشەر و ڕابەرێکی سیاسی بەناوبانگی ئێرانە. لە سەردەمی ڕژێمی شای ئێراندا لە سێدارە درا.

4–مامەیارە: داستانی ئازایەتی و ورە بەرنەدانی مامە یارەی قارەمان لەساڵانی دوای حوکمدارانی بابانەکاندا لەگەرمەی جەنگیندا دژی داگیرکەرە عوسمانییەکان لەو نیشانە هەرە دیار و گەشانەیە کە لە مێژووی گەلەکەماندا بیر ناچێتەوە و جێی شانازیی نەوە لەدوای نەوەمانە.

ئەمە وەك حەقیقەتێکی مێژوویی و کارەساتێکی تراژیدیانەی ڕاستەقینە. بەڵام بەداخەوە ئەوەی لەم بارەیەوە هەتا ئێستە نووسراوە و خراوەتە بەردەست لەچەند لاپەڕەیەك تێ ناپەڕن و گەلێ پرسیاری بێ وەرامیش لەدوای خۆیانەوە جێ ئەهێڵێ. منیش هەر لە ئەنجامی خوێندنەوەی ئەو چەند لاپەڕەیەوە ئەم چیرۆکە شیعرەم نووسی..دەقی تەواوی ئەم بەرهەمە بۆ یەکەم جار لە گۆڤاری "ڕۆژی کوردستان " دا ژمارەی تایبەتی بە شانۆ و چیرۆك بڵاوکراوەتەوە.

5–بەیتی ئاگر: ڕووداوەکانی ناو ئەم چیرۆکە شیعرییەو بەسەرهاتەکانی لەزادەی خەیاڵ و بیری شاعیرن..دەقی ئەم چیرۆکە شیعرییە بۆ یەکەم جار لە ژمارە "579"ی ڕۆژنامەی هاوکاری ژمارەی تایبەتی نەورۆزی 1981 دا بلاو کرایەوە. دوای ئەوە بۆ جاری دووەم بەتەواوی لە گۆڤاری نووسەری کوردا لەژمارەی "8" ی خولی دووەمی حوزەیرانی1982دا بڵاوکرایەوە.

6–ئەنگورە:سەرەتای تاریکی شەو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

7-داستانی بەردەقارەمان: سەرچاوەی ئەم چیرۆکە شیعرییەو ئەو کارەساتانەی لەشەڕی دەربەندی بازیاندا ڕوویانداوە و کراون بەهەوێنی ئەم بەرهەمە لە "یادداشت"ەکانی مامۆستای نەمر ڕەفیق حیلمییەوە وەرگیراون. دەقی تەواوی ئەم چیرۆکە شیعرییە بۆیەکەم جار لەژمارە "11"ی گۆڤاری "کاروان" دا بلاو کراوەتەوە.

8-هەڵەمووت:شاخی هەزار بە هەزار و پلەی سەختی نێو کێوان

9-دەربەندەوشك: ناوی کۆنی دەربەندی بازیان.

10-تێل ڕەنگاو ڕەنگ:پەڕی طاوس.

11-سیك و گورگە و کاجنیس:ئەو سەربازە بەکرێ گیراوانە بوون کە داگیرکەرە ئینگلیزەکان بەزۆری لە هندستانەوە بەرە و ڕۆژهەلات هێنابوونی.

12- دوند: لوتکە

13-دەمەرقۆپان: شەڕوالی مەیدانی جەنگ.

14-ناری: ناری شاعیر.

15-تەپلی باز:تەپلی مەیدانی شەڕ

16-یانزەتیرو حسك و ماوزەر: ئەوتفەنگانەی لەو سەردەمەدا بەکار ئەهێنران.

17-قەدارە: قەمەی بچووکی بەر قەدوپشتێن.

18-تەرموپێل:دەربەندی تەرموپێل لەتەسالیای یۆنان.

19-خم خۆرك: زەوی بەزەلکاوی قووتدەر.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

داڵ

چیرۆکە شیعر

1987

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"عاشوور حەمدان " لەولاتی لم و عوجاجەوە هات و

ئێستە دانیشتووی ولاتی گوێز و بەفرە

بەر لە ئێستە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ صەریفەیەك ـ كە وەك دانی كلۆر وابوو

حەسیر ڕزیو، وەك تەڵەی مشك

تەنگەبەر و درێژكۆلە

ماڵی ئەوبوو، ماڵ ڕووتەڵە

دە ساڵ پێشتر..

عاشوور پۆلیسی بادیەی ڕۆژئاوا بوو

وەك دەشتی كاكی بەكاكی

تەپوتۆز عومری قوتدابوو،

دە ساڵ پێشتر..

تەڵەی "عەفلەق" لەوێ لەناو

قوللەی مەخفەرێكدا گرتی

عاشوور بوو بە پێچكەی موسەلەحەی ڕژێم

بەبەر چاوی فوراتەوە..

گەلێ قەتێی خۆشەویستی بیابانی

لەژێر خۆیدا پان كردەوە..

بۆ بەغدای تۆڕ

بوو بە بازی دەستەمۆی "شێخ" ی ڕژێم و

گەلێ باڵندەی هەڵاتووی ژێر زەمینی

لەسەر سنور ئەگرتەوە..

ڕۆژ لەدوای ڕۆژ

ئیتر عاشوور بوو بەدەسكێش

بوو بە كیفی درۆی دوو دەم

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بوو بە کێرد و خەڵکیش نێچیر

بوو بە "نەصیر"

بوو بە "عاگول"

بوو بە چاوی تەوری ئەمن

بوو بە "ڕەفیق"

بوو بە گوێچکەی دارو دیواروو بوو بەمار.

⋆ ⋆ ⋆

لەمەقەڕی دالآشێکی نێو شارەوە

هاوینێکیان دەمەو عەسرێ

دنیا مەنجەڵە ڤیرێ بوو

ئەکولاو یەڤی ئەدایەوە..

زۆر بەپەلە هەواڵێکی پێخاوسی خۆهەڵکردوو

وەك ڕەشەبا

لەبەر ماڵەکەی عاشووردا

لی لوول داو

وتی: ڕەفیق تۆیان ئەوێ

⋆ ⋆ ⋆

هۆڵە دالی پۆشتەی ناو شار

بەچەند تاقمێ موبێلەی، ڕەنگینی نەرم و نۆڵەوە

بێ لەعاشوور،پێنج شەش دالآشی قەڵەوی

لەدەوری مێزی شوشەبەند کۆکردەوە..

گەورە دالآشی بیابان سەرکەچەڵە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یەکەم داڵ بوو هاتە قسە:

- ڕەفیق عاشوور!

پەیامی ئێمە و شمشێری باپیرانمان هەر یەك شتە

هەر یەك ئالاّ و هەر یەك مشتە

مشتی نەمر!پەیام هەڵگر

هەوا لە کوێ بێ لەوێیە

دەشت لە کوێ بێ ئەو لەوێیە

شاخ لەکوێ بێ ئەو لەوێیە

ئەم جیهانە هەویرێ بوو عەرەب شێلای

کردی بەنان..

خۆر کوێر ئەبوو ئەگەر ئێمە نەبووینایە

ئاو ئەکوژرا ئەگەر ئێمە نەبووینایە

ڕەفیق عاشوور!

ئەسپی پەیام نزیك و دوور

بۆ هەرلایەك ئێمە بەرێ

ئێمە سوارین! ڕەفیق عاشوور.

لە ڕۆژئاوا و ڕۆژهەلاّتی

ئەم خەریتەی شمشێرەدا

لەگوێچکەی بەحری سوورەوە

هەتا قوڕگی شاخی پشتکۆ

گوڵە گەنمێ لە کوێ ڕوا

ڕکاعەتێ لە کوێ کرا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کلۆ بەفرێ لە کێ باری
ساوایەك لە کوێ ناو نرا
لەم خەریتەی شمشێرەدا
هەر بە تەنها عەرەب هەیە و
کەسی تر نا!
ڕەفیق عاشوور!
شیمال.. سەرە.
دەمێ ساڵە لەم سەرەدا
ڕشك گەرای خۆی خستووە
پیلانێ پەپکەی خواردووە
کوڕی شمشێر
کوڕی قورئان..ئەبێ بڕوا
بچێتەوە سەر بەردەنوێژی باپیران
بچێتەوە لای گیانی "أبا عبيده"
بڕواتەوە و سەر لەڕشك پاکاتەوە
بڕواتەوە و لەوێ بژی.
ڕەفیق عاشوور!
لەشیمالی خۆشەویستدا
بووکی سپی شارۆچکەیەك چاوەڕێتە
لەمڕۆ بەدواوە باوەشی ئەو بووکەمان
شوێن و جێتە
حیزب شمشێرەو تۆ دەستی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بابزانین ئەو شمشێرە
لە چەند لاوە ئەوەشێنی.
ڕەفیق عاشوور!
ئەمە دەنگی فرمانێکە شمشێرئاسا
کە لەکیف هاتە دەرەوە
ناچێتەوە ناو کیف هەتا
خۆی سوور نەکا!
لەو ساتەدا
عاشوور بوتڵێکی خاڵیی بوو
کەوتبووە ناو گێژاوەوە
لەمابێنی سارد و گەرما
بەرز و نزما
سەر و بندا
ئەهات..ئەچوو
هەڵچوون بۆ بەرەو ژوور ئەیبرد
داچوون وەکوو بەربوونەوە
خەیاڵی کەرت و پەرت ئەکرد
ئەویان بە پەیژەی تکریتا بۆناو کۆشکی بلورینی
پلەو پایە سەری ئەخست
ئەمیان سامی شاخ و داخ بوو
لەناو دەروونێکی ساردا
خلبوونەوەی تاشە بەردی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕووەو ناخ بوو.

عاشور دوای ئەوەی کە قوڕگی

لەبەڵغی ترس پاککردنەوە

ئینجا وتی:

ـ لەبەر دەمی ئەم فەرمانی شمشێرەدا

گۆچانین و کەمەی ملمان

تەواو کەچە

لەبەر دەمی ئەم فرمانی شمشێرەدا

کێ ئەتوانێ کڕنووش نەبا

بەڵێ! ئەڕۆم

هەر هەفتەیەك مۆڵەتم بەن

تا ئەگەمە ئەو بووکەی خۆم.

داڵێکی تری چاو زەردیان

لەگەڵ قاقایەکی بەرزا هەڵیدایە

- ڕەفیق عاشوور!

ئەڵێن ژنی ئەو شاخانە گەرچی بەفرن

بەلاّم بەفری گەرم و نەرمن.

ڕەفیق عاشوور!

وا تۆ ئەچی

شیمال سێ شتی شیرینە

هەنگوین و گوێز و ئافرەتی!!

قاقای بەرزی درێژخایەن

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پلیكانەی دەنگدانەوەی یەك لەسەر یەكی ناو هۆڵ بوو
داڵ بەكەیف و دەور و بەریش
وەك دەروونی ئەو وڵاتە
كش و مات و چۆڵ و هۆڵ بوو.
كاتی هەستان
داڵە گەورەی سەركەچەڵە
چەكمەجەی مێزی ڕاكێشا و
فایلێكی لێ دەرهێنا
بەخەتێكی درشتی سوور
لێی نووسرا بوو!
كاری تازەی "عاشوور حمدان"
★ ★ ★
مانگێك ئەبوو عاشووری مێشە سەگانە
گەیشتبووە ناو شارۆچكەی چاو بەگریان
مانگێك ئەبوو گەنەی بەعسی
بەلاملی ئەو كەوەوە نیشتبۆوە
كاتێ یەكەم نامەی نووسی:
هاوڕێیان!
ماچ و سەلام
من ئێستاكە
لەباوەشی بەهەشتێكی بچكۆلە دام
بەڵام ئەوەی وەكوو قەوزە

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەکوو خڵتە..

ئەم ماوەیە دڵی گرتووم

تاشە بەردی..

ئەم زمانە ڕەق و تەق و نەگریسەیە

زمانێکە جیوەی وشەی

لەناو گەروودا بەنگ نابێ و

ڕستەی خێرای ئەڵێی لەشی مارمێلکەیە،.

مەسعودی باشی بۆ چووە

ئەمە قسەی مرۆیە یان

جووکە جووکی بەچکە دێو وجنۆکەیە

هاوڕێیان!

پێویستە بەم نەخشەیەدا بچینەوە

وەکوو سەری گوندی یاخی

بەشمشێری زمانی خوا،..

ئەم زمانەش ببڕینەوە!

هاوڕێیان!

دوێنێ ددانی زۆر ناوی

لەق و کلۆری ناو دەمی

ئەم ناوچەیەمان هەڵکێشا

لەشوێن ئەوان..

تاقمی نوێمان بۆ کردن.

وەکوو منداڵی تازە بوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دیسانەوە ناومان لێ نان: ـ

گەڕەکێکمان دا بە "سەعد"

یەکێکی تر بە "قوتەیبە"

مەیدانێکمان کردە بەری حەوتی نیسان

ڕاستە شەقامی شارۆچکە

شمشێرێکی دەسك سەوز بوو

دامانە دەس کۆڕی "شیبان"

بۆسوارە گەورەکەی یەرموك.

باخچەیەکمان بۆ کرد بەبووك.

هاوڕێیان!

هەردوێنێش بوو لانەی چەتەی

بیست گوندی تر..

بوون بەخۆراکی نیوەڕۆی

سکی ئاگر..

لە شاخەوە لە دەربەندی عاسییەوە

بۆ بەرەوخوار دامان گرتن

ئاژەڵ بوون و..

میوەی گەنیوی ڕەز بوون و..

چەندین زیلمان لێ پڕکردن.

هاوڕێیان

ئێستە شەوە لەبەر پەنجەرەی ژوورەوە

ڕاوەستاوم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەرنج ئەدەم لەم دنیایە
ئاگری ئێمەش لە دوورەوە
ئەسوتێت و ئەجریوێنێ و
ئەڵێی ملوانکەی فسفۆڕی
گەردن و سنگی چیایە.

⋆ ⋆ ⋆

کە عاشوور هات
لەحوشترێکی لەڕ ئەچوو
ملی درێژ
لاقی باریك
چاوەکانی بەقوڵاچوو..
کەعاشوور هات باری سووکی
سەر دووگی خست
تا چەند ڕۆژێ ماڵی نەبوو
لە مەقەڕی دالأش ئەنووست
دوای هەفتەیەك بردیانە سەر
ماڵێکی دەرگا داخراو
ماڵێکی دەرگا مۆرکراو
ماڵی ـ ئازاد ـ
کوڕی کێوی دەردەست نەکراو..
وەختێ دەرگای ماڵیان شکان
عاشوور بۆخۆی ڕاوەستابوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەچوار دەورا وەك ئەڵقەیەك

ڕمی چەقیو..

چەك بەدەستی چاو گۆمی خوێن

دەوریان دابوو..

وەختێ دەرگای ماڵیان شكان

عاشوور بۆخۆی چووە ژوورێ

سەرنجی دا

ماڵ حازرە

ماڵ پۆشتەیە

وەك ئەو وەختە جێ هێڵرابێ

جگە لەتۆز و گەردێكی لەڕوو نیشتووی

ڕەنگ خەماویی

سەرشت و مەك

هەموو شتێ لەبەر دەستاو ئامادەیە

هەموو شتێ..هەموو شتێ

فەرش. پەتوو. سەرین. دۆشەك

كەنتۆر. دۆلاب. قاپ و قاچاغ

هەموو شتێ..هەموو شتێ

بووكە شوشەی بزە گرتووی

چاوشینی سەر قەنەفەیەك..

عەسكەرێكی ڕەشاش بەدەس

سەر و سیما گرژ كردوو

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

قاچی ڕاستی بۆ پێشەوە..هێرش بردوو..
بەرگی بەری بەڵەك بەڵەك..
عاشوور ئەڕوا و چاو ئەگێڕێ
ئەمجارەیان لەبەر دیواری ژوورێکدا
ئیستێك ئەکا و ڕائەوەستێ
وێنەیەکی جام تێ گیراو
چوار چێوە شین
وێنەی ئازاد و ژنەکەی
عاشوور تۆزێ خۆی هەڵ ئەبڕێ
لەئاستی دەم و چاویاندا..بە لەپی دەست
تۆز و گەردی سەر جام ئەسڕێ
ئازاد ڕوونتر دەرئەکەوێ
ژن شەرمنۆك
بەلاَم ئازاد چاوگەش چاوگەش
پێ ئەکەنێ..
عاشوور کەمێ ڕائەمێنێ
لەو ساتەدا،
واهەست ئەکا،
ترسێکی دوور..تارماییەك لەئازاد چوو
ڕاوی ئەنێ..
لەپڕێکدا دەست ئەداتە وێنەی دیوار
دای ئەگرێت و ئەیشکێنێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەو ژوورەیان دێتە دەرێ
ئەڕوا لەسەر کورسی دالآن
دائەنیشێ..
دەم و لووتی ئەبنە بۆڕیی
دووکەڵ کێش و..
جگەرەی بیستەم ئەکێشێ..
ئەمجارەیان دەست ئەداتە
عەسکەرەکە و
قورمیشەکەی بائەدات و بائەدات و
بەرامبەر بووکە شووشەکە قنج دای ئەنێ
ڕەشاش چوار پێنج ڕیز ئەکات و
بووکە شووشە چاو شینەکە ئەکەوێت و
ئەوسا عاشوور پێ ئەکەنێ و
ماڵ جێ دێڵێ.

* * *

ئێستە عاشوور حوشترێکە قەڵەو و ورگن
بەرازێکە شفرە ئاسن
ئێستە عاشوور لەم مەڵبەندەی کوردستاندا
قولاپی شادی گرتنە
لەناو گۆمی سەعاتەکانی ڕۆژگاردا
لەناو گۆمی سەعاتەکانی شەوگاردا
ماسی ڕۆحی زەردو سووری خەڵك ئەگرێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئێستە عاشوور لەم مەڵبەندەی کوردستاندا
بەقەد گوڵە ژاڵەی زامی لەشی "یافا"
لەناو بانقی خوێنی مندا پارەی هەیە
هەزار جار هێندەی بەیداخی "فەلەستین"و
فۆتەی سەری دایکانی ماڵە شەهیدی
گەڕەکێکی ڕەشپۆشی قودس
مەترە زەوی و عەردی هەیە
بەقەد هەر شەش
گۆشەی ئەستێرەکەی داوود
مەدالیاو نۆتەی کوردکوشتنی هەیە.
ئێستە عاشوور
"وەحدە"ی دەمی قیمە کێشی سەر جەستەمە
"حوریە"ی چەقۆی شۆفلە و پێچکەی مەرگی بلدۆزەرە
ئیشتراکیەت لای عاشوور..دابەش کردنی هەژاری و
برینی جەور و ستەمە.
ئەمڕۆ عاشوور هاوڕێی عاشوور حیزبی عاشوور
شەوان درەنگ کە پەتی سێدارە ئەنوێ
لەسەردابی ئەشکەنجەما کۆ ئەبنەوە..
چەکمەجەی عومری زیندانیم ڕائەکێشن
تەسکەرەی منداڵ و گەورەم دەرئەهێنن
گەورە گچکە ئەکەنەوە
گچکە گەورە ئەکەنەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سیانزە بۆ بیست

هەشتا بۆ چل..

تا، بەیانیی کە ڕۆژ بۆوە

بەپلیکانەی قانوندا

سەریان خەن و

پەتی مەرگیان بکەنە مل.

⋆ ⋆ ⋆

تا چەك سەری هەڵنەبڕیبوو

هەتا خاك ڕانەپەڕیبوو

تا قەندیل هەڵۆی نەدیبوو

وشە گوللەی نەناسیبوو

شمشێرەکەی دەستی عاشوور وەك ڕەشەبا

بێ ترس و تەنیا ئەگەڕا

شمشێرەکەی دەستی عاشوور

لەکام شوێندا بیویستایە

شەقام بووایە

ڕووناك بووایە

تاریك بووایە

دائەگەڕاو هەڵ ئەگەڕا

وژەی ئەهات..

هەڵ ئەسووڕا.

عاشوور کەڵەگای ڕۆژگار بوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لێرە و لەوێ هەر سوار ئەبوو

سواری سەرو سواری مل و

سواری شار و سواری گوند و

سواری چیاو ڕووبار ئەبوو.

تا ئەو وەختەی ئیتر تفەنگ

چاوی گڵۆفت

جوڵاو هەستاو کەوتە سەر پێ

چیا ملی قوت کردەوە

شەقام دەستی ڕاوەشان و

قەڵەم وشەی کۆکردەوە..

ئەوسا ئیتر بەرە بەرە

شمشێرەکەی دەستی عاشوور

بوو بە ڕەقە

کە شەو ئەهات

ملی ئەبردەوە دواوە بۆ ناو قاوغ

بە ڕۆژ ئەهاتەوە دەرێ

تاوای لێ هات

شمشێرەکەی دەستی عاشوور

لەسێبەری کیفەکەی خۆیشی بترسێ.

* * *

شەوە شەوی چاو چاو نەبین

تەپ و نمی باران بارین

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هاژەی ناو دۆڵ و کەف چڕین

خوڕەی شەتاو

بواری چەمی زۆر هەستاو..

شەوە شەوی چاوچاو نەبین

مەفرەزەیەك..یەك لە دوای یەك

بەهەنگاوێ یان دوو هەنگاو

سەری لووت و پەڕەی گوێچکە

سڕ و تەزیو..

مەفرەزەیەك..هەرئێوارە بەڕێ کەوتوو

تیایاندایە شێو نەکردوو

یەك لەدوای یەك

بە هەنگاوێ یان دوو هەنگاو

بەمشەمما چەك داپۆشراو.

ناو بەناوێ

شەوقی خێرای لایتی دەست

بۆ بەردەم و بۆ ڕاست و چەپ

کە تیشکی تیژی ئەهاوێ

لەئاوێنەی شەوقی تەڕا

لاسکی بارانی ڕەنگ زیوین

چەند ڕێزێکی دەرئەکەوێ.

بەرگی بەر تەڕ شلێپەیان دێ.

لەگەڵ دووان و قسەدا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پچڕ پچڕ

وەکو لوولەی کتری کولاّو

دەم هەلاّوی لێ هەڵ ئەسێ

پێلاّوی لاستیك گرژ بوو

ئاو تێی ئەچێ و

شلّقە شلّق

سەری پەنجەی تیا ئەتەزێ.

قوڕی دەشتی سپی باوی

لەکەتیرە و لەسرێش چوو

وەکوو بنێشت هەنگاو ئەگرێ

جار بەجاریش تۆ ئەڕۆیت و

لە دواتەوە،.

تاکێ پێلاّو جێ ئەمێنێ.

شەڕواڵ دەرلنگ قوڕاویی

دەس گۆ ناکا و

هەناسەی سنگی نوقمبووش

چۆلەکەیەکە خنکاو و دەم داپچڕیو

سەر دەردێنێ..

لەناکاویش لەبەر دەمتا

هەورازێکی کووڕی رووتەن دەرئەکەوێ

ئای لەو وەختەدا گوێت لێ بێ..

هەر ئەشرۆن و لەبەر خۆوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جنێوی چۆن بە زستان و قوڕ و لیتە و
دایکی پێلاوی لاستیك و
عاشوور ئەدرێ!
شەوە شەوی چاو چاو نەبین
مەفرەزەی کەنەفت ئەگاتە
شوێنی مەبەست..
بلاو..بلاو..دوو سێ کەمین دائەمەزرێ
دەنگی بەرز و لایت لێدان
وەکوو کێشانی جگەرە
لەناویەکدا
هەڕەشەیان زۆر لێ ئەکرێ.
★ ★ ★
شارۆچکەی گلۆپ هەلکراو
لەو بەرزەوە کە ئەبینرێ
ئەڵێی ئەستێرکی پڕشنگە
یان مرواری هەلڕژاوە
بریسکەی دێ.
ئێستە زۆری وەکوو ئازاد
کە چەناگەی خەیالی مەنگ
ئەخەنە سەر لوولەی تفەنگ
لەو دوورەوە هەناسە بۆ
شار و ماڵ و یادگاری تالان کراو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەڵ ئەکێشن..

ئەزانن چۆن تۆزێکی تر..

ئەبن بە گەرداوی ئاگر دائەگەڕێن

ئەزانن چۆن تۆزێکی تر..

لە شاری شەقام کوژراوا ئەوەستن و

میلی تۆڵە ڕائەکێشن.

شەوە شەوی چاوچاو نەبین

لەم ساتەدا شۆڕش ڕەنگی نارنجییە

گوللەی گڕدار وا ئەنووسێ.

لەم کاتەدا بەرگی بەری شۆڕش ئاڵە

برینی لەشی پێشمەرگە وا ئەنووسێ.

لەم ساتەدا شۆڕش تەوقەی مزگێنییە

هەڵاتنی داڵ وا ئەڵێ..

لەم ساتەدا شۆڕش تاریکیی ڕاونانە

دیلکردنی شمشێرەکەی دەستی عاشووریش

وائەڵێ:

سەری کۆڵان ئەتوت دەمی پرێمزە و داگیرساوە..

دەوری فولکە کەمینێکی کون بڕ..مەحکەم..

وەکوو پشتێنی ئاسنین دەوری داوە..

خوارتر بۆسەیەکی چەپەك

وەك نانەچەورەی ناو تەڵە

هەر بۆ ڕاکێشانی نێچیر دانراوە..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەست ڕێژ. گیزە. ترپە ترپ. گرمە گرم

ئینجا سامێکی بێ دەنگیی

لە پڕێکدا کوژانەوەی گڵۆپ هەموو

تاریکیەك بەسەردا دێ

تاریکترە لە تاریکیی

وەکوو خۆیان تەقەی شڵەژاوی دوژمن

سەر ئەکەن و خوار ئەکەن و گوللەی وێڵن

وا لە ژێڵلاوە.. پیکابێ

لووت بەرز ڕەنگ زەردی مەغاویر

دوو ڕیزی پشت لە یەکتری

عەسکەری ڕەش ڕەش وەکوو قیر

دانیشتوون و لوولەی چەکیان

بۆ ڕاست و چەپ ڕوو لە دەرێ

پیکاب وەکوو تیسکەی تفەنگ

دەرئەچێت و ڕوو لەسەرێ

لەدوایشەوە لاندرۆڤەرێ

نەء بوون بە دووان

نەء بوون بە سیان

گیزەیەك و تێ ئەپەڕن..ناو سیخناخ و تێك ترنجاو..

لەتیژیدا سەرنج فریایان ناکەوێ

پیکاب دێت و دێت و دێت و

بۆسەی یەکەم کڕ ئەبێت و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دووەم بە ئەنقەست ئەنوێت و
سێهەم هەرچی ناڵە و گرمەی مەفرەزەیە
بەجولآنی چەند پەنجەیە،.
شالآوێکن ڕوو ئەکەنە ئەو جێگەیە و
ئیتر پیکاب
وەکوو شەقام بە قاچی خۆی
تێی هەڵدات و بەحەوادا فڕێی دات و
دێوی باڵداری ئاگری تێ بەر بدات
هەڵ ئەگیرسێ و
هەڵ ئەقرچێ و
هەڵ ئەبەزێ و
دائەبەزێ و
لووتی شکاو وەرئەگێرێ و
دووکەڵ ئەیخوات..
پیکاب هێشتا بەحەواوە
ئەزریکێنێ..
کە لەدواوە ئەوانی تر
هەویری لەشی یەکتریان
لەناو بۆدیا شێلاوە،.
بەنزین و خوێن و گریس و گۆشت و لاستیک
ئێسک و ئاسن
بوون بە شتێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شتەیش ناوی لێ نەنراوە.

لەم شەقامەو لەم شەوەدا

لەم شارۆچکە بچووکەدا

ئێستە ڕژێم ماڵۆسێکی سەر بڕڕاوە.

ئێستە شمشێرە کولەکەی دەستی عاشوور

تەختەیەکی قلێشاوە

بانگی کشانەوەی ئێمەش ئێستە

وەختێتی و هیچی نەماوە.

★ ★ ★

بەیانی بوو سەری سەعات

بێ سیمی ناو کونە ئەشکەوت

بێ سیمی ناو دارستان و هەردوو پێ دەشت

زمان و گوێ ی سەنگەر بوون و

ئەیانبیست و دەنگیان ئەهات

وەکوو نانی گەرمی تەنوور

هەواڵی تازەی نەبەردیان

بۆ یەك ئەنارد

بەیانی بوو سەری سەعات

بێ سیمەکان بەزیکە زیك

بە پەلەپەل

زەمانیان کورت ئەکردەوە

وەکوو ئاریەڵ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕێگای دووریش بەڕێی نزیك

بەیانی بوو سەری سەعات:

دنیا سارد سارد

ـ شەپۆل. شەپۆل. هەڵۆ!

وەکوو هاواری بنی بیر

دەنگ زۆر کزە

ـ شەپۆل. شەپۆل.هەڵۆ!

دوو دابەزە.

ـ هەڵۆ. هەڵۆ. شەپۆل!

ـ ئێستە باشە

ـ دەی چیت هەیە؟!

ـ بروسکەیەکی پەلەیە..

ـ من ئامادەم

بەردەوام بە

ـ دەبنوسە.

ئیتر برووسکەکەی هەڵۆ وەکوو گوڵاو لەسێبەرەوە بۆ هەتاو

هەرچی هەنگی دور و نزیکی بێ سیمی ناو شۆڕشە..

بە گیزە گیز دەوری ئەدەن

بە ژاوە ژاو گێژی ئەدەن

سەرە ڕێی خەتی لێ ئەگرن

هەندێ تەواو

هەندێکی تریش ناتەواو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گۆی هەواڵی تازە ئەمژن
ئیتر بروسکەکەی هەڵۆ لەناو شەش حەوت دێڕی شاشا
ژووری هەواڵ دروست ئەکا..
ژوورێ بۆ زیانی دوژمن
کوژراو. زامدار
ژوورێ بۆ دیل
ناویان ئەبات..
دەرگایان لەسەر دائەخات.
ژووری دەسکەوت. چەك و فیشەك
چەکی گەورە برا گەورەن
لەپێشەوە ناویان ئەبات..
ئەمجارەیان لەناو ژووری
دیلەکاندا..
داڵی گیراوی کزو مات
ـ عاشوور حەمدان ـ
نێچیرێکی قەڵەویانە
بۆیە بێ سیم
پەیتا..پەیتا
ناوی ئەبات.
هەواڵ ژوور بە ژوور ئەگەڕێ
هەتا دوا ژووری برووسکە
ژوورێکی ڕەنگ ئەرخەوانیی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەرگای والاّ و

پەنجەرەی دانەخستووە

ئەو ژوورەی چاوی شەهیدی

تازەمانی

تیا نووستووە

ـ هەلۆ. هەلۆ. شەپۆل!

ـ شەپۆل. شەپۆل. هەلۆ!

ـ بەردەوام بە

کاکە لای منەوە تەواو

سەری سەعات سەر بەرەوە

ئەگەر هەواڵی تازە هات

ئامادە بە.

ـ ئەرێ جەو لای ئێوە چۆنە؟!

ـ لە شەوێوە بەفر ئەبارێ

هەتا ئێستە

سێ جار سەربانمان ماڵیوە..

ـ ئەی لای ئێوە..

حاڵی ئێوە و پیرە زستان؟!

ـ هەر بارانە و بەلاّم لافاو

ڕێی ئێمە و گوندی بڕیوە..

ئیشێ..کارێ؟!

ـ هەر خۆشیتان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ خوا حافیزبێ.

بەفرە و باران. لەوێ بەفرە و لێرە باران. لەولا گڕە.

لەملا کزە. لەناو نەخشەی پێشمەرگەدا. سەرما و گەرما،

تەرزە و پشکۆ، سەریان ناوە بەیەکەوە، وەرز ئەگۆڕن ـ

ساڵ ئەگۆڕن. دنیای کۆن هەڵ ئەگێڕنەوە. لەناو بەفرا

خوێن ئەڕوێنن، لەناو خوێنا، تەرزە و بەفر ئەتوێننەوە

کێڵگەی برسێتی ئەکێڵن. دەغڵی ئازاری یەك بە دە ئەدروونەوە

بەفرەو باران، بەفریش پێشمەرگەی سروشتە.

پێشمەرگەی شۆڕش و

سروشت لەم وەرزەدا قۆڵیان لەقۆڵدا و پێکەوە ڕێگەکانی

داڵ ئەبەستن چنگەکانیان لەگۆ ئەخەن

باڵەکانیان ئەبەستنەوە.

بەفرەو باران.ئەوەتا واعاشوور حەمدان

داڵاشی ڕەشی باڵ شکاو

بووە بە فاقەی پێشمەرگە و سروشتەوە دەردەست کراو.

شمشێرەکەی زەلیل زەلیل. پاڕانەوەی داماو داماو.داڵی گیراو

داڵی ناوسك پڕ لە بێچوە چۆلەکەی کورد پێش خراوە و ڕەت

ئەبات و هەنگاو هەنگاو ئەژنۆی ئەشکێ

ئێستە عاشوور پەیامێکە

کەسیرە بوو. دروشمێکە قاچو قولو دەستو پەنجە سەرمابردوو.

مەگەر هەر تەنها بینی ئاو لەم کاتەدا وەکووعاشوور

لەترساندا هەڵبلەرزێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕێ درێژە. وەکوو مێژووی پڕ ئەشکەنجە. ڕێ درێژە.
چەقەنە بەرد. هەڵەت هەڵەت. هەرشەقاوێك داڵ ئەڕوات و
شەقاوێکی تر ئەکەوێ بۆ بەرەو ژوور. دوا پلەی دوند،
چاوی کوژاوە هەڵ ئەبڕێ. لەپشتەوە لوولەی تفەنگەکەی
ئازاد ئەکاتەوە سەر قەپرغەی هەڵی ئەبڕێ،ئەیخاتەوە سەر
تووڵە ڕێ. وەکوو ئاوێنەی تەم گرتوو چاوی عاشوور تارمایی
ئازاد ئەبینێ. ئازاد ئەچێتە بەردەمی هەڵ ئەتروشکێ،
ئەمجارەیان کە پشوودان بەلەپی دەست ئاوێنەی
چاوی تەم گرتووی
عاشوور ئەسڕێ ئەوسا ئیتر نەك وێنەکەی، بەڵکو ئازاد،
خوێنی،گۆشتی،خۆی ئەبینێ،دەنگی ئازاد.
قاقای پێکەنینی ئازاد،
خۆی ئەبیسێ ئەمجارەیان داڵ ئەتاسێ و
تارمایی مەرگ دەس
بەخەنجەر لەسەر سەری ڕائەوەستێ
پاش چەند ڕۆژێ داڵ ڕیش
هاتووە. پانتۆڵ دڕاو. وەك گیسکێکی لەڕو لاواز ئەگاتە جێ.

* * *

شەوی کلپە و هەڵمەتەکە. عاشوور خۆی کرد
بەنەخۆش و نەچووە دەرێ.
شمشێری لە کون خزاوبوو. لەکەنتۆردا پشیلە بوو
خۆی مات دابوو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کۆمەڵێ جاش ڕەنگ پێ نەماو، هەناسە سوار،
چوونە ماڵی وتیان
ڕەفیق وەرە دەرێ فریا کەوە،وا مەقەڕ و وێنەی
سوڵتان و شارۆچکە بەیەکەوە گڕ ئەسێنێ.
داڵی ناچار هاتە دەرێ
دوا لاندرۆڤەر ڕاوەستاوەو سواری ئەبێ. دەس لەسەر دڵ ئەکەونە ڕێ
وەختێ عاشوور دۆزەخی پێش خۆی ئەبینێ
زارەتریك ئەحەپەسێ
هەر بە پەنجە فرمان ئەدا و شۆفێر بەرەو
دوا سوکانی وەرئەگێڕێ
بۆسەی یەکەم ئامادەیە و دەرئەپەڕێ و
وەك نێچیری چاو بە وەنەوز ئەیانگرێ.

★ ★ ★

هەر ئەو شەوەی چنگی هەڵۆی خۆ کزو کرد
داڵی فڕان..
لەدۆڵێکی قەراغ شاردا. کڕ،نەپندی
کەمەفرەزە خڕ بوونەوە..
گیرفان..گیرفان
جلی بەری عاشوور و دیلەکان گەڕان
یەکە بەیەکە و جیا بەجیا
چییان تیا بوو بەدەست نیشان
بەژماردن دەریانهێنان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەسەر مێزی تاشە بەردێ
وەکوو بڵێی
بۆ ئەوان دروست کرا بێ
دایان ئەنان
لەودەمەدا باران خۆشی کردبۆوە
لەوە ئەچوو ئەمجارەیان بای بەفر بێ
هەر بەپێوە
لەبەر شەوقی ئەم لاو ئەولای چەند لایتێ
ئازاد لە شتی ناو گیرفان ورد ئەبۆوە
تا سەر ئەنجام،
لەبەر باخەڵی عاشوور دا
ڕۆژ ژمێرێکی بچکۆلەی قادسیەو
هەندێ کاغەزیان دەرهێنا
حەسحەسی تیشکی ڕووناکیی
بەسەر ڕیز بەڕیزدا گەڕا
ناو بەناوێ سەرنج زیاتر
لەسەر هەندێ دێڕ ئەوەستا
ئەوسا ئازاد لەبەر خۆوە
ورتە ورتێکی لێ ئەهات
دەم و چاوی گرژ ئەکرد و
سەرێکیشی بۆ بائەدا
لەدواییدا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوانەی گلیان دانەوە
پێناسەکان،ڕۆژ ژمێرێ،چەند کاغەزێ و
چوار دەستکێش بوون
وێنە و نامەی زۆر تایبەتیش
بۆ گیرفانی دیلی هێشتا هەر وڕ و کاس
گەڕانەوە.

⋆ ⋆ ⋆

لەیاداشتە نەهێنییەکەی بەرباخەڵی عاشووردا
وەکوو لاشەی سەر ئاو کەوتووی دوای تاوان.
ئێستە تەرمی شیعری بزر. زامی گیراو ئەبینینەوە.
ئێستە گۆڕی وەرزی کوژراو.دەنگی خنکاو ئەدۆزینەوە
ئێستە دەرکەوت ژێر زەمینی
ڕۆژ ژمێرەکەی عاشوور.
کام پیلانی پەپکەخواردووی لەخۆیدا حەشارداوە.
ئێستە دەرکەوت کە قەنارەی نەهێنیی
لە یاداشتی بەرباخەڵی عاشووردا
بۆ چەند تیشکی سەوزی هیوای پاشەڕۆژ هەڵخراوە.
لەیاداشتی بەرباخەڵی عاشووردا.
زۆڵە یاسای ئۆتۆنۆمی ئەم حوکمە
ئافرەتێکە بۆ کامێرای تەلەفیزیۆنی درۆ
داوێن پاکە و سپی پۆشە و فریشتە
دوای کامێراش هەرزان هەرزان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەیفرۆشێ ئابڕوی تکاو. ئەو لەشە.
لەسەردابە نەهێنییەکەی
بەرباخەڵی عاشووردا
چەند ڕۆژێکمان
لە گیرفانی ئەو یادداشتە دەرهێنا: ـ
⋆بەپێی بەڵێنێکی زووترکەپێی دابووم
پێش هەفتەیەك ژنەکەی (ن)
کاسێتێکی مێردەکەی خۆی لەناو سنگیا شاردبۆوە و
بۆی هێنابووم
وەختێ گوێم گرت لەوە ئەچوو
وەختی مەست بوون قسە بکات
لەشوێنێکدا (ن) وا ئەڵێ:
ئەم شەڕە بۆ؟!
ئەم شەڕە وەك گۆشتی مردووی
بۆگەن کردووی لێ هاتووە
ئەم شەڕە بۆ؟!
لەبەر کورسی و لەبەر چاوی
تاقە کەسێ!؟
حەوت ساڵ ئەبێ،.
(ن) هاوڕێی ئەم سەفەرە درێژەیە
دوێنێ (ن) مان هەر بەدەستی
ژنەکەی خۆی دەرمان خوارد کرد

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەمڕۆش بە مارشی عەسکەری و
کۆڕەوێکی زۆر گەورەوە
تاقەراغ شار،،تەرمەکەیمان
بەرەو "حلە"
ڕەوانە کرد!
٭چەند ڕاپۆرتێکی نزیکی ئەم لاو ئەولای
بوون بە چرای
تاقیب کەرمان
زۆردەمێك بوو لە کوڕەکەی
وەستا حەسەن بە گومان بووین
ئەمڕۆ لە جەژنی سوپادا
قەزاو قەدەر
زیلێك شێلای!
٭ئەمیشیان قسەی نەستەقە
سەگ هەر سەگە
کورد هەر کوردە
"فرسان "ە یان "موخەریب"ە
٭ئەمڕۆ نامەم بۆ (ص)ی ئامۆزام نووسی
(ص) لەبەسرەیە و عەسکەرە
بۆم نووسیوە: فریاکەوە
خۆزگەیەکت ئەهێنمەدی
ئەڵێی بەهەشتی ناو خەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پارچەیەك عەرد..چوار سەد مەتری

باوەشت بۆ ئەگرێتەوە..

دە هەزاریش پارەی بەخشیش

ئەو هاتووە بە پیرتەوە

فریاکەوە..

ئای بۆ عەرەبێ کە خێرا

بێت و لەجێی ماڵە کوردێ

لە شاری گەوهەری ڕەشدا

خانووی تازە بنیات بنێ!

*ئاخ! ئاخ!

هەر ئەمجارە

هەر لەم شەڕە ببینەوە

شەرتە ناوی بەفر لەبیر

ئەم شاخانە بەرینەوە

ئاخ..ئاخ!هەر ئەمجارە.

*دوێنێ شەوێ

چوار موخەریب بە چوار چەك و

دووی زیادەوە

خۆیان دایە دەست مەخفەرێ

خۆم چووم دیمن

ئەتوت گەماڵی چڵکنن

بەڵام سەیرە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆچی هەتا لای ئەوانن
کۆ لەمەرگ ناکەنەوە
کەچی کە دێنە لای ئێمە
ئەڵێی تانجی ترسنۆکن!!
* ئەمڕۆ ماندووین
لە شەبەقەوە خەریکی
ڕاگوێزانی چوار پێنج گوندین
من و ناصر
حەوت سەعات ئەبێ بەپێوەین
زۆر شەکەتین
هەتا ئێستەش وڕ و کاسی
تەقینەوەی دینامێتین
* ئەمڕۆ (ا) و (س) مان بانگ کرد
ئەم دوو قەلەباچکە کوردە
تەمەنی ماڵی کردنیان
ئێستە لەچوار ساڵ زیاترە..
پێمان وتن: قەلەباچکە بەڕێزەکان
ئێوە ئەبنە زمان و گوێی گەلی کوردمان
بۆ ئەم دەورەی داهاتووە
ئەبێ خۆتان هەڵبژێرن
لەمڕۆیشەوە وا بزانن
دوو ئەندامی ئەنجومەنن.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

⋆لەبەغداوە ئەمڕۆ لاشەی
دوو موخەڕیبی گیراویان
هێنایەوە بۆ شارۆچکە
لەبازاڕدا چپە چپە
ئابلۆقەی ماڵەکانمان دان
باوکی هەردووکیانمان بانگ کرد
پێمان وتن..باش گوێ بگرن
ئەوەی لەگەڵ ئێمە نییە
گەر وا بمرێ پرسەی نییە
دەرگا داخەن!
گریانیشتان قەدەغەیە.
⋆وەك دیبوویان:
موخەڕیبێکی خرپلەی دەماغ کردوو
ئەمڕۆ سەعات سێی عەسر بوو
لەمەیدانی گەورەی شاردا
ڕەفیق (ناصر سلیمان) ی
دایە بەر ڕیزی دەمانچە و
یەکسەر کوشتی
وەکو مورووی غەیب وەهابوو
کەس نەیزانی بۆکوێش دەرچوو!
⋆دوێ نیوە شەو
بەپێی نەخشە و تۆڕێکی ورد

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەس و کاری نزیکەی بیست موخەڕیبمان
وەکوو مریشك و جووجەڵە
لەخەودا گرت.
⋆ئەمڕۆ ست "شەرمن"م بانگ کرد
شەرمن بەرپرسی یەکێتی ئافرەتانە
پێم وت: بۆ خۆشی ئەفسەرە ئازاکانی
ئەم عێراقە
لە ئەندامان وەك گوڵ بژێر
بۆ ئاهەنگی قادسییەی سووری ئەمشەو
چەپکێ کچی ڕەنگاو ڕەنگی زۆر ناسکمان
لە گوڵدانی یەکێتیدا بۆ بنێرێ!!

⋆ ⋆ ⋆

داڵ غەڕڕابوو. وەختێ ئەفڕی
وەختێ هەندێ پەڵە هەوری نزمی لەژێر
پێیدا ئەدی. وای ئەزانی هەموو لووتکە و
هەموو هەورێ سەر دائەخا و بەچۆکدا دێ
لەبەر ڤیڕەی لەخۆبایی..
داڵ غەڕڕابوو ئاسمانی گەورەی نەئەدی
وای ئەزانی زەمان ئەپێچێتە باڵی
هەتاکوو سەر..لەسەر ڕۆژان کڕ ئەکەوێ
هەتاکوو سەر.. بڵند ئەفڕێ و
سەر بەرەو خوار نابێتەوە بەرەو دۆڵێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نزم و نەوی..

★ ★ ★

بەر لەدایك بوونی عیسا

ڕەنگە هەر لەم دەربەندەدا بووبێ

حەوت شەو..حەوت ڕۆژ

ترس چاوی " گەزنەفون" و

سوارەی یۆنانی قوتدابێ.

ڕەنگە هەر لەم دەربەندەدا بووبێ.

حەوت شەو حەوت ڕۆژ

تیری درێژی ڕم ئاسا

بەر لە دایك بوونی عیسا

ئەم دیو ئەو دیو

زرێ پۆشی كون كردبێ و

وەك نیشانەی مێژووی ئێمە

لەسەر دڵی ستەمی كۆن هەڵچەقیبێ.

لەو ڕەوەز و لەو دوندەوە

بەفر كوژیان هەڵدێرابێ

ڕەنگە هەر لەم دەربەندەدا بووبێ.

لەئەشكەوتێكی ئێرەدا

لەو ئاستەدا..لەم ئاستەدا

بەپۆل داڵی باڵ شكاویان

بەند كردبێ!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ڕەنگە هەر لەم دەربەندەدا بووبێ.

★ ★ ★

ئێستە سەعات دەی بەیانی
ڕۆژی هەینی..هەشتی هەشتی
هەشتاو شەشە
لەژێر کەپرەکەی خۆمەوە
لەنێوان لقی دارگوێزی گوێ چەمەوە
هەر لە هەمان دەربەندەوە
لەسەرەوە..
بەتوولە ڕێی ئەوبەرەوە
ڕێچکەیەك دالّی گیراوی چەماوەی ژێر
کۆڵە خۆڵ و خشت ئەبینم..
عاشووریشیان لە پێشەوە
ڕێچکەیەك دالّ
تەنها بازێك لەپشتەوە
گلّ..ئەکێشن..بەرد ئەکێشن
دار..ئەکێشن
بۆ خەستەخانەی ئەو هەلّۆ زامدارانەی
بەباڵی خوێناوی شۆڕش
شیعرێکی نوێم بۆ ئەنووسن.

بەرگەلّو
1986 / 8 / 8

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەربەندی پەپوولە

1991

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەموو ڕۆژێ لە تاو هیجرانی ئەمساڵ

تەمەننای مردنی پێرارە بێ تۆ!

نالی

غەریبیی غوربەتی کردم بە ئەوطان

سەراپا ئەرزی لێکردووە زیندان!

حاجی قادری کۆیی

دوور جە قامەتت قیامەت خێزان

هیجرەت شەرارەی جەهەنەم بێزان!

مەولانە خالیدی نەقشبەندی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

I

دڵۆپ، دڵۆپ باران: گوڵ ئەنووسێتەوەو

نمە نمەیش چاوانم تۆ!.

چ ساڵاوێکی[1] نامۆیی و چ ژانێکی بەخشندەیە

---

(1) ساڵاو: ساڵێك ئاوی زۆربێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وا لەسەرخۆ
بەرد بە بەردی
کێوی سەرم ئەپشکوێنن
لق بە لق و چڵ بە چڵی
دەست و پەنجەی وشکەڵاتووم
شین ئەکەن و وەك باویلکە[2]
ئەمدەن بە دەم باڕێزەکەی ئەوینتەوەو
لەشەختە بەندانی گیانتا: ئەمرِسکێنن.

گڤە، گڤە "با" پێدەشتت ئەخوێنێتەوەو
نەفەس نەفەس هەناسەیشم: باڵاکەی تۆ
چ گەردەلوولێکی سەوزەو
چ ئەسپێکی ئەفسانەیی باڵدارە وا
لەم کۆتایی دنیایەوە
بە پرتاو دێ و هەڵم ئەگرێ و ئەمفرِێنێ و
دوور دوور ئەمبا
بەرەو هۆبەی ئارانی[3] تۆ.

کلوو، کلوو بەفر گوێ بۆ چیا ڕائەدێرێ و
وشە وشەیش هۆنراوەی من بۆ سۆزی تۆ

---

[2] باویلکە: گیایەکی تووك سپییە لە پایزاندا با بڵاوی ئەکاتەوە.
[3] ئاران: جێی زستانەی کۆچەران.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چ بەفرانبارێکی زەردە و
چ کرێوەی حیکایەتێ بەم ناوەختەو
لە ئاویلکەی[4] ئەم ڕۆژەدا
وەك عەشقەکەی "برایمۆك"
پێدەشت پێدەشت و کۆ بە کۆ
بە ڕێگەی مەرگی سپیدا
ئەمخاتە ڕێ بەرەو لای تۆ

★

سەفەرە
سەفەرە
سەفەر.
سەفەری ئازاری زگماك و سەفەری
درەختی بێ دالّدە و بێرێتەی[5] زامانی گەڕیدەو
تەدارەك ڕێك ئەخەم!.
ساواقە[6]
ساواقە
ساواق!.
ساواقی سالأنەی بەهاری بێوڵەت
ساواقی بورجی "مارت".

---

[4] ئاویلکە: وەختی گیانداران.
[5] بێرێتە: سەمای بەکۆمەڵ.
[6] ساواق: سەرماو سۆڵەی سەختی دژوار.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شەپۆڕی باهۆزە و شیوەنی گوڵانەو
تەدارەك ڕێك ئەخەم
تەدارەك: لە ئەسپی کەللە سەر گڕگرتوی ڕەوەندم
ئەو وەختەی ژان لەسەر بەرد ئەڕوێ.
تەدارەك لە حیلەی برووسکەی ئەم هەورە سوورانە
ئەو دەمەی کە باران شیعرێکی سەوزتر ئەنووسێ..
لە جوانووی ئەم خەمە بزێوە سپیانە
ئەو وەختەی کە لانکە و بنچك و
دەوەنیش غار ئەکەن.
تەدارەك لە تەختی کەژاوەی زریکەی فەریادی
ئەم هەموو فریشتە ڕەندانە
ئەو وەختەی خوا ئەوقەو
مردنیش سەرسامە!.
لەگوارە و پلێلەو سلسلەی زایەلەم
ئەو دەمەی کە شایی گریانە.
تەدارەك لە تارای ئەم شیعرەو
گەردانەی ئەم تەمە
ئەو وەختەی کە مەرگم بووکمە و
کەژەهریش شاباشی جیهانە!.

ئێوارە.. دوای بانگی برینتان من ئەگەم.. ئێوارە.
ئێوارە.. دوای شێوی گریاوتان لاتانم.. ئێوارە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

که هاتم

مۆمێکم له قوللەی حەزرەتی "نالیی"دا بۆ هەڵکەن

با ملی دارێ بێ

یان پەنجەی نێرگزێ

یان قژی وەنەوشە.

زامێکم له دوندی "کەکۆن"[7]ی "حاجی"دا بۆ پێکەن

با سەری بڕڕاوی شیعرێ بێ

یان مەمکی "وەسانان"[8]

یان باڵای هەڵەبجە.

دوای بانگی برینتان من ئەگەم

که هاتم

له بەردەم دەروازەی هەناسەی ساردتانا

تاقێکم بۆ لێدەن

شیاوی شای خەم بێ و ئەم تاجی غوربەتە

شیاوی ڕیشەکەی "خەندان"[9] و

شیاوی هەیبەتی "جەلادەت"[10].

تاقێکم بۆ لێدەن:

بەخونچەی ئەو هەموو فرمێسکەی هەتانە.

بە گەڵای ئەو هەموو ئاخانەی لاتانە.

---

[7] کەکۆن: گردێکە له ڕۆژئاوای ڕاستە کۆیەی جاران.

[8] وەسانان: گوندی "شێخ وەسانان"ی هەرێمی هەولێر لەلایەن ڕژێمی عێراقەوە ژەهرباران کرا.

[9] خەندان: (شەریف پاشا سەعید خەندان) نوێنەری کورد له کۆنگرەی ئاشتی له پاریس ساڵی 1919ز.

[10] جەلادەت: جەلادەت بەدرخان و ڕۆژنامەنووس و ڕووناکبیری بەناوبانگی کورد.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەژاڵەی ئەو هەموو کسپانەی پێتانە.

تاقێکم بۆ لێدەن

بە نەخشی باڵندەی ئەو قوڕە سوورانەی هەتانە و

لە گلگۆی ئازیزان بە ئاوی نێو نیگا شێلاتان.

تاقێکم بۆ لێدەن

بەخشتی ئازاری چوار گۆشەی

ئەو هەموو پرسانەی دای ئەنێن.

تاقێ بێ لە شێوەی مێزەری "مەولەوی"

تۆزێ قووچ.

تاقێ بێ وەك پشتی کۆماوەی

خەڵوەتی "مەولانە"[(11)]

تاکوو دێم، ئەو گوڵە سپیانە مەنێژن

بوەستن! بەلانکەی مێژوویان مەسپێرن

با لەسەر سەوزەگیای لەشی هەرد

لەسەر پشت پاڵکەون

با لەسەر باسکی ئاو ڕاکشێن.

با لەسەر شانی "با" هەڵکوڕمێن.

ئاسمانی چاویشیان دامەخەن

هیچ پەڵە هەورێکی سەرشاخیان

[(11)] مەولانە: "مەولانە خالیدی شارەزووریی نەقشبەندی" 1773–1826، ڕێبەرێکی گەورەی تەریقەتی نەقشبەندی لە کوردستاندا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیا مەدەن، هەتا دێم

مەیکەنە تارومار

خۆزگەمە بۆ دواجار

تەماشام بە پرژەی گوڵاویان تەڕ بکەم.

خۆزگەمە بۆ دواجار

شنەیان بگرمە باوەشم.

یەك بە یەك دەم خەمە ناو دەمی حەسرەتیان

ناکامیی سینەیان هەڵمژم

وەك دایك و

باران و

شەمامە

بۆنیان کەم.

یەك بە یەك دەست بێنم

بە تیشك و تیریژی قژیانداو

موو بە موو ماچیان کەم.

تاکوو دێم، ئەو "مانگ"ە زەردانە مەنێژن

بوەستن! هەتاکوو تریفەی غەریبیی خۆم دێنم

ڕاوەستن! هەتاکوو ئەگەم و

خەرمانەی هەڵبەستم

ئەکەمە پشتێنی ناو قەدیان.

خۆزگەمە بۆ دواجار

دەست کەمە قەڵبەزەی گەردنی هەموویان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یەك بە یەك خەمانیان ڕاژەنم

یەك بە یەك بە بەژنی دار لیمۆی ژەهراوییی

مارتیاندا هەڵژنێم

یەك بە یەك سەرخەمە ناو سنگ و بەرۆکی بەفرینیان

یەك بە یەك کرنووشیان بۆ بەرم

یەك بە یەك فوو بکەم

بە کونی زامیاندا و

شمشاڵی باڵایان لێ بدەم:

(حەیران.. حەیرانە.. ئەوە "سەحەر"ە

ئەوە چاوی هەڵوەریوی سەحەرە.

ئەوە خەزانی باڵای سەحەرە.

ئەوە دەنکە ملوانکەی خەونەکانی سەحەرە.

ئەوە دەست و ئەوە پەنجە و ئەوە مەمکی

بەجێماوی سەحەرە.

ئەوە قیژەی ڕواوی سەحەرە

ئەوە خۆڵەمێشی ماڵە بابی سەحەرە

حەیران حەیرانەو

خەنە بەندانەو

ئامان ئامانەو

باڵا ڕێزانە..)

لا وەکە! تەماشا!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم مێرگی غوربەتە ئازاری چەند سەوزە
چەند تەڕ و پاراوە ئالوزی[12] گوڵ گوڵیی
ئەم مێژووی وڵاتی حەسرەتە.
لا وەکە! بڕوانە!

دوندی ئاخ لە سینەی بوولێڵی ئێمەدا
هەڵکشاو، سەر بە گوڵ، چەند بەرزە
ئاورێ.. تەماشا!
سەقەمی[13] کۆچنامەی دڵداران
لە گیانی عاشقدا: گڕەیە.
گینگڵیان: ئارام و
وێڵ بوونیان: ڕێگەیە.
تەماشا! ڕیزە ژان
زنجیرە سەماکی[14] کۆتەڵمان
یەك بە یەك چۆن بەسەر پێدەشتی
سۆزماندا
ئەڕوانن!
بڕوانە! سووتانیان: سەمایە و فڕینەو
پەل و پۆی گریانیان: شۆڕابەی[15] بەستەیە.

---

[12] ئالوز: خەم، حەسرەت، ئەشکەنجە.
[13] سەقەم: تۆف و کڕێوەو سەرمای تووش.
[14] سەماك: ئێجگار بڵندو بەرز.
[15] شۆڕابە: لقی شۆڕی درەخت تازەوی.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوەیان: فەنەری گەردنی "نالیی"یە لە شەوی
"بسفۆر"دا[16] ئەسووتێ و جەستەی ئاو ئاڵ ئەکات.
بە باڵای قەسیدە قوڵایی ئەپێوێ و لە بنی گێژاودا
چارۆگەی خەیاڵی هەڵئەدا. لە سامی گێژەندا و
لەوێدا بۆ ساتێ پەیتووکەی[17] گومانی ئەسرەوێ. لەوێدا
ئەم گەرای ڕەنگاڵە بۆ ماسیی باڵداری شیعری خۆی
دائەنێ. لەوێدا ئەم خەونی زەرد و سوور بە چاوی
خاکەوە ئەبینێ. ئەخنکێ و ناخنکێ و لەوێدا دەست ئەباو
مرواریی دڵی خوا دەردێنێ. ئەخنکێ و ناخنکێ و
لەوێدا ئەم تۆوی هەتاو و هۆنراوە ئەچێنێ. هەر خۆی و
گەمیەکەی. هەر خۆی و سەفەری ئاوی ڕەش.
هەر خۆی و سەوڵەکەی قەڵەمی و هەر خۆی و خەمی
گەش. پێشەنگە و پێش هۆرەی شەپۆلی بێ وڵات
کەوتووە. پێش وشەی سەرگەردان کەوتووە.
نامۆیی سەراپای تەڕ بووە.
بەلەمی بێ کەنار
تەنیایی ئەئاژوێ و
باخی ئاو
گوڵ قژی "حەبیبە"ی گرتووە.
بە پێڵە[18] تینویەتی عەشقی ئەو، سەرئەکا!.

---

[16] بسفۆر: دەریای بسفۆڕ.
[17] پەیتووکە: چۆلەکەی بچووکی تیژباڵ و خێرا.
[18] بەپێڵ: شەپۆلدار.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بە شەوقە تاریکیی ڕێ و بانی وشەی ئەو، ڕێ ئەکا.
سەرپەڵە[19] پایزەی ئەم کۆچەی
ڕواوی سەر بەردی هەڵکەنراو
هەڵاڵەی فرمێسکی گوێ "زەڵم"ەو
گۆرانیی بەفرێکی "شنروێ"ی[20] هەڵقرچاو.
ئاڤزینی[21] خولیاکەی ئەسپێکە سپی بۆر:
ئارامی: سمکۆڵەو
کورژنی: هێوریی و
دووریێتیی: نزیك و
قیبلەکەی: "خاك و خۆڵ"

"ئەستەموول" ئەیبینێ و نازانێ چ گۆمێ
وا لە ژێر کڵاوی ئەم پیاوە
ڕیش ڕەشە ڕێحانە و بەفرەدا.
هەموو ڕۆژ ئەیبینێ و نازانێ
چ بێشەو نزارێ وان لەناو
دەربەندی ئەو سینە تەنگەدا.
کۆتریی سەر قوببە و منارە ئەیبینن نازانن
چ باڵی فڕینێ وا لە ناو ئاسمانی

---

(19) سەرپەڵە: وەختی بارانی پاییزە.
(20) شنروێ: چیای شنروێ، ئەکەوێتە باکووری شاری هەڵەبجەوە.
(21) ئاڤزین: بلندایی نێرینەی ئاو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو گیانە شینەدا.
کەلەپۆی[22] خۆرنشین ئەیبینێ و نازانێ
چ پشکۆ و ژیلەمۆ و ئاگرێ وان لەناو
ئاتەشگەی ئەم شیعرە ئاوارە و وێڵەدا.
باران و ڕەهێڵە ئەیگاتێ و نازانێ،
چ ناڵەو چ ژان و ژمژیە[23] و گرمەیەك
وان لەناو ئەو هەوری دەروونە قووڵەدا
هەژاران ئەیبینن نازانن
چ نووزەی نانێك و چ لاڵەی ئاوێك و
چ سەرمای تەمەنێ وان لە ناو
کوختەکەی هەناوی
ئەم مامە پیرەدا!.
عاشقان بەلایدا ئەڕۆن و نازانن
چ لەنجەی خەمێك و
چ کانیی نیگایەك
وان لەناو کازیوەی ئەو چاوە تیژەدا
ئەوەیشیان: "مەولانە"ی هەتاوی نیوەڕۆی شەوانە.
تاڤگەی بێ دەنگی دڵی خوا و کۆڵ کێشی گریانە.
بە هاوین بارانی "هیندستان" لە چاویا دائەکاو، بە زستان
لە ڕۆحیا قرچە قرچ "شارەزوور" سووتانە. هەموو ڕۆژ

---

[22] کەلەپۆ: ئەو کەلەی خۆری لێ ئاوا ئەبێ.
[23] ژمژیە: جوڵان و بزوتنەوە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

شەبەقیی "بەرەدا"ی[24] موریدی کاکۆڵ سەوز،
بە دزیی منارەی ئەمەویی شامەوە، لە دەفری[25]
سۆزێکدا شەپۆلی نوورێکی یەزدانیی هەڵ ئەگرێ و
ئەیبا بۆ: "سیروان"ی مەولانە.
شەوانە، شۆڕەبی کەناری گۆمی خواو
ڕۆژانە، نانێکی ناوچەوان سوتاوی ڕەنج دانە.
ئەم.. بەڕووی شاخێکە هەموو ڕۆژ بەپێی خۆی
ئەچێتە ناو ژووری پەنگر و کڵپەوە
هەتاکوو بسووتێ و هەڵقرچێ
پڕۆپۆی[26] "وەجد"ەکەی چڕترە.
ئەم.. کێوی بەفرێکە خۆی بۆ خۆی
ئەچێتە بەردەمی خۆری هەق
هەتاکوو دڵۆپی توانەوەی زۆرتربێ
ئەستێرکی ئەوینی ئاسمانی پڕترە.
شەوانە، تا دۆزەخ بۆ لەشی دابخاو
بپرۆکێ و هەڵوەرێ و دووکەڵ کات
ڕۆژانە، بەرچاوی ئەم زامە ڕوونتر و
بەهەشتی گیانی ئەم شەنگترە.
"مەولانە"ی سەمەندەر[27]

---

[24] بەرەدا: رووباری بەرەدای شام.
[25] دەفر: قاپ، حاجەت.
[26] پڕۆپۆ: لقوپۆپ.
[27] سەمەندەر: باڵندەی ئەفسانەیی.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو قوڕەی لە مشکیی لەشی خۆی
بەردەوام ئەیشێلێ
هەموو ڕۆژ ئەیکاتە گوڵدانێ
بۆ گوڵی عەشقی خوا و
لەتاقی پرشنگی ژوور سەردا دای ئەنێ.

(سێ وتەی پیرۆزی نێو ڕۆژژمێرێکی نەبینراوی "مەولانە")
یەکەم:
عاشقێ خرایە ئاگرەوە
بەڵام تا
گیانی پاك گەیشتە ئاسمان و دڵی خوا
ئەو بە ژێی بڵێسە بەردەوام
هەر "تار"ی ئەوینی لێ ئەدا!.
دووەم:
ئەتوانیت ڕوانینت بڕوێنی و سەوزیش بێ
بەو مەرجەی کە درەخت
ببێتە دڵدارت!.
سێیەم:
دەرچوونم بۆ نەبوو
عەشقی تۆ دەوری دام
من ئیستا لە نەخشەی تازەتا
دوورگەی تۆم!.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوەیشیان: "حاجی" یەکەی درەختی زەنگ بە دەست.
شمشاڵی لالیۆی مێژووی شاخ. شەوو ڕۆژ بە گوڵە
حاجیلەی، دیدەی خۆی، گلۆنکەی کوڵوانەی
یادێکی نارنجی بۆ "کۆیە" ئەچنێ و باڕژنی کاژۆڵەی
موو ڕەشی خەمیشی هەر لەلای "کەکۆن" و لە دەوری
ڕەشماڵە. ئەم: شیعری کردووە بە: هەتوان.
بە: کلیل. بە: خەنجەر. هونەری کردووە،
بە: دەغڵ و بە: بانگدان.
ئەم.. وشەو گوڵاو و هاوار و گزنگی ئاوێتەی
یەکتری کردووە. کردوونی بە شتێ نەبینراو. نەبیستراو.
بۆن نەکراو.
ئەم.. شیعری کردۆتە پڵنگ و لەم بێشەی ترسەدا،
بە چڕنووك لە قەدی تاریکیی ئەنووسێ.
ئەوەتا نیشتمان لە چاویا بریسکەی دڵۆپی
ئەلف و بێی بێ ئەنوا[28] و بێ ماڵە.
نیشتمان لە "سەر"یا هەر بەردە مۆرەکەی،
گیرفانی شوانێکی عاشقی "خەجێ"یە. نیشتمان
لە دەنگیا خوێندنی کەوێك و تریقەی دوو کیژی
دیلانێی مابێنی دوو داری ناو دێیە.
نیشتمان لە گوێیدا زرنگەی پاوانەی

---

[28] بێ ئەنوا: بێ جێگا، بێ دەرەتان.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جوانێکی ئەوێیە!.

بە بەردە ئەستیەکەی سەری خۆی هەموو شەو
لە هۆدەی گریاودا، یادێکی پەمەیی و شیعرێکی
زەردی خۆی پێکەوە هەڵئەکات. ئاوی چاو
وەك ئاوی شەربەکەی "حیجاز"ی، ژەکێکە
هەموو ڕۆژ غەریببیی ئەینۆشێ. ڕۆژانە لە حیجاز
هەڵمێکە و شەوانە لە وڵات گۆمێکە و ئەیبەستێ.

لەوێڕا گەر سەری بەردێکی
"چناڕۆك" بشکێنن،
لێرەڕا ئەم دەستی کسپەیەك
هەڵئەبڕێ بۆ سەری.
لەوێڕا گەر چەوێ لە بینی کانییەك بگیرێ
لێرەڕا ئەم شیعری قرخەیەك ئەکات و
دەست ئەبا بۆ قوڕگی.
لەوێڕا گەر بەچکە ئاوازێ هەڵفڕێ
لێرەڕا ئەم ئەبێ بە ئاسمان.
لەوێڕا گەر ئەوین
سەعاتی ژوانی دیاری کرد
لێرەڕا ئەم ئەبێ
بەدار و سێبەر و پەناگەی جێ ژوان.
لەوساوە، ئەوەتەی کە ڕیشی پەپوولە پایزەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەبنە توترکی غەریبیی ئالاوە
ئەوەتەی ئەستەموول نسێیە و هەتاوی نیشتمان
لەم شیعرەی نەداوە،
ئەوەتەی شەپۆلی ئەم ئاوە باڵ شینە فڕیوە
باخەکان بە دوایدا ئەگەڕێن.
ئەوەتەی ئەم هەورە ڕۆیشتووە
شاخەکان بە دوایدا ئەگەڕێن.
ئەوەتەی ئەم "هەیبەت سوڵتان"ە[29] کۆچەرە
کوردستان شپرزە و چاو لەڕێ و هەر ئەڵێ،
ئاخۆ کەی ئەم خۆرەم دێتەوە؟!

(پەندە شیعرێکی بلاونەکراوەی "حاجی" وەختی خۆی
لە ئەستەموڵ لە پیرە بەردێکی ڕیش سەوزم وەرگرت)

ئەم بەردە گەر بازووی ئەوەندە ئەستوور و
دڵیشی ئەوەندە سەخت و ڕەق نەبوایە
تا ئیستا ڕەشەبا هەزار جار تلاوتل بردبووی.
ئەو بەردەیش گەر دڵی زۆر ناسك نەبوایە
ئاخر چۆن بە تۆوی دەم "با"یەك
ئەقڵێشا سەرسنگی؟!

[29] هەیبەت سوڵتان: ڕیزە چیایەکە لە ڕۆژهەلاتی شاری کۆیە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

II

به تیری عەشقی بەرد
زامدارە و گرفتار
ئەم مێژووە عاشقەم.
بۆ خاتری چاوی بەرد
هەموو جار خۆرنشین ئەپۆشێ و
بەکەوڵی سوورەوە
ئەگاتە بەردەمی قاپیی مەرگ.

لەخێڵی ئاوەوە پشتاو پشت
زاووزێی ئەم نەوەی ڕووبارە و چەمانە
هاتوون و، تا سەر من، تا ئێستەیش
تینویەتی سەرچاوەی عەشقیانە.
ئەز چیتان بۆ باسکەم؟
کام خوێنتان بۆ باسکەم؟
کام ئاختان نیشاندەم؟
لە کوێوە بێمە ناو زریکەو قیژەوە؟
لە ڕیزی وەریندا لە پێشدا چ ڕەنگێ پێش بخەم؟
لەم چرای دەنگانە لە پێشدا چ دەنگێ هەڵبکەم؟

درێژە دووکەڵی ئەم بێشە غەمناکە
وەك بەژنی نەخشەکەم.
درێژە فرمێسکی ئەم شاخ و داخانە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لە دیجلە و فوراتیش درێژتر.
درێژە کرووزەی پەلکە گیا
تا چاوی برینم بڕ ئەکا.
درێژە هاواری کۆڵان و شەقامی ئەم لەشە
تا لای خوا.
درێژە ئازاری ئەلف و بێم
لێرەوە هەتاکوو لای "خانیی".
درێژە، درێژە، درێژە.. غەریبیم
لە هێڵی ئاسنی ئەوروپا درێژتر.
نازانم ئەز چیتان بۆ باسکەم؟
نازانم ئەزچیتان
نازانم ئەز
نازانم
نا.

وا دیسان خەنجەرە و بە "با"وە ئەبارێ.
ڕەهێڵەی نەشتەرە.
شادەمار لە ملی ئەم کێوە زلەدا
کون بووەو خوێن لەبەر
ئەشکەوتی برینی بەرد ئەڕوا.
وا دیسان چەقۆیە و بە "با"وە ئەبارێ
"با" سەرم ئەبات و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گیانیشم بە دوایدا ئەگەڕێ.

-پێویست بوو، شاخ بێتە، دەشتایی گیانتەوە.

پێویست بوو کڵاوی هەوری ئەو لە سەرکەیت.

ئەبوایە تان و پۆی پەنجەی تۆ و لاسکی گژوگیا و

فەقیانەی دایکت و تەنافی سێدارە تێك ئاڵێن.

پێویست بوو بە قەڵەم سەنگەریش لە شیعرا هەڵکەنی.

ئەبوایە خوێ و برین وەك عەشقی وەلی و شەم،

وەك سەری مەسیح و تاجی دڕك، پێکەوە ڕابێنێ.

پێویست بوو ئەو کاتەی شڵپەی خوێن لە ڕۆخی

لەشەوە، ئەگەیشتە گوێی مێژوو، لەو زەریا

سوورەدا، ئەبوایە چارۆگەی بەلەمی دەنگی خۆت

هەڵبکەی. چی ئەکەی؟ ئەو کاتەی کە مردن

سەربازی دەوڵەت بێ و تۆیش لە کێو، درەختی

قەڵەم بی؟ چی ئەکەی ئەو وەختەی کە شانۆت

پەنگربێ و گوێ گرت تفەنگ بێ؟

ـ هەر ئەبوو، وابکەی، هۆنراوە

بە نووکی بڵێسە بنووسی و

دۆزەخیش بۆ ترس و بێ دەنگیت دابخەی!

ـ بەردەوام هەر تەورە و بە "با"وە ئەباری.

بەردەوام لافاوی شمشێرە و هێرشی بیابان.

★

ـ ئەمە پرچی بەجێماوی قەسیدەیە؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یان کاکۆڵی خەونی گوندیٚ؟

ئەمە ئاوێنەی شکاوی هەتاوێکە

یان هی کچیٚ؟

ئەی ئەم ڕووبارە کوژراوە

یاری دەشت بوو یان هی کوڕیٚ؟

ئەی ئەم قیژە هەڵوەریوە

قیژەی دایکمە یان درەختیٚ؟

ئەی ئەمەیان گۆی مەمکە یان دەنکە گێلاس؟

ئەمە پشیلەی سووتاوە یان ساواکەم؟

ئەی ئەمەیان سەری باوکمە یان گوڵبێنەی تەندوورەکە؟

ئەمانە باڵی وەریووی پەریەکانن یان کۆترەکان؟

ئەی ئەمانە گلێنەمن یان دەنکە زەیتوون و تریٚ؟

نازانم ئەز چۆنیان لە یەکتر جیاوەکەم؟

نازانم ئەز چۆنیان لە یەکتر

نازانم ئەز چۆنیان..

نازانم ئەز..

نازانم..

نا..

★

ـ وا مێژوو جۆلانەی شەهیدە.

هەموو شەو بە هێشوو "مانگ"ی سەوز

لە بەفری ناو سەرتا هەڵدێن و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له پرِیش لەو دیوی گولاڵەی خەونەوە
ون ئەبن.
ون ئەبن بۆ ئەوەی بێنەوە
وێڵ ئەبن بۆ ئەوەی بگەنە دڵی خواو
لەوێدا بڕوێن و بشنەوێن.

-هەموو ڕۆژ چاوێکم ئەکشێ.
هەموو ڕۆژ دەستێکم کۆچ ئەکا و جێم دێڵێ.
هەموو شەو من عەردی خەمێکی بەیارم و
ڕۆژانەیش تینویەتی شەهیدێ ئەمکێڵێ.

هاتووم "با" فێرم کات،
چۆن ڕووبار ڕاژەنم.
هاتووم بەرد فێرم کات
لەسەر ئەو چۆن بڕوێم.
هاتووم ڕەگ فێرم کات
لەکوێوە بگەمە دڵی خاك.
هاتووم گوڵ فێرم کات
شیعر چۆن جوان ئەبێ.
هاتووم مەل فێرم کات
تەماشام چۆن بفڕێ؟
من هاتووم بۆ ئەوەی ئەم ئاگرە گەورەیەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوینی نیشتمان تێم بەربێ.
من لێرە، لەناو ئەم، ئەوینە چڕەدا
دڵنیام وەك ڕاستیی.
من لێرە، لەناو ئەم، دەربەندی دووکەڵ و ترسەدا
ئاسوودەم وەك سەمای ئازادیی.

هەموو جار بێ ئەوەی لە دەرگای وشەم بات
هەورێ دێ
خۆی ئەکا بە ژوورما و گۆرانیی قژ تەڕم بۆ دێنێ
بێ ژوان
بەبێ پرس
هەموو ڕۆژ
شەپۆلێ، دووان و سیان،
بە هەگبەی پرشنگ و گوڵەوە
ئەگەنە سێبەری بەرگێلەم[30]
نارۆن تا من نەکەن بە مێرگی هۆنراوەو
بە گۆمی ئەستێرەیش ژوورەکەم.
دار بەڕوو دێ بۆ لام
ڕەگی خۆی ئەبەستێ بە ڕەگی قاچمەوە.
گابەرد دێ و هێزی خۆی
بەدیاریی بۆ پشتم ئەهێنێ.

---

[30] بەرگێلە: هەیوانی بەردەم شاخ و ڕەوەزو ئەشکەوت.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لوتکە دێ و باڵای خۆی
ئەخاتە سەر باڵام.
ئاشنامن فرمێسکە پایزەی غەریبان
ئەوانیش بە سواری کزەبای
ئێواران دێن بۆ لام.

لێرەم و بای خەونم
زەمانێ تۆو ئەکات
کە هێشتا زەمینی لەدایك نەبووە.
لێرەم و ڕوانینم
کەناری دوا ڕۆژێ سەوز ئەکات
کە هێشتا بارانی لەدایك نەبووە.
ئەم خەونە
پەنجەرەی ئایندەی مێژووە.
من چاوم:
پێش تیشکی ئەمڕۆکە و
بیستنم:
پێش دەنگی ئیستاکە کەوتووە.
دۆزەخی ئەندێشەم
گوڵی وای تیا ئەڕوێ
کە هێشتا ئەم عەردە
بە چاوان نەیدیوە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

من دیدەی پێغەمبەر
ئەوەتا لە دیدەی هەڵبەستما
هەر بۆیە نەهێنیی دڵی خوا و
گەردوونم بینیوە!
-شاخ لە شاخێتیی ئەکەوێ
ئەگەر ڕەنگێك دابینیکاو
یان بە زریانێك بسرەوێ.
ئاو لە ئاوێتیی ئەکەوێ
گەر گێژەنێ دابینیکاو
یان بە گەرداوێك بسرەوێ.
دار لە دارێتیی ئەکەوێ
ئەگەر وەرزێ دابینیکا و
یان بە بارانێك بسرەوێ
من ئەو هەڵبەستەم خۆش ئەوێ
نە قۆناغێك
نەسنوورێك
نەجێگەیەك
خەونەکانی دابین نەکاو
ئازاریشی قەت نەسرەوێ!.

ـ ئەی "شاخ"م!
ئەی پەندی بەردینیی پێشینان!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەی ملی پڵنگی بە خوێنم خەت خەت و
بە عیشقم داگیرساو!
داستانی سروشتی هەموو کات
بەرامبەر ژوورەکەم خرۆشاو.
لێرەم و ئەمەوێ وەك ڕکت[31]
تێکەڵی بناری مێژووت و ناو هەستی جۆشخواردووی
بەندەن و بەردت بم.
لێرەم و ئەمەوێ وەکو "با"ی یاخی بووت
بمخەیتە سەرشانی ڕەوەزت و، وەك پەلکی
درەختی هیوایشت بمدەیتە دەست هەتاو!.
قوتابی ئاسۆتم
هەمیشە خوێندنەوەی فەرهەنگی
گژوگیای سینەی تۆم
کردووە بە ڕێگا بۆ چاوم.
ئەشکەوتت بە ژووری خوێندنی کێویم و
لوتکەیشت بە وانە و مامۆستام.
ئەمجارە من لەبەر نەینووکی[32] ئاگرت و دیواری دووکەڵتا
زێی زریان ئەنووسم نەك شیعر
ئەمجارە من لەبەر ڕەهێڵەی ئەستێرەی کوژراو و
باڕێزەی پشکۆتا

---

[31] ڕك: ڕەگ، بنج، دەماری شاخ.
[32] نەینوك: ئاوێنە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مەرگی سوور بە خوێنی گابەرد و کاوانت ئەنووسم
نەك چیرۆك.
ئەم وەرزە من سەرم کارێزی مەراقی
چەند سەدەی گیراوە و ئەتەقێ.
گەردنم فوارەیە، فوارەی "با"ی ڕەنگاوڕەنگ
فوارەی خۆڵ، فوارەی نوێی زایەڵە
هی زوڵمی شەیتان و فریشتە و، فوارەیەك
بە بەرزی باڵای خوایش
لووزەوی[33] هاواری هەڵبچێ!.
هەر لێرەم. دەمێك بوو ئەو گوندە
تا پشت مل قوڕاویی و کوڵنجە شڕانە.
ئەو خەمە دەست و پل زبرانەی وڵاتم
بازۆڵەی ئازادیی و، بۆ هەزار، هەزاران
سروودی ڕاکردووی شەقامی شارانم لانکەبوون.
دەمێك بوو چۆڕچووڕەی ئارەقی لاملی
گەنم و جۆی ماندوویان
بۆ ڕێچکە ئەستێرەی سەر هەوراز، دەوران دەور،
بۆ ڕەوە برینی خۆ خۆریش، ئەوان هەر
نیگایان پلوسکی بەفراوی کاوان و
ئارامییان کاسە دۆی ئەوینی سەر ڕێ بوو.
دەوران دەور، دەمێك بوو، ئەوانە هەر هەڵمی

[33] بەلووزەو: بەهوروژم. بە گوڕو پڕولێشاو.

گولاوی ڕەنج بوون و ژەم بە ژەم؛
لە گونکی هەژاریی خۆیانیان بۆ کردین بە نان و
لە شەوی کون کونی خۆیانیان پیادابن و
بەڕیزە درەختی بالایان سێبەریان بۆ کردین.
ئەو گوندە دەم و چاو خۆڵاویی و پێپەتی و ڕووتانە
باوەشیان کادان بوو
قسەیان باسووق و
منداڵیان ڕێواس و
گەورەیان پەل و پۆی دار شاتووی ناو دێ بوون.
دەوران دەور
ئەوانە هەر پرمەی ئێستری سەر پلەی
ژێر باری تفەنگی ئێمە بوون.
دەوران دەور
ئەوان هەر: هێلکە بوون، کەشکبوون.
پێوازبوون بۆ ژیان
ئەوان هەر: خرخاڵ و بازن بوون بۆ شیعر و
چیرۆك بوون بۆ کوانووی نیشتمان!.

★

دەریاچەی ڕۆژگاری سەردەمێ
وەك سەرمان لیخن بوو.
سیاسەت: گایەکی بەلەسەی چاو سووری تووڕەبوو
هەموومان —مێژوو-مان بە کەللە و قۆچیەوە بەستبوو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زریکەی کەروێشکی شیعرمان لە بێشەی تفەنگدا
وەك خوێنمان لە چڕیی تاوان و تۆڵەدا ون ئەبوو.
ڕێگەکان هەر خۆیان
پردی سەر خۆیان و
قۆناغی بەردەمیان سەربڕی!
سەرچاوە:
ڕووباری
خۆی ڕاوکرد.
دارستان:
داری خۆی
بە پەنگ کردا!.
دیواری نەفرەت بووین لە کینەی خم خۆرکدا(34)
ڕۆ ئەچووین
گوڵ گوڵی ئەکوشت و
شاخ شاخی ئەکوشت و
هەموویشمان لەوێ بووین!.
ـ لە بیرتە؟ ئەو ساڵە نەزۆکە
بە بزنە ڕێیەکی بێ ئاوی نیوەڕۆی هاویندا ئەڕۆیشتی
تفەنگی سەرشانت سێبەری تینویەتی و
تابووتی مەرگێکی گەڕۆك بوو.
بۆ ئێوە، بۆ ئەوان، هەمووشت تارمایی

(34) خم خۆرك: زەوی قووتدەر.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ترسێکی هەمیشە ئامادەی درێژ و، بەرین بوو.

داروبەرد، ئاژەڵ و باڵدار و، هەتاکوو

بریسکەی چاوانی پشیلەیش لە شەودا، بۆ هەموو،

نیشانەی بانگدانی مردن و نێو فاقەی کەمین بوو.

بەشاخی ماندوودا داگەڕای.

چوویتە ناو برینی گوندەوە:

ئەو، کە هات دار هەرمێی سەرتاپا ڕەشپۆش بوو.

ئەو، بۆنی مەرگێکی زۆر تازەی لێ ئەهات.

ژنێ بوو لە مێژووی زامداری شاخ ئەچوو.

ئەو، سەری مێردەکەی لە سنگیا نیشاندای

ئەو، شیری گریاوی ساواکەی بۆ هێنای

پێی وتی:

ـ بۆ هاتووی؟

چی ماوە تا بۆی بێن؟ بێژنگی لاشەمان؟!

یان نانی خوێناویی؟!

چی ماوە بۆ هاتووی؟!

تفەنگتان بۆ خۆتان!

شۆڕشتان بۆ خۆتان!

کوردستان بۆ خۆتان!!

چی ماوە بۆ هاتووی؟!

شەلاڵی شەرمێکی گەرم بووی. ئەو وەختەی وەرچەرخای

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مردبووی!، بە هەمان بزنە ڕێی تینوودا
بە هەمان سەرشاخی ماندوودا سەرکەوتی
لە ملەی پێشتەوە
باگژەی[35]، ڕقاوی، بە هەڵپەی تەپ و تۆز هەڵیکرد
تەندوورەی گەردەلوول گەیشتە بەردەمت و
تیا ون بووی!.

★

هەر لێرەیش بوولێڵی[36] دوێنێ بوو
من خۆم دیم "بە پەلە مێژوو هات، بە خۆی و
چەند ڕەوە ئەسپەوە —وەك بڵێی ساڵێکی
ون بووبێ و بە دوایدا بگەڕێ —من خۆم دیم
پەشۆکاو. داستان هات، بە خۆی و چەند ڕەوە برووسکە و
هەورەوە- وەك بڵێی هەواڵی کوژرانی "ئەنکیدۆ"
یان کاوەی بیستبێ. ئەو وەختەی خۆیان کرد بە دەرگای
زیوینی دەربەندا، هەر هەموو ئەسپەکان، سوارەکان،
سەرتاپا هەڵمێکی زەرکەفتیی لە لەشیان هەڵ ئەستا.
چیایان شڵەژان، درەخت و تاڤگە و ڕووباریان سەرسام کرد.
تاریکی نزاریان شڵەقان. سوارەکان: ڕم بوون و،
تا ناو قەد تڵەتڵ[37] ئەسووتان، بەگوێی خۆم گوێم لێبوو،

[35] باگژە: نێوان ڕەشەباو کزەبا.
[36] بولێڵ: سەرەتای شەو. تاریکایی دوای ئێوارە.
[37] تڵەتڵ: گڕو بڵێسەی ئاگر.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لوتکەکان بەیەك دەنگ بانگیان کرد "وا شێخ هات".[38]

ئەم چرا یاخیانە، سەروریش پرشنگی ئالۆزکاو، بازوویان

ڕووبار و تەوێڵیان ئاوێنەی بناری بەرهەتاو.

خۆم بینیم بەم هەردوو چاوانە: لە دەفەی شانیاندا

قوڵە قوڵ ئازادیی هەڵئەقوڵیی، خۆم بینیم: لە وەردو

نواڵەی سنگیاندا گوڵاڵە ڕواوە، خۆم بینیم بەم هەردوو

چاوانە: هەریەکە و ڕۆحی خۆی کردووە بە چەپك و،

چەپکیشیان هەر لەسەر قەڵپۆزی زینەکان داناوە.

خۆم بینیم: هەر یەکە و دوا قومی مەتارەی سوێندێکی

قرمزیی لەگەڵ خۆی هێناوە.

ئەسپەکان: ڕەنگاوڕەنگ سپی و ڕەش، بۆر سپی،

قاوەیی، ئەسپێکیان باڵدار بوو ڕەنگی شین.

گۆمێ بوو ئەیحیلان. ئەم ئەسپە شینەیان،

کە باڵی لێك ئەدا بە جارێ ڕەوە ئەسپ کورڕنیان ئەکرد و

ڕەوەزیش ئەکەوتنە سمکۆڵان. ئەو وەختەی باڵیشی

جووت ئەکرد، زریانیش وەك شەختە ئەمەیی.

پێشوازیی لەشکری باوبۆران، پێشوازیی ئەم خێڵی

ئاگر و کڵپەیە، تا درەنگ خایاندی، نیوەشەو لە بەردەم

ئەشکەوتی (جاسەنە)[39] دابەزین. جڵەوی شۆڕشمان

لێگرتن. ماچ. گوڵ و پەپوولە و گەنم بوون ئەبارین.

---

[38] واشێخ هات: مەبەست شێخ مەحمودی نەمرە.

[39] جاسەنە: گوندی جاسەنەو ئەشکەوتی جاسەنە لە ناوچەی سورداشی سەر هەرێمی سلێمانی.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەردوولا وەك دوو چەم تێکەڵ بووین. هەموومان
هەر هەمان دەم و چاو. هەموومان ناومان (لاس)
هەمووما‌ن هەر بە شوێن گوڵەکەی خەزاڵدا ئەگەڕاین.
زەمانمان گۆڕیەوە هەریەك بووین،
خەفەتمان گۆڕیەوەو هەریەك بووین.
هەر تەنها پۆشاکی برینمان یەك نەبوو.
لەو هەراو زۆنگەدا، خولیام بوو، من "حیلمی"[40] ببینم.
پرسم کرد. شیعرێ هات: ستونیی، ئاماژەی بۆ کردم
دوور بە دوور کەپرەکەی نیشاندام. چووم بۆ لای،
کە من چووم خەریکی نووسینی هاواری ئازارو خەمێکی
درێژبوو، بۆ یەکەم لاپەڕەی "بانگی هەق"،[41] دانیشتم.
خەمەکەی دامە دەست، لێم وەرگرت، سەیرم کرد
هەر هەمان هاوارە، هەر هەمان ئازارە، کە ئێمەیش
هەر ئەمڕۆ دابوومان بە ڕادیۆی ئەم شاخە –ئازاری
لای ئێمە کوردیەکەی پەتی تر نووسیبوو-. پاش تۆزێ
بردمی چاپخانەی ئاوات و برینی نیشاندام. کە بینیم
پێکەنیم –چاپەکە پیرێ بوو دەست شکاو پەککەوتە.

من پێم وت:
مامۆستا! ببورە لای ئێمەیش

---

[40] حیلمی: ڕەفیق حیلمی، ڕووناکبیرو مێژوونوسی سیاسی ناوداری کورد.

[41] بانگی هەق: ڕۆژنامەی (بانگی هەق)ی شۆڕشی شێخ مەحمودی نەمر. ماوەیەك ئەم ڕۆژنامەیە لە ئەشکەوتی جاسەنە دەرئەکرا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەر هەمان ئاوات و برینە
ئەوەندە، چاپەکەی لای ئێمە تازەیە و
ڕەنگاوڕەنگ ئۆفسێتە!!

★

ئەمە چ کۆڕی سۆزێکی دەروێشانی گڵ و ئاوە
دەڤ سەرم لێ ئەدەن و
ئەمکەن بە تەکیەی ئەم عەشقە هەڵقرچاوە.
ئەمە چ باوبۆرانیساڵێکی شێتگیرە وا
ڕۆژگاری خۆی تێك ئەشکێنێ و شمشێر ئەدا
لە گەردنی ئەم هەتاوە!

ـ من قووڵیت بە ڕەگم ئەپێوم
بۆیە وا هەموو جار
ئەگەمە ناو ناخت و
هەوێنی مێژووت و
ئەڵماسی ناسۆرت دەردێنم.
من بەرزیت بە کلپەم ئەپێوم
بۆیە وا هەموو جار
ئەگەمە لوتکەت و
چاوی خۆم لەو باخی بەفرەدا ئەڕوێنم.
شیعر و من عاشقەو ماشقەی
لەیەکتر ئالاوی قەدی تۆین.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دوو گوڵە ئەستێرەین
هەردووکمان هەر لەسەر بەرماڵی یەك ئەوین
بەرماڵی یەك ئاسۆ
بەرماڵی یەك هەور
ئەم نوێژە بارانە پیرۆزەت بۆ ئەکەین.
تەورێ هات، تەورێ ڕۆی
بەڵام تۆ هەر سامی ئەم مێژووە چڕە بوویت.
مەرگێ هات، مەرگێ ڕۆی
بەڵام تۆ هەر هاژە و هەر لرفەی
ئەم ئاو و ئاگرە بووی.
ئەم سۆزەی تۆ ئاوە.
ئەم دەنگەی تۆ ڕەگە.
ئەم عەشقەی تۆ بەردە!.

ـ ئەو وەرزەی لەوێ بووی تێکەڵی بەرد بووبووی.
چووبوویتە بینایی خاکەوە
بە عیشقا ڕۆچووبووی.
ئەو وەختە پەنجەت و گۆپکەی دار یەك شت بوون.
تاڵە مووی کاکۆڵت و گژوگیا یەك شت بوون.
ئەو وەختەی تۆ لەناو هەناوی چیادا
بنج بوویت و ئەتنووسی،
سکڵ بووی ئەتنووسی،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو دەمە كارێز و شیعری تۆ یەك شت بوون.
گڕكان و ناخی تۆ یەك شت بوون.
ئەو وەختەی كە وڵات، بە تەنها
سەرینی بەردێكی ژێر سەری عەشقت بوو،
شینایی ئارام و سەوزایی ئەم هەموو دنیایە
لەو قولكەی چیایە
لە دەنگتا ڕوابوون.
ئەو دەمە تۆ گیانت دەریاچەو
ئەوانیش دار شیعری سەرچۆپی و سەما بوون.

ـ ئەو وەرزە من تاجی گوڵ هێرۆی
هۆنراوەی سپی خۆم.
كردە سەر چەند خوێنی بە شەوقی
ئەم شاخ و داخانە
"مەبەستم خوێنێكە
سەرچاوەی ئەوینمان یەك بووبێ"
ئەو وەرزە.. من ساتێ هەڵمەتی ئەو خوێنەم بینیوەو هیچی تر.
ئەو وەرزە.. من ساتێ سووربوونی ئەم بەفری ناو دڵەم بینیوە و هیچی تر
ئەو وەرزە.. من ساتێ ئەوینی ئەو خەڵكە و ئەو خوێنەم بینیوە هیچی تر
وەك (شاملو) بۆ (روزبە)[42] خولیامە

[42] روزبە: تێكۆشەر و شەهیدی ناسراوی ئێرانی. (شاملوو) ئەحمەدی شاملوو، شاعیری بەناوبانگ. كە روزبە شەهیداكرا، شاملو شیعرێكی بۆ نووسی و بەڵام لەو ساڵانەی دواییدا وەختێ زانرا روزبە بەدەستی خۆی یەكێك لە هاوڕێكانی خۆی كوشتووە، ئەوسا شاملو لە شیعرەكەی خۆی پاشگەز بۆوە.

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

که ڕۆژێ، ئیستاکە، سبەینێ، هەتاوی حەقیقەت
گومانی تەماویی توانەوە
لەسەر کێو بۆی نووسین
"کە خوێنێ لەوانە پیاو کوژی خوێنێکی عاشقی تر بووە"
لەسەرم مەوەستن، دوودڵ نیم ئەوساکە
ئەو تاجەی داگرن و هەر لەگەڵ هەڵبەستما بینێژن!.

ـ لە نێوان وشەی تۆ و کانیدا جودایی نەماوە.
لەنێوان قەڵەمت و لاسکدا جودایی نەماوە.
لەنێوان دەروونت و ئاگرا جودایی نەماوە.
لەنێوان نەفەست و هەوادا جودایی نەماوە.
تۆ ئیستە، کەنیسمەی، سەرتاشە بەردێکی مێژوویت و
بە خوێندن بەژنی "با" سوور ئەکەیت. تۆ بەباڵ
ئەبینی و بە چاوت کیشوەری ئەم سۆزە تەی ئەکەیت
کە گەلاّ بکوژرێ ناتوانی دەنووکت کلیل بەی.
تۆ ملت ژێی خاکە و دەستی ئاو ئەتژەنێ.
کە ئاوێك کوێر بکرێ ناتوانی پەنجەرەی شەتاوت
دابخەی. تۆ یاڵی ئەم ئەسپی کەژانەی. کە جوانووی
شەماڵێك سەربڕن ناتوانی قەت حیلەی سنجرت[43]
خەفەکەی.

دە هەگبەی بارانی هۆنراوەت بکە شان!

[43] سنجرت: بڵێسەی ئاگر.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لە ڕێگەی گوڵەوە بچۆرە ناو خێڵی
ڕووناکی و دەستکەرە گەردنی دارستان.
دە هەگبەی گۆرانی و گولاڵەت هەلگرەو
لە ڕێگەی ئاوەوە بچۆرە ناو دەنگی
خەڵکەوەو سەربدە لە وەرزی سووتان و هەڵقرچان.

هەموو جار بە خوڕڕەم دات ئەکرد
سەرتاپای کەژاوەی ئەو هەموو گوندانەت تەڕئەکردا.

ـ هەنووکە شەوو ڕۆژ گوێ ئەگرم لە لالێی
لەلالێی ئەستێرە و گوڵەباخ.
لەلالێی دەربەند و دارستان.
لە کپی و بێدەنگیی کاولاش و خۆڵەمێش.
هەنووکە من لەگەڵ مێژووی کەڕ ئەدوێم و
زمانم غەریبی فەرهەنگی خۆیەتی و
دەنگیشم مەلێکی گرمۆڵەی بێ ئاسمان.

چۆڵ و هۆڵ پێ دەشت و بناری ئەم لەشە دروێنە کراوە
چۆڵ و هۆڵ پایتەختی ئەم شیعرە خنکاوە.
چۆڵ و هۆڵ وڵاتی ئەم خەونە سووتاوە.
چۆڵ و هۆڵ، چۆڵ و هۆڵ
لەم سەری زامەوە هەتاکوو ئەو سەری.
لەم پەڕی کۆستەوە هەتاکوو ئەوپەڕی.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تۆ فریا نەکەوتی ئاوەکە بەیتە دەس "مەولەوی".

تۆ فریا نەکەوتی کەوشەکان بۆ "نالیی"ی دابنێی.

تۆ فریا نەکەوتی کەوچکێ دەرمان بەیت بە "گۆران"

تۆ فریا نەکەوتی و نەکەوتی و نەکەوتی.

لە جێی خۆت خەزان بووی، بێ ئەوەی هەڵوەریێی.

لەجێی خۆت هەڵقرچای. بێ ئەوەی بشێوێی.

لە جێی خۆت بووی بە مۆم. بێ ئەوەی بسوتێی.

(بروسکەیەك.. پەلەنییە.. شیعریش نییە.)

بەناوی هەڵەبجە و پێنج هەزار (مانگ)ەوە

بەناوی مەولەوی و پێنج هەزار گوڵەوە.

بەناوی گۆران و پێنج هەزار کۆترەوە،

بۆ زانا بلیمەتەکانی: وڵاتی پوشکین، وڵاتی جاك لندن.

وڵاتی بایرۆن، وڵاتی جان دارك، وڵاتی بسمارك.

وڵاتی گاریباڵدی، وڵاتی ڤان کوخ.. وڵاتی.. وڵاتی.. وڵاتی

سوپاس بۆ ئەو دیارییەی کە بە کۆمەڵ سەر لەبەیانی ڕۆژی 1988/3/16 لە ڕێگەی بەغداوە بۆ گوڵ و کۆتر و منداڵ و شیعری کوردستانتان ناردبوو.

★

ـ ئەم شەوە سوورانە "تارا"ن یان

بالیفی خوێناویی ژێر سەری کەژوکۆ؟

ئەم هەموو دووکەڵە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دووکەڵی یەک "مانگ"ی سووتاوە
یان مێژووی سەرزەمین هەر هەمووی پێکەوە ئەسووتێ

ـ سەرەتای نیسان بوو، ژنێکی لادێی
گوندەکەی بە گڕوکڵپەوە خستبووە ناو دڵی و ڕای ئەکرد
وەکوو دار، وەکوو بەرد، وەکوو ئاو
شێت بووبوو:
"دووکەڵ، دووکەڵ، دووکەڵ..
ڕەنگە خوا سووتابێ و ئەم هەموو دووکەڵە
لەو هەڵسێ!"
ڕای ئەکرد وای ئەوت.
"ئەی دووکەڵی بەژنی دایکم
لە وەختی نزاکردندا!.
ئەی دووکەڵی بەژنی مێژووم
لەوەختی هەتاو چاندندا!
تۆ ڕۆحی سەوزی گژوگیا و دارستان و
کێڵگە فریوەکانی ئێمەی بە دەوری
ئەم شاخانەدا خول ئەخۆی.
تۆ باخ و مەزرا بالگرتووەکانی ئێمەی
سەرت ناوە بە بنمیچی تاریکیی کەشکەڵانەوە.
تۆ گیانی سپی بێشکە و پنە و بەرماڵ و
حیکایەتی گوێ ئاگردانی ئێمە بووی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەوا ئیستا بە ئاسمانەوە پەرت ئەبی.
تۆ گیانی سەرخۆشی ڕەزەکانی ئێمەی
واقاچت لە دوت نایەن و سەرسم ئەدەی.
ئەی دووکەڵی خەوەکانم!
تۆ ڕەنگە ڕۆحی قۆشمەی گۆچانەکەی مام "بایز"و
تەشیەکەی نەنە "ڕێحان"بی
وا لەسەر خۆ هەڵ ئەسووڕێیت و با ئەخۆی.
ئەی دووکەڵی ڕەنجەکانم!
لەسەر ناوچەوانی گرژی
ئەم ئاسمانە بێ باکە چیم بۆ ئەنووسیت؟!
من ئەتوانم فریای خوێندنەوەی چەند هیواو
بەهاری سووتاو بکەوم؟!
من کێ بکەم بە شایەتی
ئەم هەڵقرچانەی ژیانم؟!
ـ تۆ زەردەشتێکی سووتاوی
ئەوەتەی هەی گڕ ئەتخوات و هەر گڕ ئەگری
ئەوەتەی هەی ئەم جیهانەیش
ئاسمانێکی کوێروکەڕەو
تۆیش بەردەوام هەر دووکەڵی!.

هەر هەمان ئەشکەوتی چارەنووس
یەك زاری قریشکەی وێرانە،
هەر هەمان کەروێشکی خەونێکی ڕاونراو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یەك لانەی خەڵتانی شەوەزەنگ.

هەر هەمان نەقشی سەر

ئەم بەردی مێژووە

یەك پەیژەی حیكایەت.

هەر هەمان هەڵمی ژان

یەك گوڵی گۆرانیی.

ـ لەسەر ئەم تاوێری ئاواتە، وەستاوی.

ئەزانی جاربەجار ئەلەقێ و وەستاوی.

"بوەستە! هیوایەك بشڵەقێ

لە قوللەی چەسپاوی تاریكیی چاكترە تیا بژیت"

ئەم پەندە

دووكەڵی شەرابیی

ئەو هەموو ڕەزانە بۆی نووسیت!.

هەموو جار من كێوێ هاوار و زریكە

تلاوتل ئەبەم و ئەیخەمە ناو زەریای

بێدەنگی دنیاوە.. ناشڵەقێ.

هەموو جار من سەری بڕاوی ساڵێكم، شارێكم

هەڵ ئەگرم ئەیبەمە بەردەمی

بۆ ئەوەی بپرسێ

ئەم سەرەت لە كوێوە هێناوە؟!

ناپرسێ

ـ "گاڵۆنێ لە دەنگم بشڵەقێ

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم زەریای ویژدانی جیهانەیش
لەگەڵیا ئەشڵەقێ"
ئەم پەندە
بەرمیلە نەوتێکی سیاسی بۆی نووسیم!

ـ "هەر لەبەر نەزانیی سوار نییە
ئەم شاخە هەمووجار ئەگلێ.
دارخورمای خواستراوی "سوریا"
لە "بەردەقارەمان" سوارتربوو؟!
ئەم کێوە بە تەنها و بەسکی برسی هەر
ئەوەندە غار ئەکا!.
بۆ کەللەی "حەسارۆست"
لە "ئۆراس" پووت ترە؟!
خۆ مێشە سەگانەیش بە تەنها
لە ئەسپی ئەم کوردە ناوروکێ؟!
ئەم پەندەیش
گوڵێکی ژێر هەرەس بۆی نووسیم.

ـ چەندین جار بەو کاجی دەستانەت
تاریکیت شێلاوەو
کردوتە بە نانی ڕووناکیی
چەندین جار تینویەتی چاوانت کردووە بە کانیی.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چەندین جار لە پشتی مەحاڵ و خەونەوە
تۆ مانگ و ئەستێرەت بە پێرو[44] بۆ خەزاڵ هێناوە.
چەندین وەرز لە قوڕی شەوەزەنگ
تۆ خشتی هەتاوت بڕیوە و سەر لەنوێ
لە زەوی لە تینوان کوێربوودا
بنیاتی پرشنگی دووچاوی خۆت ناوە.

لە عومری شاخەوە مشاری زەمانێ نەماوە
سەرنەکا بە خوێنی مێژووتا
لە عومری شاخەوە پەیکانی سوڵتانێ نەماوە
بە نووکی خۆیەوە ئەم سەرە یاخیەت بانەدا
سوڵتان مرد.. بەرد نەمرد!
شمشێر مرد.. با نەمرد!

"منیش نیازمە، ئەم گۆزەیەی سەروملم تێك بەمەوە. جارێکی دی بیشێلمەوە، لەبەر ئەوەی ماوەیەکە، ئاوی خەیاڵی لێ ئەچێ. شیعرەکانم فێنك ناکاو، وشەیشی پێوە ناوەستێ. منیش نیازمە، گردۆڵکەیەکی چەپەکی ناو دەروونم، بکەم بە گۆڕستانی هەموو بەرهەمە مردووەکانم. نیازم نییە گۆڕەکانیان بۆ هەڵبەستم. یاخود لەسەر کێلەکانیان هیچ بنووسم. نیازم وایە ئیتر ئەستێرەی یادگار، لە کلۆری

---

[44] پێرو: چەند ئەستێرەیەك، هێشووە ئەستێرە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هیچ دارێکی زڕی خەڵکا نەشارمەوە. نیازم وایە،
من لە ساکۆی ئەم مەڕمەڕی ڕەشی شەوە، پەیژەی
هەتاو دابتاشم. نیازم وایە بۆ ئەم فڕینە تازانە،
ئاسمانی نوێ، شەقڕنی نوێ، بدۆزمەوە.
نیازم وایە، هەرچی هەڵمی دەربەدەر و ئاوارەیە.
لە شەوێکی ئێجگار ساردا، لە ئاسمانی کوردستاندا
کۆکەمەوە. دواتر کوورەی هەناوی شیعری
نالی یان بۆ دابخەم. هەتا ئەبن بە شەستە
باران و تۆف و تێکەڵ بە دایکمان ئەبنەوە.
نیازم وایە خانوویەك بۆ:
شیعری سبەینێ و دوارۆژم دروست بکەم. وێنەی نەبێ.
"بریتۆن"[45] بە خەو نەیدیبێ. خانوویەك بێ:
لەقەدپاڵی شەماڵێکی سەوزو سووردا.
بەسەر پێ دەشتی هەورێکی ئەرخەوانیدا بڕوانێ.
دیوارەکانی مەڕمەڕی تەم و مژبن.
دەرگاکانی لە دار ئەبەنووسی شەوبن.
هەموو پەنجەرەکانی لە:
ئەلەمنیۆمی هەتاوبن.
بە کۆنکرێتی ساماڵیش بنمیچەکەی داڕێژرابێ.
من ئەگەر بێ و لە خانوویەکی وادا بنووسم
بە زمانی خوایی پەتیی شیعر ئەنووسم

---

[45] بریتۆن: "ئەندریە بریتۆن" شاعیری سریالی بەناوبانگی فەڕەنسا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پیتەکانم کلووی بەفر و تەرزە ئەبن.
وشەکانم گڤەی زریان.
قەڵەمم باڵی فریشتە و دەفتەریشم شەپۆل ئەبن.
من نیازم نییە لە ژێر ئەم ڕەشماڵی
شیعرانەدا خەیاڵ پیرکەم.
یان هەر لەژێر یەك سایەدا
گوڵەکانم پرچی سپی بهۆننەوە.
ڕەنگە دوای یەك چرکەی تر من
بگوێزمەوە و بڕۆم بچمە وڵاتێکی دیکەی جوانیی.
ڕەنگە بچمە ئەپارتمانی "ڕۆمان"ەوە
یان ناو کەشتیی شانۆیەك و
یاخود ئەستێرەی تابلۆیەك
یان هەر ببم، بە "ئاخ" ێکی ناو گۆرانی و
لە جۆلانەی ئەودا بمرم!"

★

ڕشتەیەك پەند و بەرد نووس و قسەی نەستەقی ئەمڕۆ کە سەرچاوەیان لە شاخ و خوێن و دووکەڵ و هەرەسەوە هەڵقوڵیوە:

یەکەم:

کە ڕەشەبا ڕێی پێ گرتی
ببە بە شاخ.
کە شەماڵ هات بە پیرتەوە
ببە بە باخ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"ئەم قسەیەم لە ڕۆژنامەی
دار بەڕوویەکدا خوێندەوە"

دووەم:

لە ئەشکەوتدا
بەیانیەك كزە بایەكیان زنجیركرد
بۆ ئێوارە لە دەربەندا
كزە با بووبوو بە زریان!.
"ئەم قسەیە لە تەوێڵی
كێوێكی ڕەش هەڵكۆڵرابوو"

سێیەم:

ئەوە.. پەڕەسێلكەیە وا ئەفڕێ؟
یاخود قیژەی،
ڕەش و سپی دایكم؟!
"ئەمەیش قسەی منداڵێكی هەڵەبجەیە
بە نیو دەقیقە پێش ئەوەی
كەڕوكوێر بێ"

چوارەم:

ئاخ خوایە ئاخ!
كەی سەرێكیش لە كوردستان ئەدەی؟
"ئەمەیش قسەی هەموو ڕۆژێكی دایكمە"

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پێنجەم:

که عاشق شێت ئەبێ

به شیعرەوه ئەیگرێ.

که شیعریش شێت ئەبێ

به خواوه ئەیگرێ،

من عاشقم و من شیعریشم!

"ئەمه قسەی ڕووبارێکی سەرهەلگرتووی

هەندەران بوو"

شەشەم:

ـ چۆن ئەنوێ و

ئەو هەموو خەونانەی کوشتووه؟!

ـ ئەو ئەنوێ و قەت خەون نابینێ!.

"ئەمەیش گفتوگۆی نەهێنیی

نێوان دوو مەلی شارێکی کوردستان بوو"

حەوتەم:

کورد و خوا لێك ئەچن

هەردووکیان، بێ شەریك، بێ کەسن!

"ئەمەیش قسەی هەلکۆلراوی

سەر دیواری مزگەوتێ بوو"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەشتەم:

کە میوانداریی بەفرت کرد

مەهێڵە گەرمای بێ

نەبادا ماڵەکەت ئاو بیبا!

"ئەم قسەیەم

لە ئاگرێکی پیرەمێرد بیست"

نۆیەم:

(3\1) ی ڕووبەری هۆنراوەکانم

لە دارستانی سێدارەو

پەت پێکهاتوون.

"ئەمەیش قسەی شاعیرێ بوو

زۆر کەم ژیا"

دەیەم:

من بۆ خۆم پاچێکم دا لە شاخ

تووڕەبوو، زریکەی گەیشتە عەرشی خوا

کەچی "ئەو" بۆ "سەنگەر"

بە بەرزیی باڵای چەك هەڵیکەند

گەش بۆوەو، پێکەنین لەگیانیا هەڵقولاً.

"ئەمەیش قسەی

شایەتێکی ڕاستگۆی وەختی

شەڕی نێوان مەزدەکان و ئەهریمەن بوو"

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یانزەهەم:

ئەوەریێم یان ئەڕوێم؟
لە نێوان وەرین و ڕواندا
وەرزێکی دیکەی نوێم.
نە هەتاو نە سێبەر هیچیان نیم
خاکێکم تا ئیستە
بۆ شێوەو ڕەنگ و ڕووم ئەگەڕێم!
"ئەم قسەیە لەسەر دیواری ئەشکەوتی
"جاسەنە" بوو هەڵکەنرابوو"

دوانزەهەم:

من هەرگیز ناهێڵم "قەناعەت"
سەربکا بە هەوری شیعرمدا
بۆ ئەوەی گەر هەزار، کەڕەتیش ببارێم
وابزانم جارێکە باریوم!
"ئەم پەندە قەڵەمێ پێی وتم
تا مردن بارانی خەیاڵی لێ نەبڕا"

سیانزەهەم:

نەیاران!
نازانن من گۆمم؟
نازانن هەر بەردێ تێم ئەگرن
ئەوانیش لە بنما ئەبنەوە بە ژووری
پڕ گەرا بۆ شیعرم؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"ئەم قسەیەش" تەنها وەرامێکە کە من
بیدەمەوە و پێشکەشی ئەو.. بەردانەی کەم"

چواردەهەم:

ئەی نامۆکان!
ئێمە لە تەختەی سەر ئاوی "ئاموون" ئەچین
نوقم نابین و نایشخنکێین!
بەڵام مشاری شەپۆل و ئەم بڕبەندی کەنارانە
هێدی.. هێدی وردمان ئەکەن
ئەماندەنە دەس تاریکیی "ئۆقیانووس" و
تیا ون ئەبین.
"ئەم قسانەش لەسەر کێلی گۆڕ غەریبێ
هەڵکەندرابوون".

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

III

له ئیستە بە دواوە من ئیتر: هەڵەبجەم!.
له ئیستە بە دواوە من دەنکە فرمێسکی هەناری
ئەو خەمە گەورەیەم.
له ئیستە بە دواوە من باری ئەو سێوەم
کە ئیتر بارناکرێ بۆ ئەوێ.
له ئیستە بە دواوە من تاڵێ لە ڕیشی
هۆرەکەی مەولەویم
له ئیستە بە دواوە ئەو شەمی شەمانی
وڵاتمە و من وەلیم.

پێم بڵێن من چی بکەم بۆ ئەوەی گریانیی کافوریی
ئەم زەڵمەم لووزەوی کەم نەکات؟
پێم بڵێن من چی بکەم بۆ ئەوەی ئەم جوانووە
سەرکەشەی هەنیسکم ڕام نەبێت؟
دەبڵێن من چی بکەم، چی نەکەم؟ بۆ ئەوەی
خوا بێتە خوارەوە و هیچ نەبێ بۆ تاوێ
لە پرسەی ئەم "مانگ"ە جوانەدا
لەگەڵمان دانیشێ؟!
پێم بڵێن من چی بکەم؟
پێم بڵێن من

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پێم بڵێن!..

پێم..

ـ لەم دەشتەدا، چۆن وا لە پڕ ئەم بنجکی زریکانە

گوڵیان کردوو بوون بە چوالە؟!

لەم دەشتەدا، چۆن وا لەپڕ ئەم گۆرانییە وەریوانە

ڕوانەوە و بوون بە لالە؟!

هەڵەبجە- هەنگێکم ئەچمەوە ناو خەونی منداڵیم

یادگار ئەمژم:

"زەردو سوور حەوت ساڵە خەیاڵم

هاوینە و لەسەربان، نەمامم پاڵ کەوتووم.

درەنگان خۆم ئەکەم بە شوانی ئەستێرە

فەرەنجیم تریفەو

تیزماڵکی[46] هەورێکیش گۆچانم.

مرواری ئەستێرە ئەژمێرم

حەز ئەکەم، خۆزگەمە، ئەو گەشەی سەرپەڕیان

بۆ ناو چیغ داگرم

وەك تۆپە شینەکەم بیخەمە باخەڵم!.

هەڵەبجە ئەمخاتە سەرشانی بەرزی خۆی

قاچێکم ئەلەرزێ، خەریکم بکەوم

بە دەستی چەپ خێرا

---

[46] تیزماڵك: بەشێکی باریك و درێژ لە هەر شتێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

توند قژی "شنروێ" ئەگرم و
دەستی ڕاست هەڵئەبڕم،
ـ وەك بە ڕۆژ چۆن هەنار
هەناری "باخی میر"[47] ئەدزم ـ
ئەمشەویش ئاوەها ئەستێرەی سەرلقی
ئەم باخی سامالّە دائەگرم.
وا ئیستە لە چیغدا ئەستێرەم گرتۆتە باوەشم
لە دەنگی جریوە و جووکەی ئەو، باوکیشم هەڵ ئەسێ
دەست ئەبا و ئەستێرە هەڵئەگرێ
لە نێوان منداڵیی و شیعردا دای ئەنێ
لەم لاوە من ماچی ڕوومەتی زیوینیی ئەکەم و
باوکیشم لەولاوە
شیعرێکی لەبەردا ئەنووسێ!"

"16"ی مارت –"بەر لە نیوەشەوی ئەم ڕۆژە قرچۆکە
شازادە هەوایەکی مۆدێرنیزمی شێت
هەوایەکی دوو ڕەگ، لە نەسلی چەپ و ڕاستی
سیاسەتی ئەم دنیا بەستۆکە[48].
هەوایەکی کەتەی بەئۆکی[49] لەخۆبایی
بۆنی دەم سیراویی.

[47] باخی میر: باخی میری ناوداری شاری هەڵەبجە.
[48] بەستوکە: ژنی داوێن پیس.
[49] بەئۆك: ناشرین. ناقۆلا. سامدار.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کوت و پڕ هات و کودەتایەکی زەردی
ئەلکترۆنی بەرپاکرد.
دەستی بەسەر تەخت و بەختی ئاسماندا گرت.
بوو بە تاقە فەرمان ڕەوای
ئەم مەملەکەتە بەرینەی بەهار.
ڕێ و بانەکانی هەناسەی نێوان
ئاسمان و زەوی بەست،
تەواوی دەرگاکانی بەهەشتی کلۆم کرد
بە دەنگی تێکەڵی ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا
بەیاننامەی ژمارەیەکی خۆی خوێندەوە.
هەر ئەوەندەی لەرینەوەی گەڵایەك و کەمتر.
هەر ئەوەندەیترووکەی چاوی ئاوێك و کەمتر،
هەر ئەوەندەی نووزەی کارژۆلەیەك و کەمتر.
چی فریشتە و حۆری و پەری و باڵدار و بێ باڵ هەبوو
کردنی بەمۆم بێ ئەوەی هەڵیان وەرێنێ.
کردنی بە شووشە بێ ئەوەی بیانشکێنێ
لە کەنار ئاوی ڕەشی ئەم ڕۆژە کپەدا
پۆل پۆل کۆترەکان سپی ئەچوونەوە-
هەر ئەوەبوو نەیان ئەگماند.
لە مەزرا و پاوانە سەوزەکانی ئەم ڕۆژە گێژوویژەدا
ئەسپەکان ڕەوە ڕەوە پاڵ کەوتبوون
هەر ئەوەبوو نەیان ئەحیلاند.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەبەردەم ئەم هەوا شێتەدا
کێ ئەتوانێ بە پێوە بوەستێ؟
کێ دەستەوەستان نابێ؟
هەر لە "گاتا"کانی زەردەشتەوە
تا "سەرمایە"ی مارکس
تا شمشێرەکانی "ذوالفقار"
ڕشانەوە و بڵقیان کرد و خپ بوون.
ئازایەتی، جوامێریی، بیروباوەڕی ئاگرین
لە سەنگەرەکانی خۆیاندا مەیین
بێ ئەوەی فریای پەلەپیتکەی
تەقاندنی خۆیان بکەون!.
بۆ ڕۆژی دوایی لەیەکە بە یەکەی کۆڵان و شەقامی
ئەم سنگە خنکاوەی مندا
لە نێو ماڵانی ئەم سییە دارزیوانەی مندا
فڕان فڕانی پەراسۆکانم بوو.
فڕان فڕانی گۆرانییەکانم بوو.
منارەکان دار ئەلەکتریکی ملیان هەڵ ئەکێشام.
هەندێ دەستی خۆیشم پەنجەکانی خۆمیان ئەدزی.
سەیر بوو، ئەو ڕۆژەم قەت قەت لەبیرناچێ:
لە تاقە ڕاستە شەقامی ئەم لەشە ساردوسڕەدا
چاوی زەقم بڕیبووە پاسدارێکی ڕیش نوورانیی
بەسەر منی هەڵەبجەوە ئەگریاو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کەچی خێرا خێرایش دەستی ئەکرد بە گیرفانیداو
لە دەنکە مێوژی گلێنەکانی سنەو سابلاخی ئەخوارد
ئەمە حیکایەتی شانزەی مارت بوو
ئەمە هاواری خنکاوی ئەم سنگەم بوو.

-وەرچەرخا تاریکیم
ئەم شەوە شەوێکی جیاترە.
وەرچەرخا ڕووناکیم
ئەم خۆرە خۆرێکی جیاترە.

ـ لەم دێڕە بەولاوە
ئاوەڕۆی وشەکان لە دەنگما ئەگۆڕم
لەم ڕەنگە بەولاوە
بافلی[50] ڕەنگەکان لە چاوما ئەگۆڕم.
-فەرهەنگم تەنگە تەنگ، هەڵتەقی
لەبەری ئەشکەنجە و ژوار[51] دا
چوارچێوەی ئەم لەشە پابەندەم
بۆ ڕۆحی ڕافزییم دەست نادا!
ـ هەڵەبجەی "حەللاج"م چیت بینی؟!
ـ لەم بەری کەناری گیانمەوە:

---

[50] بافلی: تاقگە، قەڵبەزە.
[51] ژوار: ئازار، ژان، ئێش.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەهاری ڕموون.

گوڵی دڕ.

خۆری کوێر.

بەفری ڕەش.

"با"ی خنکاو.

ڕووباری زۆر زبر.

بارانی وشك و ڕەق.

گڕی سارد.

خوێنی زەرد.

هاژەی کەڕ.

گرمەی لاڵ. چیم بینی؟!

کۆتری ڕق

غەدری هەق

تاوانی فریشتە

منارەی جەردە و دز.

ـ ئەی لەوبەر کەناری گیانتەوە؟

ـ بڵێسەی خۆڵەمێش.

شۆڕشی مردووەکان.

لافاوی وشکانیی.

هاواری بێ دەنگیی.

پرشنگی تاریکیی.

هیوای نائومێدیی.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەوزایی تینویەتی.
تێرێتی برسێتی و
فڕینی کێوانم من بینی!
-لەم دێڕە بەولاوە ئاوەڕۆی وشەکان
لە دەنگما ئەگۆڕم.
لەم ڕەنگە بەولاوە بافڵی ڕەنگەکان
لە چاوما ئەگۆڕم.

★

هەنووکە دارسێوی شیعرێکم کۆچەریی
بنج و بێخ وەك پژی سەرلقم بەرەڵلا
ئەڕۆم و زەویم وا لە پەڕەی دەفتەرما.
ئەڕۆم و ئاسمان و باڵندەم ئەوەتان
لەسەری بێ داڵدە و ناو جانتای سەفەرما.

هیچ پەناوپاسار و قوژبنی چاوێکم مەگەڕێن
بۆ گوڵە فرمێسکێ جێ مابێ لەو ناوە
هی خۆم و هی ئێوەیش هەموویم.. هەر هەمووی
بە باخ و پەرژین و جۆگەلەو.. بە دڕك و داڵەوە
لەگەڵ خۆم هێناوە.
من ڕەنگە لەوەختی ڕۆیشتندا ئەستێرەی شپرزەم
بزەیەك یان قاقای شەوێکی بیرچووبێ.
من ڕەنگە لەوەختی سەفەردا شڵەژاو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گیرفانی یادێکم کون بووبێ و لەوێوە
چەند وردە خۆشیەك کەوتبنە خوارەوە.
ئەشێ من هەناری مێ خۆشی نوکتەیەك
یان کۆنە چاویلکەی شیعرێکم بیر چووبێ
بەڵام من ئاخر چۆن خەمتانم بیر ئەچێ!
هەتاکوو "نالی" تان لەلام بێ.
بەڵام من ئاخر چۆن ئازار و ژانتانم بیر ئەچێ
هەتاکوو "سەیوان" تان لەلام بێ.
من دەستم خۆی جادەی ڤیرتاوی غەمێکی درێژە..
من سەرم خۆی ئێشە گلۆڵەی سۆزێکی ئاڵۆزە..
ئیتر چۆن خەمتانم بیر ئەچێ!

بێ کەسییم ڕووت نییە
تا ئەمرێ پۆشاکی ڕەشتانی بەش ئەکات.
تینوێتیم بێ کانی و ئاو نییە
تا ئەمرێ سیروانی چاوتانی بەش ئەکات.
تەنیاییم بێ دەنگ و کپ نییە
تا ئەمرێ هاواریماڵتانی بەش ئەکات.
دۆزەخم بێ کزەی با نییە
تا ئەمرێ هەناسەی ساردتانی بەش ئەکات.
نیشتمان! من ناوت لێ ئەنێم گلمتکێ
ئەوەندەی لە مشتی شیعرێکما تۆ جێگەت بێتەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

واخۆیشم ناو ئەنێم قومێ ئاو
ئەوەندەی لە پێڵوی بەردێکتا
من جێگەم بێتەوە.
لە پێشدا ئەتهێنم ئەتخەمە ناو دەستی سۆزێکم
هەتاکوو وەك خەونم ورد ئەبی
دواتریش لە چاڵی چاوانما —هەمووت نا-
تۆزێکت ڕۆئەکەم.
لەسەرت ئەوەستم
هەتاکوو لە ڕەنی[52] گوێ خوێنما
شین ئەبی.
ئەوەستم تۆزێکیش بە سەرتا ئەبارێم یان ئەگریم
هەتاکوو هەڵئەچێ باڵای سەوز
درێژە.. درێژە.. ئەم وەرزی غوربەتە و غەریبیم
ئەوەستم، ئەوەستم، ئەوەستم
هەتاکو ئەبیتە سنەوبەر.
گیانەکەم سنەوبەر!
تۆ ئیستە هی خۆمی
من بۆیە ئەمەم کرد
گەر لێرە من مردم
بۆم ببی بە تابووت!
-تەماشات هەر ئەڵێی چۆلەکەی

---

[52] ڕەن: زەوی گوێ ئاو کە کشتوکاڵی تێدا بکرێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ترساو و سەرسامی ناو چنگی منداڵی لاسارە.
هەورێکیت کەڕولاڵ دێی.. ئەچی
دڵۆپە بارانی زۆر قسەی ناوناخت
دیلن و گیرخواردوو ناتوانن دارژێن.. دابکەن
تۆ ئیستا کە ئەدوێی
بە تەنها پەیکەری شەقام و باخچەکان تێت ئەگەن.
هەمیشە تۆ بۆ خۆت دووکەسی، دووبەشی
یەکێکیان ئەوەیە کە لێرە
دوو قاچە و ڕائەکاو
شوێن سەری ونبووی خۆی کەوتووە.
ئەویتر لەو دوورە ژەرەژی[53] ڕۆحێکەو
باڵی خۆی بە پرچی دایکتەوە بەستووە.
هەموو ڕۆژ... هەموو ڕۆژ.. هەموو ڕۆژ
تەمومژ خەیاڵتەو
ئاسمانت هەر وەکوو کراسی ئاودامان ئەیپۆشێت.
هەنگاوت پڕگاڵی جەستەتە و بست بە بست
خەم بە خەم، زام بە زام
خەریتەی وێڵ بوونت ئەپێوێت.
سستەکە[54] زەمینی ژێر قاچی هۆنراوەت
ڤیژەیان ڕۆئەچێ.

---

[53] ژەرەژ: مەلێکی ڕەنگینەو لە کۆتر بچوکترە.
[54] سستەك: زەوی شل و ناپتەو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەستی تۆ کلیلی ون بووە
دەرگاکان سەرابن، هەر ئەڕۆیت
ماشێن و واگۆن و فڕۆکە
ژواری تەنیاییت سوار ئەکەن
بەستەکی ئەشکەنجەت بار ئەکەن، هەر ئەڕۆیت
ئەم خەون و هیوایە سێبەری درێژی پێش خۆتن.
سوار ئەبی
پەنجەرە ئەبێتە
ئاوێنەی هەڵماویی چارەنووس
بە پەنجە "کوردستان" لەسەر ئەو ئەنووسیت.
پسۆکە دەزووی چاو
لەوێوە تەماشای کۆلارەی
ژیانی پچڕاوی خۆت ئەکەیت
تۆ ئیستا چکچکەی[55] دەراڵی زەمانی و
لەشەوی غوربەتا دائەدەیت
بەرەو کوێ ئەڕۆیت و بەرەوکوێ ڕائەکەیت؟
هەموو شەو.. هەموو شەو.. هەموو شەو
ڕابوردوو: مۆمێکە پرتەپرت وەك نیگات
لەگەڵ خۆت ئەیگێڕی.
ڕابوردوو: بەرکاوی[56] خەونێکە زەردو سوور

[55] چکچکە: دڵۆپەی تنۆکە ئاو
[56] بەرکاو: بنارو دامێنی چیا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەپێڵوو ئەیکێڵێ و ئەیکێڵێت
ڕابوردوو: بای وەشتە و لە ڕۆحتا هەڵئەکات
بارانی منداڵی و ڕێژنەی دڵداری و
پژپژەی گۆرانی و
نم نمەی جریوەی چاوانی "گۆیژە"یە و
سەرتاپای خەمانت تەڕ ئەکات.
هەموو شەو شارەکەت سەرێکت لێ ئەدا
بەگوڵی ژاڵەوە شەلە شەل
خۆی ئەکا بە ژوورتا و ئەوەستێ
گوڵێکی سەر سنگیت ئەداتێ و
تۆیش تاڵێ وەنەوشەی ئەوینی نامۆیی ئەدەیتێ.
هەر شەوەی بەردێکی کۆڵانی دێتە لات.
هەر جارە و درەختی ماڵێکی باوەشت پیا ئەکات.
هەر شەوەی باخەڵت پڕ ئەبێ لە بۆنی گەڕەکێ.
ئەڕۆیت و بازنەی سێبەری خەیاڵت
نانێکی سەرساجی دایکتی لەسەرە
ئەڕۆیت و باوێژەی[57] هەناسەت
کەرویێشکەی دەغڵێکی بناری وڵاتی لەگەڵە.

خۆڵی دوای بۆردومان سیماتە و ڕەنگ و ڕووت
بۆ کوێ چووی تیزماڵکی دووکەڵی گوندێکت لەگەڵە

---

[57] باوێژە: ئەو میوەیەیە کە با ئەیوەرێنێ.

گلێنەت "ئەزمڕ"ەو ئەڕوانیت.
دەربەندی سەگرمە و بازیان گوێچکەتن، گوێ ئەگری
تۆ تەنها بە بەژنی ئازاری سیروانت
قوڵایی ڕووبار و دەریاچەو
تا زەریای جیهانیش ئەپێوێت!

زستانە، باڵندەی بەفرینت لەشامە
شام لەبەر باراندا ئەبینی:
ئاسکێکی چاو شینە
ئەترسێ و ئەلەرزێ و بارڕنی هاواری
بۆ ئاوی زیندانی و کەلەپچەی مەچەکی درەخت و شەقامە.
زستانە. هەموو ڕۆژ تەنیایت ئەتباتە چایخانەی شەقامێ
دات ئەنێ. ئەوەندە دانیشتوویت
غەریبیت بۆن قاوەی کوتراوی گرتووەو ڕۆژانە
وەڕس بوون، لەبنی دەروونتا وەك خڵتەی فنجانە
لێرەیش هەر: ئازادیی پیاوێکە
لەسەر مێز بە چرپە ئەدوێت و شەقامی وەردییان
هەنگاوی ئەژمێرێ و کلیلی ماڵەکەی ئەموستی سوڵتانە.
لێرەیش هەر: ڕووناکیی قاچاغەو
شیعری نێر بەرخێکی خوێناویی ژیانە.
لێرەیش هەر سێدارەی گوێزان و ملی گوڵ.
لێرەیش هەر کوێستانی زمانم لە مەنفا ئەمرێت و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مێژوویشم عەگاڵ لەسەری پێچراوە.
زستانە. تۆ لەودیو شووشەوە بەتایبەت
تەماشای ئافرەت و بارانی شام ئەکەیت.
چەند جوانن، هەردووکیان بۆ شیعرت
وەك خەون و شمشاڵن.
لەویاندا تەماشای نامۆییت گوڵ ئەگرێ و
لەمیاندا یادگار ئەتژەنێ و کات و شوێنی جارانن:
"زستان بوو، شەوانی تەڕی ئەو، لە دەوری ئاگردان،
هالاوی حیکایەت لە بەژنی ژوورێکی ڕووتەڵە هەڵ ئەستا،
منداڵیم مێوژبوو. نیشتمان ماڵێکی بچووك بوو.
چرایەك دیوارکۆ. سێبەری وەك خەمی دایکم و
شەوقیشی ئاوێنەی ڕوومەتی ئێمە بوو.
لەوساوە من زستان، ناو حەوشەی هۆنراوەم،
پڕ ئەکات لە بەفر و دارچوالەی هەستیشم ئەخاتە
بەر باران. لەوساوە من زستان کێڵاومی و
کردوومی بە کێڵگەی گەنم و جۆی ئێش و ژان"

★

هەموو جارێ پاڵ ئەکەوی وا هەست ئەکەیت
بووی بە تەلەبەردێ لەوێ بۆ جێ ژوان.
دائەنیشی وا هەست ئەکەیت
سەرت تۆپەڵە قوڕێکە لەوێ
بۆ حەمامۆکێی منالان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کە هەڵ ئەسیت وا هەست ئەکەیت

بووی بە پەیژەی بانیژەیەك ئیستە لەوێ.

وەختێ خەوتی وا هەست ئەکەیت

بووی بە خەونی داربەڕوویەك ئیستە لەوێ.

ئەی گیانی گیان!

خۆ ئەم "مانگ"ە سەرگەردانەی خۆشەویستیم

لە خۆیەوە نەیداوەتە ئەم ساکۆی[58] سکڵی غوربەتە

خۆ ئەم چەمە سەرکەشەی خەم

لەخۆیەوە جلەوی ڕۆخی ئارامی نەپچڕاندوەو

لەخۆیەوە کوڕژن ناکا بە هاواری

دایگرساوی شەوو ڕۆژی ئەم غوربەتە.

ئەی گیانی گیان!

لەسەر ماچی پەلکە گیایەك

لێوی جۆگەیەکیان بڕیم.

لەسەر فڕینی شیعرێکم

هەوریان بە داو بۆ نامەوە

لەسەر نەڕەی شەپۆلێکم

تاڤگەیەکیان خنکاندم.

لەسەر حیلەی لوتکەیەکم

بنارەکانیان لەمێخ دام.

ئەی گیانی گیان!

---

[58] ساکۆ: چیای ڕووتەن.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گۆمێ شێتبوو وەختێ لە مانگیان دابڕی.
مانگیش شێتبوو وەختێ لە هەوریان دابڕی.
هەوریش شێتبوو وەختێ لە شاخیان دابڕی.
شاخیش شێتبوو وەختێ لە بەفریان دابڕی.
بەفریش شێت بوو وەختێ لە عەردیان دابڕی.
عەردیش شێتبوو وەختێ لە خەڵکیان دابڕی.
گیانی گیانم
لەئیستەیشدا، لە بێشەی ئاسن و شووشە و کۆنکرێتدا
سوورە کەروێشکێکی کێویی ئەو بناری
پیرەمەگروونەیە دڵم. لەم نەهاتیی ئەوینەدا
من هەر پەریی گڵەزەردەت
دار ئەستێرەم ئاو ئەدات و گەڵاڕێزانی جریوەم
ئەیپشکوێنێ بنە کۆتەرەکەی سەرم.
گیانی گیانم.

هەر کە بارانێ ئەبارێ
ڕائەکەم و بۆ چەند ساتێ ئەچمە بەری
ئەڵێم بەشکوو ئەمجارەیان ئەم بارانە
بۆنی بارانی ئەزمڕو گۆیژەی لێبێ!
ئەگەر ڕۆژێ خۆرەتاوبێ
ڕائەکەم و بۆ چەند ساتێ ئەچمە بەری
ئەو لێم ئەداو من چاو نووقاو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەڵێم بەشکوو ئەمجارەیان ئەم هەتاوە
لە هەتاوی بەربەرۆچکەی
بن گوێسوانەی، خۆمان بچێ!

ئەگەر جار جار "با" هەڵبکات
ڕائەکەم و بۆ چەند ساتێ ئەچمە بەری
ئەڵێم بەشکوو ئەمجارەیان
ئا ئەم "با"یە
وەك ڕەشەبای سلەیمانی
بە پڕتاوبێ و هەڵمبگرێ و
تۆزێ خۆڵ بکاتە چاوم!.

لە دوورەوە هەر کە پۆلێ کچم بینی
بەرەو ڕوویان پێ هەڵئەگرم
سەرنج ئەدەم ئەڵێم بەشکوو
نازێ، شەرمێ، تیلەی چاوێ
سوور هەڵگەڕانی گۆنایەك
بمباتەوە بۆلای شەقامی شارەکەم
وەکوو دوێنێ.

هەر کە بازاڕێکی میللیم هاتە سەر ڕێ
ڕائەکەم و ئەچمە ناوی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تیا خول ئەخۆم
ئەڵێم بەشکوو هاواری میوە فرۆشێ
هاواری ماسی فرۆشێ
هاواری سەوزە فرۆشێ
لە هاوار و ژاوەژاوی ئێوارانی مەیدانەکەو
بەر حەوزەکەو
ژێر پردەکەی خۆمان بچێ!.

(کارتێکی ڕەش و سپی تایبەت بۆ هاوڕێکانم)

هاوڕێیان!
ئەم ئێوارەیە منیش دێم.
لە چایخانە بچکۆلەکە
کورسیەك بۆ شیعرم دانێن
نەیدەن بە کەس
گەر جامانە: قۆشمەکەی
"خاڵە ڕەجەب"[59] هات پێی بڵێن:
ئەبێ ببووری گیراوە.
گەر شەپقەکەی "ئەحەی میرزا"[60]
بە پەلەپەل ئەویش هات بڵێن: گیراوە.

---

[59] [60] خاڵە ڕەجەب و ئەحەی میرزا: خوا لێیان خۆشبێ، دوو پیاوی قۆشمەو قسە خۆشی خەڵکی سلێمانی بوون.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مەگەر لە هەولێرەوە میوانێك ئازیز

زۆر ماندووبێ و بگاتە جێ

مەگەر کتێبە یاخیەکەی "عبدالخالق"[70]

وشەی شان و مل خوێناویی

کە ناتوانێ

لەبەر ئێشی زامەکانی

زۆر بەپێوە ڕابوەستێ!

★

ئەی ڕۆژگارە لیخنەکان!

کەی ئەبنەوە بە ئاوێنەی

ئەو درەختە دڵدارانەی

لەبەستێن و کەنارتانا

سەرتاپایان لە گوڵی تاریکیی و قوڕو

خۆڵەمێشی سوور گرتووە؟!

چ با هۆزێ سیمای گرژی مێژووتان ڕوون ئەکاتەوە؟

چۆن زەوی ئاشت ئەکەنەوە؟

ئەی ڕۆژگارە لیخنەکان!

ئێوە هاژەتان قریشکەی

مەزار و کێڵگەی خنکاومانە.

چەپۆکانی مەوج دانەوەی ڕەشی ئێوە

(70) عەبدولخالق مەعروف: شەهید عەبدولخالق مەعروف نووسەر و ڕووناکبیر، کە دوای هەڕەشەو هاندانی مەلاکان، ڕژێمی بەعس تیرۆریکرد.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پەلە قاژێی ئەستێرەکانی ئێمەیە!
ئەوەتا دارو پەردووی گۆرانیەکانمان، جەژنەکانمان
بە ئەنجن ئەنجن کراویی ڕائەماڵن.

بە چواردەوری ئەڵقە ئەڵقەی بۆشاییدا
بە چواردەوری خانە خانەی تەنیاییدا
چیایەکم سەر هەڵگرتوو
گوڵێکم شێت
هەر خول ئەخۆم و خول ئەخۆم.
وەڕس بوونم بۆ ساتێکیش
داڵدەی هیچ ئارامیٚ نادا.
من دڵتەنگیم قفڵێکە خوا
چەند لێی نەوی نەیکردەوە
وەکوو "مەنسوور" زامانم جیٚ بەخۆ ناگرن.
خانوو ویستی دابینم کات.. پەنجەرەییم لیٚ یاخیکرد.
شەقام ویستی دابینم کات.. شۆستەکانیم لیٚ یاخیکرد.
کورسی ویستی دابینم کات.. خۆمم هەڵکەن
شاران ویستیان دابینم کەن.. خەمانم باڵیان لیٚ ڕوا.
ئەی ڕۆحی وێڵ!
تەنگە بە بەری عەشقی تۆ ئەم نەخشانە.
نزمە بۆ سووتانی سەرت ئەم ئاسمانە.
تەمی ئێرەت دا بە خۆتا کورت و کوێر بوون.
گریان سارد و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ژانیان کپ و
پایزانیان بێ فرمێسکی درشتانە.
ئەی ڕۆحی وێڵ!.

ژوورێکم هەیە تەنیاییم بەشی ناکات
تەنیاییم جمەی دێ لە دەنگ
لە ڕەنگ و بۆن و تامی کۆست.
ئەو کردوێتی بە نەریتێ هەموو شەوێ
دووسێ هاودەمی دێرینەی
وەك: هەڵەبجە
گەلی بازێ
قەڵادزێ
پیرەمەگرون
لەگەڵ خۆیدا
دێنێتەوە بۆ ئەم ماڵە بچکۆلەیە
ئیتر هەتاکوو بەیانیی
تا کەڵەشێری ئاوایی زامێکی تر ئەقوقێنێ
یەکە یەکە لەگەڵ بەرد و لەگەڵ دارو
لەگەڵ گەڵای هەموویاندا
سەما ئەکاو
پێ ئەکەنێ و
ئەگری و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەدویٚ.

ماڵێکم هەیە تەنیاییم بەشی ناکات

تەنیاییم قەرەباڵغەو پڕ لە ژاوەی وردە ژانە

ئەو، شەوانە بووە بە خووی

هەر لەسەر ئەم چرپا تەسکە

ئەبیٚ لەگەڵ ڕوبارێکدا ڕابکشیٚ و

دەست بکاتە ملی گۆمیٚ

چرپایش کورتە بۆ قاچەکانی ڕووبار و

تەنگیشە بۆ لەشی گەورە و پان و پۆڕی گۆمە شینیٚ

ژوورێکم هەیە تەنیاییم بەشی ناکات

بۆ شپرزەییم بچووکە

تەنیاییم دۆستی بیٚ داڵدەی ئێجگار زۆرە

گەلیٚ جاریش شەوانە وا ڕێك ئەکەویٚ

تەنیاییم جێی خۆی چۆڵ ئەکاو

ژوورەکەیشی بەجیٚ دێڵیٚ

تاکسپەیەکی غەریبی تازە هاتوو

لەسەر چرپای ئەو بخەویٚ!.

ـ ئەوا ئێستەیش ئەمە یەکەم پایزی دوای

کۆچی ئەسپە ڕەشی تۆیە.

ئەمە یەکەم پایزی دوای هەڵهاتنی نامۆییت و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاوابوونی شاخەکانی ڕۆحی تۆیە.
ئەمە یەکەم پایزی دوای
وێڵبوونی گەمیەکەی تۆیە.

لەگوێ زەریایت.. چاوەکانت وەك کەلەپۆ.
بڕیوەتە نەهێنیی ئاو
سەرت لەناو نامۆییدا بەلەمێکی سەر گەردانەو
دەستەکانت سەوڵی شکاو.
وەکوو پایز ئێوارەی تەنیاییت تەڕە و
یادگاری لێ ئەچۆڕێ و
خەیاڵیشت زەردەی هەتاو.

لەگوێ زەریایت
شپرزەیی شەپۆلەکان و وەرینیان لە بەستێندا
پایزە مێژووی زۆر دوورن و کەفی "کات"ن و
دێن و لەگەڵ لی عومری ئەمڕۆ و سبەی
باوەش ئەکەن بەیەکتردا
شڵپ و هووڕ حیلەی زەریایەو
داناسەکنێ چەپۆکانی.
یاڵی سپی بەدەم "با"وە
هەڵ ئەپژێ و دائەڕژێ و زەردوو سوورن تیسکەکانی

لەگوێ زەریایت

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یەکەم جارە ئەم مێژووە شلە ببینی
یەکەم جارە ئەم سامە شینە ببینی
یەکەم جارە بۆنی تریفە بکەیت و
زرەی ڕەنگەکان ببیسی.

لە گوێ زەریایت
بەڵام لە هەڵسانەسەرپێی خێرای ئاودا
دیسان شاخ ئەبینیتەوە
تۆ بێ "هەڵگورد" شیعرێکی کاکی بە کاکیت
نە گزنگت تێدا ئەڕوێ و نە سۆزیشت باڵا ئەکا.

لەگوێ زەریایت
وردە وردە تەماشات هەنگاو هەڵدێنێ
خەیاڵت خۆی هەڵ ئەکات و
باز ئەدەیتە سەر ئاڤزینێ
لە ترساندا هەردوو چاوت ئەنوقێنی و
مایینی ئاو ئەتفرێنێ
ئەو وەختەی چاو ئەکەیتەوە خۆت ئەبینی
لەگوێ ورمێ بووی بە گوڵە نازەنینێ.

لە گوێ زەریایت
گوێت لە ناڵە و گرمەگرمی سەدەکانە بەیەکدا دێن
چاوت لە زۆران گرتنی هەتاهەتای عەرد و ئاوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چاوت لە غەزەبی خوایە کە هەڵئەچێ
چاوت لە پاشگەزبوونەوەی گوناهیشە کە دائەچێ!
چاوت لە کەفەژیلکەی غەریبیی خۆیشتە
کە کۆچ ئەکات و ون ئەبێ!.

ئەمە یەکەم پایزی دوای
وێڵبوونی گەمیەکەی تۆیە
ئەم پایزە لە پایزی دایکت ناچێ
ئەو پایزێکی بێوەژن، کوختەنشین، چڕ ئەوەری
ئەم پایزی ئاڵتوون بەسەر، تەلارنشین
لە شووشەبەندا ئەوەرێ.
ئەم پایزە لە پایزی دایکت ناچێ
لێرە هەر دار بەسەر داردا بە خوڕ ئەگریی
لێرە هەر بەرد بەسەر بەردا بەخوڕ ئەگریی
بەڵام لە پایزی دایکتا ئیستە لەوێ
داروبەردوو ئاوو خەڵکیش
هەر هەموویان بەیەکەوە
بەسەر خاکدا بەخوڕ ئەگرین
ئیستە لەوێ!.

ـ لەکوێوە هاتووی؟ ئەپرسن.
دیسانەوە هەمان پرسیار ئەبێتەوە بەتوتڕکێ و
خوێن لە دەنگم دێنێتەوە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وا بۆ جاری هەزار هەمین
ناوی گوڵەکەم ئەهێنم.
هەیانە وەك ڕۆژیَ "با"یەك
ئەمەی دابێ بە گوێیاندا
لەدوای ساتێك سەرێکی بۆ ئەلەقێنن.
بەڵام زۆریان لە بێدەنگیدا ئەخنکێن.
مت ئەبن و ملیان ئەبێ بە نیشانەی سەر سوڕماندن.
منیش ئیتر لە حەژمەتا نەخشەیەکی
وەك سیاسەت چرچ و لۆچ و
پیس و دڕاو وەکوو ڕەوشتی دەوڵەتان
لە گیرفانم دەرئەهێنم.
پەنجە ئەخەمە سەر خۆری لەتوپەتم
ـ ئالێرەوە
لەناو کەشتیەکەی "نوح"ەوە من هاتووم و
لە بەفری "جودی"[71]دا زاوم
ـ "ئێوە خەونی ڕەنگاوڕەنگی
نێو داستان و ئەفسانەی کۆنە ئەیبینن
هیواتان تراویلکەیە[72]"
منیش باوکم نیشتمانی لەناو چاویا هەڵگرتبوو
ئەو، دار خورمای بەندەرێکی

[71] جودی: ئەو شاخەی کەشتییەکەی نوحی لەسەر گیرسایەوە وەك لە قورئاندا هاتووە..
[72] تراویلکە: سەراب.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چاو خەواڵووی باکووری ئەفریقابوو
ڕۆژێ گەرداوی ئۆقیانووس ڕای فڕاندوو
لە "ئۆسلۆ"دا گیرسایەوە
لە "بار"ێکی وەك ئێرەدا
شەوێکی سارد وەکوو ئیستا
دایکمی ناسی.
من ناوم "مارگریتا"یە
باوکم تا مرد
خەونی وەکوو خەونەکانی تۆی ئەبینیی!."
ئەمە قسەی کیژۆڵەیەکی دوورەگی "مەغریب"ی بوو.
شەوێکی سارد، لە "بار"ێکی سەر گەرم بووی،
ناو "ئۆسلۆ"دا وای پێ وتم. مێرگێ کوڕو کچی
شەنگ بوون. بەدەم کەرویشکەی گۆرانیی و مۆسیقاوە
ئەشنانەوە.
منیش هەرخۆم و شیعرێکی شەرمنۆکەم
خۆم و باڵندەی وڕێنەم
خۆم و دووکەڵی جگەرەم
لەسوچێکدا یەك یەکترمان ئەخواردەوە.
کچی دوورەگ "مارگریتا" تازە بووە:
بە "مانگ"ی ناو بەفری نەرویج
تازە بووە بە هەناسەی هەڵماوی ئەم شەقامانە
بە حەرفێکی ئەم زمانەو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بە پەڕی مۆسیقای ئەم "باڕ"انە.
"مەغریب" نیشتمانی باوکی
لای ئەو تەنها سێ تارمایین
سێ تارمایین و هیچی تر..
بیابانێ، دارخورمایەك و حوشترێ.
لەو شەوەوە "مارگریتا" ترسێکی کرد بە سێبەرم
چرکە بە چرکەی سەعاتێ ئەم غوربەتەم ئەژمێرێت و
بۆ کوێ بڕۆم تەم و مژی دێ لەگەڵم.
لەو باڕەوە مارگریتا گومانێکی تیا ڕۆکردم
وەکوو خۆرکە لەو ساکەوە
پەلکەکای خەونم ئەخواو
لەناو بێشەی تاریکیدا
نائومێدیی دائەتاشێ بۆ تابووتی
مانگەشەوم.
لەوشەوەوە وا هەست ئەکەم سیمای کچە بچکۆلەکەم
لەبەرچاوم بۆتە سیمای مارگریتا
نیگاکانی چوونەتە ناو نیگایەوە
جۆگەی دەنگی ڕژاوەتە ناو دەنگیەوە
باخی قژیان هەر یەك باخەو
ڕەنگەکانی هەست و نەستیان بوون بە یەك ڕەنگ.
لەو شەوەوە وا هەست ئەکەم
منیش کچە بچکۆلەکەم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نامۆیی گەورەی کردووە
وەکوو دڵۆپە شەونمێ
تێکەڵ بە "با"ی ئێرە بووە
لەسەماگەی نیوەشەودا
سەری لە لەشی ونبووەو
جاربەجارێ لە بارێکدا بۆی ئەگەڕێ.
وا هەست ئەکەم هەموو ڕۆژێ
تارماییەك دێت بۆلام و وێنەیەکیم بۆ ئەکێشێ:
کاڵبوونەوەی یادگاری.
ڕووتانەوەی پەڕوباڵی زمانەکەی.
هەڵوەرینی خێزانەکەی.
بیرچوونەوەی خەونی باوکی.
بۆن نەکردنی هەناسەی نیشتمانی.
توانەوەی بەفری گۆرانی و
حیکایەتی گیانی دایکی.
لەو شەوەوە وا هەست ئەکەم
منیش باوکی مارگریتام
بووم بە شیعری خەمێکی زەرد
ڕۆژێ لە بەفری مەنفادا ئاوا دەبم!.
ئەوسا لەوەرزێکی تردا
شەوێکی سارد وەکوو ئێستا لەبارێکدا
ئەویش وەکوو مارگریتا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

باسم ئەکا:

"باوکم مەلێکی کێویی بوو

لە شاخەوە باڵی گرت و

گەیشتە بەفری ئەم قوتبەو

ڕۆژێ لێرە، بەدەم ئاواز خوێندنەوە

خەونەکانی لەگەڵ خۆیدا ڕەق بوونەوە!"

⋆

مێژووم و سەفەر ئەکەم و

لەگەڵ خۆمدا شۆڕشەکانم ئەگێڕم

لەخۆم زیاتر کەس تەماشای خوێنم ناکات.

دووکەڵم ئەسووڕێمەوەو

لەگەڵ خۆمدا دێهاتەکانم ئەگێڕم

لەخۆم زیاتر چاوی کەس ناکزێتەوە

بەم دووکەڵە.

لاواندنەوەم ئەخولێمەوە و لەگەڵ خۆمدا

سێدارەکانم ئەگێڕم

لەخۆم زیاتر کەس گوێ ناگرێ لەم کۆتەڵە

چیرۆکم درێژ ئەبمەوەو

لەگەڵ خۆمدا قرچەقرچی شەقامەکانم ئەگێڕم

لەخۆم زیاتر کەس بۆنی بۆکرووز ناکات

لەخۆم زیاتر لە خۆم

لەخۆم زیاتر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەخۆم..

کوا غوربەت سێبەری داربەڕووی دوورییە؟
گەر وایە! ئەم هەموو کڵاوی فرمێسکی بەڕوانە
چی ئەکەن لەلای من؟ بۆ لێرەن؟
بۆ ڕیزیان بۆ سەری قەڵەمم گرتووە؟

کوا غوربەت ئەستێرەی پەمەیی کۆچ کردووی
سیوەیلە و نەیبینم؟ کوا وایە؟
گەر وایە؟ ئەم هەموو وەنەوشەی خەونانەی
"زێ" و "نۆڕك"[73]
چین لە ناو دەفتەرما ڕواون؟
بۆ لێرەن؟
بۆ ژووری تەماشام پڕئەکەن
لەبۆنی دوو "بارێ"ی[74] پاش باران؟
کوا غوربەت شەوقە بۆ ئاژاوەی ئێوارەی
منداڵی گەڕەك و نەیبیستم؟ کوا وایە؟
گەر وایە؟ منداڵی ئەم هەموو گەڕەکە
لەکووچەی ناو دەنگما چی ئەکەن؟!
بۆ لێرەن؟

---

(73) (74) زێ و نۆڕك و هەردوو بارێ: چەند گوندێکی بناری سورکێوی ناوچەی (سیوەیل) بوون ڕژێمی عێراق وێرانی کردن.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ ساحەی فتبۆڵیان سەرسنگمەو
گاڵتەیان: تریقەی کاغەزی سپیم و
شەڕیشیان: "مسوەدە"م؟
کوا غوربەت بای بۆنی شارێکە من نەیکەم؟
کوا وایە؟ گەر وایە؟
ئەم بۆنە تێکەڵەی: ڕاڕەوی قەیسەری و
مەیدانی ماستەکە و، گوزەری زین دروو..
چین کە دێن لە حێلی وشەم و
لە پوونگەی کاکۆڵم و
لە چەرمی جانتاکەم؟!
ئەی تەنیایی!
ئەی ئەسپی ڕەشی بێزاربوو
لەجڵەوی ئەم زەمانی بازرەبوونە![75]
ئەی زایەڵەی کەوە سوورەکەی ناو سنگم
تۆ کەی ئەوەندە چواردەوری
جێ ژوانی ڕازەکانت چۆڵ و هۆڵ بوون؟
لەناو لانکەی نیشتماندا
تۆ هاوڕێی ئەمەکداری لاواندنەوەت
گەلێ زۆر بوون.
تۆ کوا لەوێ هەرگیز هەستت
بە بزربوونی جریوەی بێداریت و

[75] بازرە بوون: ئاوارەبوون.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خاوبوونەوەی ژێی گینگڵی شەوان ئەکرد؟

تۆ کوا لەوێ هەرگیز هەستت

بە ونبوونی جێ پێی ئاخ و

ساردبوونەوەی ئاگردانی گریان ئەکرد؟

تۆ کوا لەوێ قەت هەناسەت

بێدەربەندی هاودەم بووە؟

تۆ لەوێ خەمە دراوسێت هێندە هەبوون

بە پەیژەی وەخت و ناوەختا

دڵسۆزیتان، سمۆرە بوون

بۆلای یەکتر دائەبەزین.. سەر ئەکەوتن.

بەسەر دیواری مابێندا فرمێسکەکان بازیان ئەداو

وەکوو لاولاوی سەر دەرگاو پەنجەرەتان

ماچ ئەڕۆیشت و ماچ ئەخشاو

لەسەربان و لە حەوشەدا، وەك تەنافی جلەکانتان

ڕازو نیازتان تێکەڵ ئەبوون

ئەی تەنیاییم!

تۆ لێرە ئێستە کەناریی

ناو ژانێکی شووشەبەندی ڕەنگاوڕەنگی

بەم دەنووك بەوبالآنە

چۆن ئەتوانی تۆ سنووری شووشە ببڕی؟

بۆ کوێ ئەفڕی

ئەی تەنیایی؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

جیابوونەوەی ئەم باڵانە لەو ئاسمانە
لەنگەری گیانیان تێکداوم.
دوورکەوتنەوەی ئەم وشانە لەو گوڵانە
هەستی بۆنکردنی خاکیان تیا وەراندووم.
دوورکەوتنەوەی ئەم چاوانە لەو کێوانە
زنەی سەرنجیان کزکردووم.
جیابوونەوەی ئەم دەستانە لەو پرچانە
پەنجەی تەماسیان سڕکردووم.
دوورکەوتنەوەی ئەم زمانە لەو تامانە
ئۆخەی چێژیان لەناو دەمدا بزرکردووم.
جیابوونەوەی ئەم قاچانە لەو ڕێیانە
ناونیشانی زۆر هەواریان تیا ونکردووم.
جیابوونەوەی ئەم گوێیانە لەو بەستانە
چەند هاژەیان تیا کەڕکردووم.
ـ نامۆیی چییە؟ لێی پرسیم.
وەکوو فیشکەی شەمەندەفەری هەزارپێ
شەو درێژ و ئاخ درێژ و دووکەڵی یادم درێژبوو.
شەوقی گڵۆپی زەردباوی کابینەکە
ئەیدا لە تەمی دەروونم
لەو ساتەدا وام هەست ئەکرد:
من دەشتێکی چۆڵ و هۆڵی
وەکوو ئەو دیو پەنجەرەکەم!.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەك جانتاكەم شەوگار هەر تەكەتەكی بوو
خەوی زڕاو بووبوو بە جامێكی مس و
لەگەڵ هەموو سەرسمێكی ئەو شەوەدا
لەسەرما ئەزرنگایەوە..
لەو ساتەدا وام هەست ئەكرد:
گڵۆپی زەردباو هەر خۆمم
تەم هەر خۆمم
هێڵی ئاسنیش هەر خۆمم
ڕێگا خۆم و كۆچ هەر خۆمم.

ـ نامۆیی چییە؟ لێی پرسیم.
مەی: ئەستێركێكی كلێپەبوو
سەرم تیا نوقم كردبوو.
خەیاڵی لەرزۆك لانكەم و
بێ هودەیی ڕای ئەژەنیم.
لەو ساتەدا وام هەست ئەكرد:
شووشەیەك مەیی ڕژاوم
شووشەیەك بادەی شكاوم و
هەر بە تەنها ملەكەمم پێوە ماوەو
ئەم جیهانەیش تووڕی داوم!

ـ نامۆیی چییە؟ لێی پرسیم. چی پێ بڵێم؟

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بڵێم: دڵداریی نێوانی خەون و خاکە؟
یان هەناسەی گوڵێکە دوور لە باخی خۆی؟
یان وێڵبوونی تەماشایە بەدوای یادەکانی خۆیدا؟!
یان تەنیاییە ئەو کاتەی ڕەوئەکات و
نیشتمانی لەکۆڵدایە؟!
یان ئاوێنەیە و بۆ سیمای یادێ ئەگریی؟
چی پێ بڵێم؟! بڵێم: نانێکی سەرساجە و بیری ئەکەم؟
بڵێم: بۆنی مێخەك بەندەو بۆنی دایکم و
بۆنی کچانی گەڕەکەو ئیستە نایەن؟
بڵێم: شێتبوونی ڕێواسە
دوور لە کەلیخانی وڵات؟
بڵێم: مەراقی سووری هەناری ئاوارەیە
بۆ شارەبان؟!
یان سەودای زەردو سپییە بۆ نێرگز و
یان شەیدا بوونێکی سەوزە بۆ بەهاران؟!
بڵێم: دووریی نێوان من و کورسیەکە
لەچایخانە بچکۆلەکە؟!
نێوان من و مێزی یانە و ئێوارانی چیمەنەکە؟!
چی پێ بڵێم؟ بڵێم: نامۆیی، دیوارە؟
یان بڵێم عیشقە بۆ قوڕی کۆڵانان و
بینینەوەی شێتەکانی شارەکەم و
یان ماچێکی باڵکراوەو ناگاتەوە ئەو هەوارە؟!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

من له دواییدا پێی ئەڵێم:
شپرزەیی هێنده باڵی نامۆییمی ڕاکێشاوه
تۆڕی گلێنەم ڕایەڵی تیشکەکانی
خاوبۆتەوەو
لەم دوورەوه وەختێ ئەڕوانمه نیشتمان:
هەموو یادێ، هەموو شوێنێ
هەموو خەونێ، لەبەرچاوی یادگارم
ئەبن به دووان، ئەبن به سیان
ئەبن به ده.. ئەبن...
چی پێبلێم؟!
چی پێبلێم؟!
چی؟!
★

ئەمەیش ئەو باڵندەی سترانه سپییەیه
که هەموو شەوێ له گەرووی به تەمومژی
شاعیرێکی سەوداسەرەوه بەرەو
کازیوەی چاوەکانی خاك باڵ ئەگرێ:
تا زریان نەبوو به ئەسپم
چیا جڵەوی نەگرتم.
هەتا هەڵۆ باڵەکانی خۆی نەدامێ
شیعرم نەفڕی.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەتا یار نەبوو بە هەنگم
شانەی هەنگوینم لا نەبوو.
هەتا شەهیدی ولاَتم
نەهاتنە ناو باخچەمەوە
هەلاَلەم سوور هەلْنەگەڕا.
تا نامۆییش نەیدام بە دەم
خەزانەوە
بەهاری خۆشەویستیم نەدۆزیەوە!.

IV

هەر ئەمشەو درەنگان لە کەنار
ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان
ئەو کاتەی مانگ سەری وڕی خۆی
ئەخاتە سەر شانی گردۆلْکەو
"با"یش ئەڕوا بۆ سەمای هێواشی
هاوینەی لێرەوار.
هەر ئەمشەو ئەوکاتەی کە لی
لەش گەرمی بەستێنیش وەکوو بەرد
شەکەتە و خەوالْوو.
ئەو ساتەی گژوگیا

کتێبخانەی دیجیتالْی
www.rabari.org

بەرامبەر تریفەی حەپەساو
بەوەنەوز پێڵویان قورس ئەبێ و
کەنەفت و ملیان لار!
هەر ئەمشەو ئەوکاتەی فریشتەی داستان و
پەریەکان، لە پەردەی زیوینی کەژاوەی ئاوەوە
ڕووت و قووت دێنەدەر، ئەڵقاوئەڵق دەس ئەگرن
بەچرپە ئەدوێن و چراوگی ئەوینیان
ئەخەنە سەر زینی شەپۆل و
(تانجیك)ی نوور ئەدەن
لەقژی درێژیان.

هەر ئەمشەو ڕێیەکی شین باوی نەهێنیی
ئەمباتە کەناری ئەو گۆمەی تەنیشتمان
لەشوێنێك نەپندی
نەپندی[76] وەك جێگەژوانی بەفری خواو
بڵێسەی عەشقێکی ئەبەدیی
چەپەك وەك، ژێر کەپرە ساردەکەی
دەروونی غەریبان
کڕ وەکوو سێبەری تەنیایی
شەوانی غەریبان.
وەکوو عەشق

---

[76] **نە پندی: نەهێنیی، نا ئاشکرا، شاراوە.**

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سۆز ئەمبا

ڕەنگە لای برینی بێ ناڵەی دارمێوێ

لابداو دامبنێ..

ڕەنگە لای سووتانی بێدەنگی دار بییەك..

ڕەنگە لای هەناوی کۆڵراوی گا بەردێ..

چەند ساڵە من لێرە بنچکی

سەر ژیلەی، چاوەڕێی ئەمشەوەم

چەند ساڵە من سەرم هەورێکی نەبارەو

چاوەڕێی هاتنی بارانی ئەم خەوەم.

من ئەمشەو:

مەچەکم و چاوەڕێی پەنجەمم.

قاچم و چاوەڕێی ڕێگەمم.

پژوپۆم سەرکۆنەی "با"ی زۆرکرد

بۆ نەهات؟ تاڤگەی ئەو زەڵمە بۆ نەهات؟

نەگەیشت، ئەو هاژەی ئەوینە، نەگەیشت.

باڵندەی پرسیارم بە دەنووك

کراسە شینەکەی ساماڵیان کونکون کرد

بۆ نەهات؟ ئەو کۆتری هەتاوە.. بۆ نەهات؟

نەگەیشت؟ ئەو خەمە سەرکەشەم، نەگەیشت؟

بۆ نەهات؟ ئەو ڕەزی هۆنراوە سپیانە.. بۆ نەهات؟

ئەو کە هات دڵنیام

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەگەڵ خۆی نیشتمان ئەهێنێ
لە قوڵی مشتیدا کێوان و لەپێڵوی ماندوویدا
دەریاچە ئەهێنێ.
ئەو کە هات دڵنیام
ئەوینی شارەزوور تەڕتەڕی کردووە.
ئەو ئیستە سۆزێکە شەلاڵی غوربەتەو
بە باڵی چریکەی لەسەر تەم ئەنووسێ و
تەرزەیەو
شەختەیەو
ئاگری گرتووە!
ئەو کە هات دڵنیام
هەر یەکسەر هەواڵی
دارچوالەی ئاوارەی "زەردیاوا"[77] ئەپرسێ!
پەرۆشە
پەرۆشە
بۆ ئەوەی گەڵایەك فرمێسکی
دارەکەی شێخ هەباس ببینێ
سووتاوە بۆ ئەوەی، ڕێحانە بسکێکی
کچێکی سنەیی بۆن بکاو
شێت بووە بۆ ئەوەی
لە دەشتی بەرینی دەنگێکدا

---

[77] زەردیاوا: ناوی دێرینەی قەرەداغ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هۆرەیەك ببیسێ.

نازانم! ئەو وەختەی ئەو نووره به سامه وەك تیرێژ
خۆی ئەكات به شەوی خەڵوەتما، ئەمخاته تەندوورەی
پرسیاری خۆیەوە، ئەمخاته گێژەنی ئەوینی خۆیەوە، گومانم
پەرت ئەكا. سەرتاپام له سۆزیا غەرق ئەكا.. من چی بكەم؟
چۆن چۆنی چەخماخەو برووسكەی ئەو عەشقه بدوێنم؟
بڵێم چی؟ كلیلەی ئاسنیی ئەم دەمه بەستراوە چۆن بەربێ؟
من چی بكەم؟ بۆ ئەوەی حەسرەتم به هەتاو بپژێ و وەرینم
گوڵ دەركاو به باڵای ئاسۆدا هەڵژنێ؟
دڵنیام كه بینیم
پەلوپۆی تاریكیی بەرچاوم.. چراخان هەڵئەكەن
تینوێتیم كارێزی ئەتەقێ و
مەلوولیم سایەقه ئەكات و
ئاسمانی ڕۆحی ئەو باوەشی پیائەكەن!

نازانم پێشوازیی عاشقێ له خۆری عاشقان چۆن ئەكرێ؟
نازانم پێشوازیی غەریبێ له مانگی غەریبان چۆن ئەكرێ؟
نازانم ئەو وەختەی گەڵایەك
ئەگاته بەردەمی زریانێ چی ئەڵێ؟
یان تاقه دڵۆپێ له ئەوین
ئەو وەختەی ئەگاته
زەریایەك له ئەوین.. چی ئەڵێ؟!

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەڵێنە درەنگان هەر ئەمشەو لە کەنار
ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان
دوو قۆڵیی یەکتری ببینین
"من ئەبێ هەڵکشێم
بۆ ئەوەی بەرزایی بمناسێ
من ئەبێ ڕۆبچم
بۆ ئەوەی قوڵایی بمناسێ"
من زووتر ئەگەمە لای کەنار
پێش وەخت، بەچرپە، بە ئاوو بەرد ئەڵێم: کێ ئەگات!.
من زووتر، لەسەر گۆم، شیعری خۆم ئەنووسم.
پێش وەخت من، سەرم، وەکوو تاق لێئەدەم
ئارامی شپرزەم لە ڕۆخدا ئەڕوێنم.

لە ژووری زەردباوی خەماندا
جڤینی غەریبان ئەم شەوە
لەبەردەم شای کۆچ و پیرەکەی موغانی شاخاندا!
جڤینی گوڵاڵە و خۆڵەمێش
جڤینی ئاووگڕ.
جڤینی تیشك و تەم.
جڤینی فرمێسك و نیشتمان ئەم شەوە.
پێدەشتی زیوینی ڕۆح شوێنەو
کات لە ژێر ڕکێفی عەشقایەو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چاوی خوا مەشخەڵی ئاسمانی ئەم شەوە.

من کە چووم بە نیازم لەگەڵ خۆم لەسنگما
ڕۆژنامەی: ڕەشەبای خوێناویی دوو سەدەی
کێوانی بۆ بەرم.
یادداشتی: دووکەڵی زامانی دوو سەدەی
پێدەشت و بناری بۆ بەرم.
بەنیازم ئەلبوومی: ڕەنگینی ئازاروژان و سوێی
قرچان و سووتان و زریکەی
ئاو، گڵ، دار، بەرد، شار، گوند
ئاژەڵ و باڵدار و بێ باڵی
دوو سەدەی بۆ بەرم!
بەنیازم وەختێ چووم لەگەڵ خۆم لە چاوما
بەتایبەت
ئاسمانی خنکاوی "هەڵەبجە"ی بۆ بەرم.
بەڵێنە هەر ئەمشەو دوو قۆڵیی درەنگان
لە کەنار ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان
پێکبگەین.
یەکەم جار:
ئەستێرکی باوەشمان
پڕ ئەبێ لە خونچەی ماچی سوور
باڵایشمان ئەبێتە دوو ئاوان.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەردووكمان وەك سەرمان

عەشق ئەنێین بە عەشقی یەكەوە
مێژوومان: داپیرەو
هۆنراوەیش ئەكەینە ئاگردان.

بەڵێنە هەر ئەمشەو درنگان دوو قۆڵیی
لە كەنار ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان:
من و مەلا خدری ئەحمەدی شاوەیسیی مكایلی پێكبگەین:
پێكبگەین وەكوو دوو پەپوولە
پایزەی گیرساوەی سەر درگیٚ!.
وەكوو دوو بریسكەی كشانی ئەستێرەی ناو خەونیٚ.
وەكوو دوو زەمانی ئاوێتەی یەك كۆچ و ڕەوەندیٚ.
وەكوو دوو قەسیدەی گریاوی یەك دیدە.
وەكوو دوو باڵندەی غەریبیی ئاسمانیٚ.
بەڵام من ئەزانم ئەو زێیەی
لەگیانی بیٚ ئۆقرەی شیعرمدا بۆی ئەبەم
هەناسەی سوورترە،
زریكەی بەخوڕتر،
فرمێسكی درێژترە،
لەشێوە سوورەكەی سنگی ئەو.
بەڵام من ئەزانم ئەو بێشەی ژوارەی

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

که ئەیدەم بە کۆڵی سەیوانما و بۆی ئەبەم

هەنسکی چڕترە

سێبەری وەیشوومەی کڕترو

قوڵپەکەی بەربینی درەختی پڕترە

لەسارای خاك و خۆڵ.

بەڵام بۆ شیعری جوان، زرنگەی پاوانە

قەسیدەی شۆخ و شەنگ

بۆ کانە پرشنگی هزری ورد، بارانی خەیاڵ و

بریقەی هەستی تەڕ

پێی ئەڵێم:

بێگومان.. سەروەرم!.. بێگومان

وشەی تۆ قوڵترە

حەرفی تۆ گەشترە

دەنگی تۆ پڕترە.. بێ دەعوام، پەتکیش نیم!.

پێی ئەڵێم:

گەورەی من!

پێم ناڵێی ئەو هەودای گزنگی چاوانەت

چۆن ئەکەیت بە دەرزیی حەرفەوە

بۆ ئەوەی خەم بدروویت

بەباڵای حەبیبە و عیشقەوە؟!

پێی ئەڵێم:

بەگەڵا تەقەڵی پایزان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چۆن هەور دائەدرووی
بەشانی غوربەتدا و چۆن فرمێسك ئەڕوێنی و

هەواری بروسکەت چۆن خستە سەرتەوە؟!
پێم نالێی، سەروەرم!، ئەو سرڕەم پێ نالێی
ئەسپی "با"ی زمانت چۆن ڕام کرد؟
لەکوێوە چوویتە ناو دڵۆپی باران و
چۆن توانیت بە تیشکا هەڵگەڕێی؟!
چۆن توانیت؟
سەرچنار، بەکرەجۆ، خاك و خۆڵ،
خانەقا، هەر هەمووی لە زامی هیجرانت
بارکەیت و ئەو زامەیش
بخەیتە خوێ ئاوی تانجەرۆی دڵتەوە؟
چۆن توانیت بە جومگە و بڕبڕەی شیعرێکی لانەواز
پردەکەی سەرشەقام دروست کەیت؟
چۆن توانیت دەروونت بەدەمی هیلالی لاوازت
هەڵکەنی و دارەکەی پیرمەسوور لە ناویابنێژیت؟!

پێی ئەڵێم: گەورەی من!
چۆن توانیت بە تاڵە زوڵفێکی حەبیبە
گردۆڵکەی ژانی خۆت لە قەدی شەوانی تەنیایی
شەتەك دەیت؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چۆن توانیت بێ سەوڵی دوودەستی نیشتمان
بەگەمیەی نێو مەوجی گەرداوی غەریبیی
ئەمڕێگای نەهاتە وا تەی کەی؟!
پێی ئەڵێم: سەروەرم! من وەکوو بزانم
ئەو خاکەی کە ژانت تیا پشکووت
بەرکاوی تینویەتی عەشقێکی بە پیت بوو
من وەکوو بزانم
تۆ شەوت بۆ گریەی چاوانت قۆرغ کرد.
سوتایت و ئەوساکە کازیوەت
گوڵ شیعری خۆری گرت!

هەر ئەم شەو درەنگان دوو قۆڵیی
لە کەنار ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان
یەکتریی ئەبینین
جقینی غەریبان ئەم شەوە
سووتانی غەریبان ئەم شەوە
ئەو وەختەی ئەگاتە بەردەمم
ئەو ئاوە و من داربی و کڕنووشی بۆ ئەبەم.
ئەیبینم: چلێکی دارەکەی "پیرمەسوور"
گۆچانی دەسێتی.
ئەیبینم: ڕێئەکا و دوو سێ پۆل چۆلەکەی "کانی با"
بەدەوری دەغڵەکەی ئەو سەروڕیشەدا خول ئەخۆن.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەیبینم دووراو دوور ئەیبینم!
پەڵەیەك گوڵجاری گوندەكەی "ماڵیاوا"
سەرپێچی سەرێتی.
ئەیبینم: ئەڕوات و تانجەرۆ ئەم قاچی و
شیوەسوور قاچەكەی ترێتی.
شانومل دەوەنی لای "تەكیە"ن؟!
یان مۆم و ژێرپیاڵەی حوجرەكەی
مزگەوتی "سەی حەسەن"؟
ئەو پەنجەی دەستانە پەلكە گیای
لەرزیوی گوێ "زەڵم"ن؟!
یان هەنگی نێو شانەی قەسیدەن؟!
ئەوەندەم پێ ئەكرێ هەر كە هات
تریفەی بۆ بكەم بە فەرش و
لەبەر پێی سیروانیا ڕای بخەم.
ئەوەندەم پێ ئەكرێ
لە دوودی هەناسەی درەختی عەلەم دار
وەك لاكێش
پارچەیەك لە دووكەڵ ببڕم و ئەستێرەی
ئەم دڵەی پێوەكەم بۆ ئەوەی بۆی بكەم
بە ئالآی پێشوازیی ورشەدار.
پێش ئەوەی ئەو بگات من دێنم
لە هیلال كەژاوەو لە گریان ئەسپێكی حیلەدار

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

زین ئەکەم، سووتانم سوار ئەکەم
تا بە غار خۆی بکات
بە گەلیی ئەو کۆچی بەفرەداو
دووراو دوور بڕوانم، پێش ئەوەی ئەو بگات
بزانم چۆن ئەبم بە هەڵم و
چۆن ئەبم بە قەترەی ئارەقی
سەرگۆنەی شیعرێکی دوور وڵات.
هەر کە هات پێی ئەڵێم: سەروەرم! بۆ پرسیت؟
"زارم وەکوو هیلال و نەحیفم وەکوو خەیاڵ
ئایا بەزاردا دێمەوە و بە دڵدا دەکەم عوبوور؟!"
پێی ئەڵێم:
قوربان خۆت دارشاتووی وشەیت و
خۆت باڵی دەنووکی گۆرانیی و
یەکەمین جۆلانەی "هیلال"ی هەڵبەستی
هەر خۆیشت شمشاڵی لالێوی کەژان و
هەر خۆیشت ئاوێنەی "با"ی سەوزی پێ دەشتی.
پێی ئەڵێم:
گەورەم تۆ!
لەدوای خۆت بۆ ئێمە
میراتی خەمێکت بەجێهێشت
بەردەوام بە هاژە و کەف چڕین وەك زەڵم و
کەڵەگەت وەك هێرۆی قژ سووری

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

گوێ زامی تانجەرۆ!

بەڵێنە هەر ئەم شەو درەنگان لە کەنار

ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان دوو قۆڵیی

یەکتری ببینین!

هەر ئەم شەو، من، نالی، حەزرەتی غەریبان ئەبینم.

ئەو، شەوە لە گزنگ موتوربە کراوە ئەبینم.

ئەو، کێوە کۆچەرە ئەبینم.

ئەو، بەفرە فەرەنجی لەبەرە ئەبینم.

هاوینە و لەماڵی پایزدا جڤینی غەریبانە ئەم شەوە.

لە کوێوە داربەڕووی لانەواز

ڕەگ ئەدا بە کۆڵیا و ئەگاتە ئەم ناوە؟

لەکوێیە پرشنگی دەربەدەر؟

لەکوێیە ڕووباری ئاوارە؟

ئەستەمبووڵ، لانکەیە بۆ هەتاو؟

ئیستگەیە بۆ خەونی غەریبان؟

یان تۆڕە بۆ مانگ و چەقۆیە بۆ ملی ئەستێران؟

ئەستەمبووڵ دەروازەی بارانە؟

یان شاری کوللەیە و شمشێری دەس سوڵتان؟

ئەستەمبووڵ سروەیە؟! ئارامە؟! هەتوانە؟!

یان خوێیە بۆ زامی گەڕیدەی عاشقان؟!

لەوێوە نالیی دێ و شارەزوور لەگەڵ خۆی ئەهێنێ

لەوێوە قەقنەسی ئەو خەمە باڵ ئەگرێ و هەڵ ئەفڕێ و ئەسووتێ!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئای عەشقیداروبەرد، وای عەشقی خاك و خۆڵ!
ڕۆژنییە ئەو نەبێ بەمێرگی خەونێك و
وڵاتیش بە جوانووی غارکەری نواڵەی سەرسنگی!
ئای عەشقی ئاوو گڵ، وای عەشقی گژوگیا و لق و چڵ!
ڕۆژ نییە ئەو نەبێ بەکانیی یادێك و
وڵاتیش بە قاسپەی کازیوەی نێودەنگی.
ئای عەشقی مەڵکەندی، وای عەشقی کانێسکان
شەو نییە ئەو نەبێ بە چیغی سەربانێ و
شارەکەی بە "مانگ"ی وەریویی هاوینی خەیاڵی.

بەڵێنە هەر ئەم شەو درەنگان دوو قۆڵیی
لە کەنار ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان یەکتری ببینین
تا ئەودێت، تا ئەگات
من ژاڵەی تەماشام لە سیلەی
هەر دێڕە شیعرێکی غەریبدا ئەنێژم.
هێڵ بە هێڵ
هەناوم بە قەڵەم ئەکێڵم
ئازارم چووز ئەکەم لە تیشك و
سەریشم پڕ ئەکەم لە باران.
تا ئەودێت، تا ئەگات
من چرای دیوارکۆی ملی خۆم
لە حوجرەی "تەکیە"دا هەڵ ئەکەم.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"زرێبار" ئەهێنمە ڕۆحمەوەو
بە ژێی ئاو کەناری تەنیاییم وەکوو تار لێئەدەم.
تا ئەو دێت، تا ئەگات
من ئەبم بە پەیکی شارەزا و بە —بادی خۆش مرور-
لەسووتووی هۆرەکەی هاواری شارەزوور
بە دیدەم مێژوویەك ئەشێلم، ئەیشێلم
تا ئەیکەم بە سەری بڕڕاوی "سالم"و
بۆی ئەبەم!.
بەڵێنە هەر ئەم شەو درەنگان
لە کەنار ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان
دوو قۆڵیی پێك بگەین:
ئەزانم هەر کە هات وەك ئەسپی بوولەرە(78)
ئاپوورەی پرسیاری چون پڕمەو سمکۆڵ و چەپۆکان ئەخرۆشێ.
چون ژانی خەزان و هەڵوەدای زریانی بێ داڵدە و بێ پەنا
هەناسەی ئەو سینە شەقارە لە مەنفام ئەوروژێ
ئەزانم هەر کە هات
ئەو ئەبێ بە حیلەی سۆراخ و
بڵێسەی ئەداتە چوار ناڵەو
تەپوتۆز لە دەشتی ئەم سیما خۆڵینەم هەڵئەسێ
ئەپرسێ و ئەپرسێ ئەپرسێ
ئەمجارە، ئەو، بەردی کۆڵانی یادێك و

---

(78) بوولەرە: بومەلەرزە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو داری نێو خەونی باخێکی وڵاتی گوڵ عومەر*
نامێنێ هەواڵی نەپرسێ
ئەمجارە ئەو باڵای قەسیدەی نیشانەی پرسیارەو
لەو پەڕی هەر بستە سۆزێکی هەواڵدا
چاو لە ڕێ دای ئەنێ!
ئەمجارە "سالم"ی ناو زوڵمەت
یەك گەمیەی چارۆگە سوتاوی شەونییە.
ئەمجارە "سالم"ی هاوڕێی جێنیشتەی دۆزەخ و
هۆنراوەی داپڵۆخاو، زوخاڵە وشەی شار،
قەڵەمی باڵکراو، ڕێچکەن و کاروانی دووکەڵ و
سێبەری پەرت پەرتی وەیشوومەن.
ئەمجارە —نارەوەن- بە تەنیا
پەنجەرەی حوجرەکەی خانەقا بۆی ناگری
ئەمجارە هەر پردی سەرشەقام
بڕبڕەی پشتێکی شکاوی گۆرانیی شار نییە.
بە تەنیا "کانی با" ئاخێکی گرمۆڵەو
سەرچنار مراویی خنکاو و
بە تەنیا "حەبیبە"یش یار نییە.
کە گەیشت پێی ئەڵێم: سەروەرم!
سەرکردەی لەشکری خەم و داخ!
مەترسە لە دوای تۆیش سوپاکەی خەمانمان
بەهێزە و سەرکەوتوو،

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

لەدوای تۆیش نەشکاوین، بۆ بشکێین؟!
کەشادیی ئەوندە لاوازبێ و ترسنۆك
بۆ بشکێین؟!
کە خۆشیی هێندە زوو
لەبەردەم هێرشی کۆستماندا ببەزێ!.

★

من دەمێك بوو، وێنەکێشی خولیای سۆفیم، بەرامبەری ئەو ئاسۆیە
ڕاوەستابوو. من دەمێك بوو جووڵەی پەنجەم
بووبوون بە هێڵی بالآی ئەو. تروکەی چاو:
بە نوختەی سەر تەوێڵی ئەو، هەناسەکانم:
بۆشایی و ئازارەکانم ڕووناکیی و شەوقم سێبەر.
من ئیستاکە وشەم لەناو دەفری شیعرا ئەگرمەوە،
خەون و سروشت و ڕەنگ و دەنگ تێکەڵ ئەکەم.
وێنەی "نالیی" وا ئەکێشم:
سیمایەکی: بەزەڕکەفتی ئەشکەنجەو داخ درەوشاوە
یان گردە تەمێکی تێکەڵ بە زەردەپەڕی ئێواران.
دوو چاوی ڕوون، لە بنیاندا چەوی خەیاڵ تروسکەی دێ.
دوو گۆی ورشەدارن لەناو دوو کالانەی قوڵ و ماتدا
بزاڤیان تیژ و بێ ئۆقرە..
بە سەریانەوە دوو برۆی تەنك، پەیوەست
بەردە نوێژی تەوێڵێکیان هەڵگرتووە
کە باران و گوڵ و شیعر

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

نوێژی لەسەر دائەبەستن.
دوو ڕوومەتی پڕ لە دێراو
بە "جووت"ی ساڵ ڕێ ڕێ بوون و
کەوتوونە بەرچڕپی سێبەر.
کەپوویەکی بەقۆرت تووڕە.
دەم و لێوێك وەك هەمیشە ئامادەبێ
ماچی خۆشەویستیی بکات.
ڕەنگی قژی تاریك و ڕوون.
دەست و پەنجەی بچووك بچووك منداڵانە.
دەنگی: هێور.. وەختێ ئەدوێ
دەستیش ئەبن بە جۆلانە و بەپاڵەکانی ئاخاوتن
دێن و ئەچن.
کە شیعر ئەخوێنێتەوە، لە گەڵیا ئەچەمێتەوە
وەکوو سوجدە بۆ زمانی کوردیی بەرێ وایە.
پاڵێك[79] و ڕیشی تێکەڵاو
سنووریان زەردیی دووکەڵە.
دەمارەکانی پشتی دەست
وەك جۆگەلەی باریك و شینی سەر نەخشەن.
لە زۆر کەس باڵای کورترە.
بەڵێنە هەر ئەم شەو دووقۆڵیی درەنگان
لە کەنار ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان

---

(79) پاڵێك: موی سمێڵ کە تێکەڵ بە ڕیش ئەبێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یەکتری ببینین:

هەر لە دوای گەیشتن..

ئەو ساتەی کە دەستم ئەخەمە ناو دەستی غوربەتی

دە شمشاڵ پەنجەمن و نامۆیی هەردووکمان ئەژەنن.

ئەو ساتەی هەواری ڕیشەکەی ماچ ئەکەم

دوو لێوم کەناری کانین و گوڵ ئەگرن.

ئەو ساتەی کە چاوم ئەبرمە نێو چاوی هیجرەتی

فرمێسکم پەپوولەی سپین و لە زەردەی ڕوخساریا هەڵئەفڕن.

ئەو ساتەی کە پرژەو تنۆکی دووانی لێم ئەدا

قاقڕ و ڕووتەنیی بیستنم

بە ئاوی دەنگەکەی شین ئەبن.

ئەو ساتەی پێی ئەڵێم: سەروەرم!

لە ئاوی پرشنگتا غەرقم کە

بۆ ئەوەی لە قوڵیی سۆزتەوە

بگەمە ناخی خواو

ئەم تەمی گومانە لەسەرچاو لابەرم.

پێی ئەڵێم: سەروەرم!

تۆ نووری تەوێڵی وڵات بووی گەیشتی

ئەوەتا من لێرە چوار وەرزە تەنیایی

بەبێڵی تاریکیی ئەمکێڵێ

تەماشا! زەمانی وەڕس بوون خەریکە

بە دەنووك هەناوم کون بکاو ئارامم هەڵکۆڵێ.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سەروەرم! من ئیستا بۆ گیانم تیرێژێ

پەنجەرەی "ئەزمرِ"م لێت ئەوێ.

مەهێڵە ئەم هەوای ناسۆرە

ڕەنگوبۆی هۆنراوەم بەرێت و

مەهێڵە لاوکم هەڵوەرێ!.

سەروەرم! من ئیستە لەم دوورە

کەوێکی کەسیرەم

بۆ چینەی گۆرانیم

بۆ باڵی دڵداریم.. سەروەرم!

من مشتێ لە خۆڵی سەیوان و

کاسەیەك بارانی سەر گۆیژەم لێت ئەوێ.

بەڵێنە هەر ئەم شەو درەنگان لە کەنار

ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان

دوو قۆڵیی یەکتری ببینین

ئەزانم هەر کە هات.. پێم ئەڵێ:

-ئەستەمووڵ دەشتی خوێ و

برینم ڕێبواری پێپەتی سەر ئەوە

من گەلا ئاخێکی وەریوم

ڕەشەبای مەوسیمی فیراقیش هەر ئەمبا و

ئاشییان بە تەنها قەڵەمی بێ خەوە!

ڕەفیقان! بەڵام ئەز هەتاکوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم ئاشی غوربەت و حەسرەتە بمهاڕێ
خەیاڵی حوزوری لای ئێوەم وردترە.
ئەم بادەی بەهەشتی سوراحی گەردنەم
تا هیجرەت کۆنی کات
بۆ نەسلی قەسیدەی داهاتووم
نۆشینی خۆشترە.
عەزیزان! لەکوێبم
تانجەرۆ ئاوێنەی پێش بووکی بەیازمەو
چاوانی "حەبیبە"یش کەوسەرمە!
لێی ئەچمەوە پێشەوەو ئەپرسم:
-سەروەرم!
کەی شیعر بەسەرتا ئەبارێ و
ئازارت تەڕ ئەکات؟
ـ ئەو فەسڵەی کە عیشق ئەبێتە ئاسمانم
ئەو دەمەی کە سەرم
چەخماخە ئەدات و
ژان ئەبێ بە هەورم.
-سەروەرم! ئەی بادی خۆش مرور هاتەوە؟
تەتەری ئەو خۆزگە عەوداڵە چی ئەڵێ؟
ئەو پەیکە لەکوێیە؟
دیدەنی خاك و خۆڵ کەی ئەکەیت؟
-ئەویش وەك کۆترەکەم

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەك خەونی ژوورەکەم
وەك دەنگی "سالم"ی هاوڕێم
لەوێیە و عاسییە
تەتەری ڕۆحەکەم!
بەڵام من ئەمجارە لەسەر ئەو ناوەستم ئەچمەوە.
بەهارێ ئەچمەوە، کە سیروان وەکوو من
ئارامی هەڵئەستێ. مەوسیمێ کە خونچە
وەك پەنجەم، قەسیدەی پشکووتن
بۆ لێوی حەبیبە و شارەزوور ئەنووسێ.
ئەو دەمەی هەڵەبجەی کەژاوە
بەسواری ئەسپەکەی "مەولەوی"
سەوزتر دێتەوە ناومان و ئەو دەمەی
کە "گوڵان" لە ماچی هەتاودا غەرق ئەبێ.
سێ کوچکەی سەفەری بارانین سێ قۆڵیین
مەولانە و حاجی و من
بڕیارە ئەمجارە پێکەوە بگەینە ساراکەی وڵات و
پێکەوەیش لەسەر خەم دابکەین!.
ـ ئەی باشە سەروەرم! کەی هاتی؟ چۆن هاتی؟
"سالم"ت نەبینی
پێش ئەوەی کۆچ بکەیت؟!
ـ لەبیرمە ئەو سوبحی پایزەی کۆچم کرد
منیش وەك نارەوەن ئەوەریم.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەیانییم غوروبی وەسڵم بوو

ئاگربووم لەسەرمای فیراقدا ئەلەرزیم

بەرێوە کوڵوکۆم بردە لای

"سالم"ی نەسیمی شارەکەم

گریانم ماچی کرد، خەزانم باوەشی پێداکرد

لەبیرمە پێی وتم: ڕەفیقی ڕۆحەکەم!

وێڵاشی تەنیاییم

بەم وەرزی ناوەختەی چاوڕێزان بەرەو کوێ؟

بەرەو کوێ چاوەکەم؟،

ڕووی ژیلەی خۆم تێکرد:

"ئازیزی ئازیزان!

چارەنووس ڕێبواری ڕێی هات و نەهاتەو

نازانم هودهودی ئەم ڕۆحەم

بەرەو کوێ ئەفڕێت و کام کونجی غەریبی

ئەبێتە هێلانەم.

نازانم مەوجێکم سەری خۆم لە خۆڵدا هەڵ ئەگرم.

شیعرێکم تلاوتل ئەڕۆم و درەختم باڵ ئەگرم.

"سالم"ی هەناسەم! ئەرجوی من هێندەیە:

کە جارجار ئەستێرەی کشاوی یادی من

لە خەونی قەسیدەی جوانتانا ببینن"

ئەوەندە و ڕۆیشتم و لەولای "وەیس" بەولاوە

بۆ دواجار ئاوڕم لە چاوی جێماوم دایەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاورێ لەوساوە: شەوگاری هیجرەتم
گۆچانی تاریکیی دایە دەست غوربەتم.
"لێرەدا پێی ئەڵێم: گەورەی من!. ڕێم ئەدەی تامنیش
ئەو شیعرنامەیەی کە دابووم بە هەمان —باد-ی تۆ، بەهەمان
پەیکی تۆ!، تابیبات بۆ چەندان "سالم"ی شارەکەم
شارەکەت، نیشانی تۆیشی بەم؟ ڕێم ئەدەی.. گوێت لێبێ؟
بەڵام من سەرووەرم! ئەزانم کە گوێی تۆ، چاوی تۆ،
نا ئاشنان بە زەنگ و بەوێنەی زایەڵە و تان و پۆی
ئەم جۆرە شیعرانە! وتت چی.. سەرووەرم؟، دڵنیام ئەو ئەڵێ:
"ناسکبێ و خەیاڵی تیا بفرێ.. حەزئەکەم گوێم لێبێ".

"سالم"ەکانی وڵاتی خەندەی گریاو!
ئەی کەشتیەکانی نێو تۆفان!
هاوڕێیان!
لە بەندەری تەمومژی ئەم کۆچەوە
کە شەوتانی بەئەستێرە و شیعر و زام و
چیرۆکەوە کردۆتە کۆڵ..
لەم بەندەری غوربەتەوە ئەتانبینم:
لە نێرینەی زەریایەکی ترسا
لەگەڵ نێرە نەهەنگێکی شێتا
کە مێژووی لیخن کردووە و
ئێسکی خۆرەتاو ئەکرۆژێ و
جوانیی ئەخوا..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەتانبینم: هێشتا لەسەر تەوقی سەری
وەکوو چاوتان، وشەتان پریشك ئەهاوێ و
دەنگتان گڤەی هەڵکردنی هەر پێماوە.
ئەتانبینم: چرای ستوونی قەڵەمتان وەك گەردنتان
گەش ئەسووتێ و
چارۆگەی هیوای سپیتان نەژاکاوە.
ئەی کەشتیەکانی نێو تۆفان!
لەم بەندەرە لمینەوە
کە ڕوناکیی ئازارتانی تنۆك تنۆك هەڵمژیوە
ئەتانبینین: حووتی تۆفان بەدەم باداوەی زەردەوە
ئەتانبات و ئەتانهێنێ و
وەك لاشیپانی کەشتیتان
دەرگای لەشتان شەقەشەقی پێ ئەکەوێ و
بەڵام لوتکەی بەجریوەی گیانی شینتان
وەك باڵاتان ڕێك وەستاوە.
ئەتانبینین: لەناو ئابلۆوقەی نێزەدا
سەرتان "دم دم"ی تازەیەو
خانی لەپ زێڕینی وشەیش
قوللەی خامەی ئەم زمانەی بەرنەداوە.
"سالم"ەکانی وڵاتی خەندەی گریاو!
ئەی کەشتیەکانی نێو تۆفان!
هاوڕێیان!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تا ئەم تۆفانی نەهەنگە

کڕنووشی نیشتنەوە ئەبا بۆ زەمین و

هەتا تاریکیی ئەوەرێ.

هەتا کەشتیەکانتان ئەیکەن بە جەژنی ئاو

هەتا بەندەرمان ئەیکەن بە جەژنی کەشتیی

ئەبێ بانگی سەری ئێمە "نەء" و

سەوڵەکانی دەستی ئێوەیش "نەء" و "نەء"بێ

"سالم"ەکانی وڵاتی خەندەی گریاو!

هاوڕێیان!

ئالەم تاقە وشەیەدا

دوا ڕۆژ هەناسە ئەدات و

هەر لەم تاقە وشەیشدا

خەون هەڵدێ!.

بەڵێنە هەر ئەمشەو لەکەنار ئەو گۆمە

غەمگینەی تەنیشتمان دوو قۆڵیی

یەکتری ببینین:

وەك شادیی كات كەمە و وەك كسپەیش پرسیار زۆر.

من ئەبێ ئەو "پرس"ە گرنگەم بیرنەچێت!. هەر کەدیم

پێی بڵێم:

سەروەرم!

مەراقە.. لە دڵی زمانی کوردیدا.. مەراقە

لەبەرچی دارمێوی شیعری تۆ کۆچی کرد؟

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ ژانی بەیارت جێهێشتین؟!
بۆ بەسەر تینویەتی ڕووباری گیانمدا
هەتا سەر دات نەکرد؟

ـ کوللە بوون تورکان و بەر خۆریان لێگرتم. هەتاوم نسێی کرد
مەلێ بووم بێ تیشکی ئەو عەشقە ئەمردم. مەهێ بوو وڵاتی
بابانم. لەشەوی دەیجوری تورکاندا کەگیرا
کوشتیان و، ئەیانویست بەخوێنی ئەو مانگە ئەز بیشۆم
چاوانم. چی بڵێم؟ نەشم ویست لەنێوان، پاشاکان،
برالەی دوژمندا، بۆ عەجەم یان تورکان. من شێربم
یان قەڵغان!.

ـ سەروەرم! دۆزەخی ئەستەمووڵ
هیچ لالە شیعرێکی تیا نەڕوا؟!
دەریاچەی ئەو خەونە هیچ گەرا ئەستێرەی جێنەهێشت؟
قەتارەی ئەو هەوری وشانە نەخرۆشان؟
گزنگیان دانەڕشت؟
بۆ جارێك، هەر جارێك، لەو ئاسکی شیعرانە
یەکێکیان ئەگەیشتنە لای ئێمە؟!

ـ ئاخر چۆن بسووتێم.. ڕۆشن نیم؟
ئاخر چۆن هەڵوەرێم.. پایزی شیعرنیم؟
ئاخر چۆن شارەزوور.. هەورم بێت

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

سێڵاوی وشەنیم؟

ئاخر چۆن "حەبیبە" ئاسکم بێت

من دەشتی پاراوی خەیاڵ و بەستەنیم؟

کەم بووە شەوانە خەم نەزێ و

ئەستێرەی شیعرێکی لێ نەبێ!.

کەم بووە ڕۆژانە من نەبم بە هەڵم و

دانەکەم بۆ شەوێ!

زیاتر لێی ئەچمە پێشەوە. بۆ مژینی خەمی سپی

خۆشەویستیم ئەبێ بە هەنگ، ڕیشی بە باخ.

زیاتر لێی ئەچمە پێشەوە، هێواش هێواش،

هەردوو کۆترە ساردەکانی دەستی ئەگرم،

هەر بەدەم گمەی شیعرەوە ئەیانخەمە

ناو سنگمەوە. بە گریان دایان ئەپۆشم.

هەوڵێش ئەدەم زەینی خۆم بکەم بە ماسیی،

بۆ ئەو بەحرەی لەبەردەمما دانیشتووە.

هەوڵێش ئەدەم تەماشام بکەم بە بەران

بۆ ئەو کێوەی بەرامبەرم ڕاوەستاوە.

دواتر ئەدوێم. ئەبم بە چیمەنی قسە،

بە چوار دەورا ئەتەنمەوە. ئەوسا ئیتر

بەدرێژیی باسی شارو هەناسەکانی بۆ ئەکەم.

باسی سووڕانەوەی مێژووی خوێنی بە دەوری

کوردا بۆ ئەکەم. حیکایەتی بێ کۆتایی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"ڕیس و خوری"ی تفەنگەکانی بۆ ئەکەم.
باسی "تاقمی مومتاز"ی قوربانیەکانی بۆ ئەکەم.
شەڕی نێوان سەری خۆم و دەستی خۆمی
بۆ باس ئەکەم. ڕووناکیی بۆ ئەگێڕمەوە.
تاریکیی بۆ ئەگێڕمەوە.
ئینجا تۆزێ ئەچمە دواوە. ئەو ماچانە و
دیوانە تازەکەی خۆی و ئەو کوڵەباڵەی
بە دیاری "مەلا عەبدولکەریمی مودەڕیس"[80]
بۆی ناردبوو، ئەیان پێچم لە ڕێحانەی
"بیار"ەوە و لەسەر ڕانی بۆی دائەنێم.
ماچەکان ئەخاتە سەرچاو. پڕ بە گیانی
ئاوارەیی بۆنی ڕێحانەکان ئەکات. هەر لەوێدا
کوڵە باڵیش لەبەرئەکات. دیوانەکە ئەکاتەوە
دەستێك بە ڕیشیا ئەهێنێ. ڕووم تێئەکات و
پێم ئەڵێ "ئەم پیرەدیشمان چیایەکە وەك
"شنروێ".. واصلیکە عەبیری سەلامم
بەو و پێشی بلێ لە دلمایە وەك تانجەرۆ"
لەپاش تۆزێ هەڵئەسین و ئەیبەم، ئەچین،
بەگوڵزارەکەی "مەسعود"[81]دا سوڕێك ئەخۆین.
چاوم لێیە لە هەندێ شوێن دائەنەوێ و

---

[80] مەلا عەبدولکەریم: "مەلا عەبدولکەریمی مودەڕیسی بیارەیی" زانای ئاینیی و نووسەری ناودار.
[81] مەسعود: "مەسعود محەمەد جەلی زادە" ڕووناکبیر و نووسەر و توێژەرەوەی ناسراو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆنی گوڵەکانی ئەکات. ڕائەمێنێ، لە سەرتڵی[82]
قسەکانی، شاگوڵێکیان ئەکاتەوەو ئەیخاتە بەر
پشتێنەکەی، ئاورِم لێئەداتەوە، پێئەکەنێت و
پێم ئەڵێ "ئەم باخەوانە تێم ئەگات!."
"شیعرێکی بڵاونەکراوەی نالیی کە پار زستانێ هەورێکی
شیعر دۆستی قایمکار لە ئەستەمووڵەوە بۆی هێنابووم":
"کرمی ئاوریشمە خەیاڵم، بۆ سەرووی ئەو قامەتەت
من کە قۆزاخەی خەمێکم، دەوری داوم چاوەکەت
ئیشتیاقم: بەحری تینوو، هیجرەتم: سەحرا بە کۆڵ
ڕۆحی نالیی هەنگی عیشقەو، شانەکەیشی ناوەکەت!."
بەڵێنە هەر ئەمشەو لەکەنار
ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان
دوو قۆڵیی یەکتری ببینین:
من: نالیی، حەزرەتی غەریبان ئەبینم
ئەو شەوە لە گزنگ موتوربە کراوە ئەبینم
ئەو کێوە کۆچەرە ئەبینم.
ئەو کە هات وەك ئاوو، کە گەیشت وەك تیشك و
کە هەڵنیشت وەکوو باز
من وەکوو خەیاڵی شارەزوور لێی ئەچمە پێشەوە.
هەر خێرا، هەواڵی گرنگی چەند سەرووی دەربەدەر..
هەواڵی گۆرانیی وەکوو خۆی ترافیە.[84]

---

[82] سەرتڵ: هەڵبژێردراو لە هەرە باش.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەواڵی بەفری شێت لە دووریی هەڵەکۆك.
هەواڵی چەند زاری هیلالی وەکوو خۆی ئەدەمێ و
پێی ئەڵێم:
ـ سەروەرم! بەرلەوەی تۆ بگەیت، لەوێ بووم،
لە "جونێف". ڕۆژێکیان لە جادەی ژمارە 1898.
لە کۆشکی نسرم و شێداری مێژودا، پلیکەی پێشینی
تەختەبەند. پلیکەی ڕۆژگاری پێچاوپێچ. بە کونی
هەتاودا، بردمیە ژێر خانێ، لەوێدا چاوم کەوت،
بەیەکەم ڕەوڕەوەی زمان و بەیەکەم قوتیلکەی
ناو ژووری شەوەزەنگ. لەوێ بوو، هەر خۆی بوو.
"جەلادەت بەدرخان" —بەر لەمن ئەتناسێ و باوەشێ
ماچیشی بۆ ناردووی..
من کە دیم شاخێ بوو ئارەقی سەردێڕ و ستوونی
ئەڕشت و منارەی وشەبوو، ئەسووتاو بەپێوە
وەستابوو، من کە دیم هەورێکی ڕیشدار بوو
بە تەنها ئەیگرمان.
من وتم:
ـ سڵاو ئەی
ڕۆژنامەی باپیرە گەورەمان
لەگەڵ چی خەریکی؟!
ئەو وتی:

---

(84) ترافیە: ئاوارە، دەربەدەربوو.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ خەریکم بە وشە

دیواری تاریکیی کون ئەکەم

ئەگەڕێم بۆ هەتاو.

ـ بەکونی هەتاودا من هاتم. وام پێوت.

ئەو وتی:

ـ باش هاتووی!

تۆ شیعری کام شاری؟!

من وتم:

ـ هی نالیی!

ئەو وتی:

ـ ئاخ! نالیی

دوو زام و دوو کسپەو

دوو ئاخی چەند لەیەك نزیکین

هەر ئەڵێی جمکی ئەم غوربەتەین

ئەی هیچت لەگەڵ خۆت هێناوە

بۆ شەوی غەریبیم؟!

من پێم وت:

ـ مۆمێکی ئەشکەوتی باڵەکیان..

یەکەمین ڕۆژنامەی بارانی ئەیلولم هێناوە

من "دەنگی پێشمەرگە"م

لەگەڵ خۆم هێناوە..

ئەو وتی:

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ـ ڕۆژنامە! پەنجەرەی دەنگمانە

ئەو وەختەی کە بەسەر دنیادا ئەڕوانێ.

ئەوەتا من لێرە یەکەمین پەنجەرەم کردەوە.

تیلچافە[85] ڕێوبانی هەنگاومان.

سەیرکە! چواردەورم بەناسۆر گیراوە

هەر حەرفە و هاوارم لێئەکاو

نامۆییش دڕك و داڵ!.

خۆش هاتیی!

دیارییەکەت ئەوەمەو

خۆزگەم بوو بیبینم.

ئەزانم کە نالیی ئەو کاتە، کەژێکە لە بنار تا لووتکەی

هەر گوێیەو هەر چاوە. ئەزانم ئەیەوێ بزانێ، ئەستێرەی

فرزەندی لانەواز لە کوێن و جریوەی غوربەتیان لەکام لا

ڕژاوە. بۆیە من هەر ئەدوێم:

ـ سەروەرم! هەروەها لەولایش بووم. لە پاریس،

پاریسی بە شیعر پاراو و بە هزر چراخان. شەوێکی

تەمومژ. بەدەوری مێژوودا باپووسکەی[86] پرسیار بووم

هەر خۆڵم ئەخوارد و وێڵبوونم ئەیپرسی:

-شەریف پاشا سەعید خەندان

شەقامی میسین ژمارە 20؟

---

[85] تیلچاف: شەوەزەنگ ئەمووستەچاو.

[86] باپووسکە: کرێوەی بەفر بە باوە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

"ئەمیشیان بەر لە من ئەتناسی و بەمندا دوا دەقی
یادداشتی هاواری زامی خۆی بۆ ناردووی"
سەرەتا ئەچوومە بەردەمی هەرکەسێ، سەرێکی بائەدا:
"ببوورە ناوی وانایەتە خەیاڵم.."
یان ئەیوت: "پێم وابێ شەقامی "میسین"یش بەرجادە کەوتبێ
نەمابێ.. نازانم.."
ئەمپرسی و ئەمپرسی و ئەڕۆیشتم
باگژەی سۆراخ بووم.
خۆم لەگەڵ خۆم ئەدوام:
"من ئەبێ لووتکەکان وێڵ نەکەم
بۆ ئەوەی بچمەوە سەرچاوەی بەرزایی
من ئەبێ شوورەکان وێڵ نەکەم
بۆ ئەوەی بگەمە سەرەتاو کۆتایی"
تا دوایی شەقامێ بردمیە بەر کووشکی کتێب و ڕۆژنامە فرۆشێ.
کووشکەکە بێهودە ئەیڕوانیە دەوروبەر وەك "ڕامبۆ"!.
کووشکەکە لە ماڵی نەهێنیی گوێ چەمی "مانگ" ئەچوو.
خاوەنی کووشکەکە.. درێژ و ڕەقەڵە
هەر ئەتووت خاوەنی "شەبەنگە بەڕۆژە"[(87)]
ئەدرەسم دایە دەست. چاویلکەی هێنایە سەر لووتی.
دوای کەمێ بە پەنجە ئاماژەی بەرەولای گردێکی ڕوتەڵە بۆ کردم.

[(87)] خاوەنی شەبەنگە بەڕۆژ: مەبەست لە نووسەری ناسراو و خوالێخۆشبوو (شاکیر فەتاح)ە کە بە دەستی ڕژێمی عێراق شەهیدکرا.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

پێی وتم:

ـ ژەنەراڵ؟! ئەیناسم

هەموو ڕۆژ ڕۆژنامەم لا ئەکڕێ

هەر لە دوای کۆنگرەی ئاشتی بوو

لە خانووی شەقامی "میسین"یش دەریانکرد!

لەوساوە کۆترێکی برسییە

لەوساوە، "پاریس"یش هێلانەی وڵاتی لەبیرکرد!

داخەکەم! ژەنەراڵ خەونەکەی وەکوو خۆی

ئیستاکە لە ژوورێ خزاوە تەنگ و تار.

داخەکەم! وڵاتی ژەنەراڵ

ئەسپێکی بێ کەسە

لەدنیای ئەمڕۆدا

کێ حیلەی ئەبیسێ؟!

هەر ڕۆیشتم. هەتاکوو سۆراخی مەراقم گەیاندە ژوورەکەی.

ژوورێ بوو بەقەم[88] بوو ڕەنگ و ڕووی. بۆبرش[89] بوو هەناسەی.

غەمگین بوو، لە دیدەی تۆ ئەچوو، سەروەرم!. من کە دیم،

قەڵەمی کۆماوەی ڕیش سپی. پڵنگی پەککەوتە. خەریك بوو

بۆ جاری سەدەمین، یادداشتی بۆ دنیای کەڕو کوێر ئەنووسی

ژوورەکەی سیخناخ بوو لە چاوی ئەبڵەق بووی یادداشت و

لەڕیزە تابووتی دۆسییەی بەڵێنی دەوڵەتان. پڕبووپڕ،

---

(88) بەقەم: ڕەنگێ زوو کاڵ بێتەوە.

(89) بۆبرش: بۆنی شت کە لە جێی تەڕ دانراوە و شێی هەڵهێناوە.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

له چڕه دووکەڵی دێهات و قریشکەی سێدارەی شەقامی نێو شاران
زەمانێ من لەلای دانیشتم. درەنگان شریتیی ڤیدیۆکەی
هەڵەبجەم دایە دەست. کەلێیدا. شاخی پیر،
زۆر گریا و ئەسرینی یادداشتی داباری.
کە هەڵسام پێی وتم:
ـ ئەم شەوی دۆزەخە
مەگەر هەر یەکێکی وەك نالیی
بیکاتە ڕەشماڵی شیعرێکی زۆر گەورە.
بەردەوام من زەمان ئەئاژوێم
ئەدوێم و
نالیش هەر گوێ ئەگرێ لە هۆرەم
هەتاکوو پێی ئەڵێم:
ـ وائیستەیش سەروەرم!
یەکەمین ڕۆژنامەی هەناسەی بەدرخان
یەکەمین یادداشتی فرمێسکی خەندان و
یەکەمین ڕۆژنامەی چریکەی ئەیلولم
پێچاوە لەسەری بڕراوی "مارت"ەوە
لەگەڵ خۆم هێناومن
پێی ئەڵێم:
ـ دە فەرموو لێم بگرە سەروەرم!
بۆ ئەوەی لەیەکتر دانەبڕێین!.
بەڵێنە هەر ئەم شەو لەکەنار

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەو گۆمە غەمگینەی تەنیشتمان
دوو قۆڵیی یەکتری ببینین
ئەم شەو خەوێکم دێتە دی و ئەبم بە شیعرێکی باڵدار.
لە خۆشیاندا باڵ وەرئەدەم لە ئاواز و
دەنووك ئەگرم لە تریفەو
شەپۆل ئەکەم بە هێلانەی تازە هەوار.
ئەمشەو خەویکم دێتە دی و لە خۆشیاندا
نیگام ئەبن بە کارێز و قژم بە گیا و
پەنجەکانم بە گەڵای دار.
ئەمشەو خەوێکم دێتە دی و نیشتمانم
لەناو دیدە و لەناو دەنگ و لەناو ڕیشی
نالیی دا دێ و ئەگاتە لام.
سنگم ئەبێ بە "خاك و خۆڵ"
سەرم بەچوخمی "سەرشەقام"
ئەم شەو خەمێکم بەختیار.
مەراقێکم هێور، ئارام
ئەمشەو منداڵییم ئەبارێ
بەسەر یادی سەوزو سووردا و ئەبمە دەربەندی پەپوولەو
دایکم ئەبێ
بەمامزێ سپی سپی و حیکایەتی "گردی ڕەش"یش
بەگرمەگرمی گەواڵەی هەوری سەرشار.
ئەمشەو خەمێکم بەختیار.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

مەراقێکم پەل و پۆدار.
لەسووتاندا هەڵئەقوڵێم و
لەگریاندا سەوزم ئەکا "هەڵەبجە"ی یار.
ئەمشەو خەوێکم دێتە دی و ئەبم بە ئەسپێکی باڵدار
ئەمجارەیان من ناچمەوە لای نامۆیی و
شەو درەنگان هەر لە کەنار ئەو گۆمەوە
جڵەو بۆ "با" شل ئەکەم و
لەگەڵ نالیی ئەڕۆمەوە بۆلای "گۆیژە"و
پێکیشەوە ئەچینەوە لای "سالم"و
"حەبیبە"ی شار!

ستۆکهۆڵم.
مایسی/ 1990– کانوونی دووەمی/ 1991.

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

یادداشتی ماکەوێکی ڕەشپۆش

1993

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەم بوولێڵە تەنیا ئەڕوا و ڕووی کردۆتە دامێنی شار
ئێستە ئاسمان مشکیی ڕەنگە و ئەویش خەمێکی مێیینەی
قەترانیی وەك کراسەکەی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئاڵۆز وەکوو کەزیەکانی

سیسیش وەکوو هەردوو گۆنای

سارديش وەکوو دەستەکانی

تارماییەکی مێیینەی لەمەراقدا نوقم بووە

پەناو پاسێری گرتووە

شەپۆلێکی لەسەرخۆیە و هەنگاو ئەنێ

ئەستێرەیەکی نەخۆشە و

فرمێسکێکی شۆخ و شەنگە و

بەم بوولێڵە تەنیا ئەڕوا و ڕووی کردۆتە باشووری شار

ئەو زامێکی قژ درێژە،چاوەکانی بڕیوەتە ئەشکەنجەی خۆی

چاوەکانی بڕیوەتە، مانگی خوێنی ئاوانەبووی ناو خەیاڵی

(سەری،مێردە کوژراوەکەی، ئەوێنی خۆی)

لەچراخانی ئازادی..دابڕاوە

لە دارستانی تریقە و پێکەنینی

دەوروبەری دابڕاوە

بێ ئاگایە...لەهاواری ئاپوورەی خەڵك

بێ ئاگایە..لەزەماوەندی ڕووناکیی

لەشایی گوڵ

لە لەنجە و لاری گۆرانی

لەسەمای ئاڵای سەوز و زەرد

تەنیا ئەڕواو لەگەڵ ڕابردوودا ئەدوێ، لەگەڵ خۆیدا

لەگەڵ بازێکی شەهیدا لەگەڵ (ئەو) دا..

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بەم بوولێڵە تەنیا ئەڕوا و ڕووی کردۆتە دامێنی شار

" هەبوو..نەبوو، ڕۆژانێ بوو

بازەکەی من بەناو بڵێسەدا ئەفڕی

لەبەر گۆپاڵەباران و تەرزەی شووم و چەخماخەدا شەقژنی بوو

وەك فریشتە باڵدارەکان...

بەدارستانی نێزەدا تێ ئەپەڕی

ڕۆژگارێ بوو، بازەکەی من، لەو بەرزەوە

ئائەم شارەی لەژێر باڵەکانیا ئەدی

یەك بەیەکی ئەم هەردانە، ئەم لووتکانە

جێ ڕەوگەبوون، بۆ ئەسپە شێکەی هەڵمەتی

لەدۆزەخی کلاوسوور و کلاوڕەشدا

یەك بەیەکی ئەم کۆلان و شەقامانە:

(ئا ئەو سووچە،ئەو سیلەیە، ئەو بن دارە

ئەو ژێر چەترە، ئەو پەناپایەی بازاڕە)

جێ نزرگەی ترسناکی کوت و پڕ بوون

بۆ بازرەقەی خوێنی تووڕە و بۆ هێرشی

کێلان و کیفی ئامادە و کراوە بوون

بۆ دەرهێنانی دەمانچە و...ڕیزی گوللە و

تەقینەوەی نارنجۆکی خێرای دەسی

وەك کزەبایش، لەناکاودا، ئەهاتەوە بۆ ماڵەوە

بەبێ خشپە، تریفە بوو دەر ئەکەوت و

یان خەوێکی ئێجگار خۆش بوو، لە پڕێکدا، پەیدا ئەبوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

منیش وەك ئاسكی خەواڵوو ڕائەپەڕیم
هەموو لەشم ئەنیشتە سەر ئاوی ترس و
هەموو جەستەم ئەبوو بە چاو
بەهێواشی لەکەمەرەوە ئەیگرتم
(چەکیش هێشتا بەشانەوە)
باوەشێکی پڕاوپڕی گەرم و تینووی پیا ئەکردم
گەرمییانی ئارەزوومان
وەك بەردی بەر سوورەهەتاو تاوی ئەسەند
ئەوسا ئیتر چۆن لاو لاوی
سەر پەنجەرەی ژوورەکەمان
تەواو پێمەوە ئەنووسا...تەواو...تەواو
مەمکەکانم لەناو چنگیا،سپی،سپی
وەك دوو تیتروَاسکی بچووك
شەوقی حەزیان،لەسەر گۆوە،دائەگیرسا
وەك چاوەڕوانی تووڵانیی ساڵەوەختیش
وەك خەمی قووڵی هەردووکمان، ماچێکی قووڵ
بینێکی قووڵ، لەدەمەوە، مژینەکە ئەکەوتەڕێ و
بەناو لەشا، تەزووی درێژەی ئەکێشا
لەکەپرۆکەی ناو ڕیشیشیا
بۆنی کەوێڵ، بۆنی ئەشکەوت، بۆنی باروت
بۆنی کووزەڵەی گوێ چەم و مۆردم ئەکرد
بۆنی گوڵە ئازادەکان

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆنی مەقەڕێکی شێدار

بۆنی نایلۆن، بۆنی بەتانییە سەوزەکان

لەناو توکی سەر سنگیشیا

بۆنی تیژی ئازایەتی و

بۆنی ناو سەنگەرم ئەکرد

لەچاویشیا هەموو ڕێگا دوورەکانم ئەدی

تەمی نزمی گەوەکان و ڕاکردنی گوڵ ئەستێرە و تروسکایی

ئاگری شوانی سەر ڕەوەز و بریسکەی جۆگەی

بەرکاوی ئێواران و هەڵبەزینەوەی قەڵبەزە و

ماچی ئاڵیٚنێوان ئاسۆ و خۆرنشین و...هەر لەچاویا

ڕەنگی پەڕیوی ژنانی ناو ئۆردوگام ئەبینیەوە،

ڕیزە پیاو و ڕیزە زیل و ڕیزە چادر

سەروو سیمای دوا شەهیدمان

دار تەلی سەر ئیزگەکەمان

لەچاوانیا چارەنووسێکی پایزە وەکوو گەڵا لەرەی ئەهات

لە چاوانیا مەرگی شیعرێکی نازدارم ئەخوێندەوە

خەمی باڵگرتووم ئەبینی

خوێنی ئەستێرەم ئەبینی

لەچاوانیا خۆرنشینی خۆم ئەبینی...خەوم ئەدی:

لەناو گەمیەی هەورێکدام و هەر چواردەورم هەمووی گڕە

خۆم ئەبینی پەڕەسێلکەم تەنیا تەنیا ماومەتەوە...

هەموو جارێ لەچاوانیا

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

چارەنووسێکم ئەبینی و لێی ئەترسام
لەناوەڕاستی هۆدەدا بەچوارمشقی دائەنیشتین
هەر چوار ئەژنۆمان ئەنووسان بەیەکەوە
لە دوو گوڵدانی پڕ لەگوڵ،پڕ لەخەم و پڕ لەخەون و
پڕ لە ئازاری سوور ئەچووین
قسەی ئەکرد:
ـ تۆو کانی...تۆو درەخت...
تۆو بەردم،بەقەد یەك خۆش ئەویٚ!
ئەمپرسی:
ـ کامان، تۆزقاڵێ لەکامان زیاتر...گیانە؟!
ڕائەما،ئەیڕوانییە دارەڕای ژوورەکە
لەو ساتەدا دەم و چاوی
لەکوختێکی ناو تەم ئەچوو...
ـ زیز مەبە! بەرد زیاتر...ئاو زیاتر...دار زیاتر!
ئۆە!گیانە...کە بەردمان لەدەست چوو...ئێمە چین؟!
کەئاومان فەوتی کرد...ئێمە چین؟!
ئەوێنی بێ بەرد و بێ ئاوو بێ درەخت کوا هەیە!
یەك چرکە ئازادیی و دوای ئەوە بابمرم!
لێڵ مەبە!...ئەوێنی من و تۆیش
لەڕوونیی ئاودایە!
لە خوڕە و لەهاژەی سەربەستی ئاودایە
تەماشا!دیلێتی ناهێڵێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تێر سەیری یەك بكەین!

ژێر دەستی ناهێڵێ...لەماڵی خۆیشماندا

بۆ تاوێك بسرەوین!

ئازادیی ئاسمانە...بارانە و هەتاوە

بێ ئاسمان...كام خۆر و كام تیشك و كام باران؟

ئازادی خاكیشە

ئازادی خەڵكیشە... مێژوویشە

كە نەبوو چی هەیە؟! ئەمە نانە؟!

یان ژەهر؟

(بازەكەی من شاعیریش بوو...

هەموو جارێ دوا شیعری خۆی

لەگەڵ دوا دووكەڵی مەزرا و

لەگەڵ دوا زریكەی بەرد و

لەگەڵ دوا گریانی باخدا بۆ ئەهێنام)

بازەكەی من ئەو شیعرانەی كە ئەینووسێ

قووڵ بوون...وەكو دەریاچەكان

سادەیش بوون وەك گوڵە كێوی

بازەكەی من لە نوێخوازانی ژیان بوو

ئەو نەئەچوە بەر ئاوێنە كۆنەكانی زمان

لای ئەو وشە زیندەوەر بوو

لای ئەو ڕستە مەوجدانەوەی مەراق و

زەنگی مێشك و وەكوو گڕكان

كتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ساتە وەختێکی خەتەر بوو

(نموونەیەکی بچووك لەشیعرەکانی بازەکەی من)

سەری من بەم ئاسمانە نەوییە بەم ئاسمانە زەلیلە

ڕازی نابێ

سەری من تۆپی ئاگر و گلۆڵەخەمێکی یاخییە

یان نارنجۆکێکی ناودەستەکانی ئازادیی

ئەبێ ئەم مێژووە تاریکانە...ئەم بەهەشتە ڕەشانە

لەخوێنەوە ڕووناکییان بۆ بەرین

بەڵام ئەشبێ بەمردنێکی درێژدا تێ پەڕین

ئینجا بگەیتە......

(بازەکەی من ئەم شیعرەی

بەناتەواوی بۆ بەجێ هێشتووم)

بازەکەی من،وەك کزەبا چۆن لەناکاو پەیدا ئەبوو

هەروایش لەپڕ:بەبێ خشپە،وەك کشانەوەی تریفە...

وەك گەڕانەوەی تارمایی و سێبەر و خەو، دیار نەئەما

لەپڕێکدا ئاوا ئەبوو. ئەچۆوە ناو ڕۆحی چیا

ئەبۆوە بە: گوڵی چوالە. بەدار هەنار. ئەبوو بە

زنەو بەڕەگ و بەسروودی دەم دار بەڕوو

ئەچۆوە ناو تەمتوومانی ئەودیو کەژە بێ دەنگەکان

ئەچۆوە ناو جریوەی دوور، ئەچۆوە ناو خەونی

گوند و لەخۆڵەمێشدا ون ئەبوو

ون ئەبۆوە...ئەهاتەوە. ون ئەبۆوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بازەکەی من بوومەلەرزەی، لەبن دەستی
دێوی سپی و دێوی ڕەشی ئەم شارەدا
ئەچاند ئینجا ون ئەبۆوە
لەسەفەری گردی ڕەشدا هەموو جارێ
کەمەندی ئەو بێچووە درنجێکی ئەگرت
هەمو جارێ لەچەقی ئەم جادانەدا
بۆ دالێکی ئەم مەلبەندە...
بۆ ئەرژەنێ
بۆ عەزیایەك
دۆزەخێکی نوێی دائەخست
بازەکەی من لە دوا ئێوارەی فڕیندا
لەدوا ساتە وەختی نێوان گەشانەوە و هەلۆەریندا
وەختێ لەگەڵ ڕەوتی خێرای
جوانووە ژانێکی سپیدا لە شاخەوە
بەرەو بنار دا ئەگەڕا و
شۆڕ ئەبۆوە بەرەو ناو شار
ئەو چرکانەی:
تراویلکەی لەرزیوی پێش هەردووچاوی
سیمای ئاونگاوییی منی
دوور و نزیك نیشان ئەدا
مردن لە شێوەی داوێکدا
ئەگاتە بەر هەردوو قاچی و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دێتەوە یەك!

باز ئەگیرێ و

باڵەکانی شەتەك ئەدرێ و

ئەخرێتە ناو زیندانێکی گەڕۆکەوە و

دوور دوور ئەبرێ

(بازەکەی من. پەلەت چی بوو)

بەو ئێوارە درەنگ وەختە

بەو ئێوارە بەژن ڕەشە

بەو ئێوارە نەفرەتییە

بۆ کوێ ئەچوی؟

ئەتویست چریکە و شەقژنت بەریتە کوێ؟!

ئەتویست لەکام هەوار لادەی؟!

پەلەت چی بوو؟!

هەور لەسەرت ئەوەستا!

ڕووبار لەسەرت ئەوەستا!

زریان لە سەرت ئەوەستا

منیش لە سەرت ئەوەستام

پەلەت چی بوو؟!

وتیان: گێژەڵووکەیەکی سپی غەمگین

ئەو یەکەم جار

هەواڵی تۆی گەیاندبووە ماڵی چیا نشینەکان

هەواڵی تۆی بردبۆوە بۆ لای بەفر و

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

بۆ لای مێرگ و

بۆ لای گوڵەکێویلەکان

هەواڵی تۆی بردبۆوە

بۆ لای کۆترەکانی مەقەڕ

بۆ لای ژنە ماست فرۆش و

هۆبەی تازە هەڵدراوی ڕەوەندەکان

وتیان: تێکڕا بەیەکەوە

لەگەڵ چنار و شۆڕەبی و

پیاوانی بەردەرکی مزگەوت

ژنانی سەرکوڵ و کانی

هەموو پێکەوە گریابوون

هۆ بازەکەم پەلەت چی بوو؟

مەرگ هەر ئەهات

ئەم سەفەرەت هەر لەبەر بوو

بەڵام هێشتا ئەی بازی من

بۆ تۆ بەرەبەیانێکی زوو بوو

شیعرەکانت: هێشوی وشەزیوینەکان

خەتی وەك زەنگیانە وردت

شێوەی ئیمزات " کە لەسەری بولبول ئەچێ "

دار جگەرەیەك..چەرخەکەت..

چاکەتێکی کۆنی سەر قۆڵ پینەکراو..

چاویلکەیەکی هەتاوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

تەزبیحێکی ئەبلەق،کلاوێ، پاندانێ
قەفەزێکی کەو. لفکەیەك
شوشەیەك عەتری بەتاڵ و
هەگبەیەك و
ئاوێنەیەك
ئەی بازەکەم!
ئەمانە ئەو یادگارو شوێنەوار و میراتیانەن
بۆت جێ هێشتووم.
ئەم شتانە..گیانیان تیایە
ئەم شتانە..قسە ئەکەن ڕازەکانیان ئەدرکێنن
ئەم شتانە..ئەجولێن و دێنە لام و
لەباخەڵما ئەیاننوێنم.
هەموو ڕۆژێ دەستیان بەسەردا ئەهێنم
بۆنیان ئەکەم، بۆنی شووشە بەتاڵەکە
بۆنی هەگبەو بۆنی لفکە.
چاکەتەکەت لەبەر ئەکەم
کلاوەکەت لەسەر ئەکەم
عەینەکەکەت لەچاو ئەکەم
ئەچمە بەردەم ئاوێنەکە
بەپاندانەکەیش لاسایی
خەت و ئیمزات ئەکەمەوە
بەتەزبیحیش دەنکە یادوو

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دەنکە مەراقم ئەژمێرم

ئینجا ئەچم لە تەنیشت قەفەزەکەوە

هەڵ ئەتروشکێم..

لەبەر چاوم وردە وردە قەفەزەکەت گەورە ئەبێ

واهەست ئەکەم منیش پەڕوباڵ دەر ئەکەم

ئیتر ئەبم بەماکەوێکی رەشپۆشی خاڵ لەمل و

دەرکی قەفەز ئەکەمەوە و

ئەچمە ناوی و

بەزایەڵە و فوغانەوە

بۆت ئەخوێنم!

لە شەوانی بەفران باردا. خۆشەویستم سپی سپی ئەچێتەوە لەشەوانی بەفرانباردا. لە ناوماڵێکی سپیدا گوڵێکم ڕەش لەدارستانێکی سپیدا ئاسکێکم ڕەش. لەشەوانی بەفرانبارا وەکوو کولوو بەبێ خشپە دێیتەوە لام، دێیتە ژووری هێشتا قژو ڕیش و سمێڵو چەکەکەت، هەردوو شانت سەر بەبەفری نواو تازەن، دەستت تەزیو. پەڕەی گوێچکەت سوور هەڵگەڕاو، هالاو لەدەمت هەڵ ئەسێ و جەستەت کەمێ هەڵئەلەرزێ و کلووەکان ئەبن بەئاوو بەچزەوە ئەتکێنە سەر تاقە زۆپاو پێ ئەکەنێ و لەپاش تۆزێ دەم و چاوت بەتەواوی دەر ئەکەوێ. دائەنیشین، پاڵ ئەکەوین. هەگبەی تەڕت ئەکەیتەوە، هەورییەك و جووتێ پانی بەرزی ڕەنگاوڕەنگی لێ دەردێنی، لەو بەرەوە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

هەڵی ئەدەیتە کۆشمەوەو ئەڵێی:

ئەمجارەیان دیاریەکەمان سەقزییە

لەشەوانی هاویناندا وەختێ کەمانگ هەتا سەرشانی گردەکەی

بەرامبەرم دائەبەزێ. ناو بەناوێ کزەبایێ دێت و بۆنی

گوڵە عەتری زەرد و مێخەك لەگەڵ هەناسەی فێنکی خۆیدا

دێنێ. ژنی گەڕەگ ئەچنە دەرێ. لەبەر دەرگای حەوشەی

ماڵدا دائەنیشن. بنێشت ئەجوون و شەماڵە ئەگرنەوە

کیژەکانیش پرچی یەکتر ئەهۆننەوە. من ئەزانم تۆ بە شەوی

ئاوا ڕووناك و لەبەرچاو نایەیتەوە. من هەر لێرەم

لەقەفەزدا و ماکەوێکم تاق و تەنیا و ناچمە دەرێ

هەموو جارێ بەیەکەوە مانگمان ئەدی

من بەبێ تۆ مانگ نابینم. بۆ بیبینم؟!

چی پێ بڵێم؟!بۆچیم بوێ؟!

من ئەمشەو لە مانگ ئەترسم

دەم و چاو شووم،

ئەڵێی ژنە جادووگەرێکی نەخۆشی سیحر بازە...

من ئەمشەو ڕقم لەمانگە

ناچمە دەرێ!

بازی گیانم!

هەر لە دوای تۆ لەدوای کۆچی سوورو خێرات بە چەند مانگێ

لەگەڵ وەعدەی ئەوەڵینی ماچ و موچی هەندێ گوڵی

زوو ڕسکاوی، تازە مەمك کردووی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ئەم خاکەدا،لەگەڵ وەعدەی یەکەم هەتاوی دەس گەرم و
تەشق شکاوی سەرمادا
هەر لە دوای تۆ بەچەند مانگێ
گەورە ترین بومەلەرزەی ئاودامانی ئەم مێژووە
ئەم نەخشەیە...هات و ڕوویدا
مەزنترین لافاوی خەڵك،سێلاوی سەر،
سێلاوی دەست و هاوار و گەردنی خەڵك
هات و ڕوویدا
بەسامترین ڕاپەڕینی خوێنی ئێمە
ڕاپەڕینی ئەسپی سووری بەژنی ئێمە
هات و ڕوویدا
ڕاپەڕینی چڕترین خەمی دیرۆکمان
ڕاپەڕینی بەرد بە بەرد و
دار بە داری ئەم کێوانە
ڕاپەڕینی بازووەکانی جادە و گەڕەك
ژن و منداڵ
ڕاپەڕینی خۆشەویستی
لافاوی قاچ،لێشاوی دەست،سێلاوی لەش
باهۆزی دەنگ
بومەلەرزەی کۆت و زنجیر
هات و ڕوویدا
وەك تەلیسمێ...وەك ئەفسانە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

وەك خواوەندی ئازادی هات

بۆ یەکەم جار دەمی بەستراوی مێژوومان

کرایەوە و هەناسەی دا

ئاخ بازەکەم!

تۆ لە کوێ بووی؟!

لەدوا پەراوێزی یادداشتەکاندا ماکەوە ڕەشپۆشەکە

بەخەتێکی درشت نووسیبووی:

(دوای ئازادیش ڕۆژ هات و ڕۆی. پاك هات و

پیس هات و بەڵام پیس هەر نەڕۆی. ڕوون هات و

لێڵ هات و بەڵام لێڵ هەر ڕوون نەبۆوە. چەقۆ هات و

قوربانی هات و کەچی چەقۆ تیژتر بۆوە. بای سپی هات و

بای بۆر هات و بەڵام بای بۆر هەر گڤە گڤی بوو. ئاوی

سەوز هات و ئاوی ڕەش هات و کەچی ئاوی ڕەش

هەر نەڕۆشت و هەر پەنگی خواردەوە. ئاسمان هات و قەفەز

هات و کەسێ نەهات بەلامەوە و من و برسێتی و

تەنیایی و ئەم قەفەزە هەرماینەوە)

ئێستە ڕوحم قاقڕێکەو خۆڵی سووری تیا ئەبارێ. خۆڵێکی ورد

کەتیرەیی، بینین کوژو بەهێواشی ئەنیشێتە سەر تەنیایی و

قەفەزەکەم، سەر برسێتی و سکی خاڵیم، ئەملکێنێ بە

غوربەتێکی تازەوە، غوربەتی من لەناو شایی ئازادیدا

غوربەتی خوێنی بازەکەم، نامۆیی خوێنی بازەکەم بەهاوڕێ و

مەقەڕی خۆی. غوربەتی مافێکی برسی و ماکەوێکی بێ

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

دان و ئاو. ماکەوێکی بێوەژنی تەنیاو ڕەشپۆش.

ماکەوی ژنە بازێکی لەبیر کراو!

" ئاگادارییەك لەماکەوە ڕەشپۆشەکانەوە"

(ئەگەر لە ترسی گەڕانەوەی ئەرژەنگی دێو نەبوایە

ئەگەر لە ترسی گەڕانەوەی دۆڵپای تاعوونی بەغدا نەبوایە

ئێمەی ماکەوە ڕەشپۆشە برسیەکانی ئەم قەڵەم ڕەوە

هاوسەرو خوشك و دایکی و بازە پەڕ و باڵ خوێناوییەکان

بەدەنووك و بەدەنووك و بەدەنووك

سەدان چاومان هەڵ ئەکۆڵی و ئەشمان خواردن!)

بازەکەی من!

ئیستە ڕۆحم قاقرێکەو خۆڵی سووری تیا ئەباری

تۆزێکی وورد. کەتیرەیی. ئەملکێنێ بە غوربەتێکی تازەوە

بەتوترکی هەزار پرسیاری تازەوە..

" ئەترسم..ئەترسم..ئەترسم

لەم خۆڵە سورە ئەترسم

لە پشت ئەم خۆڵە سورەوە چیتر هەیە؟!

کێ لەخوێن ئەکۆڵێتەوە؟!

کێ دادگایی من ئەکات؟!

کێ سەر لەم قەفەزانە ئەدات؟!

گوڵە ڕەشەکان چۆن ئەژین؟!

گوڵە ڕەشەکان چۆن ئەمرن؟!

ئەم دەرگای سەر برینانە

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

کێ لەم دەرگایانە ئەدات؟!
ئەم هێلانەی بازو دالأنە چۆن تێکەڵ
بەیەکتر بوون؟!
ئەترسم. ئەترسم، ئەترسم
لەم خۆڵە سورە ئەترسم
ئەم چەقۆیانە چۆن هاتنە
ناو بەرۆکی سپیمەوە؟!
ئەو گوڵکوژانە چۆن ئێستا
لەگەڵ گوڵدا هەڵ ئەپەڕن؟!
ئەم دزانە بە کوێدا هاتنە ژوورەوە؟
چۆن گەیشتنە سەر چرپاکەم؟
ئەو ئەسپانەیان چۆن خەساند؟
ئەو کێوە زلە چۆن دزرا؟
چۆن؟ چۆن؟ چۆن؟"
من بازەکەم گوڵکۆیەکی دیاری نییە
لەسینەم و ئەو گوڵجارانە بەولاوە
کە مێرگی سوور
کە دەشتی سوور ئەنووسنەوە
من بازەکەم گوڵکۆیەکی دیاری نییە
هەتا منیش وەك ژنە هەوری ئەم شارە
هەوری ڕەشپۆش
هەمووی ڕۆژانێکی هەینی

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

خەمەکانم کۆکەمەوە و

بچم بەسەریا ببارێم

من دار هەنارێکم هەیە تەنیا

تەنیا و تەریك

هەر خۆی و خۆی

واله باکوری ئەم شارە

هەموو ڕۆژانێکی شەممە

هەر خۆم و خۆم

ئەچم بۆلای، منیش وەك ئەو

هەر بەپێوە ڕائەوەستم، هەتا بوولێڵ

چاو ئەبڕمە قەدوبالاًی، ماچی ئەکەم

دەستی ساردم ئەخەمە سەر شانەکانی و

هەڵ ئەلەرزێم وەکوو گەلاًی

یەکەم جار بوو

ئەم دار هەنارە تەنیایە

ئەم هاوڕێ گۆشە گیرە

لە شەممەیەکی زیوینی بەر باراندا

لەسەر قەدی، لەسەر سنگی

لەسەر دەستی

شیعری یەکەمین ژوانی

من و بازەکەمی نووسی!..

هەموو ڕۆژانێکی شەممە ئەچم بۆلای

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

منيش وەك ئەو هەر بەپێوە ڕائەوەستم
هەتا بوولێڵ
ئەوسا ئیتر وەکوو خەمێکی قژ درێژ
وەك ماکەوێکی ڕەشپۆشی
تەنیا و بێزار
دائەگەڕێم و ئەچمەوە
بۆ ناو قەفەزی ژوورێکی
دامێنی شار!

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

ناوەڕۆک

کاوەی ئاسنگەر 5
پێشەکی و لێکۆڵینەوە... د. ئیحسان فوئاد 7
تابلۆی یەکەم 34
تابلۆی دووهەم 47
تابلۆی سێهەم 55
تابلۆی چوارهەم 61
تابلۆی پێنجەم 83
تابلۆی شەشەم 96
تابلۆی حەوتەم 123
تابلۆی هەشتەم 151
تابلۆی نۆهەم 181
ئاسک 219
تابلۆی یەکەم 222
تابلۆی دووەم 238
تابلۆی سێیەم 249
تابلۆی چوارەم 266
تابلۆی پێنجەم 291
ڕووبار 319
ڕووبار 321
کوڕی زەریا 322
لەڕاکشانێکدا 329

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org

داستانی مامەیارە 332
بەیتی ئاگر 357
داستانی بەردە قارەمان 383
داڵ 441
دەربەندی پەپولە 483
یادداشتی ماکەوێکی ڕەشپۆش 613

کتێبخانەی دیجیتاڵی
www.rabari.org